

TMMOB

Ziraat Mühendisleri Odası

TOPRAK MÜCADELEMİZ

Mart-2010

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
BİLGİ NOTU	7
ADANA – POZANTI	
Ek-1	9
Ek-2	13
Ek-3	17
ADANA – SEYHAN	
Ek-4	18
ANTALYA – KIRCAMI	
Ek-5	20
Ek-6	21
Ek-7	22
ANTALYA – KOVANLIK / SELİMİYE	
Ek-8	26
Ek-9	28
BALIKESİR	
Ek-10	30
Ek-11	32
Ek-12	34
BARTIN	
Ek-13	36
BOLU	
Ek-14	38
Ek-15	40
ÇANAĞKALE – BİGA	
Ek-16	41
ÇANAĞKALE – İÇDAŞ	
Ek-17	43
Ek-18	45
ÇANAĞKALE – GELİBOLU	
Ek-19	50
Ek-20	52
DÜZCE	
Ek-21	54
Ek-22	56
Ek-23	57
Ek-24	59
İSTANBUL	
Ek-25	60
Ek-26	62
MUĞLA	
Ek-27	65
Ek-28	68
Ek-29	72
Ek-30	74
Ek-31	75
SAMSUN	
Ek-32	79

Dalaman TİGEM		
Ek-33	.....	81
Yalova Altınova		
Ek-34	.....	83
Ek-35	.....	88
Yalova Altınova Çavuşçiftliği		
Ek-36	.....	90
Yalova Atatürk TİGEM		
Ek-37	.....	92
Ek-38	.....	95
Ankara Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü		
Ek-39	.....	100
AOÇ Nazım İmar Planı		
Ek-40	.....	101
Hatay-Reyhanlı		
Ek-41	.....	106
Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Arazi Topplulaştırmasına İlişkin Tüzük		
Ek-42	.....	107
İzmit Körfezi (Kocaeli-Yalova)		
Ek-43	.....	109
İstanbul Çevre Düzeni Planı		
Ek-44	.....	110
Adana İli Çevre Düzeni Planı Revizyonu		
Ek-45	.....	118
Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı		
Ek-46	.....	120
Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği		
Ek-47	.....	140

ÖNSÖZ

Ülkemizin kırsal alanında çeyrek yüzyıldır süregelen, son zamanlarda da hızını artıran bir alt – üst oluş var. Kapsamlı çalışmalara konu edilebilecek bu süreci, aslında kısaca özetlemek mümkün: Küçük köylülüğün tasfiyesi, kırsalın üretim araçlarına sermayenin el koyması, böylece tüm doğal kaynaklarımızın birer rant aracı niteliğine indirgenmesi...

Doğal kaynaklara yönelik saldırı tüm alanlarda devam ediyor. Ormanlar, nehirler ve dereler, çayırlar – meralar, kıyılar, tarım alanları bu saldırıya muhatap olan en temel varlıklarımız arasında.

Küçük çaplı arayışlar bir tarafa bırakılırsa, tarımın toprak olmadan yapılamayacağı ortada. Üstelik ülkemiz topraklarının küçük bir bölümü nitelikli tarım arazisi konumunda. Hızla artan dinamik nüfus yapısı, Türkiye’de gıda güvencesi sorununu her geçen gün daha da yakıcı hale getiriyor.

Türkiye’de, tarım alanlarını korumaya yönelik mevzuat, Anayasa hükmü olarak 1961 ve 1982, Yönetmelik olarak 1989 yılından bu yana var. Ancak başlığı Tarım Alanlarının Amacı Dışında Kullanılmasına Dair Yönetmelik olan, görüleceği üzere başlığı dahi trajik komik bir şekilde amacı ile çelişen bu Yönetmeliğin başına gelenler pişmiş tavuğun başına gelmedi. Yürütücüsü Bakanlıklar değişti, değişimin olduğu gün Yönetmelik değişiklikleri yayımlandı, özel kuruluşlar tarif edilerek istisnalar genişletildi...

Bütün bu olmaz işlerin peşi sıra olması, ortada Anayasa hükmü varken, kamuoyunda, toprağı korumak Yönetmelik ile başıramıyor algısının yerleşmesine neden oldu. Bu çerçevede hazırlanan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 19 Temmuz 2005 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Amacı toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, plânlı arazi kullanımını sağlayacak usûl ve esasları belirlemek olan Kanun, bir Toprak Koruma Kurulu yapısını ortaya çıkardı.

Buna göre, her ilde, valinin başkanlığında, ildeki tarımdan sorumlu birim amiri tarafından başkan yardımcılığı ve sekreteryaya hizmetleri görevi yürütülmek üzere, ilde plân yapma yetkisine sahip kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerden, üç birimin ve Maliye Bakanlığının ildeki üst düzey temsilcisi ile plânlama ve/veya toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan kamu kurumu niteliğini haiz meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının yerel temsilcilerinden üç kişi olmak üzere Kurul oluşturuldu.

İllerde, Oda’mızı temsilen Kurul’da görev yapacak arkadaşlarımızı belirledik. Ankara’da TEMA Vakfı temsilcileri ile birlikte eğitim çalışması yaptık. Kısaca işi ciddiye aldık. Artık Kurullar çalışacak, tarım topraklarımız rant aracı olmayacaktı...

Ancak öyle olmadı. Sermaye ve siyaset bastırdı, bir avuç yurtsever saygıyla anarak bir tarafa ayırırsak, toprağı korumakla sorumlu kurumların yönetici ve temsilcileri seslerini çıkar(a)madılar, ilgisiz kesimler evlere şenlik “kamu yararı” kararları çıkardılar, her türlü hukuk dışı süreç yürüdü ve arkadaşlarımızın şerhlerine rağmen kurulların oçukluğuyla verdikleri kararlar ile tarım arazileri ranta teslim edildi. Nasıl olsa onay mercii olan Tarım ve Köyşleri Bakanlığının ilgili birimlerinden bu kararlar döner diye düşünenler, yanıldıklarını çabuk anladılar. Bu kararlar jet hızıyla onaylandı, geldi.

Ziraat Mühendisleri Odası için geriye bir tek seçenek kalıyordu, yargı yoluna başvurmak... Büyük özverilerle bu süreçler yürütüldü. Sonuçta, binlerce hektar tarım arazisi, canavarın midesinden çekilip alındı.

Bu kitapta, Türkiye’nin dört bir yanında, toprak koruma için verilen hukuk mücadelesinin notlarını bulacaksınız. Bu kuru notların satır aralarında tehdit telefonları alan, internet sitelerinde saldırılan, evlerinin önünde şirket taşeronlarınca nümayiş yapılan, TBMM Komisyonlarında, TV Programlarında, Parti toplantılarında ideolojik davranmakla suçlanan Oda yöneticilerimizin ve çalışanlarımızın yaşamları var. Hepsine ve onlarla birlikte bu devasa yükün üstesinden her zamanki mütevazı tutumuyla gelen Avukatımız ve arkadaşımız Zuhâl’e sonsuz teşekkürler.

Bu kitap, Ziraat Mühendisleri Odası’nın toprak ve onur mücadelesini anlatıyor. Mücadele hem bugün hem de yarınlar içindir. Anlaşılabileceğine olan inancımızla...

Dr. Gökhan GÜNAYDIN

5 Mart 2010, Kızılay.

TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASINA YÖNELİK ÇALIŞMALARIMIZ

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, geçtiğimiz dönemde tarım topraklarını yok edecek girişimlere karşı etkin mücadele vermiştir.

Bilindiği üzere, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası uyarınca tarım arazilerini korumakla görevlendirilen Toprak Koruma Kurulları, çoğunluğu kamu görevlisi olan üyeleri üzerinde oluşturulan gizli - açık siyasi - ekonomik baskılar ve ruhuna aykırı olarak alınan "kamu yararı" kararları nedeniyle adeta tarım arazilerinin amacı dışında kullanılmasının aracı haline gelmiştir.

Toprak Koruma Kurulları'nın tarım arazilerinin amaç dışı kullanımına, hukuka aykırı olarak kolaylık ve olanak sağlayan kararlarına, kurullardaki ODA temsilcilerimiz şerh koymakta; ardından da alınan kararların idari yargı nezdinde iptali için çalışmalar başlatılmaktadır. Bu kapsamda bugüne dek açılan davalar ve edinilen yargı kararları şöyledir:

1.ADANA – POZANTI: Adana Pozantı Dağdibi köyü sınırları içinde bulunan 10.2 hektar verimli tarım arazisinin yapılaşmaya açılmasını öngören Toprak Koruma Kurulu kararına karşı açtığımız davada, Adana 2. İdare Mahkemesi 8.4.2008 tarihinde yürütmenin durdurulmasına hükmetmiş (Ek-1); 23 Eylül 2008 tarihinde de söz konusu kararı iptal etmiştir (Ek-2). İptal kararına karşı yapılan itiraz da 8.12.2009 tarihinde reddedilmiştir (Ek-3).

2.ADANA – SEYHAN: Adana Seyhan Küçükdikili Belediyesi sınırlarındaki 0,88 hektar arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasına ilişkin Toprak Koruma Kurulu kararının iptal edilmesi amacıyla 14.5.2009 tarihinde açılan dava devam etmektedir (Ek-4).

3.ANTALYA – KIRCAMI: Kircami'de 12 bin dekarı sera, 3 bin dekarı ekili dikili bahçe olmak üzere toplam 15 bin dekar 1. sınıf mutlak tarım arazisinin tarım dışı kullanılmasına yönelik Toprak Koruma Kurulu kararına karşı, Antalya 1. İdare Mahkemesi tarafından 17.03.2008 tarihinde yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir. (Ek-5). Ancak, Antalya Bölge İdare Mahkemesi, 28.5.2008 tarihinde söz konusu yürütmenin durdurulması kararını kaldırmıştır (Ek-6). Kircami Bölgesi'nin imara açılmasını öngören 1/50.00 ölçekli çevre düzeni planına karşı açtığımız davada da, Antalya 2. İdare Mahkemesi tarafından 30.9.2009 tarihinde iptal kararı verilmiştir (Ek-7). Bu kararla Kircami Bölgesi'ndeki tarım arazilerinin yapılaşması önlenmiştir.

4.ANTALYA – KOVANLIK / SELİMİYE: Antalya Kovanlık ve Selimiye köyü sınırları içerisindeki 11,2 hektarlık alanın Toprak Koruma Kurulu kararı ile tarım dışına çıkartılmasına karşı 27.6.2008 tarihinde açılan dava devam etmektedir (Ek-8). Söz konusu alanda enerji üretim tesisi yapılmasını öngören 1/1000 ölçekli imar planına karşı açılan davada, Antalya 2. İdare Mahkemesi tarafından 16.6.2009 tarihinde iptal kararı verilmiştir (Ek-9).

5.BALIKESİR: Balıkesir Burhaniye Borezli Köyü'ndeki 11,8 hektarlık alanın Toprak Koruma Kurulu kararı ile tarım dışına çıkartılmasına karşı 23.1.2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-10). Balıkesir İdare Mahkemesi 1.7.2009 tarihinde yürütmenin durdurulmasına karar vermiş (Ek-11); 24.12.2009 tarihinde de söz konusu işlemi iptal etmiştir (Ek-12).

6.BARTIN: Bartın Üniversitesi kampus alanı için Uygulama İmar Planı yapılmak üzere toplam 60,1223 hektar arazinin tarım dışı kullanılmasına izin veren Toprak Koruma Kurulu kararına karşı, 19.1.2010 tarihinde dava açılmıştır (Ek-13).

7.BOLU: Bolu Göynük Bölücekova Köyü sınırları içindeki 23,671 hektar arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasına ilişkin Toprak Koruma Kurulu kararına karşı 14.5.2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-14). Sakarya 1. İdare Mahkemesi, söz konusu işlemin yürütmesini 15.7.2009 tarihinde durdurmuştur (Ek-15).

8.ÇANAKKALE – BİGA: Biga Belediyesi'nin Hamdibey Mahallesi'ndeki arazilerin imara açılmasına yönelik Toprak Koruma Kurulu kararı, Çanakkale İdare Mahkemesi tarafından 11.3.2008 tarihinde hukuka aykırı bulunarak iptal edilmiştir (Ek-16).

9.ÇANAKKALE – İÇDAŞ: Toprak Koruma Kurulunun, Biga İlçesinde İçdaş Tesisleri ve Yan Tesisleri kurulmak üzere toplam 31,1647 hektarlık alanın sanayi amaçlı alana dönüştürülmesini uygun bulan kararına karşı 24.1.2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-17). İÇDAŞ'ın tesisi için verilen olumlu ÇED Raporuna karşı açtığımız davada da, Çanakkale İdare Mahkemesi 4.11.2009 tarihinde söz konusu ÇED raporunu iptal etmiştir (Ek-18).

10.ÇANAKKALE – GELİBOLU: Çanakkale Gelibolu Yazıcızade Mahallesi'nde 0,73 hektarlık alanın Toprak Koruma Kurulu kararı ile tarım dışına çıkartılmasına karşı 20.2.2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-19). Çanakkale İdare Mahkemesi, 26.11.2009 tarihinde söz konusu kararı iptal etmiştir (Ek-20).

11.DÜZCE: Sakarya 2. İdare Mahkemesi, Beyköy Beldesi'ndeki 122 hektarlık 1. sınıf tarım arazisinin Organize Sanayi Bölgesi yapılmasını öngören Toprak Koruma Kurulu kararının yürütmesini 27.11.2008'de durdurmuştur (Ek-21). Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın karara karşı yaptığı itiraz Sakarya Bölge İdare Mahkemesi tarafından 13.1.2009 tarihinde reddedilmiştir (Ek-22). Sakarya 2. İdare Mahkemesi, 14.05.2009 tarihinde söz konusu işlemi hukuka aykırı bularak iptal etmiştir (Ek-23). Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bu karara yaptığı itiraz da, 16.12.2009 tarihinde reddedilmiştir (Ek-24).

12.İSTANBUL: İstanbul'da Büyükçekmece, Küçükçekmece, Çatalca, Tuzla ilçeleri sınırları içerisinde yer alan 8240 hektar arazinin İstanbul İli Çevre Düzeni Planı ile yapılaşmaya açılmasına ilişkin Toprak Koruma Kurulu kararına karşı 15.7.2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-25). İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 25.1.2010 tarihinde söz konusu işlemin yürütmesini durdurmuştur (Ek-26).

13.MUĞLA: Muğla Merkez ve Yatağan ilçesindeki BOTAŞ tarafından tesis edilmesi planlanan doğal gaz boru iletim hattı güzergahındaki arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasına ilişkin Toprak Koruma Kurulu kararına karşı 30.1.2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-27). Muğla 1. İdare Mahkemesi, 2.7.2009 tarihinde verdiği karar ile boru hattı güzergahının S227-S229 noktaları arasındaki bölümünün, "Zeytin Dikili Tarım Arazisi, Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve Kuru Marjinal Tarım Arazisi" özelliğine sahip arazilerden geçtiğini saptayarak, güzergahın bu bölümündeki arazilerin tarım dışına çıkartılmasını hukuka aykırı bulmuş ve ilgili Bakanlık işlemini yürütmesini kısmi olarak durdurmuştur (Ek-28). Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bu karara itiraz etmiş (Ek-29), ancak yaptığı itiraz 14.9.2009 tarihinde reddedilmiştir (Ek-30). Muğla 1. İdare Mahkemesi, 15.12.2009 tarihinde de söz konusu işlemi kısmi olarak iptal etmiştir (Ek-31). 14.SAMSUN: Samsun Terme İlçesi Dumantepe Köyü'ndeki 44.4061 hektar alanın Toprak Koruma Kurulu kararı ile tarım dışına çıkartılmasına yönelik işleme karşı 9.4.2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-32). Dava halen sürmektedir.

ODA'mızın tarım arazilerinin korunması konusunda açtığı diğer davalar ve edindiği kararlar da şöyledir:

▶ TMMOB ZMO'nun açtığı davaya bakan Danıştay 6. Dairesi, Dalaman TİGEM'in turizm bölgesi ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararını 8.10.2008 tarihinde iptal etmiştir (Ek-33).

▶ Danıştay 6. Dairesi, Yalova Altınova'da kurulacak tersanenin imar planını, "usulüne uygun yapılmadığı" gerekçesiyle 4.4.2008 tarihinde iptal etmiştir (Ek-34).

▶ Yalova Altınova Çavuşçiftliği Köyü'nde 132,6 hektar alanın tarım dışına çıkartılması ve 1/25000 ölçekli Yalova İl Çevre Düzeni Planının iptali için ODA'mız tarafından 15.10.2008 tarihinde dava açılmıştır (Ek-35). Bursa 1. İdare Mahkemesi tarafından da 10.4.2009 tarihinde söz konusu işlemin yürütmesi durdurulmuştur (Ek-36).

▶ Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun (ÖYK) Yalova Atatürk TİGEM İşletmesinin özelleştirilmesi kararına karşı 10.10.2008 tarihinde dava açılmıştır (Ek-37). Danıştay 13. Dairesi, 13.3.2009 tarihinde söz konusu ÖYK kararının yürütmesini durdurmuştur (Ek-38).

▶ Danıştay II. Dairesi, Ankara Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü'nün kapatılmasına ilişkin kararın yürütmesini 24 Eylül 2008 tarihinde durdurmuştur (Ek-39). Dava halen devam etmektedir.

▶ Ankara 13. İdare Mahkemesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nce hazırlanan AOC Nazım İmar Planı'nı 28.11.2008 tarihinde iptal etmiştir (Ek-40).

▶ ODA'mız Reyhanlı Barajı Projesi İçin Hatay-Reyhanlı TİM arazisinin alınması kararına karşı açılan davaya müdahil olarak katılmıştır (Ek-41).

▶ Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Arazi Toplulaştırmasına İlişkin Tüzük'ün iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle 18.9.2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-42).

▶ İzmit Körfezi (Kocaeli-Yalova) Bütünsel (Kıyı ve Geri Sahası) Planı'nın iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle dava açılmıştır (Ek-43).

▶ İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın iptali için 18 Aralık 2009 tarihinde dava açılmıştır (Ek-44).

▶ Adana İli Çevre Düzeni Planı Revizyonunun iptali için 19 Ocak 2010 tarihinde dava açılmıştır (Ek-45).

▶ Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'na karşı iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle 2 Şubat 2010 tarihinde dava açılmıştır (Ek-46).

▶ Danıştay 8. Dairesi, Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinin bazı maddelerinin yürütmesini durdurmuştur (Ek-47).

ADANA – POZANTI

EK-1

T.C. ADANA 2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2007/719

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTEYEN (DAVACI) : TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ: AV. ZUHAL DÖNMEZ

KARŞI TARAF (DAVALI): TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI / ANKARA

MÜDAHİLLER(DAVACI YANINDA) : 1- ABDULLAH DURMAZ -Dağdibi Köyü Pozantı / ADANA

2- Ali BORAN -A. Bekirli Köyü Pozantı / ADANA

İSTEMİN ÖZETİ: Adana ili, Pozantı ilçesi, Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 131 ada, 1 sayılı parsel ile 134 ada 1,2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 sayılı parselde kayıtlı toplam 10,2566 hektar alanın, çevre tarım alanlarına ve tarımsal üretime zarar vermeyecek tedbirlerin alınması şartıyla, tarım dışı kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 31.10.2006 gün ve 2475-4025 sayılı işleminin; tarım dışı kullanımına izin verilen yer ile ilgili davalı idare ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nun daha önce olumsuz görüşlerinin bulunduğu, Toprak Koruma Kurulu'nun 1.6.2006 tarihli kararı ile de tarım dışı kullanım talebinin reddedildiği, Bakanlığın talimatı sonrasında bu kararın değişmesini gerektirecek herhangi bir gerekçe olmadan 5.10.2006 tarihli kararla bu defa talebin uygun görüldüğü, bölgede alternatif arazilerin bulunduğu, işlemin Anayasa ve 5403 sayılı Kanuna aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: Davanın süresi içerisinde açılmadığı, davacı Odanın dava açma ehliyetinin bulunmadığı, tarım dışı kullanıma tahsis edilen arazinin sulu marjinal tarım arazisi niteliğinde olduğu, alternatif olarak gösterilen alanda. köy yerleşim yeri yapılması durumunda mevcut yerleşim yeri ile afet konutlarının yapıldığı yer dışında üçüncü bir yerleşim alanı planlaması sonucunu doğuracağı ve bu durumun ilave alt yapı masrafına neden olacağı, ülke kaynaklarının kamu yararına aykırı kullanımı anlamına geleceği, tarım arazilerindeki kayıpları arttıracacağı, 3194 sayılı Kanuna göre bir köyde iki yerleşim yerinin olamayacağı, önerilen alanda heyelan tehlikesinin mevcut olduğu, alternatif tarımsal potansiyeli daha düşük başka bir alanın bulunmadığı, işlemin hukuka ve mevzuata uygun olduğu ileri sürülerek davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL ABDULLAH DURMAZ'IN İSTEMİNİN ÖZETİ: Dağdibi Köyü 134 ada 24-25 parsellerin tamamının sulu tarıma uygun araziler olduğu başka geçim kaynağı bulunmadığı, parsellerin tarım amaçlı kullanılmasını istemektedir.

MÜDAHİL ALİ BORAN'IN İSTEMİNİN ÖZETİ : Dağdibi Köyündeki 134 ada 2-13 parsellerin tamamına kurmuş olduğu bahçenin Dünya Bankası tarafından teşvik edilerek hazırlandığı, Adana -Niğde arasında

örnek bahçe olarak seçildiği, her yıl Dünya Bankasınca kontrol edildiği, geçim kaynağı olarak kullanıldığı parselin tarımsal amaçla kullanılmasını istemektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Adana 2. İdare Mahkemesi'nce dava dosyası incelendikten sonra davalı idarenin usule ilişkin itirazları yerinde görülünceye kadar işin gereği görülmüştür:

Dava, Adana İli, Pozantı ilçesi, Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan i 31 ada, 1 sayılı parsel ile 134 ada 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 sayılı parselde kayıtlı toplam 10,2566 hektar alanın, çevre tarım alanlarına ve tarımsal üretime zarar vermeyecek tedbirlerin alınması şartıyla, tarım dışı kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 31.10.2006 gün ve 2475-4025 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 44. maddesinin birinci fıkrasında "Devlet toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tesbit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yeraltı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz." hükmüne; 45. maddesinin birinci fıkrasında da, "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mer'aların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır." hükmüne yer verilmiştir.

3.7.2005 tarih ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Kullanımı Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde. 'Mutlak tarım arazisi' teriminin. bitkisel üretimde; toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topografik sınırlamaları yok veya çok az olan; ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan. halihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli olan arazileri; 'Marjinal tarım arazisi' teriminin, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamalar nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarımın yapıldığı arazileri ifade edeceği belirtilmiş; Kanunun "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı" başlıklı 13. maddesinde, "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- Petrol ve doğalgaz arama ve işletme faaliyetleri.
- İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,

d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar,

e) (Ek bent: 3110112007-5578 S.K.I3.mad) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,

için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.(Ek cümle: 31101/2007-5578 S.K.I3.mad) Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri: toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.

Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır.

Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usul ve esasları tüzükle düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nün 17.2.2002 tarih ve 10/2833 sayılı yazısına istinaden Adana İli, Pozantı İlçesi, Alpu, Fındıklı, Kamışlı Hamidiye, Yazıcak, Aşçibekirli ve Dağdibi Köylerini kapsayan alanda nazım ve uygulama imar planı yapımı nedeniyle Alpu-Aşçibekirli Köyleri arasında bulunan 3402.2 ha yüzölçümlü arazi ile ilgili hazırlanan tarımsal etüd raporu ile Adana Köy Hizmetleri 3. Bölge Müdürlüğü'nce hazırlanan toprak etüd raporu esas alınarak 1228.3 ha alanının imar çalışması için kullanılabilmesine karar verildiği, 28.2.2005 günlü yazı ile talep edilen alanın ise tarım dışı amaçlı kullanılmasının uygun görülmediği, konunun tekrar değerlendirilmesinin istenilmesi üzerine Tarımsal Üretim ve Geliştirme Müdürlüğü teknik ekipleri tarafından rapor hazırlandığı, bu rapor esas alınarak 18.10.2005 gün ve 15410 sayılı işlem ile işlem ekinde yer alan haritada gösterilen alanın bir kısmının Adana İl İdare Kurulu tarafından köy yerleşim yeri olarak belirlenen alanı kapsadığı, bir kısmının da Bakanlar Kurulu tarafından afet konutları" alanı olarak belirlenmiş olduğu nedeniyle 5403 sayılı Kanun uyarınca yapılacak bir işlem bulunmadığı, talep edilen alanın bir kısmının ise tarım dışı amaçlı kullanımının uygun görülmediğinin bildirildiği, bu arada Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 134 ada 3 sayılı parselin yerleşim yeri olarak kullanılması talebinde bulunulduğu, ilgili parselde yönelik hazırlanan rapor esas alınarak alanın sulu marjinal tarım arazisi niteliğinde olduğu gerekçesi ile bu talebin de yürürlükteki mevzuat gereği uygun görülmediği, daha sonra Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü'nce, Adana İli,

Pozantı İlçesi, Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 280 ha alanın, heyelan nedeniyle Bakanlar Kurulu tarafından 1990 yılında afet konutları alanı olarak planlanan alanda Dağdibi Köyü yeni yerleşim alanı olarak nazım ve uygulama imar planı yapmak için tarım dışı amaçlı kullanım izni talebinde bulunulduğu, Toprak Koruma Kurulunun 11.4.2006 tarih ve 2 sayılı kararı ile heyelan bölgesi yeni yerleşim alanı talebinde alternatif alanların belirlenmesi için çalışma yapmak üzere TEMA, Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü, Çukurova Üniversitesi, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, İl Özel İdaresi, Ziraat Mühendisleri Odası, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Tarım Müdürlüğü, DSİ 6. Bölge Müdürlüğü'nden oluşan ekibe havale edildiği, Kurul üyeleri ile teknik ekipten oluşan komisyonun yerinde yaptığı incelemeler sonucunda hazırlanmış olduğu raporda tarım dışı kullanım izni talep edilen alanın "sulu mutlak tarım arazisi" niteliğinde olduğu, yapılan tespitlerde iki farklı alanda "kuru marjinal tarım arazilerinden" oluşan yerleşim yeri alternatif alanlarının bulunduğu gerekçesi ile Toprak Koruma Kurulu'nun 1.6.2006 tarih ve 4 sayılı kararı ile 5403 sayılı Kanununun 13. maddesi uyarınca talebin reddedildiği, bu karara 26.6.2006 tarihli yazı ile itiraz edildiği, Bakanlık teknik personeli tarafından 10.7.2006 tarihli tarımsal etüd raporunun hazırlandığı ve 12.7.2006 tarih ve 11019 sayılı yazı ile Toprak Koruma Kurulu tarafından alternatif alan olarak tespit edilen alanların, planlama açısından topoğrafik sınırları fazla olduğu, afet riski taşıdığı tespit edildiği, ayrıca daha önce yapılan afet konutlarının dışında üçüncü bir yerleşim yeri seçilmesi halinde konut, ulaşım, su ve elektrik gibi altyapı çalışmaları nedeniyle arazi bozulması ve toprak kayıplarının fazla olacağı iddia edilerek konunun yeniden değerlendirilmesinin istenildiği, İl Tarım Müdürlüğü'nün 26.7.2006 tarihli yazısı ile itirazın kamu yararı kararı alındıktan sonra incelenebileceğinin belirtilmesi üzerine Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün 22.8.2006 tarih ve 182/14380 sayılı olurları ile kamu yararı kararı alma yetkisinin devredildiğinden bahisle Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nce 23.9.2006 tarihli kamu yararı kararı alındığı, konunun görüşülmesi sonucu Toprak Koruma Kurulunun 5.10.2006 tarih ve 7 sayılı kararı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 12.7.2006 tarih ve 2475 sayılı yazıları ekinde gönderilen tarımsal etüd inceleme raporu ve Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü'nün talep edilen alanla ilgili olarak Kanununun 13. maddesi kapsamındaki tarım dışı amaçlı kullanım talebinin kamu yararı kararı ile değerlendirilmesi neticesinde bu defa Dağdibi Köyü 131 ada, 1 sayılı parsel ile 134 ada 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 sayılı parselde kayıtlı toplam 102,566 m2 alanın tarım dışı amaçlı kullanım talebinin kabul edildiği ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün dava konusu 31.10.2006 gün ve 2475-4025 sayılı işlemi ile belirtilen alanın köy yerleşim alanı olarak planlanmasında; Adana Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nün 24.8.2006 tarih ve 3011 sayılı yazısı ile kamu yararı olduğu ve Adana Toprak Koruma Kurulunun 5. 10.20.06 tarih ve 7 sayılı kararı ile uygun görüldüğü gerekçesi ile 5403 sayılı Kanununun 13. maddesi kapsamında Dağdibi Köyü

sınırlarındaki 131 ada, 1 sayılı parsel ile 134 ada 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 sayılı parselde kayıtlı toplam 10,2566 hektar alanın, çevre tarım alanlarına ve tarımsal üretime zarar vermeyecek tedbirlerin alınması şartıyla, tarım dışı kullanılmasının uygun görülmesi üzerine anılan işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyumsuzlukta, Toprak Koruma Kurulunun tarım dışı kullanım talebinin reddine ilişkin 01.06.2006 tarih ve 4 sayılı kararı öncesinde, 04.05.2006 tarihinde yapmış olduğu görevlendirme ile Adana İli Dağdibi Köyü alternatif yerleşim yeri tespiti için 15.05.2006 tarihinde ilgili Toprak Koruma Kurulu Üyeleri, Tarım İl Müdürlüğü ve Bayındırlık İl Müdürlüğü Teknik Elemanlarının katılımıyla yapılan arazi çalışması kapsamında, tarım dışı kullanıma açılması istenilen alan ile çevresindeki sulama projesi kapsamında olmayan arazilerde topoğrafik özellikler ile toprak özelliklerinin incelenerek, mevcut jeolojik haritadan yararlanılarak jeolojik formasyonlar da göz önünde bulundurularak yapılan alternatif alan araştırması sonucunda rapor düzenlendiği, bu raporda özet olarak: Adana Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğüne Pozantı İlçesine bağlı Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 134 ada 19 ve 70 parsel ile 135 ada 70 nolu parselleri içine alan ve tarım dışına çıkarılması istenilen toplam 280 ha arazinin tümünün topoğrafik sınırlamaları olmayan A meyilli (% 0-2), B meyilli (% 2-6) ve C meyilli (% 6- 1 2) sulu ve aynı zamanda 5403 sayılı kanunda belirtildiği şekilde mutlak tarım arazisi niteliğinde olduğu ve alanda ilgili yönetmelikte belirtildiği şekilde tarım dışı amaçlarla kullanım için başka herhangi bir alternatif bulunmaması durumunda, tarım dışı amaçla kullanımı talep edilebilecek en son yer olduğu, talep edilen arazileri içine alan ve Mülga Köy Hizmetleri tarafından sulama ve teraslama çalışmaları tamamlanmış arazilerin hemen dışında (sulama kanalının üstünde), rapora ekli krokide 1 ve 2 numara ile belirtilen iki ayrı alanın afet evleri yapımı amacıyla kullanılabilmesi, her iki alternatif alanın da sulama projesi kapsamında olmadığı, genelde kuru tarım yapılan marjinal tarım arazisi özelliği gösterdiği, arazide genellikle hakim olan meyilin, D meyili (% 12-20) olduğu, rapora ekli krokide alternatif olarak gösterilen alanların her ikisinin de hemen arkasında yer alan dağlarla bağlantısı bulunmadığı, arada vadi bulunduğu, gerek dağdan yuvarlanma olasılığı olan taş ve kaya bloklarının, gerekse yağışlardan sonra oluşacak yüzey akışlarının önerilen bu arazileri etkilemesinin mümkün olmadığı, her iki alternatif alana da ulaşım için halihazırda stabilize yer yolun bulunduğu ve yer yer yapılaşmaların varlığı ve elektrik enerjisi altyapısının bulunduğu tespitlerine yer verilmiştir.

Öte yandan, Toprak Koruma Kurulunun tarım dışı kullanım talebinin reddine ilişkin 01.06.2006 tarih ve 4 sayılı kararı sonrası, davalı Bakanlık tarafından görevlendirilen iki ziraat mühendisi tarafından hazırlanan 10.7.2006 tarihli "tarımsal etüd inceleme raporunda" ise, arazinin ondüleli topografyaya sahip olduğu, % 8-12 ile % 12-18 meyilli, toprak derinliğinin 10-50 cm arasında değiştiği, arazinin bir kısmında buğday-nohut gibi hububat tarımı yapıldığı, geri kalan kısmının

ise terk pozisyonunda arazilerden meydana geldiği, hububat tarımı yapılan alanlardan elde edilen ürünün yöre ortalamasının altında olacağı düşünülüyor, etek ve alt etek pozisyonunda bulunan söz konusu arazilerin, Pozantı İlçesini Niğde İlinin Çamardı ilçesine bağlayan karayolunun sağ kenarında yer aldığı, Pozantı İlçesine 32 km. Çamardı İlçesine ise 20 km. mesafede olduğu, Pozantı İlçesinden rakım olarak 250-300 m. daha yüksek olması nedeniyle iklim, toprak ve topografya karakteristiklerini Çamardı İlçesinin temsil ettiği, Çamardı İlçesi yıllık yağış ortalamasının 360 mm. civarında olduğu, planlanmak istenen arazilerin, arka kısımda bulunan dağ ve tepelerden uzun yıllar boyunca yağış ve yerçekimi ile gelen kaba malzemenin birikmesi sonucu oluştuğu, bu sebeple, tarımsal üretimi sınırlayan ve olumsuz etkileyen kaya, taş ve çakıl malzemeleri ile kaplı olup, erozyon derecesinin şiddetli olduğu, planlanmak istenen arazinin ortasında, 1990 yılında eski Dağdibi Köyünde evleri heyelandan zarar gören köylüler için Bakanlar Kurulu Kararı ile 21 tane afet konutu ve köy okulu yapılmış olduğu köy yerleşim alanı olarak planlanmak istenen alanın afet konutlarının çevresinde olması zorunluluğu bulunduğu bahisle "alternatif alan araştırılması" yapılmadığı, Toprak Koruma Kurulu tarafından köy yerleşimi için alternatif alan olarak gösterilen bölgelerin, taşkın sahası içerisinde kaldığı dolayısıyla sel basmasına maruz olması ve önerilen alanın eski köy yerleşim alanı ile afet konutları ve köy okulu olarak planlanan alanın dışında üçüncü bir yerleşim alanı olarak ortaya çıkacağından yeni toprak ve arazi kaybının söz konusu olacağı, tarım arazileri üzerindeki baskının artacağı ve yeni altyapı (Elektrik, Su, Yol, Kanalizasyon vb) yatırımlarının yapılması zorunluluğu ortaya çıkacağı, bu durumun kamu yararının ortadan kalkmasına neden olacağı düşünülüyor, üçüncü bir alanın yerleşim alanı olarak tespit edilmesi halinde tarım arazilerindeki parçallığın artması sonucu tarımsal bütünlüğün de ortadan kalkacağı, nazım ve uygulama imar planı yapılmak istenen söz konusu araziler toprak ve topoğrafik özellikleri dikkate alındığında; Mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne planlaması yapılan sulama projesi kapsamında olan, yöre ortalamasının altında üretim gücüne sahip, "Sulu Marjinal Tarım Arazisi" niteliğinde olduğunun tespit edildiği görülmektedir.

Uyumsuzluğun niteliği gereği Adana Nöbetçi İdare Mahkemesinin 6.8.2007 tarihli ara kararı üzerine mahallinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen ve Mahkememizce de uygun bulunarak karara esas alınan bilirkişi raporunda özetle; dava konusu parsellerin arazi topografyası bakımından işleyerek tarım yapmayı engelleyecek herhangi bir sınırlayıcı özelliğe sahip olmadığı, yapılan ölçümler sonucunda eğimin bazı parsellerde düz-düze yakın (% 0-2), bazı parsellerde ise hafif eğimli (% 3-6) olduğu, bu eğime sahip arazilerde her türlü tarımsal üretimi sorunsuzca yapma imkanının bulunduğu, toprak tekstürünün arazilerin genelinde orta tekstürlü (Killi Tın, Siitli Killi Tın) olduğu, tüm tarımsal ürünlerin optimum olarak yetiştirilmesine olanak sağladığı, toprak derinliğinin parsel bazında değişiklik göstermekle

birlikte, ortalama olarak 80-120 cm arasında değiştiği, diğer parsellerden farklı olarak 131 ada 1 no 'lu parselde toprak derinliğinin 50 cm dolayında olduğu, derinlik açısından bazı ürünlerin yetiştiriciliğinde sınırlama olmasına karşın, kùltür bitkilerinin pek çoğu 80-120 cm toprak derinliğinde optimum olarak yetiştirilebildiği, bazı parsellerde hafif yùzey taşlılığı gözlemlendiği, ancak, bu düzeydeki taşlılığın tarımsal üretim için sorun oluşturmadığı, toprakların kireç içeriği ve belirlenen diğer özelliklerinin, tarımsal üretim açısından herhangi bir sorun oluşturmadığı, açıklanan arazi ve toprak özellikleri dikkate alınarak yapılan değerlendirmeler sonucunda dava konusu arazilerin, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa göre "Mutlak Tarım Arazisi" niteliğinde olduğu, ayrıca yapılan yorumlamalar sonucu Arazi Yetenek Sınıflamasına göre arazilerin büyük bir kısmı II. Sınıf Tarım Arazisi, çok az bir kısmı (ada 131 parsel 1, ada 134 parsel 17) ise III. Sınıf Tarım Arazisi olarak sınıflandırıldığı, bu parselin de bölgede mutlak tarım arazilerinin kit olması ve tarım alanlarının bütünlüğü nedeniyle ayrı olarak düşünülmesinin doğru olmayacağı, dava konusu parseller üzerinde hali hazırda tarımsal üretimin başarıyla yapıldığının gözlemlendiği, bazı parsellerde çok yıllık ürünler (meyve bahçeleri) yetiştirilirken, bir kısmında da tek yıllık tarla bitkileri yetiştiriciliği yapıldığı, dava konusu parsellerde sulu tarım yapılmasına olanak sağlayacak hizmetlerinin Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünce tamamlanmış olduğu, halihazırda faaliyette bulunduğu, parsel kenarlarında sulama kanallarının mevcut olduğu, ayrıca bazı parsellerde küçük çaplı tesviye ve taş toplama gibi yatırımlarla islah ağışmaları yapıldığı, uyumsuzluk konusu bölgede tarım dışı kullanımına izin verilen araziye oranla tarımsal potansiyeli daha düşük ve alternatif yerleşim yeri olarak değerlendirilebilecek alanların bulunup bulunmadığına ilişkin arazi gözlem ve incelemelerinin de yapıldığı, bu ağışmalar sonucu, dava konusu parsellere oldukça yakın mesafede yol, elektrik vb. alt yapı hizmetlerinin bulunduğu 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa göre, sahip olduğu toprak ve topografya sınırlamalar nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarım yapıldığı "Marjinal Tarım Arazisi" niteliğinde, Arazi Yetenek Sınıflamasına göre de IV, VI. ve VII. Sınıf arazi özelliklerine sahip, alternatif yerleşim alanı olabilecek alanların bulunduğu, bu arazilerin daha önce Toprak Koruma Kurulunca da tespit edilmiş olan, 134 ada 65, 66, 67, 68 ve 73 no'lu parseller, 135 ada 5, 6, 8, 9, 12 ve 13 no' lu parseller ile 132 ada 104, 107, 109, 110, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127 no' lu parseller olduğu, ayrıca bu parsellere komşu olan benzer özellikte diğer, parsellerden de alternatif yerleşim alanı olarak yararlanılabileceği, alternatif yerleşim alanı olarak önerilen alanların, heyelan ya da yùzey akış yolu ile su buması gibi dağlık alanlardan olumsuz etkilenmesi söz konusu olmadığı, dağlık arazi ile önerilen yerleşim alanı arasında bulunan vadinin bu tehlikeyi ortadan kaldırdığı, yapılan inceleme ve gözlemler sonucu; köy sakinlerinin asıl geçimini tarımdan sağladığı ve köy çevresinde tarımsal üretim yapılabilecek alanların oldukça sınırlı olduğunun belirlendiği, bu kısıtlı miktardaki "Mutlak Tarım Arazileri"nin yerleşime ağıllarak geri dönüşümsüz

bir şekilde kaybedilmesinin çok önemli bir ulusal kaynağımız olan toprağın heba edilmesi olduğu, gelişmişlik ve toplumsal refahın, insanların doğayı ve doğal kaynakları akıllıca kullanmakta elde ettikleri başarının bir göstergesi olduğu belirtilmiştir.

Davalı idarenin bilirkişi raporuna süresi içerisinde yaptığı itiraz yerinde görülmemiştir

Uyumsuzluk konusu olayda, Mahkememizce yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu hazırlanan 28.02.2008 tarihli bilirkişi raporu ile Toprak Koruma Kurulunun 04.05.2006 tarihinde yapmış olduğu görevlendirme sonrasında hazırlanan "Alternatif Yerleşim Yeri Tespiti İçin Yapılan Arazi Ağışması Raporu"nda uyumsuzluk konusu bölgede marjinal tarım arazisi niteliğinde olan ve alternatif yerleşim yeri olarak kullanılabilir alanların bulunduğunun tespit edildiği, Toprak Koruma Kurulunun 5.10.2006 tarih ve 7 sayılı kararına esas alınan belgelerden olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 12.7.2006 tarih ve 2475 sayılı yazıları ekinde gönderilen "tarımsal etüd inceleme raporu"nda ise alternatif alan araştırmasının yapılmadığı görülmektedir.

Bu durumda, mutlak tarım arazisi niteliğinde olduğu tespit edilen dava konusu parsellerin tarım dışı amaçlı kullanımına izin verilebilmesi için Toprak Koruma Kurulunun uygun görmesi yanında alternatif alan bulunmamasının da gerekli olduğu, işlem tesisine esas alınan madde metninde yer verilen "alternatif alan bulunmaması" ifadesinin ise mutlak bir zorunluluğu ifade ettiği açık olup, alternatif alan olup olmadığı hususunun öncelikle Kurul tarafından arazi kullanım talebinin niteliği ve etüd raporunun değerlendirilmesi sonucu kesin olarak belirlenmesi gerektiğinden gerek Toprak Koruma Kurulunun 5.10.2006 tarih ve 7 sayılı kararında değerlendirilen tarımsal etüd inceleme raporunda alternatif alan araştırması" yapılmadığının belirtilmiş olması gerekse Toprak Koruma Kurulunun yapmış olduğu görevlendirme sonucu düzenlenen ve 1.06.2006 tarih ve 4 sayılı karara esas alınan rapor ile Mahkememizce yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu tanzim edilen bilirkişi raporunda, alternatif yerleşim yeri olarak kullanılabilir marjinal tarım arazisi niteliğinde parsellerin bulunduğun tespit edilmesi nedeniyle dava konusu işlemden hukuka uyarlık bulunmamıştır.

Diğer taraftan, Bayındırlık ve İşkan İl Müdürlüğü'nün 23.6.2006 onay tarihli inceleme raporu ile davalı idarenin diğer savlarının da işleme haklılık kazandırmayacağı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin; uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceğinden 2577 Sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde Adana Bölge İdare Mahkemesi'nde itiraz yolu açık olmak üzere 08/04/2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan MESUT GÜNGÖR

Üye AHMET DÖKMECİ

Üye ZAFER

ADANA – POZANTI

EK-2

T.C.

ADANA 2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2007/719

KARAR NO : 2008/1144

DAVACI : TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ : AV. ZUHAL DÖNMEZ
DAVALI : TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI /ANKARA

MÜDAHİLLER (DAVACI YANINDA) : 1- ABDULLAH DURMAZ 2- ALİ BORAN A. Bekirli Köyü Pozantı/ADANA

DAVANIN ÖZETİ : Adana İli, Pozantı İlçesi, Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 131 ada, 1 sayılı parsel ile 134 ada 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 sayılı parselde kayıtlı toplam 10,2566 hektar alanın, çevre tarım alanlarına ve tarımsal üretime zarar vermeyecek tedbirlerin alınması şartıyla, tarım dışı kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin Tarım ve Köyışleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 31.10.2006 gün ve 2475-4025 sayılı işleminin; tarım dışı kullanımına izin verilen yer ile ilgili davalı idare ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nun daha önce olumsuz görüşlerinin bulunduğu, Toprak Koruma Kurulu'nun 1.6.2006 tarihli kararı ile de tarım dışı kullanım talebinin reddedildiği, Bakanlığın talimatı sonrasında bu kararın değişmesini gerektirecek herhangi bir gerekçe olmadan 5.10.2006 tarihli kararlar bu defa talebin uygun görüldüğü, bölgede alternatif arazilerin bulunduğu, işlemin Anayasa ve 5403 sayılı Kanuna aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Davanın süresi içerisinde açılmadığı, davacı Odanın dava açma ehliyetinin bulunmadığı, tarım dışı kullanıma tahsis edilen arazinin sulu marjinal tarım arazisi niteliğinde olduğu, alternatif olarak gösterilen alanda köy yerleşim yeri yapılması durumunda mevcut yerleşim yeri ile afet konutlarının yapıldığı yer dışında üçüncü bir yerleşim alanı planlaması sonucunu doğuracağı ve bu durumun ilave alt yapı masrafına neden olacağı, ülke kaynaklarının kamu yararına aykırı kullanımı anlamına geleceği, tarım arazilerindeki kayıpları arttıracacağı, 3194 sayılı Kanuna göre bir köyde iki yerleşim yerinin olamayacağı, önerilen alanda heyelan tehlikesinin mevcut olduğu, alternatif tarımsal potansiyeli daha düşük başka bir alanın bulunmadığı, işlemin hukuka ve mevzuata uygun olduğu ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL ABDULLAH DURMAZ'IN İSTEMİNİN ÖZETİ : Dağdibi Köyü 134 ada 24-25 parsellerin tamamının sulu tarıma uygun araziler olduğu, başka geçim kaynağı bulunmadığı ileri sürülerek, parsellerin tarım amaçlı kullanılmasını istenilmektedir.

MÜDAHİL ALİ BORAN'IN İSTEMİNİN ÖZETİ : Dağdibi Köyündeki 134 ada 2-13 parsellerin tamamına kurmuş olduğu bahçenin Dünya Bankası tarafından teşvik edilerek hazırlandığı, Adana -Niğde arasında örnek bahçe olarak seçildiği, her yıl Dünya Bankasınca kontrol edildiği, geçim kaynağı olarak kullandığı parselin tarımsal amaçlı kullanılması istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Adana 2. İdare Mahkemesi'nce dava dosyası incelendikten sonra davalı idarenin usule ilişkin itirazları yerinde görülmeyle işin gereği görüldü:

Dava, Adana İli, Pozantı İlçesi, Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 131 ada, 1 sayılı parsel ile 134 ada 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 sayılı parselde kayıtlı toplam 10,2566 hektar alanın, çevre tarım alanlarına ve tarımsal üretime zarar vermeyecek tedbirlerin alınması şartıyla, tarım dışı kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin Tarım ve Köyışleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 31.10.2006 gün ve 2475-4025 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 44. maddesinin birinci fıkrasında "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun, bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye, toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yeraltı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz." hükmüne; 45. maddesinin birinci fıkrasında da, "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mer'aların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır." hükmüne yer verilmiştir.

3.7.2005 tarih ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Kullanımı Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde, "Mutlak tarım arazisi" teriminin, bitkisel üretimde; toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topografik sınırlamaları yok veya çok az olan; ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan, halihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli olan arazileri; "Marjinal tarım arazisi" teriminin, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamalar nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarımın yapıldığı arazileri ifade edeceği belirtilmiş; Kanunun "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı" başlıklı 13. maddesinde, "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar,
- (Ek bent: 31/01/2007-5578 S.K.I3.mad) Kamu

yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,

İçin bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.(Ek cümle: 31/01/2007-5578 S.K.İ.3.mad) Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.

Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır.

Birinci fıkranın © ve (ç) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usul ve esasları tüzükle düzenlenir.” hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nün 17.2.2002 tarih ve 10/2833 sayılı yazısına istinaden Adana İli, Pozantı İlçesi, Alpu, Fındıklı, Kamışlı Hamidiye, Yazıcak, Aşçıbekirli ve Dağdibi Köylerini kapsayan alanda nazım ve uygulama imar planı yapımı nedeniyle Alpu-Aşçıbekirli Köyleri arasında bulunan 3402.2 ha yüzölçümlü arazi ile ilgili hazırlanan tarımsal etüd raporu ile Adana Köy Hizmetleri 3. Bölge Müdürlüğü'nce hazırlanan toprak etüd raporu esas alınarak 1228.3 ha alanının imar çalışması için kullanılabilmesine karar verildiği, 28.2.2005 günlü yazı ile talep edilen alanın ise tarım dışı amaçlı kullanımının uygun görülmediği, konunun tekrar değerlendirilmesinin istenilmesi üzerine Tarımsal Üretim ve Geliştirme Müdürlüğü teknik ekipleri tarafından rapor hazırlandığı, bu rapor esas alınarak 18.10.2005 gün ve 15410 sayılı işlem ile 'işlem ekinde yer alan haritada gösterilen alanın bir kısmının Adana İl İdare Kurulu tarafından köy yerleşim yeri olarak belirlenen alanı kapsadığı, bir kısmının da Bakanlar Kurulu tarafından afet konutları alanı olarak belirlenmiş olduğu nedeniyle 5403 sayılı Kanun uyarınca yapılacak bir işlem bulunmadığı, talep edilen alanın bir kısmının ise tarım dışı amaçlı kullanımının uygun görülmediğinin bildirildiği, bu arada Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 134 ada 3 sayılı parselin yerleşim yeri olarak kullanılması talebinde bulunulduğu, ilgili parselde yönelik hazırlanan rapor esas alınarak alanın sulu marjinal tarım arazisi niteliğinde olduğu gerekçesi ile bu talebin de yürürlükteki mevzuat gereği uygun görülmediği, daha sonra Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü'nce, Adana İli, Pozantı İlçesi, Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 280 ha alanın, heyelan nedeniyle Bakanlar Kurulu tarafından 1990 yılında afet konutları alanı olarak planlanan alanda Dağdibi Köyü yeni yerleşim alanı olarak nazım ve uygulama imar planı yapmak için tarım

dışı amaçlı kullanım izni talebinde bulunulduğu, Toprak Koruma Kurulunun 11.4.2006 tarih ve 2 sayılı kararı ile heyelan bölgesi yeni yerleşim alanı talebinde alternatif alanların belirlenmesi için çalışma yapmak üzere TEMA, Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü, Çukurova Üniversitesi, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, İl Özel İdaresi, Ziraat Mühendisleri Odası, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Tarım Müdürlüğü, DSİ 6. Bölge Müdürlüğü'nden oluşan ekibe havale edildiği, Kurul üyeleri ile teknik ekipten oluşan komisyonun yerinde yaptığı incelemeler sonucunda hazırlanmış olduğu raporda tarım dışı kullanım izni talep edilen alanın "sulu mutlak tarım arazisi" niteliğinde olduğu, yapılan tespitlerde iki farklı alanda "kuru marjinal tarım arazilerinden" oluşan yerleşim yeri alternatif alanlarının bulunduğu gerekçesi ile Toprak Koruma Kurulu'nun 1.6.2006 tarih ve 4 sayılı kararı ile 5403 sayılı Kanununun 13. maddesi uyarınca talebin reddedildiği, bu karara 26.6.2006 tarihli yazı ile itiraz edildiği, Bakanlık teknik personeli tarafından 10.7.2006 tarihli tarımsal etüd raporunun hazırlandığı ve 12.7.2006 tarih ve 11019 sayılı yazı ile Toprak Koruma Kurulu tarafından alternatif alan olarak tespit edilen alanların, planlama açısından topoğrafik sınırları fazla olduğu, afet riski taşıdığı tespit edildiği, ayrıca daha önce yapılan afet konutlarının dışında üçüncü bir yerleşim yeri seçilmesi halinde konut, ulaşım, su ve elektrik gibi altyapı çalışmaları nedeniyle arazi bozulması ve toprak kayıplarının fazla olacağı iddia edilerek konunun yeniden değerlendirilmesinin istenildiği, İl Tarım Müdürlüğü'nün 26.7.2006 tarihli yazısı ile itirazın kamu yararı kararı alındıktan sonra incelenebileceğinin belirtilmesi üzerine Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün 22.8.2006 tarih ve 182/14380 sayılı olurları ile kamu yararı kararı alma yetkisinin devredildiğinden bahisle, Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nce 23.9.2006 tarihli kamu yararı kararının alındığı, konunun görüşülmesi sonucu Toprak Koruma Kurulunun 5.10.2006 tarih ve 7 sayılı kararı ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 12.7.2006 tarih ve 2475 sayılı yazıları ekinde gönderilen tarımsal etüd inceleme raporu ve Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü'nün talep edilen alanla ilgili olarak Kanununun 13. maddesi kapsamındaki tarım dışı amaçlı kullanım talebinin kamu yararı kararı ile değerlendirilmesi neticesinde bu defa Dağdibi Köyü. 131 ada, 1 sayılı parsel ile 134 ada 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 sayılı parselde kayıtlı toplam 102,566 m2 alanı tarım dışı amaçlı kullanım talebinin kabul edildiği ve Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün dava konusu 31.10.2006 gün ve 2475-4025 sayılı işlemi ile belirtilen alanın köy yerleşim alanı olarak planlanmasında; Adana Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nün 24.8.2006 tarih ve 3011 sayılı yazısı ile kamu yararı olduğu ve Adana Toprak Koruma Kurulunun 5.10.2006 tarih ve 7 sayılı kararı ile uygun görüldüğü gerekçesi ile 5403 sayılı Kanununun 13. maddesi kapsamında Dağdibi Köyü sınırlarındaki 131 ada, 1 sayılı parsel ile 134 ada 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 sayılı parselde kayıtlı toplam 10,2566 hektar alanın, çevre tarım alanlarına ve tarımsal üretime zarar vermeyecek tedbirlerin alınması şartıyla, tarım dışı kullanılmasının uygun görülmesi üzerine anılan işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, Toprak Koruma Kurulunun tarım dışı kullanım talebinin reddine ilişkin 01.06.2006 tarih ve 4 sayılı kararı öncesinde, 04.05.2006 tarihinde yapmış olduğu görevlendirme ile Adana ili Dağdibi Köyü alternatif yerleşim yeri tespiti için, 15.05.2006 tarihinde ilgili Toprak Koruma Kurulu Üyeleri, Tarım İl Müdürlüğü ve Bayındırlık İl Müdürlüğü Teknik Elemanlarının katılımıyla yapılan arazi çalışması kapsamında, tarım dışı kullanıma açılması istenilen alan ile çevresindeki sulama projesi kapsamında olmayan arazilerde topoğrafik özellikler ile toprak özelliklerinin incelenerek, mevcut jeolojik haritadan yararlanılarak jeolojik formasyonlar da göz önünde bulundurularak yapılan alternatif alan araştırması sonucunda rapor düzenlendiği, bu raporda özet olarak: Adana Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğüne Pozantı İlçesine bağlı Dağdibi Köyü sınırları içerisinde bulunan 134 ada 19 ve 70 parsel ile 135 ada 70 nolu parselleri içine alan ve tarım dışına çıkarılması istenilen toplam 280 ha arazinin tümünün topoğrafik sınırlamaları olmayan A meyilli (% 0-2), B meyilli (% 2-6) ve C meyilli (% 6-12) sulu ve aynı zamanda 5403 sayılı kanunda belirtildiği şekilde mutlak tarım arazisi niteliğinde olduğu ve alanda ilgili yönetmelikte belirtildiği şekilde tarım dışı amaçlarla kullanım için başka herhangi bir alternatif bulunmaması durumunda, tarım dışı amaçla kullanımı talep edilebilecek en son yer olduğu, talep edilen arazileri içine alan ve Mülga Köy Hizmetleri tarafından sulama ve teraslama çalışmaları tamamlanmış arazilerin hemen dışında (sulama kanalının üstünde), rapora ekli krokide 1 ve 2 numara ile belirtilen iki ayrı alanın afet evleri yapımı amacıyla kullanılabilmesi, her iki alternatif alanın da sulama projesi kapsamında olmadığı, genelde kuru tarım yapılan marjinal tarım arazisi özelliği gösterdiği, arazide genellikle hakim olan meyilin, D meyilli (% 12-20) olduğu, rapora ekli krokide alternatif olarak gösterilen alanların her ikisinin de hemen arkasında yer alan dağlarla bağlantısı bulunmadığı, arada vadi bulunduğu, gerek dağdan yuvarlanma olasılığı olan taş ve kaya bloklarının, gerekse yağışlardan sonra oluşacak yüzey akışlarının önerilen bu arazileri etkilemesinin mümkün olmadığı, her iki alternatif alana da ulaşım için halihazırda stabilize bir yolun bulunduğu ve yer yer yapılaşmaların varlığı ve elektrik enerjisi altyapısının bulunduğu tespitlerine yer verilmiştir.

Öte yandan, Toprak Koruma Kurulunun tarım dışı kullanım talebinin reddine ilişkin 01.06.2006 tarih ve 4 sayılı kararı sonrası, davalı Bakanlık tarafından görevlendirilen iki ziraat mühendisi tarafından hazırlanan 10.7.2006 tarihli "tarımsal etüd inceleme raporunda" ise, arazinin ondüleli topografyaya sahip olduğu, % 8-12 ile % 12-18 meyilli, toprak derinliğinin 10-50 cm. arasında değiştiği, arazinin bir kısmında buğday-nohut gibi hububat tarımı yapıldığı, geri kalan kısmının ise terk pozisyonunda arazilerden meydana geldiği, hububat tarımı yapılan alanlardan elde edilen ürünün yöre ortalamasının altında olacağına düşünüldüğü, etek ve alt etek pozisyonunda bulunan söz konusu arazilerin, Pozantı İlçesine Niğde İlinin Çamardı İlçesine bağlayan karayolunun sağ kenarında yer aldığı, Pozantı İlçesine 32 km. Çamardı İlçesine ise 20 km. mesafede olduğu, Pozantı İlçesinden rakım olarak 250-300 m. daha yüksek olması nedeniyle iklim, toprak ve topografya karakteristiklerini Çamardı İlçesinin temsil

ettiği, Çamardı İlçesi yıllık yağış ortalamasının 360 mm. civarında olduğu, planlanmak istenen arazilerin, arka kısımda bulunan dağ ve tepelerden uzun yıllar boyunca yağış ve yerçekimi ile gelen kaba malzemenin birikmesi sonucu oluştuğu, bu sebeple, tarımsal üretimi sınırlayan ve olumsuz etkileyen kaya, taş ve çakıl malzemeleri ile kaplı olup, erozyon derecesinin şiddetli olduğu, planlanmak istenen arazinin ortasında, 1990 yılında eski Dağdibi Köyünde evleri heyelandan zarar gören köylüler için Bakanlar Kurulu Kararı ile 21 tane afet konutu ve köy okulu yapılmış olduğu, köy yerleşim alanı olarak planlanmak istenen alanın afet konutlarının çevresinde olması zorunluluğu bulunduğu bahisle "alternatif alan araştırması" yapılmadığı, Toprak Koruma Kurulu tarafından köy yerleşimi için alternatif alan olarak gösterilen bölgelerin, taşkın sahası içerisinde kaldığı dolayısıyla sel basmasına maruz olması ve önerilen alanın eski köy yerleşim alanı ile afet konutları ve köy okulu olarak planlanan alanın dışında üçüncü bir yerleşim alanı olarak ortaya çıkacağından yeni toprak ve arazi kaybının söz konusu olacağı, tarım arazileri üzerindeki baskının artacağı ve yeni altyapı (Elektrik, Su, Yol, Kanalizasyon vb) yatırımlarının yapılması zorunluluğu ortaya çıkacağı bu durumun kamu yararının ortadan kalkmasına neden olacağına düşünüldüğü, üçüncü bir alanın yerleşim alanı olarak tespit edilmesi halinde tarım arazilerindeki parçallılığın artması sonucu tarımsal bütünlüğün de ortadan kalkacağı, nazım ve uygulama imar planı yapılmak istenen söz konusu araziler toprak ve topografik özellikleri dikkate alındığında; Mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne planlaması yapılan sulama projesi kapsamında olan, yöre ortalamasının altında üretim gücüne sahip, "Sulu Marjinal Tarım Arazisi" niteliğinde olduğunun tespit edildiği görülmektedir.

Uyuşmazlığın niteliği gereği Adana Nöbetçi İdare Mahkemesi'nin 6.8.2007 tarihli ara kararı üzerine mahallinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen bilirkişi raporunda özetle; dava konusu parsellerin arazi topografyası bakımından işleyerek tarım yapmayı engelleyecek herhangi bir sınırlayıcı özelliğe sahip olmadığı, yapılan ölçümler sonucunda eğimin bazı parsellerde düz-düze yakın (% 0-2), bazı parsellerde ise hafif eğimli (% 3-6) olduğu, bu eğime sahip arazilerde her türlü tarımsal üretimi sorunsuzca yapma imkanının bulunduğu, toprak tekstürünün arazilerin genelinde orta tekstürlü (Killi Tin, Siitli Killi Tin) olduğu, tüm tarımsal ürünlerin optimum olarak yetiştirilmesine olanak sağladığı, toprak derinliğinin parsel bazında değişiklik göstermekle birlikte, ortalama olarak 80-120 cm arasında değiştiği, diğer parsellerden farklı olarak 131 ada 1 no'lu parselde toprak derinliğinin 50 cm dolayında olduğu, derinlik açısından bazı ürünlerin yetiştiriciliğinde sınırlama olmasına karşın, kültür bitkilerinin pek çoğu 80-120 cm toprak derinliğinde optimum olarak yetiştirilebildiği, bazı parsellerde hafif yüzey taşlılığı gözlemlendiği, ancak, bu düzeydeki taşlılığın tarımsal üretim için sorun oluşturmadığı, toprakların kireç içeriği ve belirlenen diğer özelliklerinin, tarımsal üretim açısından herhangi bir sorun oluşturmadığı, açıklanan arazi ve toprak özellikleri dikkate alınarak yapılan değerlendirmeler sonucunda dava konusu arazilerin, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa göre "Mutlak Tarım

Arazisi" niteliğinde olduğu, ayrıca yapılan yorumlamalar sonucu Arazi Yetenek Sınıflamasına göre arazilerin büyük bir kısmı II. Sınıf Tarım Arazisi, çok az bir kısmı (ada 131 parsel 1, ada 134 parsel 17) ise III. Sınıf Tarım Arazisi olarak sınıflandırıldığı, bu parsellerin bölgede mutlak tarım arazilerinin kit olması ve tarım alanlarının bütünlüğü nedeniyle ayrı olarak düşünülmesinin doğru olmayacağı, dava konusu parseller üzerinde hali hazırda tarımsal üretimin başarıyla yapıldığının gözlemlendiği, bazı parsellerde çok yıllık ürünler (meyve bahçeleri) yetiştirilirken, bir kısmında da tek yıllık tarla bitkileri yetiştiriciliği yapıldığı, dava konusu parsellerde sulu tarım yapılmasına olanak sağlayacak hizmetlerinin Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne tamamlanmış olduğu, halihazırda faaliyette bulunduğu, parsel kenarlarında sulama kanallarının mevcut olduğu, ayrıca bazı parsellerde küçük çaplı tesviye ve taş toplama gibi yatırımlarla ıslah çalışmaları yapıldığı, uyuşmazlık konusu bölgede tarım dışı kullanımına izin verilen araziye oranla tarımsal potansiyeli daha düşük ve alternatif yerleşim yeri olarak değerlendirilebilecek alanların bulunup bulunmadığına ilişkin arazi gözlem ve incelemelerinin de yapıldığı, bu çalışmalar sonucu, dava konusu parsellere oldukça yakın mesafede yol, elektrik vb. alt yapı hizmetlerinin bulunduğu 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa göre, sahip olduğu toprak ve topografya sınırlamalar nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarımın yapıldığı "Marjinal Tarım Arazisi" niteliğinde, Arazi Yetenek Sınıflamasına göre de IV, VI ve VII. Sınıf arazi özelliklerine sahip, alternatif yerleşim alanı olabilecek alanların bulunduğu, bu arazilerin daha önce Toprak Koruma Kurulunca da tespit edilmiş olan, 134 ada 65, 66, 67; 68 ve 73 no'lu parseller, 135 ada 5, 6, 8, 9, 12 ve 13 no'lu parseller ile 132 ada. 104, 107, 109, 110, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127 no'lu parseller olduğu, ayrıca bu parsellere komşu olan benzer özellikte diğer parsellerden de alternatif yerleşim alanı olarak yararlanılabileceği, alternatif yerleşim alanı olarak önerilen alanların, heyelan ya da yüzey akış yolu ile su basması gibi dağlık alanlardan olumsuz etkilenmesi söz konusu olmadığı, dağlık arazi ile önerilen yerleşim alanı arasında bulunan vadinin bu tehlikeyi ortadan kaldırdığı, yapılan inceleme ve gözlemler sonucu; köy sakinlerinin asıl geçimini tarımdan sağladığı ve köy çevresinde tarımsal üretim yapılabilecek alanların oldukça sınırlı olduğunun belirlendiği, bu kısıtlı miktardaki "Mutlak Tarım Arazileri"nin yerleşime açılarak geri dönüşümsüz bir şekilde kaybedilmesinin çok önemli bir ulusal kaynağımız olan toprağın heba edilmesi olduğu, gelişmişlik ve toplumsal refahın, insanların doğayı ve doğal kaynakları akılcıca kullanmakta elde ettikleri başarının bir göstergesi olduğu belirtilmiştir.

Davalı idarenin bilirkişi raporuna süresi içerisinde yaptığı itiraz, dava konusu işlemin denetimi açısından, idari yargı yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayarak idari eylem ve işlem niteliğinde yargı kararı verilemeyeceğinden, dava konusu uyuşmazlıkta 5403 sayılı Kanununun 13. maddesi hükmü uyarınca tarım dışı kullanım izni verilmesini gerektiren yasal koşullardan olan "alternatif alan bulunmaması"nın bölgenin tamamı dikkate alınarak

saptanmasından sonra işlem tesisi gerektiğinden, böyle bir saptama bulunmadan kurulan işlemin hukuka uygunluk denetimi sırasında alternatif alan tespitinin Mahkememizce yapılması mümkün bulunmadığından, yerinde görülmemiştir.

Uyuşmazlık konusu olayda, Mahkememizce yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu hazırlanan 28.02.2008 tarihli bilirkişi raporu ile Toprak Koruma Kurulunun 04.05.2006 tarihinde yapmış olduğu görevlendirme sonrasında hazırlanan "Alternatif Yerleşim Yeri Tespiti İçin Yapılan Arazi çalışması Raporu"nda uyuşmazlık konusu bölgede marjinal tarım arazisi niteliğinde olan ve alternatif yerleşim yeri olarak kullanılabilir alanların bulunduğu tespit edildiği, Toprak Koruma Kurulunun 5.10.2006 tarih ve 7 sayılı kararına esas alınan belgelerden olan Tarım ve Köyleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 12.7.2006 tarih ve 2475 sayılı yazıları ekinde gönderilen "tarımsal etüd inceleme raporu"nda ise alternatif alan araştırmasının yapılmadığı görülmektedir.

Bu durumda, mutlak tarım arazisi niteliğinde olduğu tespit edilen dava konusu parsellerin tarım dışı amaçlı kullanımına izin verilebilmesi için Toprak Koruma Kurulunun uygun görüşü yanında alternatif alan bulunmamasının da gerekli olduğu, işlem tesisine esas alınan madde metninde yer verilen "alternatif alan bulunmaması" ifadesinin ise mutlak bir zorunluluğu ifade ettiği açık olup, alternatif alan olup olmadığı hususunun öncelikle Kurul tarafından arazi kullanım talebinin niteliği ve etüd raporunun değerlendirilmesi sonucu kesin olarak belirlenmesi gerektiğinden gerek Toprak Koruma Kurulunun 5.10.2006 tarih ve 7 sayılı kararında değerlendirilen tarımsal etüd inceleme raporunda "alternatif alan araştırması" yapılmadığının belirtilmiş olması gerekse Toprak Koruma Kurulunun yapmış olduğu görevlendirme sonucu düzenlenen ve 01.06.2006 tarih ve 4 sayılı karara esas alınan rapor ile Mahkememizce yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu tanzim edilen bilirkişi raporunda, alternatif yerleşim yeri olarak kullanılabilir marjinal tarım arazisi niteliğinde parsellerin bulunduğu tespit edilmesi nedeniyle dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamıştır.

Diğer taraftan, Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü'nün 23.6.2006 onay tarihli inceleme raporu ile davalı idarenin diğer savlarının da işleme haklılık kazandırmayacağı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin İPTALİNE, aşağıda dökümü yapılan yargılama giderinin dava idarece davacıya verilmesine, davacı yanında davaya katılanlar tarafından ödenen 13.10 YTL harçların davalı idarece müdahillere ayrı ayrı ödenmesine, karar verildiği tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen avukatlık ücretinin davalı idarece davacı vekiline ödenmesine, keşif ve bilirkişi ücretleri avanslarından artan miktarın istemi halinde davacıya iadesine, bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'da temyiz yolu açık olmak üzere 23.09.2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan MESUT GÜNGÖR
Üye ZAFER BİLGİ
Üye HAKAN MANAV

ADANA – POZANTI

EK-3

T.C.

**DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE**

Esas No : 2009/1837

Karar No : 2009/10229

Temyiz Eden (Davalı) : Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ANKARA

Karşı Taraf (Davacı) : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili : Av. Zühal Dönmez, Bestekar Sok. No: 49/5 Kavaklıdere/ANKARA

Davacı Yanında Davaya Katılanlar: 1- Abdullah Durmaz,

Dagdibi Köyü, Pozantı/Adana

2- Ali Boran, A. Bekirli Köyü, Pozantı/Adana

İstemin Özeti : Adana İli, Pozantı İlçesi, Dağdibi Köyü sınırları içinde bulunan 134 ada, 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 24 ve 25 no.lu parsellerin ve 131 ada, 1 no.lu parselin tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun görülmesine ilişkin davalı Bakanlığın 31.10.2006 tarih ve 2475-4025 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan dava sonucunda, Adana 2. İdare Mahkemesince; yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen rapor ve dosyadaki bilgi ve belgelere göre, uyumsuzluk konusu parsellerin mutlak tarım arazisi olduğu, yerleşim yeri olarak kullanılabilir marjinal tarım arazisinin bulunduğu, kaldı ki davalı idarece alternatif alan bulunup bulunmadığı yönünde bir araştırma da yapılmadığı anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle iptali yolunda verilen kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Cevap verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi : Erkan Yılmaz

Düşüncesi : Temyiz isteminin reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı : Yalçın Macar

Düşüncesi : İdare ve vergi mahkemelerince verilen kararların temyizen incelenerek bozulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nedenlerin bulunması gerekmektedir.

Temyiz dilekçesinde öne sürülen hususlar, söz konusu maddede yazılı nedenlerden hiçbirisine uymadığından, istemin reddi ile temyiz edilen mahkeme kararının onanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüldü:

İdare ve Vergi Mahkemelerinin nihai kararlarının temyizen bozulması 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı halinde mümkündür.

Temyizen incelenen karar, usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden temyiz isteminin reddi ile Adana 2. İdare Mahkemesinin 23.9.2008 tarih ve E:2007/719, K:2008/1144 sayılı kararının ONANMASINA, 8.12.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Mehmet ÜNLÜÇAY

Üye İbrahim BERBEROĞLU

Üye Tülin ÖZDEMİR

Üye Emin Celalettin ÖZKAN

Üye Kemal BİLECEN

ADANA – SEYHAN

EK-4

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMLİDİR

ADANA 1.İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı-ANKARA

KONU: Adana İli Seyhan İlçesi Küçükdikili Belediyesi sınırlarında bulunan 1159 parselde kayıtlı 0,884374 hektar arazinin Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 03/03/2009 tarih 16303 sayılı işlemin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına** ve **İptaline** karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: TÜVTURK Güney Taşıt Araç Muayene İstasyonu Hizmetleri Yapım ve İşletim A.Ş.tarafından Araç Muayene İstasyonu yerinin mevzi imar planı yapılması ile ilgili olarak başvurulmuştur (EK-1). Adana İli Toprak Koruma Kurulu 27 Ocak 2009 tarihli toplantısında Sulu Mutlak Tarım Arazisi niteliğindeki dava konusu arazinin tarım dışı kullanımına karar vermiş (Ek-2) ve dava konusu işlem ile de Uygun bulunmuştur (Ek-3). Toprak Koruma Kurul Kararında Valilik İl İdare Kurulunun aldığı Kamu Yararı Kararının dikkate alındığı belirtilmektedir.

İPTAL NEDENLERİ:

1) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

2) a. İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C.Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırlarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasanın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttikten sonra, "mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması, yapılaşmaya açılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

b. Sulu Mutlak Tarım arazisi olan dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması

5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, islah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullanılanlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir. Görüldüğü gibi davalı idare, sulu mutlak tarım arazisini Araç Muayene İstasyonu yaparak Kanunun kendisine yüklediği görevleri yerine getirmemiştir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.** Dava konusu işlemle ilgili olarak alınan Toprak Koruma Kurulu kararında konu irdelenmemiş ve iki satırla uygun bulunmuştur. Yani Kanunun aradığı koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği, **alternatif alan olup olmadığı araştırılmadan, incelenmeden** karar verilmiştir. **Hatta Etüt Raporu dahi bulunmamaktadır.** Ayrıca Kamu Yararı Kararı da yoktur. Her ne kadar TTK kararında İl İdare Kurulunun kamu yararı kararından söz edilmekte ise de (Mahkeme dosyasına sunulduğunda görebileceğiz) İl İdare Kurulunun böyle bir yetkisi yoktur. Kanunun aradığı gibi **Bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı bulunmamaktadır.**

c) Söz konusu yatırım için tarım dışına çıkarılan arazilerde tarım yapılamayacaktır. Yatırımın çevreye zarar vereceği konusu bir yana, en verimli toprak türü olan bu arazilerde tarım yapılamaması gerçeği yeterince ürkütücüdür. Davalı İdarenin neden daha az verimli ya da verimsiz toprakları önermediği, illa da sulu mutlak tarım arazisini bulduğu ayrı bir konudur. Ne yazık ki ülkemizde olması gereken göre değil, talep edenin isteği ve gücüne göre kararlar alınmaktadır. **Toprak yeniden üretilebilen bir madde değildir** ve daha duyarlı idari kararlar alınmasını arzu etmekteyiz.

3) İptale konu karar ile birlikte söz konusu sulu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, bu nedenle acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: Ekler

SONUÇ VE SİSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle; Adana İli Seyhan İlçesi Küçükdikili Belediyesi sınırlarında bulunan 1159 parselde kayıtlı 0,884374 hektar arazinin Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına İlişkin 03/03/2009 tarih 16303 sayılı davalı Bakanlık işleminin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline;** yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

ANTALYA - KIRCAMI

EK-5

T.C. ANTALYA 1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2007/1992

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTEYEN (DAVACI): ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ANTALYA ŞUBESİ

VEKİLİ: AV. ABİT KÜÇÜKARSLAN

KARŞI TARAF (DAVALI): TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI - ANKARA

İSTEMİN ÖZETİ: Davacı oda tarafından; Antalya ili, Merkez ilçesi, Kircami Bölgesi olarak adlandırılan ve içerisinde Doğuyaka, Topçular, Mehmetçik, Yeşilova Alan, Kircami, Güzeloluk ve Zümrütova mahallelerini kapsayan "Kent İçi Tarım ve Planlama Alanı" olarak planlanan yaklaşık 1503 hektar alana sahip sahada ilave imar amaçlı tarım dışı arazi kullanımına dair, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı talebinin en fazla E=0,50 koşulunu aşmamak kaydıyla uygun görülmesine ilişkin Toprak Koruma Kurulunun 17.10.2007 günlü kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemidir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Antalya 1. İdare Mahkemesi'nce işin gereği görüldü;5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 2. maddesinde; Bu Kanunun; Arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak belirlenmesi, sınıflandırılması, arazi kullanım plânlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulmasına ilişkin sorumluluk, görev ve yetkilerin tanımlanması ile ilgili usul ve esasları kapsadığı, Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı başlıklı 13. maddesinde; Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar,
- (Ek bent: 31.01.2007-5578 S.K./3.mad) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. (Ek cümle: 31/01/2007-5578 S.K./3.mad) Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir." düzenlenmesi yer verilmiştir.

Yukarıdaki kanun hükümlerinden; bu kanunun amacının, arazi ve toprak kaynaklarının amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulması olduğu, kural olarak, Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı, ancak alternatif alan bulunmaması ve kurulun (Toprak Koruma Kurulu) uygun görmesi şartıyla, yukarıdaki fıkralarda sayılan durumların

varlığı halinde amaç dışı kullanıma izin verilebileceği anlaşılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; Antalya Büyükşehir Belediyesinin Kircami Bölgesi olarak adlandırılan ve içerisinde Doğuyaka, Topçular, Mehmetçik, Yeşilova Alan, Kircami, Güzeloluk ve Zümrütova mahallelerini kapsayan "Kent İçi Tarım ve Planlama Alanı" olarak planlanan yaklaşık 1503 hektar alana sahip sahada ilave imar amaçlı tarım dışı arazi kullanımına dair yaptığı başvurunun, İçişleri Bakanlığının kamu yararı kararı vermesini mütakiben Toprak Koruma Kurulunca en fazla E-0.50 koşulunu aşmamak kaydıyla uygun görülmesi üzerine işbu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bakılan davada Antalya Büyükşehir Belediyesinin imara açılmak istenen alanla ilgili olarak bu alanın tarım dışı kullanılabilirliğine dair tarım etüdü yapılması amacıyla yaptığı başvuru sonucunda İl Tarım Müdürlüğüne düzenlenen tarımsal etüt raporunda; imara açılmak istenen alanın sulu mutlak tarım arazisi, dikili sulu mutlak tarım arazisi, sulu mutlak tarım arazisi özellikleri taşıdığı ve arazinin bir kısmının ise yerleşim amaçlı kullanıldığı gerekçesiyle Antalya Valiliğince uygun görüş verilmediği, talep eden belediyenin söz konusu yeri imara açmak istemesindeki gayenin; bölgenin planlı gelişmesi, plansız yapılaşmanın engellenmesi, şehir yaşamının daha nitelikli olması, şehrin teknik altyapı bütünlüğünün kurulması olduğu anlaşılmaktadır.

Oysa; 5403 sayılı kanuna göre tarım arazisinin imara açılması için; kanunda sayılan kamu yararına yönelik hizmetlerin gerçekleştirilmesi için yapılması gereken faaliyetlerle ilgili olarak alternatif alan bulunmaması gerekirken, dava konusu olayda, maddede sayılan kamu yararına yönelik faaliyetlerle aynı türde ve ağırlıkta olmayan konut ihtiyacı ve şehrin planlı yapılaşmasını sağlamak için mutlak tarım alanının imara açılmak istendiği, bu amacın, 5403 sayılı kanunun, genel olarak amacıyla (arazi ve toprak kaynaklarının amaç dışı ve yanlış kullanımlarının önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulması amacıyla) bağdaşmadığı, tarım alanlarında amaç dışında kaçak yapılaşma varsa, bunun çözümünün; oranın imara açılarak düzgün yapılaşmasını sağlamak değil, bilakis tarım alanının kaçak ve amaç dışı kullanımını engellemek olduğu, şehrin konut ihtiyacı için alternatif alan bulunmadığına ilişkin somut bilgi veya belgenin ortaya konulmadığı görülmüş olup, bu sebeple dava konusu işlemde mevzuata ve kamu yararına uygunluk bulunmamaktadır.

Öte taraftan dava konusu işlemin uygulanmaya devam etmesi halinde kanunun telafisi güç veya imkansız zararlara düşer olacağı gayet açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin açıkça hukuka aykırı ve uygulanması halinde giderilmesi güç zararlara yol açabilecek nitelikte olduğu sonucuna varıldığından, yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne ve işlemin teminat aranmaksızın dava sonuçlanıncaya kadar yürütülmesinin durdurulmasına, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 7 gün içinde Antalya Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere 2577 sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca 17.3.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan UĞUR HAMİT ÇAKMUR

Üye MAHMUT NEDİM EPİK

Üye MUSTAFA ÖZDEMİR

ANTALYA - KIRCAMI

EK-6

T.C. ANTALYA BÖLGE İDARE MAHKEMESİ

Y.D. İtiraz No: 2008/403

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMİ HAKKINDA VERİLEN KARARA İTİRAZ EDEN (DAVALI) : TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI KARŞI TARAF (DAVACI) : ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ : AV. ABİT KÜÇÜKARSLAN

İSTEMİN ÖZETİ : Davacı oda tarafından Antalya ili Merkez ilçesi, Kircami Bölgesi olarak adlandırılan ve içerisinde Doğuyaka, Topçular, Mehmetçik, Yeşilova Alan, Kircami, Güzeloluk ve Zümrütova mahallerini kapsayan "Kent İçi Tarım ve Planlama Alanı" olarak planlanan yaklaşık 1503 hektar alana sahip sahada ilave imar amaçlı tarım dışı arazi kullanımına dair Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı talebinin en fazla E=0,50 koşulunu aşmamak kaydıyla uygun görülmesine ilişkin Toprak Koruma Kurulunun 17.10.2007 günlü kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada, dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulması yolunda verilen Antalya 1. İdare Mahkemesinin 17.03.2008 gün ve E:2007/1992 sayılı kararının davalı idarece hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek itirazın incelenerek kaldırılması istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Antalya Bölge İdare Mahkemesi'nce işin gereği düşünüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun "idari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1/a bendinde, idari dava türleri arasında sayılan iptal davası; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan dava olarak tanımlanmıştır.

Bu maddede belirtilen idari işlemin, iptal davasına konu olabilmesi için niteliğinin belirlenmesi önem kazanmaktadır. Nitekim 2577 sayılı Kanun'un "Dilekçeler üzerine ilk inceleme" başlıklı 14. maddesinin 3/d bendinde yer alan "idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı" biçimindeki hüküm, bu belirlemenin temel ölçütünü ortaya koymaktadır. Buna göre, iptal davasına konu olabilecek bir idari işlem kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmalı, bir başka ifadeyle kamu hukuku kurallarına göre tek taraflı iradeyle tesis edilen işlem, tüm idari prosedürü tamamlamış olarak hukuk düzeninde değişiklik yaratmalıdır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 2. maddesinde; bu Kanunun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak belirlenmesi, sınıflandırılması, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulmasına ilişkin sorumluluk, görev ve yetkilerin tanımlanması ile ilgili usul ve esasları kapsadığı, Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı

başlıklı 13. maddesinde; "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar,
- (Ek bent: 31.01.2007-5578 S.K/3.mad) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. (Ek cümle: 31/01/2007-5578 S.K./3.mad) Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir." düzenlenmesi yer verilmiştir.

Yukarıdaki kanun hükümlerinden; bu kanunun amacının, arazi ve toprak kaynaklarının amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulması olduğu, kural olarak, Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı, ancak alternatif alan bulunmaması ve kurulun (Toprak Koruma Kurulu) uygun görmesi şartıyla, yukarıdaki fıkralarda sayılan durumların varlığı halinde amaç dışı kullanıma Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na dava konusu Antalya İl Toprak Koruma Kurulu kararı bazı tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmasına Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na izin verilmeden önce adı geçen kurulun uygun görmesi şartına bağlı olması nedeniyle alınan bir karar olup Bakanlık tarafından verilecek izin işleminin ön hazırlayıcı işlemi niteliğinde olduğundan, tek başına hukuki bir sonuç doğurucu kesin ve yürütülmesi gereken idari davaya konu olacak bir işlem niteliğinde değildir.

Bu durumda, dava konusu işlem idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gereken idari davaya konu olabilecek bir işlem niteliğinde olmadığından 25/7 sayılı Kanunun 14-3-d ve 15/1-b maddeleri gereğince ilk inceleme sonucu davanın reddedilmesi gerekirken, dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulması yolunda verilen idari mahkemesi kararında usul ve yasaya uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin itiraz isteminin kabulüne, itiraz konusu dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulması yolunda verilen Antalya 1. İdare Mahkemesinin 17.03.2008 gün ve E:2007/1992 sayılı kararının kaldırılmasına, davacının yürütmenin durdurulması isteminin incelenmeksizin reddine, 28.5.2008 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan İsmail TORAMAN
Üye Erol URHAN
Üye Muammer ARSEVEN

ANTALYA - KIRCAMI

EK -7

T.C. ANTALYA

2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2008/896

KARAR NO : 2009/1146

DAVACILAR: 1- TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI ANTALYA ŞUBESİ

2- ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI ANTALYA ŞUBESİ

3- TMMOB MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI ANTALYA ŞUBESİ

4- MİMARLAR ODASI ANTALYA ŞUBESİ

VEKİLİ : AV. ADEVİYE SEVDA MESCİ - Kışla Mah.52. Sok. Tat İşhanı No: 10/12 Merkez / ANTALYA

DAVACI: 5- ANTALYA BAROSU BAŞKANLIĞI

VEKİLİ : AV. TUNCAY KOÇ - Meltem Mah. Bürohan Kat:2 Merkez / ANTALYA

DAVACI: 6- ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ANTALYA ŞUBESİ ADINA ADNAN ÖZÇELİK

TMMOB Binası Meltem Mah. MURATPAŞA / ANTALYA

DAVALILAR : 1 - ANTALYA İL ÖZEL İDARESİ BAŞKANLIĞI

VEKİLİ: AV. DERVİŞ ÇOBAN - Antalya İl Özel İdaresi Bayındır Mahallesi Gazi Bulvarı Merkez/ANTALYA

2- ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

VEKİLİ: AV. İBRAHİM KURT

Fabrikalar Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No:3 Kepez/ANTALYA

MÜDAHİL (DAVALI YANINDA) : KIRCAMI BÖLGESİNİ GELİŞTİRME GÜZELLEŞTİRME KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

Yeşilbahçe Mah 1446 Sokak A.Çiviler Apt. No:32/2 ANTALYA

DAVANIN ÖZETİ : Davacılar, Antalya Büyükşehir Belediye Meclisi 18/012008 gün ve 58 sayılı kararı ile 08.02.2008 gün ve 10 1 sayılı Antalya İl Genel Meclisi kararı ile onaylanan Antalya 1/50.000 ölçekli çevre düzeni planının ve Antalya Büyükşehir Belediye Meclisince 15.02.2008 gün ve 84 sayılı kararı ile onaylanan 1/25 000 ölçekli nazım imar planının; yerleşime açılan ihtilaf konusu alanın önemli bir bölümünün Kircami Bölgesi olarak adlandırılan yoğun tarım bölgesi olduğu, önceki planlamalarda tarım alanı olarak belirlenen bölgeye Toprak Koruma Kurulu tarafından olumlu görüş bildirilmesine ilişkin işleme karşı Antalya 1. İdare Mahkemesinin 2007/1992 Esas sayısında açılan davada yürütmenin durdurulması kararı verildiği, ihtilaf konusu planların 14.01.2008 onay tarihli Burdur - Antalya 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ile uyumlu olmadığı, 1/100 000 ölçekli planda Kircami Bölgesinin mutlak tarım alanı olarak planı olduğu, anılan plana ait hükümlerin 6.14 maddesinde mutlak tarım alanlarının özel ürün alanları dikili tarım alanları ile sulu tarım alanlarının tarımsal üretim dışında kullanılmayacağını kurala bağladığı, mevcut planlı alanların barındırabileceği nüfusun 3.500.000 bulunduğu yerde yerleşime yeni alanların açılmasının 2020 yılına kadar ki nüfus planlaması açısından da uygun olmadığı, aynı bölgenin yapılaşmaya açılması yönündeki 1996 onay tarihli 1/5000 ölçekli imar planı hakkında yargı yerince iptal kararı verildiği iddialarıyla iptalini istemektedirler.

DAVALI ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI'NIN SAVUNMASININ ÖZETİ: Davanın öncelikle süre aşımı ve davacıların dava açma ehliyetleri bulunmaması nedeniyle usul yönünden reddi gerektiğini, Kircami Bölgesi ile ilgili alınmış Toprak Koruma Kurul kararı hakkında yargı yerince verilen yürütmenin İütipenin durdurulması kararının itiraz üzerine kaldırıldığını, bölgenin etrafının yıllardır imar planlı ve uygulaması bitmiş Yüksek katlı binalar ile uyumsuz olduğunu, bu durumun kentleşme süreci içerisinde olumsuz etkiler yarattığını, Tarım İl Müdürlüğünün 2 1.07.2093 tarih ve 11451 sayılı yazılarında Kircami bölgesi sulu tarım alanı gözükmeye rağmen DSİ 7. Bölge Müdürlüğünün 25.08.2005 tarih ve 13309 sayılı yazılarında Kircami Bölgesinde sulama sahası bulunmadığının belirtildiğini, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 13/d maddesi gereği Kircami bölgesini de kapsayan 1503 hektarlık alanın Tarım Dışı Maksatla Kullanılmasının Uygun Bulunduğuna dair Bakanlık kararı ve 5403 sayılı Kanunun 13. Maddesi kapsamında da kamu yararı kararı alındığını, bu karara uygun olarak da planlama yapıldığını, ileri sürerek davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

DAVALI ANTALYA İL ÖZEL İDARESİ'NİN SAVUNMASI'NIN ÖZETİ: Dava konusu planlarla ilgili işlemlerin

Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından yapıldığını, söz konusu planların Yasa gereği il Genel Meclisinde görüşüldüğünü, işlemlerde usul ve Yasaya aykırılık bulunmadığını ileri sürerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL (DAVALILAR YANINDA) DİLEKÇESİNİN ÖZETİ: 194 sayılı İmar Kanunu'na göre imara açılacak alanla ilgili gerekli tüm kararların alındığını, Akdeniz Üniversitesi tarafından hazırlanan değerlendirme raporunda Kırçami Bölgesinin optimum seracılık yöresi olmasının mümkün bulunmadığını, bölgede sulama sahası olmadığını, etrafı. yüksek binalarla çevrili Kırçami Bölgesinde yaşayan insanların tarım yapmaya zorlanmasının kullanılan zirai ilaçların yan etkilerinin şehre yakınlık nedeniyle riskli olduğunu, bölgenin kentsel işletmelerle çevrilmesi neticesinde özelliğini fazlasıyla kaybettiğini, planlı bir kentleşme yerine gecekonduardan oluşan yapılaşmanın turizm bölgesine yakışmayan görüntü kirliliğine sebep olduğunu, ileri sürerek davanın reddi gerektiği belirtilmiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Antalya 2. İdare Mahkemesi'nce, dava dosyasının tekemmül ettiği görüldüğünden yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmeyerek işin esası hakkında gereği görüldü:

Davalı Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığının usule ilişkin itirazları yerinde görülmemekle işin esasına geçildi.

Dava, Antalya Büyükşehir Belediye Meclisi 58 sayılı kararı ile 18.01.2008 ve 08.02.2008 tarih ve 101 sayılı Antalya il Genel Meclisi kararı ile onaylanan Antalya 1/50 000 ölçekli çevre düzeni planının ve Antalya Büyükşehir Belediye Meclisince 15.02.2008 gün ve 84 sayılı kararı ile onaylanan 1/25 000 ölçekli nazım imar planının iptali istemiyle açılmıştır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6. maddesinin, (b) fıkrasının, 3. bendinde; "İl çevre düzeni planı; valinin koordinasyonunda, Büyükşehirlere Büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni planı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır. Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır." Düzenlemesi yer almış bulunmaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin, (b) bendinde; Çevre düzeni planına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar planını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plana uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar planlarını, bu planlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon planlarını ve imar islah planlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar planının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar planlarını ve parselasyon planlarını yapmayan İlçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar planlarını ve parselasyon planlarını yapmak veya yaptırmak Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında sayılmış bulunmaktadır.

3194 sayılı İmar Kanununun 8.maddesinin (D) fıkrasında: "İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama imar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde bir ay süre ile ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar. Kesinleşen imar planlarının bir kopyası Bakanlığa gönderilir" hükmü yer almaktadır.

İmar planları; insan, toplum, çevre münasebetlerinde kişi ve aile mutluluğu ile toplum hayatını yakından etkileyen fiziksel çevreyi sağlıklı bir yapıya kavuşturmak, yatırımların yer seçimlerini ve gelişme eğilimlerini yönlendirmek ve toprağı koruma, kullanma dengesini en rasyonel biçimde belirlemek amacıyla hazırlanır ve koşulların zorunlu kıldığı biçimde ve zamanda yasalarda öngörülen yöntemlere uygun olarak değiştirilebilir.

İmar planlarının yargısal denetiminde de bütün bu hususlara uyulup uyulmadığının taşınmazın yer, büyüklük, konum ve işlevi açısından imar planında ayrıldığı amaca şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı açısından uygun olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; "Antalya Büyükşehir Belediyesinin Kırçami Bölgesi olarak adlandırılan ve içerisinde Doğyaka, Topçular, Mehmetçik, Yeşilova Alan, Kırçami, Güzeloluk ve Zümrütova mahallelerini kapsayan "Kent İçi Tarım ve Planlama Alanı"o larak planlanan yaklaşık 1503 hektar alana sahip sahada ilave imar amaçlı tarım dışı arazi kullanımına dair yaptığı başvurunun İçişleri Bakanlığının kamu yararı vermesini müteakiben Toprak Koruma Kurulunca en fazla E=0,50 koşulunu aşmamak kaydıyla uygun görülmesi kararını uygun bulan Tarım ve Köyşleri Bakanlığı işlemi üzerine sözü edilen alanın 0.50 emsalli "Orta Yoğunluklu Kentsel Gelişme Alanı" olarak planlanması yönünde II Etap 1/50 000 ölçekli Stratejik Fiziki Plan Revizyonunun 18.01.2008 gün ve 58 sayılı Büyükşehir Belediye Meclisi kararı ile uygun bulunduğu, anılan karar doğrultusunda hazırlanan 1/50 000 ölçekli İl Çevre Düzeni Planınının 08.02.2008 gün ve 101 sayılı İl Genel Meclis kararı ile uygun bulunduğu, Toprak Koruma Kurulu kararı ile belirlenmiş olan yapılaşma oranı dikkate alınarak E: 0.41-0.80 değerleri arasında Orta Yoğunluklu

Kentsel Gelişme Alanı olarak belirlenmesi yönünde 1/25 000 ölçekli nazım imar planın 15.02.2008 gün ve 84 sayılı Büyükşehir Belediye Meclis kararı ile onaylandığı, bakılan davanın da anılan bölgenin nitelikli tarım arazisi olduğundan bahisle yerleşime açılmasında kamu yararı bulunmadığı belirtilerek Kırccami Bölgesini Orta Yoğunlukta Yerleşime Açılması yönünde alınan planlama kararlarının iptali istemiyle açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, ihtilaf konusu Büyükşehir Belediyesi Meclis kararı ve İl Genel Meclis kararı ile "Kentsel Gelişim Alanı " kullanım kararı getirilen alanın yerleşim bölgesi olarak planlanmasında zorunluluk ve kamu yararı bulunup bulunmadığı ile yerleşime açılan alanda belirlenen arazi kullanım kararlarının planlama ilkeleri ile şehircilik esasları ve kamu yararı bakımından uygun olup olmadığı uzman bilirkişi incelemesini gerektirdiğinden, Mahkememizin 06.08.2008 gün ve 2008/ 896 esas sayılı kararı ile mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmiş, anılan karar gereğince res'en seçilen bilirkişiler Ziraat Mühendisi-Bölge Planlamacı Prof . Dr. Duran Taraklı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyeleri Doç. Dr. Baykan Günay ve Doç. Dr. Çağatay Keskinok' tan oluşan bilirkişi heyeti ile birlikte mahallinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi neticesinde hazırlanan raporda özetle; "Dava konusu planlama kararları ile gelişmeye açılmak istenen Kırccami Bölgesiyle ilgili olarak bilirkişi kurulunun, dava konusu planlama kararını, A) koruma gereklilikleri ile B) kentsel gelişme dinamikleri, büyüme eğilimleri ve kentsel üst biçim ilişkisi kapsamında değerlendirdiği, Kurulun, her iki konunun, koruma-gelişme arasında sağlıklı bir ilişkinin yaratılması ve koruma-kullanma dengelerinin kurulması açısından birbirleriyle ilişkili olarak değerlendirilmesinin kamusal yararları ulaşılması açısından gerekli olduğunu düşünmekte olduğu, koruma gereklilikleri, tarım topraklarının korunması açısından, Kırccami sahasındaki alanın tamamına yakınının sulanan, mutlak tarım alanı olduğu, sulama suyunun olmasına rağmen mutlak tarım toprağının sulanmaması, ekilip biçilmemesi, tarım yapılmayıp boş bırakılması, o toprak parçasının doğal yapısının göz ardı edilmesini gerektirmeyeceği, bugünkü haliyle kentsel kullanma alanları ile çevrilmiş olan dava konusu Kırccami bölgesi; 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu'nun 3. maddesine uygun olarak "Sulu Tarım Arazisi" niteliğinde olduğu, Kırccami alanındaki dava ve inceleme konusu arazinin "Mutlak Tarım Arazisi" niteliğinde olduğu, Yasaya göre dava konusu alanın tarım dışı amaçlarla kullanılmasının mümkün olmadığı, burada tarım dışı amaçlarla kullanımı için gereken koşulların oluşmadığı, dava konusu Planlama Raporunda dile getirilen ve hatta "önlem alınmadığı takdirde kent planlamasında ve yönetiminde sosyal bir huzursuzluk kaynağı olacağı ileri sürülen, iki farklı toplumsal ve kültürel bünyenin varlığı sorununun, tarımsal alanların korunması yaklaşımından farklı bir şey olduğu ve tarımsal alanların yapılaşmaya açılması için gerekçe yapılamayacağı, Ekolojik koridorun sürekliliği ve yakın çevredeki açık alanlar sisteminin korunması açısından, dava konusu Kırccami Bölgesinin, her ne kadar kıyıdaki kimi gelişmeler ile kesintiye uğramış olsa bile, Toroslardan gelen Düden çayı ve çevresindeki ekolojik koridorun ve hava limanı da dahil olmak üzere bölgedeki açık alan sisteminin deniz yönünde açılan bir parçası olduğu ve korunmasında yarar olduğu, bu bölgede tarımsal alanların yanı sıra Düden çayı boyunca açık alan sistemlerinin sürdürülmesinin, metropoliten alan içinde açık alanlar sisteminin oluşumuna katkısı ve belirli düzeyde ekolojik onarım ve koruma-geliştirme açısından sunacağı olanakların yadsınamayacağı, üzerindeki tarımsal üretim nedeniyle yapılaşmamış olan Kırccami Bölgesinin, Akdeniz'e doğru ekolojik sürekliliği ve bütünlüğü bulunan Düden çayı Havzasının sürekliliğine katkıda bulunduğu ve onun önemli bir parçası olduğu, Kentsel riskler açısından, geçmiş planlama çalışmalarından başlayarak, Kırccami Bölgesi'nin, Altınova, Pınarlı, Yeşilova Bölgelerini de kapsayan ve Düden çayı Havzası içinde yer alan bölgenin tarımsal alan-açık alan kullanımının sürdürüldüğü, tarımsal alan kullanımı ve tarımsal alanların korunması ve Düden çayı boyunca açık alan sistemlerinin sürdürülmesi yanı sıra Kırccami Bölgesinin yapılaşmaya açılmamasının, Hava Limanındaki, gerek uçuş güvenliği gerekse yerdeki güvenlik açısından önemli bir olanak olduğu, bu olanağın, bölgenin yapılaşmaya açılmasıyla yitirileceği, bunun da, giderek işlevi ve stratejik önemi artan Hava Limanını zaman içinde her yönüyle kısıtlamasının beklenmesi gerektiği, bu nedenle, Kırccami Bölgesinde öngörülen yapılaşmanın Havalimanı açısından ilişkisini göz ardı etme olanağı bulunmadığı, risk etkenlerinin yanı sıra dava konusu yapılaşma kararı ile Hava Limanının doğal olarak yarattığı ve yaratacağı çevresel kirlilikle (hava kirliliği, gürültü kirliliği vb) doğrudan karşı karşıya kalması kaçınılmaz olan bir kent çevresinin yaratılacağı, bölgenin üzerindeki tarımsal kullanımının sonucu olarak düşük yoğunluğu nedeniyle dile getirilen kirlilikten toplam etkilenme düzeyinin kaçınılmaz olarak daha düşük olduğu, dava konusu plan ile bölgede öngörülen 90 Bin kişilik nüfusun doğrudan kirlilikten etkilenmesinin kaçınılmaz olduğu, dava konusu Kırccami Bölgesini de içine alan oldukça geniş bir açık alan sisteminin/koridorunun varlığı Hava Limanı çevresinde oluşan kirliliğin belirli noktalarda sıkışmasını ve toplanmasını engellediği, özetle, kent ve Hava Limanı arasında kesintisiz bir kentsel gelişme bölgesi yaratılmasının, çevresel etkiler, kentsel riskler açısından sakıncalı olacağı, çevresel etkiler ve kentsel riskler açısından, dava konusu Kırccami Bölgesi'nin, tarım dışı amaçla kullanılmasında kamu yararı olmadığı, B)kentsel gelişme dinamikleri, büyüme eğilimleri ve kentsel üst biçim ilişkisi açısından; Alanın tarımsal niteliğinin değiştiğine ilişkin gerekçelerin doğru olmadığı, alanın küçük bir bölümünde ortaya çıkan tarım dışı kullanımların tekil örnekler olduğu, bu konuda denetim sorumluluğu ve yetkisi olan davalı idarenin söz konusu düzensiz yapılaşma örneklerini gerekçe göstermiş olmasının anlamlı olmadığı, Kırccami Bölgesinin tarımsal niteliği ve kullanma düzeninin sürdürüldüğü, alana yönelik rant beklentilerinin, alanın tarımsal kullanımından vazgeçilerek kentsel gelişmeye açılmasının gerekçesi olamayacağı, bu alanı değişik zamanlarda planlama çalışmalarıyla kentsel gelişmeye açma girişimlerinin rant beklentilerini canlı tutmuş olduğu, dava konusu Kırccami Bölgesinin seçeneğinin bulunmadığı ve metropoliten alanda tarımsal nitelikli

önemli bir alanın tüketilmesinde ve kentsel gelişmeye açılmasında kamu yararı olduğu savlarına karşın, farklı gelişme seçeneklerinin bulunabileceğini, dava örneğinde, ne gereğinden fazla gelişmeye açılmış olan imarlı alanda bir küçülme yaratılmakta ne de bu imarlı alanın, Antalya Merkez Bölgesindeki gelişmenin "desantralize" edilebilmesi açısından sunduğu olanaklardan yararlanılmakta olduğu, dile getirilen koşullar altında, Kırccami gibi tarımsal niteliği güçlü bir bölgenin, kentsel gelişmeye açılmak istenmesinin ne tür bir kamusal yarara yönelik olduğu sorusunun yanıtızsız kaldığı, dava konusu 1/25 000 ölçekli planın kent merkezinde MİA olarak ayrılan bölgede dönüşüme işaret etmekte olduğu, bu dönüşümün sonucu gerektirdiği konut gereksiniminin Kırccami Bölgesinin tarımsal kullanımdan kentsel kullanıma dönüştürülmesiyle karşılanmaya çalışılmakta olduğu, buna karşın, dava konu plan raporunda, kentteki konut stokuna, kent merkezindeki konut stokuna ilişkin herhangi bir verinin yer almamasının, bir başka deyişle, dile getirilen dönüşümün gerektirdiği yeni konut alanı gereksiniminin, kentteki konut stokuna ilişkin herhangi bir incelemeye ya da veriye dayanmamasının ve kent Merkez Bölgesinde sağlanan ek imar haklarının yarattığı yapılı alan stokuna değinilmemesinin önemli bir eksiklik olduğu, bunlar yapılmaksızın yeni konut gereksinimesi tariflenmesi ve bu gereksiniminin tarımsal niteliği güçlü bir bölgede sağlanmaya çalışılmasının kamusal yararlar açısından doğru olmadığı, Hizmet sunumu ve teknik alt yapı sürekliliği gerekeci ile ilgili olarak; doğru yaklaşımın, kentsel gelişme alanları ile yan yana onlarla bütünleşen konumda yer alan koruma alanlarının varlığının zorunlu olarak ortaya çıkardığı kent üst biçimini akılcı (rasyonel) hale getirecek bir hizmet sunum ve teknik altyapı düzeninin yaratılması olacağı" ifade edildiği görülmüştür.

Anılan bilirkişi raporu taraflara tebliğ edilmiş davalı idareler tarafından rapora yönelik yapılan itirazlar raporda yer alan detaylı açıklamalar nedeniyle yerinde görülmeyerek rapor hükme esas alınmıştır.

Bu durumda; dava konusu meclis kararları ile "Kentsel Gelişim Alanı " kullanım kararı getirilen Kırccami Bölgesinin yerleşime açılması; tarım topraklarının korunması çerçevesinde koruma gereklilikleri, kentsel gelişme dinamikleri, büyüme eğilimleri ve kentsel üst biçim ilişkisi açısından yaratacağı kentsel riskler çerçevesinde uygun bulunmadığı, uzman bilirkişi incelemesi ile sabit olduğundan ihtilaf konusu bölgenin tarım dışı amaçla kullanım sonucunu doğuran dava konusu planlama kararlarında; şehircilik esasları , planlama ilkeleri ile kamu yararına bu çerçevede hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Öte yandan; bölgenin planlaması yapılarak yerleşime açılmasına imkan veren 04. 10.2007 tarihli kamu yararı onayı ile 25.10.2007 tarihli "tarım dışı amaçla kullanılabilmesi" yönündeki Tarım ve Köyişleri Bakanlığı onayına karşın Antalya 1. İdare Mahkemesinin 2008/992 esasına kayıtlı olarak açılan davada, 30.07.2009 tarih ve 2009/994 karar sayısında "iptal" kararı verilmiş bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu imar planlarının İPTALİNE, aşağıda dökümü yapılan yargılama giderlerinin müştereken ve müteselsilen davalı idareden alınarak davacılar verilmesine, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi Uyarınca belirlenen 200,00 TL avukatlık ücretinin müştereken ve müteselsilen davalı idarelerden alınarak davacılar TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI ANTALYA ŞUBESİ, ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI ANTALYA ŞUBESİ, TMMOB MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI ANTALYA ŞUBESİ, MİMARLAR ODASI ANTALYA ŞUBESİ vekili ile ANTALYA BAROSU BAŞKANLIĞI vekili için ayrı ayrı ödenmesine, hakkında karar verilmeyen 21,40.-TL yürütmenin durdurulması istem harcı; keşif ve bilirkişi ücretinden artan kısım ile artan posta ücretinin istemi halinde davacıya iadesine, müdahil tarafından yapılan yargılama giderlerinin kendi üzerinde bırakılmasına, bu kararın tebliği tarihini izleyen günden itibaren (30) gün içerisinde Danıştay Başkanlığı'na temyiz yolu açık olmak üzere, 30/09/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan MUSTAFA KEMAL ÖNDER

Üye İŞİL YILMAZ

Üye ALİ RIZA ALTUN

ANTALYA KOVANLIK / SELİMİYE

EK-8

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMLİDİR.

ANTALYA İDARE MAHKEMESİNE

Gönderilmek Üzere

ANKARA NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı-ANKARA

KONU: Antalya İli Merkez İlçesi Kovanlık ve Selimiye (Karadon) Köyü sınırları içerisindeki 11,2058 hektar yüzölçüme sahip alanın Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunması işleminin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına** ve **İptaline** karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: Aksa Enerji A.Ş.tarafından, Antalya İli Merkez İlçesi Kovanlık ve Selimiye (Karadon) Köyü sınırları içerisindeki 11,2058 hektar yüzölçüme sahip 343, 344, 346, 347, 1022 ve 1026 parsel nolu tarım arazileri üzerinde doğalgaz yakıtlı termik kombine çevrim ünitesi için mevzii imar planı yapılmak istenmiş, Sulu Mutlak tarım arazisi olan bu arazilerin tarım dışı amaçlı kullanılması talebi Antalya Toprak Koruma Kurulu tarafından uygun görülmemiş ve bu karara esas olan arazi sınıflamasına ilgili firmadan itiraz edilince davalı Bakanlık tarafından yeniden inceleme yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine hazırlanan raporda da bu alanın sulu mutlak tarım arazisi olduğu belirlenmiştir. Antalya Tarım İl Müdürlüğü Tarımsal Etüd Raporunda da arazilerin sulu mutlak tarım arazisi olduğu belirtilmektedir.

Buna rağmen Antalya Toprak Koruma Kurulu, 15/04/2008 tarih 2008-5/10 sayılı Kararı ile bu yerlerin tarım dışı kullanımın karar vermiştir. Ve davalı Bakanlık da 22/04/2008 tarih ve 16769 sayılı karar ile, bu alanın Tarım Dışı Kullanılmasının Uygun bulunduğuna karar vermiştir.

İPTAL NEDENLERİ: 1) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

2) a. İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C.Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasanın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttikten sonra, "mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması, yapılaşmaya açılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

b. Sulu Mutlak Tarım arazisi olan dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, islah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir. Görüldüğü gibi davalı idare, sulu mutlak tarım arazisini Termik Kombine Çevrim Ünitesi yaparak Kanunun kendisine yüklediği görevleri yerine getirmemiştir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.** Dava konusu işlemle ilgili olarak alınan Toprak Koruma Kurulu kararında konu irdelenmemiş ve iki satırda uygun bulunmuştur. Yani Kanunun aradığı koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği, **alternatif alan olup olmadığı araştırılmadan, incelenmeden** karar verilmiştir. Üstelik Kanunun aradığı şekilde bir Kamu yararı Kararı da bulunmamaktadır. **Bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı yoktur.**

c) Söz konusu Çevrim Ünitesi için tarım arazileri kamulaştırılacak ve buralarda tarım yapılamayacaktır. Ünitenin çevreye zarar vereceği konusu bir yana, en verimli toprak türü olan bu arazilerde tarım yapılamaması gerçeği yeterince ürkütücüdür. Davalı İdarenin neden daha az verimli ya da verimsiz toprakları önermediği, illa da (ki bizzat kendi İl Tarım Müdürlüğü olumsuz görüş vermiştir) sulu mutlak tarım arazisini bulduğu ayrı bir konudur. Ne yazık ki ülkemizde olması gereken göre değil, talep edenin isteği ve gücüne göre kararlar alınmaktadır. Aksa Enerji burayı uygun bulmuşsa İdare de ne yapıp edip bu talebi karşılayacaktır!! Bu durumun artık bitmesi gerekmektedir, sürekli olarak enerji ihtiyacı için tarım arazileri, çevre de gözden çıkarılabilir anlayışı ile yakında ekilecek toprak kalmayacak insanlarda para olsa da yiyecek maddesi bulamayacaklardır. **Toprak yeniden üretilen bir madde değildir** ve daha duyarlı idari kararlar alınmasını arzu etmekteyiz.

2) İptale konu karar ile birlikte söz konusu sulu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, bu nedenle acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: Ekler

SONUÇ VE SİSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle; Antalya İli Merkez İlçesi Kovanlık ve Selimiye (Karadon) Köyü sınırları içerisindeki 11,2058 hektar yüzölçüme sahip alanın Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin davalı Bakanlık işleminin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline;** yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

ANTALYA KOVANLIK / SELİMİYE

EK-9

T.C ANTALYA

2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2008/958

KARAR NO: 2009/849

DAVACILAR: 1- ALİ ERKAN 2- KADİR DEMİR 3- HASAN ÇOBANOĞLU

DAVALI: ANTALYA İL ÖZEL İDARESİ

VEKİLİ : AV. DERVİŞ ÇOBAN

MÜDAHİL (DAVALI İDARE YANINDA) : AKSA ENERJİ ÜRETİM A.Ş.

VEKİLİ: AV. SÜLEYMAN AKIN

DAVANIN ÖZETİ: Antalya İli, Merkez Selimiye ve Kovanlık Köyü sınırları içinde yer alan 300 -303 -317 -320 -323 -340 -343 -344 -345 -346 -347 -1014 -1015 -1016 -1021 -1022 -1024 -1025 -1026 -1027 -1157 ve -1305 nolu parselleri kapsayan alanda enerji üretim tesisi yapımı amaçlı 1/1000 ölçekli uygulama imar planının kabulüne ilişkin 06/05/2008 günlü ve 287 sayılı İl Genel Meclisi Kararının; tüm parsellerin sulu mutlak tarım arazisi olduğu, üst ölçekli plana uygunluk sağlanmadığı, alternatif alan araştırılmadığı ve su kaynaklarına zarar vereceği ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: Enerji üretim tesisi yapılmak istenen parsellerin 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında "Tarımsal Niteliği Korunacak Alan" içerisinde yer aldığı ve plan notlarına göre de çevre düzeni planı tadilatına gerek kalmaksızın, 1/1000 ölçekli uygulama imar planı yapılmasının mümkün olduğu, kuruluşlardan uygun görüş alındığı, enerji santrali yapımında kamu yararı bulunduğu öne sürülerek, yasal dayanaktan yoksun bulunan davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL (DAVALI İDARE YANINDA) DİLEKÇESİNİN ÖZETİ: 4628 ve 5403 sayılı Yasaların gereklerinin yerine getirildiği, ÇED olumlu kararı alındığı, yatırımda kamu yararı bulunduğu belirtilmiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Antalya İkinci İdare Mahkemesince dava dosyası incelenerek gereği görüldü;

Dava, Antalya İli, Merkez Selimiye ve Kovanlık Köyü sınırları içinde yer alan 300 -303 -317 -320 -323 -340 -343 -344 -345 -346 -347 -1014 -1015 -1016 -1021 -1022 -1024 -1025 -1026 -1027 -1157 ve -1305 nolu parselleri kapsayan alanda enerji üretim tesisi yapımı amaçlı 1/1000 ölçekli uygulama imar planının kabulüne ilişkin 06/05/2008 günlü ve 287 sayılı İl Genel Meclisi Kararının iptali istemiyle açılmıştır.

3194 sayılı İmar Kanununun 5. maddesinde; "Uygulama İmar Planı; tasdikli halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak nazım imar planı esaslarına göre çizilen ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzenini, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren plandır." Olarak tanımlanmış, 6. maddesinde; Planlar, kapsadıkları alan ve amaçları açısından; "Bölge Planları" ve "İmar Planları" olarak iki ana kategoriye ayrılmış, imar planları da uygulamaya esas olan uygulama imar planları ve bu planın hazırlanmasındaki temel hedefleri, ilkeleri ve arazi kullanım kararlarını belirleyen nazım imar planları olarak sınıflandırılmıştır. Anılan yasanın 8. maddesine ise planların tanımlanmasına yer verilerek, planlar bölge planı, çevre düzeni planı, nazım imar planı ve uygulama imar planı olarak kademelendirilmiş ve alt ölçekli planların üst ölçekli planlarda belirlenen planlama ana ilkelerine, stratejilerine ve kararlarına uyumlu olması zorunluluğu getirilmiştir.

Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 3. maddesinin 5. bendinde, "Mevzii İmar Planı": "Mevcut planların yerleşmiş nüfusa yetersiz kalması veya yeni yerleşim alanlarının kullanıma açılması gereğinin ve sınırlarının ilgili idarece belirlenmesi halinde, bu Yönetmeliğin plan yapım kurallarına uyulmak üzere yapımı mümkün olan, yürürlükteki her tür ve ölçekteki plan sınırları dışında, planla bütünleşmeyen konumdaki, sosyal ve teknik altyapı ihtiyaçlarını kendi bünyesinde sağlayan, raporuyla bir bütün olan imar planıdır", 10. bendinde; "Çevre Düzeni Planı": "Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel - kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25000, 1:50000, 1:100000, veya 1:200000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan planıdır", 11. bendinde de; "İmar Planı": "Belde halkının sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamayı, sağlıklı ve güvenli bir çevre oluşturmayı, yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen ve bu amaçla beldenin

ekonomik, demografik, sosyal, kültürel, tarihsel, fiziksel özelliklerine ilişkin araştırmalara ve verilere dayalı olarak hazırlanan, kentsel yerleşme ve gelişme eğilimlerini alternatif çözümler oluşturmak suretiyle belirleyen, arazi kullanımı, koruma, kısıtlama kararları, örgütlenme ve uygulama ilkelerini içeren pafta, rapor ve notlardan oluşan belgedir. İmar planı, nazım imar planı ve uygulama imar planı olmak üzere iki aşamadan oluşur." olarak tanımlanmış, 7. maddesinde; "Çevre düzeni planı ilke, esas ve kararlarına ayrıklı imar planı yapılamaz. Çevre düzeni planı sınırları içerisinde mevzi imar planı yapılamaz. Çevre düzeni planı ile yapılaşma kararı alınmış alanlar için yapılacak imar planları, mevzii imar planı olarak değerlendirilmez. Çevre düzeni planı ile yapılaşma kararı getirilen alanlarda, kentsel ve kırsal yerleşmelerde imar planlarının alan bütününde veya çevre düzeni planında belirlenen etaplara ve/veya çevre düzeni planı ilke ve kararlarına uygun önceliklere göre yapılması esastır. Çevre düzeni planında, tarım alanı, mera, maki-funda vb. kullanım kararı getirilmiş alanlarda konut, sanayi, turizm, enerji, vb. yapılaşma amaçlı uygulama yapılamaz." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda hükmüne yer verilen Yönetmelik maddelerinden plan raporu ile plan notlarının bir bütün olduğu açıktır.

Öte yandan, 1/100.000 ölçekli Burdur – Antalya Çevre Düzeni Planı, plan hükümlerinin "Enerji Üretim Alanları ve Enerji İletim Tesisleri" başlıklı 9.32 maddesinde; "Yenilenebilir enerji (rüzgar, güneş, jeotermal) üretim alanlarında ilgili kurum ve kuruluşlardan alınan izinler ve Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetim Kurulunca verilecek lisans kapsamında, Çevre ve Orman Bakanlığının uygun görüşü alınması koşuluyla, 1/100.00 ölçekli çevre düzeni planı değişikliğine kalmaksızın, ilgili kurum ve kuruluş görüşleri doğrultusunda hazırlanan imar planlarının ilgili idaresince onaylanmasını müteakip uygulamaya geçilir. Sayısal ortamda bilgi için Bakanlığa gönderilir" düzenlemesine yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, 1/100.000 ölçekli Burdur – Antalya Çevre Düzeni Planında "Tarımsal Niteliği Korunacak Alan" içerisinde yer alan Antalya İli, Merkez Selimiye ve Kovanlık Köyü sınırları içinde yer alan 300 -303 -317 -320 -323 -340 -343 -344 -345 -346 -347 -1014 -1015 -1016 -1021 -1022 -1024 -1025 -1026 -1027 -1157 ve -1305 nolu parselleri kapsayan alanda enerji üretim tesisi yapımı amaçlı (mevzii) imar planı talebi için müdahil şirketin davalı idareye müracaatı üzerine davalı idarece 1/100.000 ölçekli Burdur – Antalya Çevre Düzeni Planı, plan hükümlerinin 9.32 maddesine uygun olduğu, ilgili kamu kurumlarından olumlu görüş alındığı ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve Yönetmelik hükümlerine uygun olarak hazırlanmış olduğunun tespit edildiği gerekçesiyle 1/1000 ölçekli uygulama imar planının kabulüne ilişkin 06/05/2008 günlü ve 287 sayılı İl Genel Meclisi kararının alındığı bakılan davanın da bu kararın iptali istemiyle açıldığı anlaşılmaktadır.

Bakılan davada, enerji üretim tesisi yapılmak istenen alanın 1/100.00 ölçekli Burdur – Antalya Çevre Düzeni Planında "Tarımsal Niteliği Korunacak Alan" içerisinde yer aldığına ilişkin bir ihtilaf bulunmadığı ancak davalı idarenin bu planın plan hükümlerinin 9.32 çevre düzeni planı tadilatına gerek kalmaksızın alt ölçekli plan yapılmasına cevaz verdiğini ileri sürmekte ise de Danıştay Altıncı Dairesinin 30.6.2008 günlü ve E: 2007/10511 sayılı esasında açılan davada 1/100.000 ölçekli Burdur – Antalya Çevre Düzeni Planının yürütmesinin durdurulmasına karar verildiğinden, bu planın ve plan notlarının hukuki geçerliliği bulunmamaktadır. Kaldı ki yürürlükte olduğunun kabulü halinde dahi yukarıda hükmüne yer verilen Yasanın 5. maddesindeki uygulama imar planı ile ilgili hüküm dikkate alındığında, nazım imar planı yapılmadan uygulama imar planı yapılamayacağı, plan notu ile getirilen istisnanın ise uygulama imar planı değil, imar planı yapılması olduğu görülmektedir.

Öte yandan, her ne kadar dava konusu İl Genel Meclisi kararında 1/1000 ölçekli uygulama imar planı tadilatının onaylandığı belirtilmekte ise de dava konusu planın incelenmesinden ve dosyada mevcut yazışmalardan (Bayındırlık ve İskan Bakanlığının 1.1.2005 tarih ve 10982 sayılı yazısı) planın mevzi imar planı niteliğinde yapıldığı ve yine yukarıda hükmüne yer verilen Yönetmelik maddeleri uyarınca çevre düzeni planı sınırları içerisinde mevzi imar planı yapılamayacağı da açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin İPTALİNE, aşağıda dökümü yapılan yargılama giderlerinin davalı idareden alınarak, davacıya verilmesine, artan posta ücretinin isteği halinde davacıya ve müdahile iadesine, müdahil tarafından yapılan yargılama giderlerinin kendi üzerinde bırakılmasına, bu kararın tebliği tarihini izleyen günden itibaren (30) gün içerisinde Danıştay Başkanlığı'na temyiz yolu açık olmak üzere, 12.6.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan MUSTAFA KEMAL ÖNDER

Üye ÜLKÜ KÖSE BAYAZIT

Üye ALİ RIZA ALTUN

BALIKESİR

EK-10

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMLİDİR

BALIKESİR İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı-ANKARA

KONU: Balikesir İli Burhaniye İlçesi Börezli Köyü Ayıt arası mevkii 224 Ada 3 parselde bulunan 11,8256 hektarlık alanın Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 03/12/2008 tarihli davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: Burhaniye Cumhuriyet Savcılığı tarafından 21/10/2008 tarih 6814 sayılı yazı ile, T Tipi Ceza İnfaz Kurumu yapılması düşünülen taşınmazın herhangi bir engelinin bulunup bulunmadığı İlçe Tarım Müdürlüğünden sorulmuştur (Ek-1).

Hazırlanan 03/11/2008 tarihli Etüt Raporunda, arazinin, yörenin tarımsal potansiyeli yüksek sulu tarım arazilerinden olduğu, yakın çevresinde zeytinlikler ve mutlak tarım arazilerinin bulunduğu ve bu nedenle kurulacak tesisin çevreye de zarar vereceği tesbit edilmiştir (Ek-2). Bunun üzerine Balikesir Valiliği Burhaniye Kaymakamlığına, sözkonusu yerin tarım dışı kullanımının uygun görülmediğini bildirmiştir (Ek-3). Aynı şekilde Çevre ve Orman Bakanlığı da sulama projeleri nedeniyle yer seçiminin uygun bulunmadığı görüşünü Burhaniye Cumhuriyet Savcılığına bildirmiştir (Ek-4).

Buna rağmen Burhaniye Kaymakamı tarihsiz bir Kamu Yararı Kararı almış (Ek-5) ve bu kararı Balikesir Valiliğine göndererek izin verilmesini talep etmiştir (Ek-6). Toprak Koruma Kurulu 14.11.2008 tarihinde toplantıya çağırılmış ve oy çokluğu ile Tarım Dışı Kullanım kararı verilmiştir. Bu karar davalı Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından 03/12/2008 tarihinde onaylanmıştır.

İPTAL NEDENLERİ : 1) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

2) a. İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasanın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttiğinden sonra, "mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması, yapılaşmaya açılmasına ilişkin

işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

b. 1.Sınıf Tarım Toprağı olan dava konusu taşınmazların imara açılması, tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir. Görüldüğü gibi davalı idare, **Sulu Mutlak tarım arazisini** imara açarak Kanunun kendisine yüklediği görevleri yerine getirmemiştir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.** Dava konusu işlemle ilgili olarak alınan Toprak Koruma Kurulu kararında Kanunun aradığı şekilde bir Kamu yararı Kararı bulunmamaktadır. 5403 sayılı Yasanın 13/d maddesinde kamu yararını alma konusunda ilgili bakanlıkların münhasıran yetkili kılındığı görülmektedir. Bakanlıklardan anlaşılması gereken ise Bakanlık merkez teşkilatıdır.

Oysa dava konusu işlemde **Bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı yoktur. Kaymakamın bu kararı alma yetkisi bulunmamaktadır.** Yetki, kamu gücü kullanarak, tek yanlı irade beyanı ile idari işlem yapabilme iktidarıdır ve her türlü idari makam için, kendi görev alanını gösteren hukuk kuralları tarafından belirlenir. Kamu düzeni ile ilgili olduğundan geniş yoruma ya da kıyas yoluyla kullanılmaya elverişli değildir. Yetkinin, başka kamu görevlilerine devri ancak, yasa da açıkça öngörülmüş olması koşuluyla olanaklıdır. İşlem yetki yönünden sakattır, Kanunda öngörülen usule uyulmadan tesis edilen dava konusu işlem hukuka aykırıdır.

Konu ile ilgili tüm kurumların tarım dışı kullanımın uygun olmayacağı görüşü karşısında Bakanlığın bu kararı alamadığı anlaşılmaktadır. Çünkü toprağın niteliği bellidir ve yukarıda açıklanan nedenlerle tarım toprağının kaybına neden olacak bu karar kamu yararı amacına da uygun değildir.

3) İptale konu karar ile birlikte sözkonusu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, bu nedenle acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: Ekler

SONUÇ VE SİSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle; Balıkesir İli Burhaniye İlçesi Böreli Köyü Ayıt arası mevki 224 Ada 3 parselde bulunan 11,8256 hektarlık alanın Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 03/12/2008 tarihli davalı Bakanlık işleminin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline;** yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

BALIKESİR

EK-11

T.C. BALIKESİR

İDARE MAHKEMESİ

ESAS No: 2009/53

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTEYEN (DAVACI):
TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ: AV. ZUHAL DÖNMEZ

KARŞI TARAF (DAVALI): TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI – ANKARA

MÜDAHİL (DAVALI YANINDA): ADALET BAKANLIĞI – ANKARA

İSTEMİN ÖZETİ: Balıkesir İli, Burhaniye İlçesi, Börezli Köyü, Ayıt arası Mevkii, 224 ada, 3 parselde kayıtlı 11.8256 hektarlık alanın, Burhaniye Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine T tipi Ceza ve İnfaz Kurumu yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 3.12.2008 tarihli işlemin Anayasa'nın 44, 45, 56 ve 166. maddelerine aykırı olduğu, 1. sınıf tarım arazisi olan dava konusu taşınmazların imara açılarak tarım arazisi olmaktan çıkarılmasının 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na aykırı olduğu, anılan Yasa'nın 13/d maddesi uyarınca yatırımı yapacak ilgili bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı bulunmadığı, kaymakamın bu hususta kamu yararı kararı alma yetkisi bulunmadığından alınan kamu yararı kararının yetki yönünden sakat olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13. maddesinde belirtilen durumlarda yine maddedeki şartların oluşması halinde tarım arazilerinin tarım dışı amaçlarla kullanımına izin verilebileceği, söz konusu faaliyetin özel yatırım niteliğinde olmayıp bir kamu yatırımı olduğu, kamu yararına olmayan bir projenin yatırım programına alınıp kamu bütçesinden harcama yapılmasının söz konusu olmadığı, kamu yararı kararı alınmamış olsa bile yapılacak yatırımın kamu yararına yönelik bir yatırım olduğu, alınan kamu yararı kararının ise bakanlığın ilçedeki temsilcisi olan kaymakam tarafından alındığı, Anayasa'da yer alan hükümlerin mutlak bir hüküm olmayıp, kamulaştırma başlıklı 46. maddesinde kamu yararının gerektirdiği hallerde tarım arazilerinin de tarım dışı amaçlarla kullanılabilmesine Anayasanın da cevaz verdiği, mülkiyet hakkının kamu yararına aykırı kullanılmasının söz konusu olmadığı, Anayasada ifade edildiği şekliyle kamulaştırmanın toplum yararına verilmiş bir izin olduğu, Burhaniye, Edremit, Ayvalık, Havran ve Gömeç ilçelerine hizmet verecek olan yüksek güvenlikli bir cezaevine acilen ihtiyaç duyulduğu ve tesisin yapılabileceği başka bir alternatifin de bulunmadığı belirtilerek, davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL SAVUNMASININ ÖZETİ: Bakanlık tarafından 2009-2014 yılları arasını kapsayacak şekilde hazırlanan yatırım planlaması uyarınca bölgenin suç türleri ve ihtiyaçları ile mevcut kapasiteleri göz önüne alınarak yeni ceza infaz kurumları yapımı planlandığı ve bu planlamanın yıllara göre dağıtıldığı, bu planlama kapsamında Burhaniye Ağır Ceza merkezinde mevcut 1954 yılı yapımı ve 174 kişi kapasiteli C tipi kapalı Ceza İnfaz Kurumunun çağdaş infaz rejimine uygun olmaması, mevcudunun kapasitesinin çok üzerinde olması sonucu yeni bir ceza infaz kurumu yapımına ihtiyaç duyulduğu, yapılan çalışma ve değerlendirmeler sonucu ihtiyaca binaen 1000 kişi kapasiteli ceza infaz kurumu yapımına karar verildiği, 2009 yılından itibaren Devlet Planlama Teşkilatı nezdinde girişimde bulunularak yatırım programına alındığı, ülke genelinde çağdaş infaz sistemine geçilmesine yönelik olarak ceza kurumları kurmak ve var olan sistemi iyileştirmeye yönelik yapılan faaliyetlerin kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olduğu belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Balıkesir İdare Mahkemesi'nce dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

Dava, Balıkesir İli, Burhaniye İlçesi, Börezli Köyü, Ayıt arası Mevkii, 224 ada, 3 parselde kayıtlı 11.8256 hektarlık alanın, Burhaniye Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine T tipi Ceza ve İnfaz Kurumu yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 3.12.2008 tarihli işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

5403 sayılı Kanunun Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı başlıklı 13. maddesinde mutlak tarım arazilerinin özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı, ancak alternatif alan bulunmaması ve kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğalgaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar, kamu yararı gözetilerek yol, altyapı ve üstyapı faaliyetlerinde bulunulacak yatırımlar için bu arazilerin

amaç dışı kullanım taleplerine toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile bakanlık tarafından izin verilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmeliğin Tarım dışı amaçlarla kullanılabilir kuru tarım arazileri başlıklı 10/f maddesinde Ceza ve İnfaz kurumları ve tutukevleri yapı ve tesisleri için marjinal tarım arazilerinden başlamak kaydıyla, daha uygun alternatif araziler bulunmadığı takdirde, gerçek ihtiyaca cevap verecek miktarlardaki diğer kuru tarım yapılan araziler ile ekonomik verim alınamayan dikili tarım arazileri, kamu yararının gözetilmesi ve tarımsal faaliyetlere zarar vermeyecek tedbirlerin alınması kaydıyla, tarım dışı faaliyetlere tahsis edilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, Bakanlıkça 2009-2014 yılları arasında yatırım programı kapsamına alınarak Balıkesir ili, Burhaniye ilçesi, Börezli Köyü, Ayıtarası Mevkii, 124 ada, 3 sayılı parselde kayıtlı 118256 m2 lik 1. sınıf tarım arazisi üzerinde T Tipi İnfaz Kurumu yapılmasının planlandığı ve kaymakamlık tarafından söz konusu tarım arazisinin kullanımı amacıyla İl Tarım Müdürlüğünden görüş sorulduğu, İl Tarım Müdürlüğünce hazırlanan etüt raporu sonucunda arazinin tarım dışı kullanımının uygun olmadığı yönünde görüş verildiği, bunun üzerine kaymakamlıkça yatırıma ilişkin olarak kamu yararı kararı alındığı ve akabinde Valilik Toprak Koruma Kurulu'ndan görüş istendiği, Toprak Koruma Kurulunca verilen görüşte Ceza İnfaz Kurumunun yapılabilmesi için mevzii imar planı yapılmasının kabul edildiği ve Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'ndan görüş sorulduğu, bunun üzerine anılan bakanlıkça söz konusu arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasının mümkün görüldüğüne ilişkin görüş verildiği, bu işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, söz konusu arazinin 1. sınıf tarım arazisi olduğu hususunda taraflar arasında bir ihtilaf bulunmamakla birlikte, Bakanlıkça 2009-2014 yatırım programına alınan söz konusu tarım arazisinin kullanımına ilişkin olarak anılan Yönetmeliğin 10/f maddesi uyarınca Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'ndan tarım arazisinin tahsisine yönelik herhangi bir iznin alınmadığı, ayrıca anılan Kanun'un 13/d maddesinde belirtildiği şekilde 1. sınıf tarım arazisinin tarım dışı kullanımına bağlı olarak yapılacak yatırım için Bakanlıkça alınmış bir Kamu Yararı Kararının da bulunmadığı, söz konusu kamu yararı kararlarının kaymakamlıkça, ilçe idare kurulunca ve başsavcılığın talebi doğrultusunda dava tarihinden sonraki bir tarihte İl İdare Kurulunca alındığı, dolayısı ile Adalet Bakanlığı'nca yapılması düşünülen söz konusu yatırım için usulüne uygun bir şekilde alınmış bir kamu yararı kararı bulunmadığı, dosyadaki mevcut bilgi ve belgelerin incelenmesinden anlaşılmaktadır.

Bu durumda, yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca yatırımı gerçekleştirecek ilgili bakanlık tarafından usulüne uygun şekilde alınmış bir kamu yararı kararı bulunmadığı hususu dikkate alındığında, Valilik İl Tarım Müdürlüğünün talebi üzerine 1. sınıf tarım arazisinin tarım dışı amaçla kullanılabilirliğine ilişkin tesis edilen dava konusu işlemden mevzuat hükümlerine uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin uygulanması halinde telifisi güç zararlar doğurabileceğinden 2577 sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütmenin durdurulmasına, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde Bursa Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere, 1.7.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Merih DİNÇER

Üye Metin SARIKURT

Üye Yasin KADIOĞLU

BALIKESİR

EK-12

T.C.

BALIKESİR İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2009/53

KARAR NO: 2009/1635

DAVACI: TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ: AV. ZUHAL DÖNMEZ

DAVALI: TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI - ANKARA

MÜDAHİL (DAVALI YANINDA): ADALET BAKANLIĞI

Ceza ve Tevfik Evleri Genel Müdürlüğü Merkez/ANKARA

DAVANIN ÖZETİ: Balıkesir ili, Burhaniye İlçesi, Börezli Köyü, Ayıtarası Mevkii, 224 ada, 3 parselde kayıtlı 11,8256 hektarlık alanın, Burhaniye Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi üzerine T tipi Ceza ve İnfaz Kurumu yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 3.12.2008 tarihli işlemin; Anayasa'nın 44, 45, 56 ve 166. maddelerine aykırı olduğu, 1. sınıf tarım arazisi olan dava konusu taşınmazların imara açılarak tarım arazisi olmaktan çıkarılmasının 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na aykırı olduğu, anılan Yasa'nın 13/d maddesi uyarınca yatırımı yapacak ilgili bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı bulunmadığı, kaymakamın bu hususta kamu yararı kararı alma yetkisi bulunmadığından alınan kamu yararı kararının yetki yönünden sakat olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: 5403 SAYILI Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13. maddesinde belirtilen durumlarda yine maddedeki şartların oluşması halinde tarım arazilerinin tarım dışı amaçlarla kullanımına izin verilebileceği, söz konusu faaliyetin özel yatırım niteliğinde olmayıp bir kamu yatırımı olduğu, kamu yararına olmayan bir projenin yatırım programına alınıp kamu bütçesinden harcama yapılmasının söz konusu olmadığı, kamu yararı kararı alınmamış olsa bile yapılacak yatırımın kamu yararına yönelik bir yatırım olduğu, alınan kamu yararı kararının ise bakanlığın ilçedeki temsilcisi olan kaymakam tarafından alındığı, Anayasada yer alan hükümlerin mutlak bir hüküm olmayıp kamulaştırma başlıklı 46. maddesinde kamu yararının gerektirdiği hallerde tarım arazilerinin de tarım dışı amaçlarla kullanılabilmesine Anayasanın da cevaz verdiği, mülkiyet hakkının kamu yararına aykırı kullanılmasının söz konusu olmadığı, Anayasada ifade edildiği şekliyle kamulaştırmanın toplum yararına verilmiş bir izin olduğu, Burhaniye, Edremit, Ayvalık, Havran ve Gömeç ilçelerine hizmet verecek olan yüksek güvenlikli bir cezaevine acilen ihtiyaç duyulduğu ve tesisin yapılabileceği başka bir alternatifin de bulunmadığı belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL SAVUNMASININ ÖZETİ: Bakanlık tarafından 2009-2014 yılları arasında kapsayacak şekilde hazırlanan yatırım planlaması uyarınca bölgenin suç türleri ve ihtiyaçları ile mevcut kapasiteleri göz önüne alınarak yeni ceza infaz kurumları yapımı planlandığı ve bu planlamanın yıllara göre dağıtıldığı, bu planlama kapsamında Burhaniye Ağır Ceza merkezinde mevcut 1954 yılı yapımı ve 174 kişi kapasiteli C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun çağdaş infaz rejimine uygun olmaması, mevcudunun kapasitesinin çok üzerinde

olması sonucu yeni bir ceza infaz kurumu yapımına ihtiyaç duyulduğu, yapılan çalışma ve değerlendirmeler sonucu ihtiyaca binaen 1000 kişi kapasiteli ceza infaz kurumu yapımına karar verildiği, 2009 yılından itibaren Devlet Planlama Teşkilatı nezdinde girişimde bulunularak yatırım programına alındığı, ülke genelinde çağdaş infaz sistemine geçilmesine yönelik olarak ceza kurumları kurmak ve var olan sistemi iyileştirme yönelik yapılan faaliyetlerin kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olduğu belirtilerek, davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Balıkesir İdare Mahkemesi'nce dava dosyası incelenerek, işin gereği görüldü:

Dava, Balıkesir İli, Burhaniye İlçesi, Börezli Köyü, Ayıt arası Mevkii, 224 ada, 3 parselde kayıtlı 11,8256 hektarlık alanın, Burhaniye Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi üzerine T tipi Ceza ve İnfaz Kurumu yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 3.12.2008 tarihli işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

5403 sayılı Kanunu Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı başlıklı 13. maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin, tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı, ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulum uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar, kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar için bu arazilerin

amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmeliğin Tarım dışı amaçlarla kullanılabilecek kuru tarım arazileri başlıklı 10/f maddesinde Ceza infaz kurumları ve tutukevleri yapı ve tesisleri için marjinal tarım arazilerinden başlamak kaydıyla, daha uygun alternatif araziler bulunmadığı takdirde, gerçek ihtiyaca cevap verecek miktarlardaki diğer kuru tarım yapılan araziler ile ekonomik verim alınamayan dikili tarım arazileri, kamu yararının gözetilmesi ve tarımsal faaliyetlere zarar vermeyecek tedbirlerin alınması kaydıyla, tarım dışı faaliyetlere tahsis edilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, Bakanlıkça 2009-2014 yılları arasında yatırımı programı kapsamına alınarak Balıkesir İli, Burhaniye İlçesi, Börezli Köyü, Ayıtarası Mevkii, 124 ada, 3 sayılı parselde kayıtlı 118256 m²'lik 1. sınıf tarım arazisi üzerinde T Tipi İnfaz Kurumu yapılmasının planlandığı ve kaymakamlık tarafından söz konusu tarım arazisinin kullanımı amacıyla İl tarım Müdürlüğünden görüş sorulduğu, İl Tarım Müdürlüğünce hazırlatılan etüt raporu sonucunda arazinin tarım dışı kullanımının uygun olmadığı yönünde görüş verildiği, bunun üzerine kaymakamlıkça yatırıma ilişkin olarak kamu yararı kararı alındığı, aynı şekilde İlçe İdare Kurulunca da söz konusu tesisin yapımına ilişkin kamu yararı kararı alındığı ve akabinde Valilik Toprak Koruma Kurulu'ndan görüş istendiği, Toprak Koruma Kurulunca verilen görüşte Ceza İnfaz Kurumunun yapılabilmesi için mevzii imar planı yapılmasının kabul edildiği ve Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'ndan görüş sorulduğu, bunun üzerine anılan bakanlıkça söz konusu arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasının mümkün görüldüğüne ilişkin görüş verildiği, bu işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Olayda, söz konusu arazinin 1. sınıf tarım arazisi olduğu hususunda taraflar arasında bir ihtilaf bulunmamakla birlikte, Bakanlıkça 2009-2014 yılları arasında yatırımı programına alınan söz konusu tarım arazisinin kullanımına ilişkin olarak anılan yönetmeliğin 10/f maddesi uyarınca Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'ndan tarım arazisinin tahsisine yönelik herhangi bir iznin alınmadığı, ayrıca anılan Kanun'un 13/d maddesinde belirtildiği şekilde 1. sınıf tarım arazisinin tarım dışı kullanımına bağlı olarak yapılacak yatırım için Bakanlıkça alınmış bir Kamu Yararı Kararının da bulunmadığı, söz konusu kamu yararı kararlarının kaymakamlıkça, ilçe idare kurulunca ve başsavcının talebi doğrultusunda dava tarihinden sonraki bir tarihte İl İdare Kurulunca alındığı, dolayısıyla Adalet Bakanlığı'nca yapılması düşünülen söz konusu yatırım için usulüne uygun bir şekilde alınmış bir kamu yararı kararı bulunmadığı, dosyadaki mevcut bilgi ve belgelerin incelenmesinden anlaşılmaktadır.

Bu durumda yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca yatırımı gerçekleştirecek ilgili Bakanlık tarafından usulüne uygun şekilde alınmış bir kamu yararı kararı bulunmadığı hususu dikkate alındığında, Valilik İl Tarım Müdürlüğünün talebi üzerine 1 .sınıf tarım arazisinin tarım dışı amaçla kullanılabileceğine ilişkin tesis edilen dava konusu işlemden mevzuat hükümlerine uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline, aşağıda dökümü yapılan 140,75 TL yargılama giderinin ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 500,00 TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak, davacıya verilmesine, Müdahil tarafından yapılan giderlerin müdahil üzerine bırakılmasına, artan posta ücretinin isteği halinde davacıya iadesine, kararın tebliğinden itibaren otuz (30) gün içerisinde Danıştay Başkanlığı'na temyiz yolu açık olmak üzere 24.12.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Merih DİNÇER

Üye Metin SARIKURT

Üye Kemaleddin ÖZDEMİR

BARTIN

EK-13

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI TALEPLİDİR.

ZONGULDAK İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı

KONU: Bartın İli Merkez İlçe Kutlubeyyazıcılar ve Esenyurt Köyü sınırları içinde toplam 60,1223 hektar alandaki arazilerin **tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 13/11/2009 tarih 86405 sayılı davalı idare işleminin** öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: Bartın İli Merkez İlçe Kutlubeyyazıcılar ve Esenyurt Köyü sınırları içinde, Bartın Üniversitesi kampus alanı için Uygulama İmar Planı yapılmak üzere toplam 60,1223 hektar arazinin tarım dışı kullanılması konusundaki talep Toprak Koruma Kurulunda görüşülmüş ve kabul edilmiştir. Dava konusu karar ile de Bakanlık tarafından uygun bulunmuştur. Bu karar hukuka ve kamu yararına aykırı olup iptali gerekir.

İPTAL NEDENLERİ: 1) İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56.maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

2) Mera ve tarım arazisi olan dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa ve 4342 Sayılı Mera Kanununun aykırıdır.

a-Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, islah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.**

Ziraat Odası Başkanlığı tarafından talep edilen bilgiye Bartın Valiliği İl Tarım Müdürlüğü'nün verdiği 14/12/2009 tarihli cevabı yazıda Bartın Valiliği İl İdare Kurulu tarafından Kamu Yararı Kararı verildiği belirtilmekte ise de karar örneği gönderilmemiştir. 5403 sayılı Kanunun 13.maddesinde Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir, denilmektedir. Dayanağını 5403 sayılı Kanunun oluşturduğu 24 Temmuzda yayınlanarak yürürlüğe giren Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması Ve Arazi Topluşturmasına İlişkin Tüzük'ün 9.maddesine göre de Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri için toprak koruma projesine uyulması, çevre arazilerdeki tarımsal kullanım bütünlüğünü bozmaması kaydıyla valilikler tarafından tarım dışı amaçla kullanım izni verilebilir.

Dava konusu kararda, arazinin yerinde incelenmesi ile hazırlanan raporların ve eklerin değerlendirilmesi sonucu uygun görüş verildiği belirtilmektedir ancak raporların neler olduğu, arazinin hangi sınıf arazi olduğu, alternatif alan olup olmadığı konusunda bir bilgi bulunmamaktadır. Müvekkil ODA tarafından görevlendirilen **Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim üyeleri tarafından verilen raporda alternatif alanın olduğu tesbit edilmiş ve Şahne Köyü yolu üzerindeki şehir merkezi yanındaki Bartın İli manzaralı VI ve VII sınıf arazilerden oluşan arazilerin üniversite yerleşke alanı için uygun olduğu belirtilmiştir.**

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış olması gerekir. Eğer toprağın sınıfı bunlar dışında ise toprak koruma projesine uyulması, çevre arazilerdeki tarımsal kullanım bütünlüğünü bozmaması gerekmektedir.

b-Arazinin bir bölümü Köy Tüzel Kişiliğine ait meradır. 4342 Sayılı Mera Kanununun 14.maddesinde, tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlakta bir Kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamayacağı, belirtilerek, tahsis amacının hangi durumlarda değiştirilebileceği gösterilmiştir. Maddede sayılan durumların varlığı halinde ilgili müdürlüğün talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine, valilikçe tahsis amacı değiştirilebilir. Bu kurala uygun işlem yapılmış mıdır, bilinmemektedir.

14.maddenin 4.fıkrasında Durumu ve sınıfı çok iyi veya iyi olan mera, yaylak ve kışlaklarda birinci fıkranın (a), (f), (g), (ğ) ve (h) bentleri hariç, tahsis amacı değişikliği yapılamaz, denilmiştir. Hariç tutulan durumlar içinde Üniversiteye tahsis işinin girebileceği (d) bendi bulunmamaktadır. Dolayısıyla dava konusu karar kapsamındaki meraların durumu ve sınıfını gösterir bir tespit yapılmış mıdır?

Müvekkil ODA tarafından görevlendirilen bilim adamlarınca düzenlenen raporda, **bu tür arazilerin tarım dışına çıkarılmasının arazi bozulmalarına neden olacağı, ekosistemi olumsuz etkileyeceği, meraların kullanım dışına çıkarılmasının doğal kaynaklar üzerine yapacağı olumsuz etkilerin göz önünde bulundurulması gerektiği, oysa alan seçiminde ve alınan kararlarda herhangi bir bilimsel planlama çalışması yapılmadığı** belirtilmiştir.

Öyle anlaşılıyor ki, ne yazık ki doğru dürüst bir tespit yapılmadan, rapor düzenlenmeden karar alınmıştır. Zaten tarım toprakları çoğunlukla bu şekilde tarım dışına çıkarılmaktadır. Türkiye'nin pek çok yerinde tarım dışına çıkarılan topraklar benzer davalarda mahkemelerin verdiği iptal kararlarıyla kurtarılabilmektedir. Örnek kararları ekte sunuyoruz. (Adana 2.İdare Mahkemesi, Sakarya 2.İdare Mahkemesi, Çanakkale İdare Mahkemesi karar örnekleri)

3) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasa'dan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

4) İptale konu karar ile birlikte söz konusu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır. Toprakları tarım dışına çıkarılan çiftçiler, köylüler, geçimlerini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadırlar. Üniversiteye verilecek arazinin toprak niteliğinin hiçbir önemi yoktur çünkü zaten toprak tarım amaçlı kullanılmayacaktır, bu nedenle de başka alternatiflerin araştırılması gerekir, tarım ve mera dışı kalan uygun araziler vardır. Buna rağmen bu topraklar üzerinde ısrar edilmesi Yürütmenin Durdurulmasını gerekli kılmaktadır.

Günümüzde toprak ve su kaynaklarının önemi, korunması gerekliliği, kaybının küresel ısınmaya etkileri konusunda dünya devlerinin dahi bir araya gelip toplantılar düzenlediği bir konuda ülkemiz topraklarının göz göre göre kaybi üzücüdür. Bu nedenle **acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.**

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 6469 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Mera Kanunu, Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: 13/11/2009 tarihli Bakanlık Kararı, 14/12/2009 tarihli yazı, ODA Yönetim KK, AÜ.Ziraat Fakültesi öğretim üyelerinin hazırladığı Rapor, vs.tüm yasal delil.

SONUÇ VE SİSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle; **tarım arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 13/11/2009 tarih 86405 sayılı**

davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline; yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

BOLU

EK-14

SAKARYA İDARE MAHKEMESİNE

Gönderilmek Üzere

ANKARA NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı-ANKARA

KONU: Bolu İli Göynük İlçesi Bölücekova Köyü sınırları içerisindeki 23,671 hektar arazinin Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına İlişkin 25/03/2009 tarih 1625 sayılı işlemin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına** ve **İptaline** karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından Aksa Enerji Üretim A.Ş.ne verilmiş olan 25/03/2008 tarihli üretim lisansına istinaden termik santral üretim üniteleri kurulması amaçlı imar planı yapılmak istenmiştir. Bu amaçla 12/06/2008 tarihli Etüt Raporu hazırlanmış ve davaya konu arazinin sulu mutlak tarım arazisi olduğu belirlenmiştir (Ek-1). 17/07/2008 tarihinde yapılan Toprak Koruma Kurulu kararının 3.maddesinde bu alan ilişkin olarak alternatif alan aranmasına karar verilmiştir (Ek-2). Toprak Koruma Kurulu 1 ay sonra tekrar toplanmış ve Aksa Enerji tarafından İTÜ'den iki öğretim üyesine hazırlatılan 1/08/2009 tarihli raporu (Ek-3) değerlendirmiş ve oyçokluğu ile tarım dışı kullanım kararı alınmıştır (Ek-4).

Kararın onayı için Valilik tarafından gönderilen yazıya davalı Bakanlığın 12/02/2009 tarihli yazısı ile cevap verilmiş ve alternatif alan konusundaki görüş ile kamu yararı kararı belgesi istenmiş ve bu yeni duruma göre Toprak Koruma Kurulunun yeniden toplanması gerektiği bildirilmiştir (Ek5). Bu ne hızdır ki aynı gün Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumlu Genel Müdürlüğü tarafından Aksa Enerji'ye verilen (yazıdan aynı gün şirketin TKİ'ne yazı gönderdiği görülmektedir) cevapta yapılacak yatırımın faydalı olacağı belirtilmiştir (Ek-6). Bu hızlı gelişme sonrası yeni bir Etüt Raporu hazırlanmış ve alternatif alan olmadığı ve kamu yararı kararı bulunduğu belirtilmiştir (Ek-7). Raporun hazırlanmasından iki gün sonra yeniden toplanan TTK oyçokluğu ile tarım dışı kullanım kararı almıştır (Ek-8). Ve nihayet dava konusu karar ile de tarım dışı kullanım uygun bulunmuştur (Ek-9).

İPTAL NEDENLERİ: 1) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

2) a. İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırlarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasanın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttiğinden sonra, "mülkiyet hakkının kullanılmasında toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması, yapılaşmaya açılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

b. Sulu Mutlak Tarım arazisi olan dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim

için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziyi kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir. Görüldüğü gibi davalı idare, sulu mutlak tarım arazisini Termik Kombine Çevrim Ünitesi yaparak Kanunun kendisine yüklediği görevleri yerine getirmemiştir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.** Dava konusu işlemle ilgili olarak alınan Toprak Koruma Kurulu kararında konu irdelenmemiş ve iki satırla uygun bulunmuştur. Yani Kanunun aradığı koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği, **alternatif alan olup olmadığı araştırılmadan, incelenmeden** karar verilmiştir. **Aksa Enerji tarafından sunulan rapora itibar edilerek alternatif alan olmadığına karar verilmiştir**, hatta etüt raporlarında dahi bu rapora atıf yapılmıştır. Oysa talep eden şirketin büyük olasılıkla ücret ödeyerek İTÜ elemanlarına hazırlattığı rapor yanlıdır ve şirketin yapacağı yatırımın en verimli nerede olacağı incelenmiştir. Yani en verimli topraklar bu iş için 'en verimlidir'. Gene Türkiye Kömür İşletmelerinin yazdığı yazı da Aksa Şirketine hitaben yazılmış, hiçbir inceleme ve araştırma sonucu olmayan, iki satırla yapılacak işin iyi olacağını belirten bir yazıdır. Yani 'Kamu Yararı Kararı' gibi ciddi bir bilimsel inceleme sonucu verilmesi gereken bir karara kaynaklık edebilecek nitelikte değildir. Kaldı ki, Kanunun aradığı gibi **Bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı yoktur. Kömür İşletmeleri Gn.Müd.Bakanlığın yerine geçerek bu kararı veremez.**

c) Söz konusu yatırım için tarım arazileri kamulaştırılacak ve buralarda tarım yapılamayacaktır. Yatırımın çevreye zarar vereceği konusu bir yana, en verimli toprak türü olan bu arazilerde tarım yapılamaması gerçeği yeterince ürkütücüdür. Davalı İdarenin neden daha az verimli ya da verimsiz toprakları önermediği, illa da sulu mutlak tarım arazisini bulduğu ayrı bir konudur. Ne yazık ki ülkemizde olması gereken göre değil, talep edenin isteği ve gücüne göre kararlar alınmaktadır. Aksa Enerji burayı uygun bulmuşsa İdare de ne yapıp edip bu talebi karşılayacaktır!! Aynı şey aynı şirket için Antalya'da da olmuştur. Bu durumun artık bitmesi gerekmektedir, sürekli olarak enerji ihtiyacı için tarım arazileri, çevre de gözden çıkarılabilir anlayışı ile yakında ekilecek toprak kalmayacak insanlarda para olsa da yiyecek maddesi bulamayacaklardır. **Toprak yeniden üretilebilen bir madde değildir** ve daha duyarlı idari kararlar alınmasını arzu etmekteyiz.

3) İptale konu karar ile birlikte söz konusu sulu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, bu nedenle acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: Ekler

SONUÇ VE SİSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle; Bolu İli Göynük İlçesi Bölücekova Köyü sınırları içerisindeki 23,671 hektar arazinin Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 25/03/2009 tarih 1625 sayılı davalı Bakanlık işleminin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline**; yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

BOLU

EK-15

T.C. SAKARYA 1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2009/448

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTAYEN (DAVACI) : TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ : AV. ZÜHAL DÖNMEZ

KARŞI TARAFLAR (DAVALI) : 1- BOLU VALİLİĞİ - BOLU

2- TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI-ANKARA

İSTEMİN ÖZETİ : Bolu İli, Göynük ilçesi, Bölücekova Köyü sınırları içerisindeki 23,671 hektar arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 25.03.2009 gün ve 1625 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanhğı işleminin; toprak ve tarımsal arazilerin korunmasının Ziraat Mühendisleri ve Odalarının sorumluluğunda bulunduğu, söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılmasının Anayasaya aykırı olduğu, özelli bir şirket için verilen karara ilişkin sunulan bilirkişi raporlarının gene aynı şirket tarafından hazırlatıldığı, Bakanlık tarafından verilmiş bir kamu yararı karar bulunmadığı ileri sürülerek iptali ve öncelikle yürütmesin durdurulması istenilmektedir.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI SAVUNMASININ ÖZETİ : Dava konusu alana ilişkin alternatif alan bulunmadığı, Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından dava konusu alana yapılması düşünülen Termik santral üretim tesisinin kamuya yararlı bir yatırım olduğuna dair uygun görüş verildiği, işlemin hukuka ve mevzuata uygun olduğu ileri sürülerek davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği savunulmuştur.

BOLU VALİLİĞİ SAVUNMASININ ÖZETİ: Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen resmi belgenin kurumlarınca kamu yararı belgesi olduğunun kabul gördüğü, yine bu alana alternatif alan bulunmadığına ilişkin bilirkişi raporunun uygun bulunduğu, işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürülerek davanın ve yürütmenin durdurulması talebinin reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Sakarya 1. İdare Mahkemesi'nce, yürütmenin durdurulması istemi hakkında işin gereği görüldü:

Dava, özel bir şirketçe kurulacak olan termik santral işletmesi için Bolu ili, Göynük İlçesi, Bölücekova Köyü sınırları içerisindeki 23,671 hektar arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 25.03.2009 gün ve 1625 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı Başlıklı 13. Maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı, ancak alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebileceği Bakanlığın bu yetkisini valiliklere devredebileceği hüküm altına alınmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden; bir özel şirketin termik santral kurma izni için yaptığı başvuru sonucu Bolu İli, Göynük İlçesi. Bölücekova Köyü sınırları içerisinde 23,671 hektar arazinin davalı idare işlemleri ile 5403 sayılı Kanun'un 13. Maddesinin (d) fıkrası gereği tarımsal amaç dışı kullanıma açıldığı, bu işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükmü gereği tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması için yatırımın konusu ile ilgili Bakanlığın yetkili organlarından her türlü etüd raporları ile birlikte kamu yararı kararı alınması gerekirken, Kanunun açık hükmüne aykırı bir şekilde tüzel kişiliğe haiz ve Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından verilen "kamu yararı vardır" belgesi üzerine düzenlenen 25.03.2009 gün ve 1625 sayılı işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin; uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceğinden 2577 Sayılı Kanunun 27.maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına, kararın teliğinden itibaren 7 gün içerisinde Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere 15/07/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan ALİ ÇATAL

Üye MURAT AYAZ

Üye ALİ TÜRKMEN

ÇANAKKALE - BİGA

EK-16

T.C.

ÇANAKKALE

İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2007/39

KARAR NO : 2008/95

DAVACI: Ziraat Mühendisleri Odası Çanakkale Şube Başkanlığı

Adına Hicri NALBANT - Cevatpaşa Mah. Ziveriye Sokak No:18 ÇANAKKALE

DAVALILAR: 1- Çanakkale Valiliği - ÇANAKKALE

2- Biga Belediyesi - Biga/ÇANAKKALE

VEKİLİ: Av. M.Ali BAŞEĞMEZ (Aynı adreste)

DAVANIN ÖZETİ : Çanakkale ili, Biga İlçesi. Hamdibey Mahallesinde bulunan ve Çanakkale - Bursa yolunun Şahinbey Köy yolu ile Çavuşköy yolu arasında kalan sahanın ve Çavuşköy Yolu ile Üçyol Petrol Ofisi karşısında kalan ve imar planı sınırları dışındaki plansız alanlar niteliğini taşıyan parsellerde, "Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı" olarak ilave imar planı yapılmasına yönelik Biga Belediyesi talebinin uygun bulunmasına ilişkin 08.08.2007 gün ve 2007/6 sayılı Çanakkale Toprak Koruma Kurulu kararının 2. maddesinin; hukuka aykırı olduğu. alternatif alanların değerlendirilmediği, kurulun idari ve siyasi baskı altında karar verdiği. bu tür kararlarla tarım alanlarının yok edildiği, bölgenin imara açılmasına ilişkin 08.08.2007 gün ve 2007/6 sayılı Çanakkale Toprak Koruma Kurulu kararının 2. maddesinin iptali istenilmektedir.

BİGA BELEDİYESİ SAVUNMASININ ÖZETİ: Dava konusu edilen işlemin hazırlık işlemi niteliğinde olduğu ve bu işlemin iptal davasına konu edilemeyeceği ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

ÇANAKKALE VALİLİĞİ SAVUNMASININ ÖZETİ: Savunma verilmemiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Çanakkale İdare Mahkemesince dava dosyasındaki belgeler incelenerek, işin gereği görüldü:

Dava, Çanakkale İli, Biga ilçesi. Hamdibey Mahallesinde bulunan ve imar planı sınırları dışındaki plansız alanlar niteliğini taşıyan parsellerde, "Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı" olarak ilave imar planı yapılmasına yönelik Biga Belediyesi talebinin uygun bulunmasına ilişkin 08.08.2007 gün ve 2007/6 sayılı Çanakkale Toprak Koruma Kurulu kararının 2. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

5403 sayılı Toprak ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı" başlıklı 13. maddesinde "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla:

- Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar,
- Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,

için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir. Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir. Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır. Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler, Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar. Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır. Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usul ve esasları tüzükle düzenlenir." hükmü yer almaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, 07.03.2006 tarihli Biga Belediye Meclis Kararı ile (Çanakkale İli, Biga İlçesi.

Hamdibey Mahallesinde bulunan ve imar planı sınırları dışındaki plansız alanlar niteliği taşıyan parsellerin, "Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı" olarak belirlenmesi için ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınmasından sonra ilave imar planının yaptırılmasına karar verildiği, ilgili kurumlardan İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün 04.05.2006 tarihli yazısında uyuşmazlık konusu alan için yerinde inceleme yapılması gerektiği ve sonuca göre bir karar verilmesi gerektiği, 23.06.2006 tarihli Tarım İl Müdürlüğü yazısında ise Biga Belediyesi'nin söz konusu alanın, Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı olarak belirlenmesi talebinin, 5403 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilerek uygun görülmediği, Biga Belediyesi'nin, "Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı" olarak ilave imar planı yapılmasına yönelik talebinin 07.02.2007 gün ve 2007/2 sayılı Toprak Koruma Kurulu Kararı ile uygun bulunduğu, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bildirilen kararın; alternatif alanların araştırılmaması nedeniyle eksik olduğu gerekçesiyle tekrar görüşülmesi gerektiğinin bildirildiği ve bunun üzerine uyuşmazlık konusu alan için Kurul'da oy hakkı olan üyeler tarafından yerinde bir inceleme yapıldığı ve uyuşmazlık konusu alanın alternatifi olarak, yine aynı alanın etrafında kalan kuru tarım arazisi olabileceğinin tespit edildiği, 08.08.2007 gün ve 2007/6 sayılı dava konusu karar ile Biga Belediyesi'nin "Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı" olarak ilave imar planı yapılmasına yönelik talebinin uygun bulunduğu ve bunun üzerine görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Tarım arazilerinin imara açılabilmesi yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin sınırlarını çizdiği çerçevede mümkün olup, dolayısıyla tarım arazisi niteliği taşıyan arazilerin amaç dışı kullanımı sıkı şartlara bağlanmış olduğundan, idarece bu alanların imara açılması hususunda titiz davranılması ve alternatif alanların doğru ve detaylı bir biçimde değerlendirilmesi, idarenin ihtiyaçlarının neler olduğunun belirlenmesi ve ihtiyaç duyulan arazinin büyüklüğünün de ortaya konulması. idarenin sahibi olduğu diğer taşınmazların tarım arazilerine alternatif olamayacağına tespit edilmesi halinde, tarım arazilerinin idarece kullanılması gerekmektedir.

Uyuşmazlıkta, Biga Belediyesince imar planı sınırları dışındaki plansız alanlar niteliğini taşıyan taşınmazları içine alan bölgede, "Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı" olarak ilave imar planı yapılması istenilmekte ise de; davalı idarenin. Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı olarak belirlemek istediği araziye neden ihtiyaç duyulduğu ve imar planı tadilatı ile nelerin amaçlandığı, idarenin ihtiyaç duyduğu arazi büyüklüğünün tam olarak ortaya konulmadığı ve alternatif arazi hususundaki çalışmalarının da yetersiz olduğu tartışmasıdır.

Bu veriler ışığında. Çanakkale ili, Biga ilçesi, Hamdibey Mahallesinde bulunan ve imar planı sınırları dışındaki plansız alanlar niteliğini taşıyan parsellerde, "Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı" olarak ilave imar planı yapılmasına yönelik Biga Belediyesi talebinin uygun bulunmasına ilişkin Çanakkale Toprak Koruma Kurulu'nun dava konusu 08.08.2007 gün ve 2007/6 sayılı kararının 2. maddesinin hukuka uygun olmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle. dava konusu işlemin İPTALİNE, aşağıda dökümü yapılan 94.10- YTL yargılamaya giderinin davalı idarelerden alınarak davacıya verilmesine. artan posta ücretinin isteği halinde davacıya iadesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren (30) otuz gün içinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere 11.03.2008 gününde oybirliği ile karar verildi.

BAŞKAN Cemil Hulusi PARLAK

ÜYE Serkan MANGAL

ÜYE Duygu ÖZERKAN

ÇANAKKALE – İÇDAŞ

EK – 17

İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

ÇANAKKALE

DAVACI : Ziraat Mühendisleri Odası Çanakkale Şube Başkanlığı
Cevatpaşa Mah. Ziveriye Sok. No:18 -Çanakkale

DAVALI : 1- Çanakkale Valiliği

2- İÇDAŞ Demir Çelik Enerji Tersane Ulaşım San.A.Ş.

Değirmencik Köyaltı mevki Biga/Çanakkale

KONUSU : Çanakkale Toprak Koruma Kurulunun 14.05.2008 gün ve ve 2008/2 sayılı Kararının 2. maddesinde belirtilen toplam 24.307 hektarlık 3. maddesinde belirtilen toplam 19.7142. hektarlık alanın 1.2963 hektarlık kısmı 4. maddesinde belirtilen 153.7023 hektarlık alanın 2.62 + 2.94.14 = 5.5614 hektarlık kısmının olmak üzere toplam 31.1647 hektarlık alanın sanayi amaçlı alana dönüştürülmesine yönelik talebi.

KARAR TARİHİ: 14.05.2008

AÇIKLAMALAR : 14.05.2008 gün ve 2008/2 sayılı Çanakkale Toprak Koruma Kurulu kararının 2. maddesinde İÇDAŞ Demir Çelik Enerji Tersane Ulaşım San. A.Ş. tarafından Çanakkale ili Biga İlçesi Değirmencik köyü köyaltı mevkiinde 173, 172, 1391, 1392, 170, 169, 167, 166, 165, 164, 163, 162, 198, 197, 1345, 195, 194, 1355, 1356, 1357, 211, 210, 1338, 208, 207, 206, 205, 215, 216, 214 ve 213 numaralı parsellerdeki toplam 24.307 hektarlık bölümün sanayi amaçlı alana (enerji santrali, tersane vb) dönüştürülmesi.

Aynı kararın 3. maddesinde İÇDAŞ Demir Çelik Enerji Tersane Ulaşım San.A.Ş. tarafından Çanakkale ili Biga ilçesi Değirmencik ve Aksas köyleri Bağlar ve Yenibağlar mevkilerindeki 321, 385 ve 387 nolu parsellerdeki 19.7142 hektarlık alanın 1.29 hektarlık kısmını, yine aynı kararın 4. maddesinde İÇDAŞ Demir Çelik Enerji Tersane Ulaşım San.A.Ş. tarafından Çanakkale ili Biga ilçesi Kemer ve Bekirli köyü hudutlarında Marmaracak, Balderesi ve Zeytinlik mevkilerinde 2703, 2720 ve 2721 nolu parseller ile 325, 333, 470, 471, 474 ve 477 nolu parsellerde kayıtlı bulunan toplam 153.7023 hektarlık alanın (2.62 + 2.9414 = 5.5614) 5.5614 hektarlık bölümünün sanayi amaçlı alana dönüştürülmesi Çanakkale Toprak Koruma Kurulu'nda (üyelerden Hicri Nalbant ve Demet Çavuşgil'in karşı oy kullanmaları ile) oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Adı geçen kararın (ek 8) ekinde yer alan Hicri Nalbant'ın karşı oy (ek 1) gerekçesinde de belirtildiği gibi söz konusu kararın 2. maddesinde 2.18 hektarlık, 3. maddesinde 1.2963 hektarlık, 4. maddesinde 2.9414 hektarlık olmak üzere toplam 6.4177 hektarlık alanın zeytinlik olduğu görülmektedir. Bu zeytinlikler dava konusu parsellerle iç içedir. Ayrıca da dava konusu parsellere 3 km den az yakınlıkta yöre çiftçilerine ait yüzlerce dekar zeytinlik bulunduğu bilinen bir gerçektir. (gerektiğinde tabu kayıtlarından çıkarılabilir) Yine tapuda tarla olarak gözüken ancak zeytinlik tesis edilmiş fiilen zeytinlik olan alanlar da mevcuttur. Bilindiği gibi 4086 sayılı yasayla değişik 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanununun (ek 2) 20. maddesi ".zeytinlik sahalarda içinde ve bu sahalara 3 km mesafede zeytinyağı fabrikası hariç zeytinliklerin vegetatif ve generatif gelişmesine mani olacak kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez. Bu alanlarda yapılacak zeytinyağı fabrikaları ile küçük ölçekli tarımsal sanayi işletmeleri yapımı ve işletilmesi Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın iznine bağlıdır." demektedir.

Talep edilen parseller içerisinde ve çevresinde zeytinlik sahalarda mevcuttur bu nedenle yapılan işlem 3573 sayılı yasanın 20. maddesine açıkça aykırıdır.

Yine Tarım İl Müdürlüğü elemanları Ziraat Mühendisi Niyazi Özmen ve Ziraat Yük. Mühendisi Özlem Hakyemez tarafından yapılan değerlendirmede zeytinliklerin bakımsız, verimsiz ve münferit olduğu ileri sürülerek, zeytincilik yasasına göre işlem yapılamayacağı belirtilmiştir.

Son yıllarda zeytin, zeytinyağı ve zeytin ürünleri tüketimi sürekli artmakta buna bağlı olarak da üretiminde de artışlar gözlenmektedir. Zeytinin dünyadaki yetişme alanı Akdeniz iklim kuşağının bulunduğu dar bir alandır. Ülkemizin bir bölümü ve dava konusu bölge dünyanın zeytin yetişen ender bölgelerindedir. Yine zeytin uzun ömürlü bir bitkidir. Yerine göre 1000 yıldan fazla yaşayabilmektedir, olumsuz koşullara da oldukça dayanıklıdır. Yaz kış yeşildir. Altın değerindeki ürünlerinin yanı sıra ülkemizin ve dünyanın önemli bir oksijen kaynağıdır. Bu nedenlerle zeytinliklerimizin değerinin iyi anlaşılması ve korunması için başta Tarım ve Köyşleri Bakanlığı personeli olmak üzere tüm yurttaşlarımıza görev düşmektedir. Kolayca bir zeytinliği sudan bahanelerle zeytinlik kapsamı dışına çıkaramayız. Bu konuda rapor hazırlarken dikkatli olmak zorundayız.

İÇDAŞ Demir Çelik Enerji Tersane Ulaşım San AŞ. tarafından kurulan ve kurulması sürdürülen tesislerin hemen

tamamı çevreye kimyevi atık bırakan, toz duman çıkaran, radyoaktivite yayan zehirli gazlar üreten partiküler madde ve kül bırakan tesislerdir. Yatağan Termik Santralinde olduğu gibi 5 km yarıçapındaki bir alan içersinde yeşil aksamını tamamen tahrip edilmesine ve tarım yapılamaz hale gelmesine neden olacaktır. Dava konusu bölgeye kurulacak termik santrallerin 60 km yarıçapındaki bir alanı etkileyeceği ve bu etkinin yıllar geçtikçe artacağı bilinmektedir. Hal böyle iken 3573 sayılı yasanın 20. maddesindeki 3 km lik mesafe bile yetersiz kalacak sonuçta çevredeki tüm tarım alanları tahrip olacak su kaynakları, hava kirlenecek, ormanlar ve meralar yok olacak, yörede yaşayan insanlar dahil tüm canlıların yaşamı tehlikeye girecektir.

Tarım ve Köyşileri Bakanlığı 17 Haziran 2008 gün ve 46780 sayılı yazılarında (ek 9) 14.05.2008 gün ve 2008/2 sayılı Çanakkale Toprak Koruma Kurulu Kararını değerlendirmiş ilgi yazının 1. maddesinde toplam 13 parsel 6.4177 hektarlık alanın zeytinlik vasfında olduğundan 4086 sayılı kanunla değişik 3573 sayılı zeytinciliğin islahı ve yabanilerinin aşlatılması hakkında kanun kapsamında işlem yapılmasını istemiş 2. maddesinde ise toplam 24.7747 hektarlık alanda 5578 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanım Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunun 2. maddesi hükümleri ile toprak koruma projesine uyulması, çevre tarım arazilerine ve tarımsal üretime zarar vermeyecek tedbirlerin alınması şartıyla tarım dışı amaçla kullanılması uygun görülmüştür demektedir.

Bakanlığın bu kararı çelişkilidir. Sanayi amaçlı alana dönüştürme talebini zeytinlik sahaları güya ayırarak uygun görmek 3573. sayılı yasanın 20. maddesini görmezden gelmek anlamına gelmektedir. Talep edilen alanlardaki tüm parseller yine bu alanlar içersindeki mevcut zeytinliklerle iç içedir. Yani zeytinliklere 3 km mesafeden çok daha yakındır. Ayrıca çevrede bulunan ve yöre çiftçilerine ait yüzlerce dekar zeytinlik de 3 km den yakındır. Şu duruma göre bakanlık söz konusu yazısının 1. maddesi ile geçeceği saptamış aynı zamanda 2. maddesini de kendiliğinden iptal etmiş olmaktadır.

Ayrıca İÇDAŞ Demir Çelik Enerji Tersane Ulaşım San.A.Ş. plan yapmadan ve hiçbir gelişmeyi beklemeden gerekli makamlardan ve kurumlardan zorunlu izinleri almadan işe başlamaktadır. Şu anda plan değişikliği istedikleri alanlarda termik santral inşaatına başlamışlardır. Bu güveni nereden aldıkları düşündürücüdür. Bu yasa tanımazlıktır. Her istediklerini yapacaklar arkasından Çanakkale Toprak Koruma Kurulu onlara yasal dayanak hazırlayacak bu kabul edilemez.

Şimdi tapuda kayıtlı 13 parsel 6.4177 hektar zeytinliğin geleceği tehlikededir. Yasa tanımazların bu zeytinliklerin başına neler getireceği bilinmemektedir. Ayrıca tesislerin kurulması durumunda çevredeki üreticilerin zeytinliklerinin geleceği de tehlikededir.

İÇDAŞ Demir Çelik Enerji Tersane Ulaşım San. A.Ş. gerekli planlanmalar yapılmadan tamamlanmaya çalışıldığı süreçte çevrede bulunan orman alanları, tarım alanları, meralar, su kaynakları ve denizler üzerinde

önemli baskılar oluşturacağı, tarımsal bütünlüğü bozacağı açıktır. Bu yüzden talep edilen alanların amaç dışı kullanılmasına izin verilmesinin 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanım Kanunu'nun 1 ve 9. maddelerine aykırı olacağı düşünülmektedir.

Yukarıdaki açıklamalarımız ışığında dava konusu işlemin açıkça hukuka aykırı bulunması ve acil olması, uygulanması halinde telafisi güç ve geri dönüşü olanaksız ve zeytinliklerin yok olmasının kaçınılmaz olması nedeni ile YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA, DAVA KONUSU HUKUKA AYKIRI İŞLEMİN İPTALİNE karar verilmesi için iş bu davayı açmış bulunuyoruz.

HUKUKİ NEDENLER: 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı kanununda değişiklik yapılması hakkında Kanun, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu, 4806 sayılı kanunla değişik 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşlatılması Hakkında Kanun, 15 Aralık 2005 gün ve 26024 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Toprak Koruma Ve Arazi Kullanım Kanunu Uygulama Yönetmeliği

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda açıkladığımız nedenlerle İÇDAŞ Demir Çelik Enerji Tersane Ulaşım San.A.Ş. tarafından Çanakkale ili Biga İlçesi Değirmencik köyü köyaltı mevkiinde 173, 172, 1391, 1392, 170, 169, 167, 166, 165, 164, 163, 162, 198, 197, 1345, 195, 194, 1355, 1356, 1357, 211, 210, 1338, 208, 207, 206, 205, 215, 216, 214 ve 213 numaralı parsellerde kayıtlı bulunan toplam 24.307 hektarlık taşınmaz malların, Biga ilçesi Değirmencik ve Aksas köyleri Bağlar ve Yenibağlar mevkiilerindeki 321, 385 ve 387 nolu parsellerdeki 19.7142 hektarlık alanın 1.2963 hektarlık kısmının

Biga ilçesi Kemer ve Bekirli köyü hudutlarında Marmaracık, Balderesi ve Zeytinlik mevkiilerinde 2703, 2720 ve 2721 nolu parseller ile 325, 333, 470, 471, 474 ve 477 nolu parsellerde kayıtlı bulunan ve talep edilen toplam 153.7023 hektarlık alanın 5.5614 hektarlık bölümü olmak üzere toplam 24.307+1.2963+5.5614= 31.1647 hektar alanın sanayi amaçla alana dönüştürülmesi talep edilen ve Çanakkale Toprak Koruma Kurulunun 14.05.2008 gün 20Q8/2 sayılı kararının 2 , 3 ve 4. maddesindeki talebin oy çokluğu ile uygun görülmesine ilişkin kararın hukuka aykırılığı nedeni ile İPTALİNE ve öncelikle dava konusu karar hakkında YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA, yargılama gideri ile avukatlık ücretinin davalı idareye tahmiline karar verilmesini saygı ile talep ederiz.11.07 .2008

**Ziraat Mühendisleri Odası Adına
Hicri NALBANT
Çanakkale Şube Başkanı**

ÇANAKKALE – İÇDAŞ

EK - 18

**T.C. ÇANAKKALE
İDARE MAHKEMESİ**

ESAS NO : 2008/124

KARAR NO: 2009/688

DAVACILAR: 1- BİGA SEBZE ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ

2- TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ÇANAKKALE ŞUBE BAŞKANLIĞI

3- ÇANAKKALE BARO BAŞKANLIĞI

4- BİGA ÇEVRE DERNEĞİ

5- ÇANAKKALE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI

VEKİLİ : AV. HİLMİ BAYDAR

DAVALI: ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI Merkez/ANKARA

MÜDAHİL: İÇDAŞ ÇELİK ENERJİ TERSANE VE ULAŞIM AŞ

VEKİLİ: AV. YASEMİN SAĞIŞMAN

DAVANIN ÖZETİ : Çanakkale İli, Biga İlçesi, Kemer ve Bekirli Köyü, Marmaracık ve Durmuş Dede Mevkiinde, İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş. tarafından kurulması planlanan "İçdaş Tersanesi ve Yan Tesisleri" (iskele, dalgakıran, enerji santrali ve küldepolama alanı) ile ilgili davalı idarece yapılan çevresel etki değerlendirmesinin olumlu olarak değerlendirilmesine ilişkin 17.08.2007 gün ve 8994 sayılı ÇED olumlu kararının; davaya konu olan termik santralin çevreye ve tarımsal faaliyetleri olumsuz yönde etkileyeceği, küldepolama alanı olarak belirlenen alan ile ilgili verilerin yetersiz olduğu, henüz temiz kömür teknolojilerinin gelişmediği iddia edilerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Öncelikle davacıların bu davayı açma ehliyetlerinin bulunmadığından bahisle davanın ehliyet yönünden reddi gerektiği, davanın, süresi içinde açılmadığı için de süre yönünden reddi gerektiği, esasa ilişkin olarak ise; Çevresel Etki Değerlendirmesinin yapılması planlanan tesis ile ilgili hazırlanan projenin, çevreye olası etkilerinin belirtilerek buna ilişkin önlemlerin alındığını ve alınacağını taahhüt eden bir proje olduğu ve davalı idarece bu projenin incelenerek mevzuatta yer alan kriterler dikkate alınarak bir karar verildiği, dolayısıyla dava konusu işlem bu çerçevede içinde irdelendiğinde tesis edilen işlemde herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL İDDİALARININ ÖZETİ: Öncelikle davanın ehliyet yönünden reddi gerektiği, esasa ilişkin olarak ise teknik verilere ve mevzuata uygun olarak hazırlanan ÇED raporunun davalı idarece olumlu olarak değerlendirilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Çanakkale İdare Mahkemesi'nce taraflara önceden bildirilen 04.11.2009 Çarşamba günü saat 14:00'da davacılar vekili Av. Hilmi BAYDAR ile davalı idareyi temsilen Şube Müdürü Musa KARAASLAN ve müdahil şirket vekili Av. Yasemin SAĞIŞMAN'ın geldikleri görülerek, yapılan açık duruşmada gelen taraflara usulüne uygun söz verilip açıklamaları dinlendikten sonra duruşma tamamlandı ve usule ilişkin itirazlar yerinde görülünceyle dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

Dava, Çanakkale İli, Biga İlçesi, Kemer ve Bekirli Köyü, Marmaracık ve Durmuş Dede Mevkiinde, İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş. tarafından kurulması planlanan "İçdaş Tersanesi ve Yan Tesisleri" (iskele, dalgakıran, enerji santrali ve kül depolama alanı) ile ilgili davalı idarece yapılan çevresel etki değerlendirmesinin olumlu olarak değerlendirilmesine ilişkin 17.08.2007 gün ve 8994 sayılı ÇED olumlu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 10.maddesinde "Gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. Petrol, jeotermal kaynaklar ve maden arama faaliyetleri Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamı dışındadır. Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeler ve Stratejik çevresel Değerlendirmeye tabi plan ve programlar ve konuya ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmü yer almaktadır.

Anılan Kanun maddesine dayanılarak hazırlanan ve 16.12.2003 gün ve 25318 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren ve dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 4.maddesinde çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun; EK-I listesinde yer alan veya Bakanlıkça "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı verilen bir proje için belirlenen özel formata göre hazırlanacak rapor olduğu, Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararının ise; Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hakkında Kapsam Belirleme ve İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun saptanması üzerine gerçekleşmesinde sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararı olduğu kuralına yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, Çanakkale İli, Biga İlçesi, Kemer ve Bekirli Köyü, Marmaracak ve Durmuş Dede mevkiinde, İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş. tarafından kurulması planlanan "İçdaş Tersanesi ve Yan Tesisleri" (iskele, dalgakıran, enerji santrali ve kül depolama tesisi) ile ilgili olarak hazırlanan ve 21.05.2007 tarihinde davalı idareye sunulan proje tanıtım dosyasının incelenerek uygun bulunduğu,ÇED sürecine halkın katılımını sağlamak üzere 14.06.2007 tarihinde toplantıların yapıldığı, projenin türüne göre belirlenmiş olan kırım ve kuruluşların olumlu görüşlerinin de alındığı, ÇED raporu formatında hazırlanan nihai ÇED raporunun davalı idarece incelenerek 17.08.2007 tarihinde çevresel etki değerlendirme olumlu kararı verilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Olayda, uyumsuzluğun teknik yönünün açıklığa kavuşturulabilmesi amacıyla, Doç. Dr. Alper BABA, Yrd. Doç. Dr. Yasemin KAVDIR ve Yrd. Doç. Dr. Hasan Göksel ÖZDİLEK'in katılımlarıyla gerçekleştirilen keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu hazırlanan bilirkişi ve ek bilirkişi raporunda özetle; dava konusu tesisin, Biga İlçesi'ne 35 km, Çanakkale İli'ne 90 km mesafede bulunduğu, Biga Yarımadasında, hemen hemen her tür kayaç tipinin gözleendiği, alanın teknotik açıdan aktif olduğu, tesisin bulunduğu alanda bölgenin en yaşlı kaya topluluğu olarak bilinen Kazdağı grubunun yer aldığı. burada kahverengimsi, koyu gri, yeşilimsi siyah ve yer yer kirli sarı renklerde mika şistlerin var olduğu, mika şistler üzerinde dava konusu sahanın güney kesimlerinde gri. bej ve kirli beyaz renklere sahip mermerlerin yer aldığı. bu mermerlerin oldukça dayanıklı olduğu, içerisinde ise oldukça çatlak olduğu, termik santralin faaliyete geçmesi sonucu ortaya çıkacak katı atıkların yine bu sahadaki metamorfik birimler üzerine depolanacağı, davaya konu tesis ile ilgili hazırlanan ÇED raporunda, proje sahasında yeraltı sularına ilişkin çalışmalar yapıldığı, bu çalışmalara göre tesislerin kurulacağı alanda yeraltı suyu seviyesinin 8,40 ile 23,20 cm arasında, atık depolama sahasında ise 6-17 m arasında değiştiği, bu alanda yapılan hidrojeolojik (lugeon testi) değerlendirildiğinde yöredeki birimlerin geçirimsiz olduğu, kömür ile çalışan termik santrallerin, gerek atmosferin kirlenmesinde ve gerekse de ekosistemin zarar görmesinde çok etkili rol aldığı, yetmişli yıllarda termik santrallerin üretimini artırmak amacıyla yeni tekniklerin uygulanması, düşük kaliteli kömürlerin değerlendirilmesi olanaklarının artırıldığı, bunun sonucunda da düşük kaliteli linyit kömürlerinin oluşturduğu gaz ve toz emisyonları ile büyük miktardaki katı atıkların hava, su ve toprak kirliliği sorunlarını meydana getirdiği, Linyitle çalışan termik santrallerin, yalnızca atmosferin kirlenmesine sebep olmakla kalmadığı, aynı zamanda ürettikleri katı atıkların (uçucu küller ve cüruf) ile çevre ve insan sağlığı için de önemli problemler oluşturabileceği, Linyitin yanması ile birlikte, kömürün içeriğinde bulunan ve kirliliğe sebep olma potansiyeline sahip, arsenic (As), kadmiyum (Cd), kurşun (Pb), antimuan (Sb), seleniyum (Se), kalay (Sn), molibden (Mo) ve çinko (Zn) gibi toksik iz elementlerin atıklara transfer olduğu, bu atıklardan özellikle uçucu küllerin elementlerin yüzeylerinde tutunabilecekleri çok uygun ortamlar oluşturduğu, atık malzeme olan bu küllerin genellikle geniş hacimli, düzenli atık sahalarda bertaraf edildiği, bertaraf yöntemlerinin çoğunda, küllerin suyla temasının söz konusu olduğu, çeşitli kül liçi deneysel çalışmaların sonuçlarına göre, uçucu küllerde bulunan toksik eser elementlerin, külün suyla teması sonucu yüzey ve yer altı sularına geçebildiği, dava konusu sahada yapılacak kömür yakıtlı termik santralde ithal kömür kullanılmasının planlandığı, ÇED raporunda sunulan verilere göre kullanılacak kömürün F tipi küller (SiO₂ (%)+A12O₃ (%)) >70 ve CaO (%) <10) olup, kül oranının ise % 15 olduğu, dava konusu alanda yılda yaklaşık olarak 3 milyon ton kömürün yakılacağı, buna göre söz konusu alanda yılda yaklaşık 450 bin ton kül üretileceği, dava konusu alanda yapılan incelemelere göre atık depolama sahasının metamorfik birimler (şist ve mermer) üzerine kurulmasının planlandığı, küllerin depolanması planlanan barajın krete kotunun bulunduğu kesimlerde metamorfik mermerlerin gözleendiği, yapılan çok sayıda ki bilimsel çalışmalara göre aynı kömür damarında bile damarlarda bulunan ağır metallerin özelliklerinin değiştiği, bu nedenle bu alanda atıklar depolanırken su ile temas halinde olan küllerin ağır metallerce zenginleşip, çatlaklı kesimlerde taşınma riski olabileceği, her ne kadar ÇED raporunda kül depolama sahasını geçirmiş hale getirmek için mühendislik önerileri yapılmış ise de, atık depolama sahasında bulunan karbonatlarda da geçirimsizlik ile ilgili çalışmaların titiz bir şekilde yapılması gerektiği, hava kirliliği ile ilgili çalışmalar ve etkileri bakımından; kurulması planlanan tesislerin toplam alanının yaklaşık olarak 2.690.000 metrekare olduğu, kurulması planlanan tersanenin 76.000 m alanda dolgu üzerinde konuşlanacağı, enerji santralinin ise 340.511 m² alan üzerinde yapılacağı, kül depolama sahasının, yaklaşık olarak 807.402 m²'lik bir alan kaplayacağı, enerji santrali için hava kirliliği modellemeleri yapılırken Çanakkale Meteoroloji İstasyonu'na ait 2000-2005 dönemi verilerinin kullanıldığı, bu ÇED raporu açısından bir sıkıntı olarak algılanmamakla beraber Karabiga için geçerli olan temsili rüzgar hızı için de bir başka yaklaşımla projeksiyonların gerçekleştirilmesinin yararlı olacağı, ÇED raporunda ithal kömürün %80 oranında kullanılacağı geri kalan %20 oranında linyitin ise Çan Linyit Havzasından temin edileceğinin belirtildiği, maksimum

%6,66'lık Çan linyiti kükürt oranına göre % 1 'lik kükürt oranına sahip ithal kömürün karıştırılarak termik santralde kullanılması halinde bu girdinin kükürt ortalamasının %2,12 olacağı, bunun da çevre kalitesi bakımından ciddi ve geri dönülemez bir probleme neden olmayacağı, öte yandan Çanakkale Meteoroloji İstasyonu'nun baz olarak kabul edilerek hava kirleticileri taşınım modeline kaynak teşkil etmesinin hatalı olduğu, Çanakkale Meteoroloji İstasyonunun, kurulması planlanan tesisin kuş uçuşu olarak yaklaşık 63 km uzaklıkta bulunduğu, bir meteoroloji istasyonunun 50 km yarıçapında bir alanı temsil ettiği kabul edilse bile bu alanın yaklaşık olarak 7800 km olacağı, ancak Çanakkale Meteoroloji İstasyonu'nun proje sahasını temsil ettiği varsayılırsa bu durumda 12470 km²'lik bir alanı temsil ettiği gibi bir sonuç verdiği, oysa Ülkemizde son bir atılımla kurulan 150 otomatik meteoroloji gözlem istasyonu ve Ülkemizin tüm yüzölçümü dikkate alındığında bir meteoroloji istasyonunun temsil alanının ortalama olarak 5400 km olduğu hesaplanır ki bu bir meteoroloji istasyonunun ülkemizde merkez istasyon olmak üzere yarıçapı yaklaşık olarak 42 km olan bir daireyi kapsadığı sonucunu vereceği, oysa Çanakkale Meteoroloji İstasyonunun, proje sahasına 63 km uzaklıkta olduğundan hareketle proje sahasına göre yapılan hesaplarda yarıçap dikkate alındığında %51 olan bir hata payından ve alan dikkate alındığında da kabul edilemez olan % 131 'lik bir hata payının olduğu sonucuna varılacağı, (<http://www.meteor.gov.tr/kurumsal/haberler.aspx?y=2009&f=awos>) Çanakkale'de toplam 4 (dört) meteoroloji istasyonunun kurulu olduğu, (<http://www.meteor.gov.tr>), bu istasyonlardan Lapseki Meteoroloji İstasyonunun proje alanına yaklaşık olarak kuş uçuşu 33 km uzaklıkta bulunduğu, oysa projenin "Çevresel Etki Değerlendirme Raporunda" Çanakkale İl Merkezi Meteoroloji istasyonunun verileri baz alınarak madde taşınım modeli geliştirildiği, Balıkesir'de ise 5 (beş) meteoroloji istasyonunun kurulu olduğu, bunlardan Bandırma Meteoroloji İstasyonunun proje sahasına kuş uçuşu 78 km uzaklıkta bulunduğu, Çanakkale'de 1960 yılından bu yana aktif olarak çalışan Çanakkale (Merkez) Meteoroloji istasyonunun var olduğu, diğer istasyonların verilerinin farklı zaman aralıklarını kapsadığı ve maksimum olarak 10 yılı kapsayan bir veri setini kapsadığı, sadece rüzgar ölçümleri dikkate alındığında Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nin Karabiga'da yapmış olduğu ölçümlerin de mevcut olduğu, (EİE Rüzgar Eneji Gözlem İstasyonları Aylık Rüzgar Hızları Dosyası <http://www.eie.gov.tr/turkce>) Karabiga 'nın proje sahasından kuş uçuşu olarak yaklaşık 21 kilometre uzaklıkta bulunduğu, Mart 1992 'de başlayıp Mart 1996'da kapatılan ölçüm istasyonu verilerinin, 1992 yılında ortalama rüzgar hızının saniyede 6 metre (8 ay ölçümü mevcuttur) 1993'de ortalama rüzgar hızının saniyede 6,4 metre (8 ay ölçümü mevcuttur); 1994'de ortalama rüzgar hızının saniyede 6,4 metre (Kasım ayı hariç 11 ay ölçümü mevcuttur); 1995'de ortalama rüzgar hızının saniyede 6,7 metre (tüm ayların hızları mevcuttur) ve 1996'da ortalama rüzgar hızının saniyede 8 metre (sadece Ocak, Şubat ve Mart ayları ölçümleri) olduğunu göstermekte olduğu, (Tablo 3) oysa sadece Çanakkale Meteoroloji İstasyonu'nda 32 yılın ortalaması dikkate alındığında (ÇED Raporu Ek 26) Çanakkale'de ortalama rüzgar hızının 3,9.m/s olarak belirlendiği, bu gerçeklere göre Karabiga'da Çanakkale Meteoroloji İstasyonu'na göre en az 1,5 (bir buçuk) katlık bir ortalama rüzgar hızının mevcut olduğu, bu durumda raporda temsili rüzgar hızı hatalı olarak girildiğinden modelde de hatalı sonuçlar elde edilmiş olabileceği, (sayfa 55-128 arasındaki çıktıların hatalı olması muhtemeldir.), Karabiga'ya ait veriler ile Çanakkale'ye ait veriler karşılaştırıldığında Şubat ve Nisan ayları hariç tüm aylarda Karabiga'daki rüzgar hızının Çanakkale'ye göre en az %50 daha yüksek hızda bir rüzgar hızı olduğu, yıllık bazda Karabiga'da Çanakkale'ye göre %72 daha hızlı bir rüzgar hızının mevcut olduğu, 1999'da yıllık ortalama rüzgar hızının Çanakkale'de 5,7 m/s olarak kayıt altına alındığı, Say (2006) her ne kadar Çan'da kurulu ve (hava kirliliği bakımından) en modern yanma teknolojilerinden biri olan akışkan yataklı yanma teknolojisi ile inşa edilmiş olsa da Çan 18 Mart Termik Santralinden kaynaklanan hava kirliliğinin "Biga ve Çanakkale'yi etkilediğinin Şekil 11'den anlaşıldığı, Say (2006)'a göre Çan 18 Mart Termik Santrali'nden kaynaklanan SO₂ Biga çayı Vadisi boyunca önce kuzey-doğuya (KD veya NE) taşınmakta daha sonra denizden karaya esen rüzgar sayesinde Çanakkale Boğazi'nde kuzeydoğudan güneybatıya doğru yoluna devam ettiği, yani oluşan SCVNin karasal ekosistemi etkileme olasılığının var olduğu, tarım arazileri açısından değerlendirme kısmında; tesisin üzerine kurulacağı alanın tarım dışı VII. sınıf arazi olarak belirtildiği, tesislerin kurulacağı alandaki 356, 357, 359, 361, 362, 363, 2672, 2674, 2679, 2682, 2683, 2684, 2713, 2709, 2715, 2717 (Termik santralin kurulacağı parseller), 2635, 2645 (kül depolama sahası içerisinde bulunan parseller) numaralı parseller için İÇDAŞ A.Ş tarafından toprak koruma projesi hazırlanarak Çanakkale Tarım İl Müdürlüğü'ne başvuruda bulunulduğu, "yapılan incelemeler neticesinde söz konusu parsellerin Çanakkale Tarım İl Müdürlüğü'nün 01.06.2007 tarihli ve 3891 sayılı yazısı ile tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun görüldüğü, ilgili yazının ÇED raporu Ek-19'da yer aldığı, bu bakımdan bir sorun bulunmadığı, keşif gününde, kurulması planlanan tesisin yakın alanlarda tarım alanları ve zeytin ağaçlarının da görüldüğü, rüzgar değerleri açısından bu durumun çok önemli olduğu, termik santrallerin etrafındaki yaprakların hasarlanması, nekroz ve kloroz gibi bitki besin maddesi semptomları gibi sorunların sıkça görülebileceği, termik santralden çıkacak SO₁ toprak ve yaprakların yüzeyinde PH düşmesine neden olabileceği, SÜ₂ asit yağmuru halinde toprağa döndüğünde ise bitkileri direk ve toprağı da pH'yı düşürmek yolu ile dolaylı olarak etkileyeceği, toprakta organik madde parçalayan mikroorganizmalardan Fusarium asyaporum, Cylindrocarpon sp. ve Aspergillus nidulens toprak asitliğine karşı çok hassas olduğu, eğer SO₂ fazla miktarda atmosfere karışırsa öncelikle bitki türleri, sonra ağaçlar ve çalıların zarar görebileceği, artan toprak asitliği ise toprağın katyon-anyon dengesini, mikrobiyal popülasyonunu ve tarımsal verimliliğini düşürebileceği, ÇED raporu Ek-24'de verilen analiz sonuçlarına bakıldığında; katyon değişim kapasitesi ve pH değerlerinin sonuçlara göre Holowaychuk ve Fesseden tarafından geliştirilen kalitatif yaklaşım incelemesi yapılarak toprakların asitleşmeye karşı duyarlılıklarının düşük değerlerde kaldığı, sonuç olarak; dava konusu alanda yılda yaklaşık olarak 3 milyon ton kömürün yakılacağı, buna

göre söz konusu alanda yılda yaklaşık 450 bin ton kül üretileceği, atık depolama sahasının metamorfik birimler (şist ve mermer) üzerine kurulması 11m planlandığı, küllerin depolanması planlanan baraj kret kotunun bulunduğu kesimlerde metamorfik mermerler gözlemlendiği, yapılan çok sayıda bilimsel çalışmalara göre aynı kömür damarında bile damarlarda bulunan ağır metallerin özelliklerinin değiştiğinin saptandığı, bu nedenle bu alanda atıklar depolanırken su ile temas halinde olan küllerin ağır metallerce zenginleşip, çatlaklı kesimlerde taşınma riski olabileceği, her ne kadar ÇED raporunda kül depolama sahasının geçirimsiz hale getirmek için mühendislik çalışmaları yapılacağı vurgulanmış ise de, atık depolama sahasında bulunan karbonatlarda da geçirimsizlik ile ilgili çalışmaların yapılması gerektiği, ancak bu hususa ilişkin herhangi bir çalışmanın ve taahhüdün ÇED raporunda yer almadığı, hava kirliliğine yönelik yapılan çalışmalarda yöreye özgü meteorolojik verilerin bulunmadığı, bu nedenle söz konusu alanda hava kirliliğine etkisine yönelik yapılan modellerin geliştirilmesi gerektiği, dava konusunun bulunduğu alanda hava kirliliğine ilişkin bir istasyonun kurulması ve en az her ay (mümkünse otomatik bir veri işleme merkeziyle) düzenli olarak hava kirliliği parametrelerinin ölçülmesi gerektiği, kurulacak bir hava kirliliği ölçüm istasyonunda alanda periyodik olarak (en az yılda 1 kere) özellikle rüzgarın hakim yönü boyunca toprak asitliliğinin ölçülmesi gerektiği, dava konusu tesisin etki alanı içinde bulunan tarım arazilerine olan etkilerinin neler olabileceğine ilişkin gerekli taahhütlerin ÇED raporunda yer aldığı ve bu taahhütlerin verilere uygun olduğu yolunda görüşlere yer verildiği görülmektedir.

Bakılan davada, davaya konu tesisin içerisinde ve 3 km yakınında 3573 sayılı Kanun kapsamında tescil edilmiş zeytinliklerin yer almaması ve korunması gerekli alanlara da 3 km uzaklıkta bulunması ve bu hususlara ÇED raporunda yer verilmesi nedeniyle davacılar vekili tarafından yapılan itirazlar bu gerekçe ile davalı ve müdahil tarafından yapılan itirazlar ise bilirkişi raporunu kusurlandırıcı nitelikte bulunmadığından yerinde görülmemiş ve söz konusu bilirkişi ve ek bilirkişi raporu Mahkememizce hükme esas alınabilecek nitelikte bulunmuştur.

Mahkememize sunulan bilirkişi ve ek bilirkişi raporunun incelenmesinden; kül depolama alanı olarak kullanılacak alanda metamorfik mermerlerin bulunduğu ve bu kayaların çatlaklı bir yapıya sahip olmaları nedeniyle yüzeysel yer altı sularına sızmanın bu noktalardan olabileceği, bu hususta ise ÇED raporunda ayrıca bir öngörünün bulunmadığı, rüzgar hızı verilerinden hareketle oluşturulan modülün ise Çanakkale Meteoroloji İstasyonu verilerinin kullanılarak oluşturulduğu anılan istasyonun dava konusu alana uzaklığının kuş uçuşu olarak yaklaşık 63 km uzaklıkta olduğu, bir istasyonun 50 km yarıçapında bir alanı temsil edebileceği, proje sahasından kuş uçuşu olarak yaklaşık 21 kilometre uzaklıkta Karabiga Meteoroloji İstasyonunun bulunduğu, sadece Çanakkale Meteoroloji İstasyonu'nda 32 yılın ortalaması dikkate alındığında (ÇED Raporu Ek 26) Çanakkale'de ortalama rüzgar hızının 3,9. m/s olarak belirtildiği, Karabiga'daki rüzgar hızının Çanakkale'ye göre en az %50 daha yüksek hızda bir rüzgar hızı olduğu, yıllık bazda Karabiga'da Çanakkale'ye göre % 72 daha hızlı bir rüzgar hızının mevcut olduğu ,bu durumda raporda temsili rüzgar hızı hatalı olarak girildiğinden modelde de hatalı sonuçlar ortaya çıkacağı, rüzgar hızı verilerinden hareketle oluşturulan modelin sonuçlarına göre dava konusu tesisin etki alanı içinde bulunan tarım arazilerine olan etkilerinin neler olabileceğine ilişkin gerekli taahhütlerin ÇED raporunda yer aldığı ve bu taahhütlerin de verilere uygun olduğu belirtilmektedir:

Malikememizce; E:2007/20 sayılı davanın konusunu Çanakkale İli, Biga İlçesi, Bekirli ve Karahamzalar Köyü, Bahçecikaltı ve Beyoba mevkiinde İçdaş AŞ tarafından kurulması planlanan klinker üretim ve öğütme tesisi için hazırlanan ÇED raporunun olumlu olarak kabul edilmesine dair davalı idare işlemi oluşturmakta olup, bakılmakta olan davaya konu tesisin ise Çanakkale İli, Biga İlçesi, Kemer ve Bekirli Köyü, Marmaracak ve Durmuş Dede Mevkiinde kurulmasının planlandığı, dolayısıyla yakın mesafede yer aldığı, hazırlanan ÇED raporunda rüzgar verilerinin Çanakkale Meteoroloji istasyonu verilerinden hareketle ortalama rüzgar hızının 3,9.m/s olarak belirlendiği, kısa mesafede yer alan klinker üretim ve öğütme tesisi için hazırlanan ÇED raporunda ise tesise 55 km uzaklıkta bulunan Gönen Meteoroloji İstasyonu verilerinden hareketle ortalama rüzgar hızının 2,4,m/s olarak belirlendiği, bu tesisin Karabiga'ya olan uzaklığının ise 20 km olduğu, rüzgar hızı ölçümlerinin yerden 10 metre yükseklikte yapılması gerektiği, söz konusu ölçümlerin yerden 6 metre yükseklikte yapıldığı, tesisin tarım alanlarına olan etkilerinin ise rüzgar hızına ilişkin veriler dayanak alınmak suretiyle ortaya konulduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davaya konu tesise dahil olan kül depolama alanında bulunan metamorfik mermerlerin çatlaklı bir yapıya sahip olması nedeniyle sızdırma riskine ilişkin ayrıca bir çalışmanın yapılmadığı, dolayısıyla bu konuda herhangi bir taahhüdün ÇED raporunda yer almadığı, hava kalitesinin ortaya konulması için gerekli rüzgar hızlarına ait verilerin hangi istasyondan ve niçin dayanak alındığı konusunda herhangi bir tartışmanın ÇED raporunda yer almadığı gibi değişik modeller yapılarak daha sağlıklı bir sonuca ulaşılmadığı, kısa mesafeler arasında bulunan iki ayrı tesis için dahi farklı meteoroloji istasyonlarına ait farklı rüzgar hızı verilerinin kullanıldığı, bu hususun dahi ÇED raporunda açıklanmadığı, hatalı ve eksik rüzgar hızlarına ait verilerin kullanılması sonucu tesisin tarım alanına olan etkilerini araştırmak için elde edilen verilerin de dolayı olarak hatalı olduğu anlaşıldığından, bu haliyle ÇED raporunda yukarıda belirtilen eksikliklerin ve hatalı verilerin davalı idarece göz ardı edilerek İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş. tarafından kurulması planlanan "İçdaş Tersanesi ve Yan Tesisleri" (iskele, dalgakıran, enerji santrali ve kül depolama) ile ilgili davalı idarece yapılan çevresel etki değerlendirmesinin olumlu olarak değerlendirilmesine ilişkin 17.08.2007 gün ve 8994 sayılı ÇED olumlu kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Öte andan, eksik ve hatalı mühendislik verilerine dayanılarak kurulan termik santrallerin geri dönüşü mümkün olmayan zararlara yol açabileceği hususu da dikkate alındığında, gerekirse salt bu tesis için, tesisin bulunduğu alana veya yakın bir alana meteoroloji istasyonu kurularak kısa vadede elde edilecek verilerin uzun vadede ortaya çıkacak olası durumları ortaya koyabilecek hale gelmesinin ardından daha gerçekçi veriler dayanak alınmak suretiyle modellemelerin yapılmasının faydalı olacağı tartışmasız olup, ancak bu konuda idarenin Yargı kararı ile zorlamayacağı da açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline, aşağıda dökümü yapılan 2.135.95 TL yargılama giderinin ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca duruşmalı işler için belirlenen 500,00 TL vekalet ücretinin davalı idareden alınarak davacılar verilmesine, artan posta ücreti ile keşif avansından artan miktarın isteği halinde davacılar iadesine, müdahil tarafından yapılan yargılama giderlerinin müdahil üzerinde bırakılmasına, müdahil tarafından yatırılan posta avansından artan miktarın istemi halinde müdahil tarafa iadesine, kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere 04/11/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan CEMİL HULUSİ PARLAK

Üye SERKAN MANGAL

Üye DUYGU ÖZERKAN

ÇANAKKALE – GELİBOLU

EK-19

ÇANAKKALE İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ, Av.Gökçen EMRE

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı-ANKARA

KONU: Çanakkale İli Gelibolu İlçesi Yazıcızade Mahallesi Karlık Mevkii,162.ada 18 ve 20 numaralı parsellerde kayıtlı bulunan hazineye ait toplam 0.7317 hektar yüzölçümlü alanın "huzurevi" yapılabilmesi amacıyla tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 02/01/2009 tarih 0013 sayılı davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından, Çanakkale İli Gelibolu İlçesi Yazıcızade Mahallesi Karlık Mevkii 162.ada 18 ve 20 numaralı parsellerde kayıtlı bulunan hazineye ait araziler Gelibolu Belediyesine tahsis edilmiştir. Tahsis işleminden sonra Belediye tarafından tarım dışı kullanımın talep edilmesi üzerine, Çanakkale Tarım İl Müdürlüğü 19/02/2008 tarih 1310 sayılı yazısı ile, söz konusu yerlerin tarım dışı amaçla kullanılmasının **uygun görülmediğini bildirmiştir**. Buna rağmen Gelibolu Kaymakamlığı, konunun uygun mütalaa edildiğini Gelibolu Belediye Başkanlığına bildirmiştir. Konu, Toprak Koruma Kuruluna gelmiş ve Kurulun 14.11.2008 gün ve 2008/3 sayılı kararı ile gösterilen arazilerin tarım dışı kullanımının uygun bulunduğuna oy çokluğu ile karar verilmiştir. Daha sonra da Tarım ve Köyişleri Bakanlığının dava konusu işlemi ile tarım dışı kullanım "Uygun" bulunmuştur. Bu karar hukuka uygun olmayıp iptali gerekir.

İPTAL NEDENLERİ : 1) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır**. 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak**, Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

2) a. İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırlarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasanın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttiğinden sonra, "mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

b. Birinci Sınıf Tarım Toprağı olan dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim

fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziyi kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.**

Çanakale Tarım İl Müdürlüğü, arazinin yerinde incelenmesi ve hazırlanan tarımsal etüt raporu sonucu tarım dışı kullanımın uygun olmadığına karar vermiştir. Kasım 2008 tarihinde hazırlanan Etüt raporuna göre arazi kuru mutlak tarım arazisi olup tarımsal bütünlük arz etmektedir.

Huzurevi yapımı, Kanunun ilgili maddesinde sayılanlar arasında bulunmamaktadır. Bir plan ve yatırım işi olarak görülüyorsa bu durumda da Bakanlık tarafından alınmış bir **kamu yararı kararı** bulunması gerekir. Oysa böyle bir karar da alınmamıştır. Gene alternatif alan var ise tarım dışı kullanım kararı alınmaz. Oysa etüt raporunda ve Toprak Koruma Kurulu kararında alternatif alan bulunup bulunmadığı konusunda bir incelemenin yapılmadığı görülmektedir. Tarım İl Müdürlüğü bölgedeki tarım topraklarını ve araziye en iyi bilen teknik yerdir. Buna rağmen Müdürlüğün görüşünün hiç dikkate alınmaması baskı olduğunun açık göstergesidir.

Ne yazık ki bu uygulama Türkiye'nin her yerinde aynı şekilde sürmektedir. Tarım dışı kullanıma "olmaz" diyen teknik insanların görüşüne değer verilmemektedir. Davalı Tarım Bakanlığının görevi her isteyene bu izni vermek olmuştur. Oysa kanun kendisine görev vermiş, izin verirken bile nelere uymak zorunda olduğunu göstermiştir.

Dava konusu tarım dışı kullanım kararında Kanunun aradığı şekilde bir **Kamu yararı Kararı bulunmamaktadır**. 5403 sayılı Yasanın 13/d maddesinde kamu yarar kararı alma konusunda ilgili bakanlıkların münhasıran yetkili kılındığı görülmektedir. Bakanlıklardan anlaşılması gereken ise Bakanlık merkez teşkilatıdır. Çanakale Valiliği tarafından İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne gönderilen 4 Nisan 2008 tarih 1152 sayılı yazıda huzurevi açılmasının kamu yararına olacağı bildiriliyorsa da bu bir kamu yararı kararı değildir ve de zaten valinin böyle bir karar alma yetkisi Kanuna göre yoktur.

Türkiye'nin bir çok bölgesinde gündeme gelen tarım dışı kullanım kararlarının iptali talebi ile tarafımızca birçok dava açılmıştır. Bunlardan Adana 2.İdare Mahkemesi ve Sakarya 2.İdare Mahkemesi kararları ektedir.

3) İptale konu karar ile birlikte sözkonusu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, bu nedenle acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: Ekli dosya.

SONUÇ: Açıklanan nedenlerle, Çanakale İli Gelibolu İlçesi Yazıcızade Mahallesi Karlık Mevkii, 162.ada 18 ve 20 numaralı parsellerde kayıtlı bulunan hazineye ait toplam 0.7317 hektar yüzölçümlü alanın "huzurevi" yapılabilmesi amacıyla tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 02/01/2009 tarih 0013 sayılı davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz.

ÇANAKKALE – GELİBOLU

EK-20

T.C. ÇANAKKALE İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2009/165

KARAR NO: 2009/723

DAVACI: TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ: AV. ZÜHAL DÖNMEZ - AV. GÖKÇEN EMRE

Karanfil Sok. No:28/12 Kızılay / ANKARA

DAVALI : TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI / ANKARA

DAVANIN ÖZETİ : Çanakkale İli, Gelibolu İlçesi, Yazıcızade Mahallesi, Karlık mevkii, 162 adada bulunan mülkiyeti Hazine'ye ait 18 ve 20 parsel sayılı taşınmazlardan oluşan toplam 0,7317 hektar yüzölçümlü arazinin huzurevi yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun olduğuna ilişkin 02.01.2009 gün ve 13 sayılı davalı idare işleminin; söz konusu arazinin tarım dışı amaçla kullanıma açılmasının Anayasa ile Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na aykırı olduğu, tarımsal bütünlüğün bozulacağı, taşınmazların tarım dışı amaçla kullanımı için kamu yararı kararı alınmadığı, ayrıca işlemde kamu yararı bulunmadığı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: Dava konusu işlemin, davacı oda üyelerini doğrudan ilgilendirmedikten, davacı odanın dava açma konusunda ehliyetinin bulunmadığı, işlemin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na uygun olduğu, Gelibolu Belediye Başkanlığı tarafından huzurevi yapılmak için mevzi imar planı yapılmak istenilen alana ilişkin taleplerin Bakanlık tarafından olumsuz değerlendirilmesinin keyfi uygulamalara yol açacağı, davaya konu taşınmazların tarım dışı amaçla kullanımı hakkında kamu yararı kararının, Çanakkale Valiliği tarafından alındığı, taşınmazların bulunduğu alanda tarımsal bütünlükten söz edilemeyeceği, davacının iddialarının gerçeği yansıtmadığı, mevzuat uyarınca tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Çanakkale İdare Mahkemesi'nce, davalı idarenin davacının dava açma ehliyeti yönünden ileri sürdüğü itirazları yerinde görülmeyle dava dosyası incelendi ve işin gereği görüldü:

Dava, Çanakkale İli, Gelibolu İlçesi, Yazıcızade Mahallesi, Karlık mevkii, 162 adada bulunan mülkiyeti Hazine'ye ait 18 ve 20 parsel sayılı taşınmazlardan oluşan toplam 0,7317 hektar yüzölçümlü arazinin huzurevi yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun olduğuna ilişkin 02.01.2009 gün ve 13 sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı; toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, planlı arazi kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir" hükmü, "Arazi Mülkiyet Hakkının Kullanım Esası" başlıklı 4. maddesinde ise "Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinenin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziyi kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür" hükmü yer almış olup; "Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı" başlıklı 13. maddesinde de "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; a) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, b) Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, c) Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ç) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı karan alınmış madencilik faaliyetleri, d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar, e) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar, f) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımları, g) Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Gelibolu Belediye Başkanlığı tarafından, Çanakkale İli, Gelibolu İlçesi, Yazıcızade Mahallesi, Karlık mevkii, 162 adada bulunan ve 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında tarımsal niteliği korunacak 3. derece doğal sit alanında kalan mülkiyeti Hazineye ait 18 ve 20 parsel sayılı taşınmazlardan oluşan toplam 0,7317 hektar yüzölçümlü arazi üzerinde huzurevi yapılması amacıyla söz konusu alanın tarım dışı amaçla kullanımına izin verilmesi talebinde bulunulduğu, bu talebin, Çanakkale Valiliği Tarım İl Müdürlüğü'nün 19.02.2008 gün ve 213-1310 sayılı yazısı ile taşınmazların kuru mutlak tarım arazisi vasfında olması ve alternatif alanlar bulunması nedeniyle uygun görülmediği, Çanakkale Valiliği İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün 04.04.2008 gün ve 300-1152 sayılı yazısı ile de Gelibolu İlçesi'nde huzurevi açılmasının kamu yararına uygun olacağına bildirildiği, Gelibolu

Belediye Başkanlığı'nın 15.09.2008 gün ve 950 sayılı yazısı ile taşınmazların tarım dışı amaçla kullanılmasına izin verilmesi talebinin Toprak Koruma Kurulu'nda görüşülmesinin istenilmesi üzerine konunun Çanakkale Toprak Koruma Kurulu'nca değerlendirildiği ve alternatif alan bulunmadığı gerekçesiyle taşınmazların tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun olduğuna karar verildiği, söz konusu arazi ile ilgili olarak hazırlanan raporların Bakanlık tarafından değerlendirilmesi sonucunda, yapılması planlanan huzurevinin tarımsal bütünlüğü bozması halinde 5403 sayılı Yasa'nın 13.maddesinin (d) bendi gereği talep edilen alanın tarım dışı kullanılmasına izin verilmesine ilişkin 02.01.2009 gün ve 13 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı işleminin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, davaya konu arazinin tarımsal açıdan hangi vasıfta olduğu, arazinin bulunduğu yörede huzurevi yapımı için alternatif alan bulunup bulunmadığı, arazinin bulunduğu yörenin yaşayış biçimi ve karakteri, nüfus, alan ve yapı ilişkileri, yörenin çevresi ile olan bağlantıları, halkın sosyal ve kültürel gereksinimleri, güvenlik ve sağlığı ile ilgili konular göz önünde bulundurularak, bu arazinin huzurevi yapımı için tarım dışı amaçla kullanılmasında kamu yararı bulunup bulunmadığı hususlarının ortaya konulması amacıyla, taşınmazların bulunduğu mahalde, bilirkişiler Prof. Dr. Harun BAYTEKİN (Ziraat Mühendisi-Tarla Bitkileri Bölümü), Prof. Dr. Hasan ÖZCAN (Ziraat Mühendisi-Toprak Bölümü) ve Yrd. Doç. Dr. Arzu BAŞARAN UYSAL'ın (Şehir ve Bölge Plancısı) katılımı ile 13.07.2009 gününde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen bilirkişi raporunda özetle; davaya konu taşınmazların II. sınıf mutlak tarım arazisi vasfında, iklim ve toprak nem koşullarına uygun hemen her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine uygun bir arazi olduğu, parsellerin Çanakkale-İstanbul karayolu ile yazlık siteler için yapılmış iki yol arasında bulunduğu ve alanın tamamına yakınında tarım yapıldığı, 1995 tarihinde onaylanan 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında tarımsal niteliği korunacak 3. derece doğal sit alanında kalan taşınmazların civarının turizm ve 2. konut alanı olarak, öneri kentsel gelişme alanı ve askeri yerleşme alanı olarak planlandığı, bu durumun ilerleyen yıllarda yapılaşma baskısını artırdığı, diğer yandan kentleşmiş alanlar içerisindeki bu tür doğal yapıların korunmasının kent ekosistemi açısından önemli olduğu, tarımsal üretim, şehircilik literatüründe kent dışı fonksiyon olarak tanımlansa da son yıllarda kentsel tarımın, kentsel fonksiyonlar arasında yer aldığı ve teşvik edildiği, söz konusu alandaki planlarda hiyerarşik açıdan uyumsuzluk olduğu, yasal olarak mevzi imar planları ile yeni kullanımlar eklenmesi mümkün ise de kentin gelişiminin mevzi ölçekte kararlar ile sağlanmasının uzun vadede planlama ve şehircilik ilkeleri açısından sorun yaratacağı, üst ölçekli planların yetersiz kaldığı durumlarda kent bütününe yönelik yeni plan kararları ve arazi kullanım kararları üretmenin daha doğru olacağı, huzurevi kullanımının konut fonksiyonu ile bir arada olabilecek bir faaliyet olduğu, davaya konu alanın ise tamamen yapılaşmadığı, alternatif alan olmadığına ilişkin değerlendirmenin Belediyeye tahsis edilmiş başka bir alan olmaması şeklinde anlaşılması gerektiği, kentte imara açılmış tüm alanlar değerlendirildiğinde alternatif alan olmamasının gerçekçi görünmediği, huzurevinin, kentin konut kullanımı olan her yerinde olabileceği, doğal kaynak rezervlerine bağlı gelişmesi, mutlaka başka bir fonksiyonla bir arada bulunması gereken ya da acil müdahale gerektiren bir kullanım olmadığı, huzurevi yapımında kamu yararı bulunmakla birlikte kentte imara açılmış alanlarda yeterince alternatif alan bulunduğu, üst ölçekli plan kararlarına aykırı olarak mevzi ölçekte karar almanın uzun vadede kentin sağlıklı gelişmesine ve doğal kaynakların kaybedilmesine yol açacağı ifade edilmiş ve taraflara tebliğ edilen bilirkişi raporuna itiraz edilmediği görülmüş olup, söz konusu rapor Mahkememizce hükme esas alınabilecek nitelikte bulunmuştur.

Bu veriler ışığında, II. sınıf mutlak tarım arazisi vasfındaki davaya konu taşınmazların bulunduğu yörede planlanan amaçla ilgili alternatif alanlar bulunduğu, üst ölçekli plan kararlarına aykırı olarak mevzi ölçekte alınacak bir karara dayalı olarak yapılacak bir uygulamanın uzun vadede kentin sağlıklı gelişimine ve doğal kaynakların kaybedilmesine yol açacağı anlaşıldığından, söz konusu taşınmazların huzurevi yapılması için tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun olduğuna ilişkin dava konusu işlemden hukuka uyarlık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline aşağıda dökümü yapılan 2.080,05- TL yargılama giderinin ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 400,00- TL vekalet ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, artan posta avansının isteği halinde davacıya iadesine, kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere 26/11/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan CEMİL HULUSİ PARLAK - Üye SERKAN MANGAL - Üye DUYGU ÖZERKAN

DÜZCE

EK-21

T.C. SAKARYA 2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2008/699

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTEYEN (DAVACI) : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ : Av. Zuhal Dönmez

Bestekar Sok. No.49/5 Kavaklıdere / Ankara

KARŞI TARAF (DAVALI) : Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı - ANKARA

İSTEMİN ÖZETİ : Düzce İli, Merkez İlçesi, Beyköy Beldesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırı içindeki 122 hektarlık I nolu alternatif alanın Düzce 1. Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 01.10.2007 tarih ve 15658 sayılı işlemin; söz konusu alanın 1. sınıf tarım arazilerinden oluştuğu, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda alternatif alanın bulunmaması ve kurulun uygun görmesi kaydıyla bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanımına Bakanlık tarafından izin verilebileceği, ilgili Bakanlık tarafından alınmış kamu yararı kararı bulunmadığı, Türkiye'nin en nitelikli arazilerinin bu coğrafyada yer aldığı, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmesinin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMA ÖZETİ : Davanın süresinde açılmadığı ileri sürülerek usulden, 5403 sayılı Kanun'un 13/d bendi uyarınca söz konusu alana ilişkin olarak Düzce Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından kamu yararı kararı alındığı, alternatif alanın bulunmadığı hususunun Düzce İl Tarım Müdürlüğü tarafından hazırlanan etüd raporunda belirtilmiş olduğu, tarım dışı amaçla kullanılmasının Toprak Koruma Kurulu tarafından uygun görüldüğu, işlemin hukuka uygun olduğu ve davanın esastan reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nce davalı idarenin usule ilişkin itirazları yerinde görülmemekle yürütmenin durdurulması istemi hakkında işin gereği görüldü:

Dava, Düzce İli, Merkez İlçesi, Beyköy Beldesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırı içindeki 122 hektarlık I nolu alternatif alanın Düzce 1. Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 91.10.2007 tarih ve 15658 sayılı İşlemin iptali, istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi, iptal davalarının idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı menfaati ihlal edilenler tarafından açılacağını belirlemektedir.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı" başlıklı 13. maddesinde "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılmaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun 'uygun' görmesi şartıyla ; a)..., b)..., c)..., d)Bakanlıklarca kamu yararı alınmış plan ve yatırımlar,

İçin bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, Düzce Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın 26.10.2006 tarihli yazısı ile Düzce İl Tarım Müdürlüğü'nden Düzce İli Beyköy Belediyesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırları içinde kalan yaklaşık 341 hektarlık alanın I. Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılıp kullanılmayacağını sorulduğu, bunun üzerine Düzce Tarım İl Müdürlüğü tarafından Düzce İl Özel İdaresi ve Devlet Su İşleri 55. Bölge Müdürlüğü'nden görüş sorulduğu, İl Özel İdaresi tarafından verilen cevapta söz konusu alanın yer altı suyu bakımından zengin olduğu belirtilmekle birlikte tarım dışı amaçla kullanılmayacağı konusunda herhangi bir görüşe yer verilmediği, Devlet Su İşleri 5. Bölge Müdürlüğü tarafından tarım dışı amaçla kullanılmak istenen 1 nolu sahaya şartlı olumlu görüş verilirken 2 nolu saha için olumsuz görüş verildiği, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 19.10.2006 tarihinde Düzce Valiliği'ne yazılan yazıda tarım dışı amaçla kullanılmak istenen alanın mutlak tarım arazisi olması nedeniyle 5403 sayılı Kanun kapsamında Toprak Koruma Kurulu kararı ile Tarım İl Müdürlüğü'nün görüşü alınarak Valilik tarafından kendilerine gönderilmesi gerektiğinin bildirildiği, Düzce Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Teşekkül Başkanlığı tarafından 18.06.2008 tarihinde yazılan yazıda belirtilen yer dışında alternatif alanın bulunmadığı belirtilerek Toprak Koruma Kurulunun bu yer için karar almasının talep olunduğu, bu çerçevede belirtilen tarım alanı ile ilgili olarak etüd raporu hazırlandığı, 12.07.2007 tarihinde Toprak Koruma Kurulu tarafından 1 nolu alan olarak tanımlanan 122 hektarlık bölümün 5403 sayılı Kanunun 13/d maddesi uyarınca Organize Sanayi Bölgesi Genişleme alanı olarak kullanılmasının uygun görüldüğu, karara Ziraat Mühendisleri Odası

il Temsilcisinin şerh koyduğu, bu kararlar birlikte 122 hektarlık 1 nolu alanın tarım dışı amaçla kullanılmasına izin verilmesi için Düzce Valiliği tarafından Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'na başvuruda bulunduğu, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın 16.08.2007 tarih ve 63860 sayılı yazısıyla kamu yararının hiçbir bakanlığa bağlı olmayan Düzce Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Teşekkül Kurulu Başkanlığı tarafından alındığı belirtilerek tarım arazisinin tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun görülmediğinin belirtildiği, bu yazı dikkate alınarak Düzce Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından 21.09.2007 tarihinde kamu yararı kararı alınarak Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'na yeniden yapılan başvuru üzerine dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmıştır.

Yetki, kamu gücü kullanarak, tek yanlı irade beyanı ile idari işlem yapabilme iktidarındır ve her türlü idari makam için, kendi görev alanını gösteren hukuk kuralları tarafından belirlenir. Kamu düzeni ile ilgili olduğundan geniş yoruma ya da kıyas yoluyla kullanılmaya elverişli değildir.

Bu bağlamda, kamu görevlisi yetkiyi yasa izin verilmedikçe bizzat kullanmak zorundadır. Yetkinin, başka kamu görevlilerine devri ancak, yasa açıkça öngörülmesi koşuluyla olanaklıdır.

5403 sayılı Yasanın 13/d maddesinde kamu yararını alma konusunda ilgili bakanlıkların münhasıran yetkili kılındığı görülmektedir. Bakanlıklardan anlaşılması gereken ise Bakanlık merkez teşkilatıdır.

Bu durumda, Sanayi Ticaret Bakanlığı tarafından alınması gereken kamu yararı kararının Bakanlık taşra teşkilatı olan Düzce Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından alındığı görülmekte olup yetki yönünden sakat olduğu, sonucuna varılmış olup, Kanunda öngörülen usule uyulmadan tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin; uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceğinden 2577 Sayılı Kanununun 27. maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde Sakarya Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere, 27/11/2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan İLTER EKŞİ

Üye HARUN ORMAN

Üye SADIK ULUŞAHİN

DÜZCE

EK-22

**T.C. SAKARYA
BÖLGE İDARE MAHKEMESİ**

Y.D İtiraz No: 2009/37

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTEMİ HAKKINDA VERİLEN KARARA İTİRAZ EDEN (DAVALI):
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI / ANKARA

KARŞI TARAF (DAVACI): TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ: AV. ZUHAL DÖNMEZ

İSTEMİN ÖZETİ: Düzce ili, Merkez İlçesi, Beyköy Beldesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırı içindeki 122 hektarlık 1 nolu alternatif alanının Düzce 1. Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 01.10.2007 tarih ve 15658 sayılı işlemin; söz konusu alanın 1. sınıf tarım arazilerinden oluştuğu, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda alternatif alanın bulunmaması ve kurulun uygun görmesi kaydıyla bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanımına Bakanlı tarafından izin verilebileceği, ilgili Bakanlık tarafından alınmış kamu yararı kararı bulunmadığı, Türkiye'nin en nitelikli arazilerinin bu coğrafyada yer aldığı, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davada; Yetki, kamu gücü kullanarak, tek yanlı irade beyanı ile idari işlem yapabilme iktidarındır ve her türlü idari makam için, kendi görev alanını gösteren hukuk kuralları tarafından belirlenir. Kamu düzeni ile ilgili olduğundan geniş yoruma ya da kıyas yoluyla kullanılmaya elverişli değildir. Bu bağlamda, kamu görevlisi yetkiyi yasada izin verilmedikçe bizzat kullanmak zorundadır. Yetkinin, başka kamu görevlilerine devri ancak, yasada açıkça öngörülmüş olması koşuluyla olanaklıdır. 5403 sayılı Yasanın 13/d maddesinde kamu yararı kararı alma konusunda ilgili bakanlıkların münhasıran yetkili kılındığı görülmektedir. Bakanlıklardan anlaşılması gereken ise Bakanlık merkez teşkilatıdır. Bu durumda, Sanayi Ticaret Bakanlığı tarafından alınması gereken kamu yararı kararının Bakanlık taşra teşkilatı olan Düzce Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından alındığı görülmekte olup yetki yönünden sakat olduğu, sonucuna varılmış olup, Kanunda öngörülen usule uyulmadan tesis edilen dava konusu işleminde hukuka uyarlılık bulunmadığı gerekçesiyle; dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar veren Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nin 27.11.2008 günlü ve E: 2008/699 sayılı kararını davalı idare; alternatif alanların bulunmaması, organize sanayi bölgesinin dolması, bu nedenle yeni tahsis yapılamaması hususları göz önünde bulundurularak Düzce Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından alınan kamu yararı kararının olumlu bulunduğunu ileri sürerek, itirazın kaldırılmasını istemiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Sakarya Bölge İdare Mahkemesince davalı tarafın yürütmenin durdurulması istemi hakkındaki karara yaptığı itiraz ile ilgili olarak dosyadaki belgeler incelenerek gereği görüldü.

Dosyada mevcut bilgi ve belgelere göre dava konusu idari işlemin yürütmesinin durdurulması için 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinde öngörülen koşulların birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından, mahkemece yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne karar verilmesinde isabetsizlik görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, Sakarya 2. İdare Mahkemesince verilen 27.11.2008 gün ve E: 2008/699 sayılı yürütmenin durdurulması hakkındaki karara yapılan itirazın reddine, 13.01.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan YILMAZ ENGÜR

Üye HASAN KARADAYI

Üye HACI GÖÇER

DÜZCE

EK-23

T.C. SAKARYA 2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2008/699

KARAR NO : 2009/378

DAVACI: TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ: Av. Zuhal Dönmez

DAVALI: TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI - ANKARA

DAVANIN ÖZETİ : Düzce İli, Merkez ilçesi, Beyköy Beldesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırı içinde yer alan 122 hektarlık 1 nolu alternatif alanının Düzce I. Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin davalı idarenin 01.10.2007 tarih ve 15658 sayılı işlemin; söz konusu alanın 1. sınıf tarım arazilerinden oluştuğu, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda alternatif alanın bulunmaması ve kurulun uygun görmesi kaydıyla bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanımına Bakanlık tarafından izin verilebileceği, ilgili Bakanlık tarafından alınmış kamu yararı kararının bulunmadığı, Türkiye'nin en nitelikli arazilerinin bu coğrafyada yer aldığı, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir

SAVUNMANIN ÖZETİ : Davanın süresinde açılmadığı ileri sürülerek usulden, 5403 sayılı Kanun'un 13/d bendi uyarınca söz konusu alana ilişkin olarak Düzce Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından kamu yararı kararı alındığı, alternatif alanın bulunmadığı hususunun Düzce İl Tarım Müdürlüğü tarafından hazırlanan etüd raporunda belirtilmiş olduğu, tarım dışı amaçla kullanılmasının Toprak Koruma Kurulu tarafından uygun görüldüğü, işlemin hukuka uygun olduğu ve davanın esastan reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nce davalı idarenin süreye ilişkin itirazı davacı odanın Düzce İl Temsilcisinin de katıldığı ancak çekimser oy kullandığı Düzce İl Toprak Koruma Kurulu'nun 12.07.2007 tarih ve 7 sayılı kararının 5403 sayılı Kanun'un 13. maddesinin son fıkrası uyarınca Bakanlık onayına tabi olduğu ve onayla kesinleşip yürürlüğe gireceği, onaydan önce toprak koruma kurulu kararı yürürlüğe konulamayacağından, oda temsilcisinin katıldığı ve çekimser oy kullandığı 12.07.2007 tarihinde alınan karardan haberdar olduğunun ve dava açma süresinin bu tarihten başlatılmasının mümkün olmadığı, daha sonra da davalı idarece davacı odaya herhangi bir tebligat yapılmadığı da görüldüğünden, davalı idare savunmasında belirtildiği gibi odanın Düzce İl Temsilciliğince 28.05.2008 tarihinde yapılan başvuruya cevaben belgelerin gönderilmesi üzerine davacı odanın dava konusu işlemde haberdar olduğunun kabulü gerektiği ve 06.06.2008 tarihinde açılan davanın süresinde olduğu sonucuna varılarak yerinde görülmedi ve davanın esası hakkında gereği görüldüğü .

Dava, Düzce İli, Merkez İlçesi, Beyköy Beldesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırı içinde yer alan 122 hektarlık I nolu alternatif alanının Düzce I. Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin davalı idarenin 01.10.2007 tarih ve 15658 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2, maddesi, iptal davalarının idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı menfaati ihlal edilenler tarafından açılacağını belirlemektedir.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı başlıklı 13. maddesinde "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;a)..., b)...., c)...., d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden; Mutlak tarım arazilerinin, özel ürün arazilerinin, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı, ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla ilgili plan yapan yada yatırımı yapacak Bakanlıklarca kamu yararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı tarafından izin verilebileceği sonucuna varılmaktadır.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun tanımların yer aldığı 3 maddesinde; "Bakanlık" tanımının Sanayi ve Ticaret Bakanlığını ifade ettiği belirtilmiş olup, 5, maddesinde; "kamu yararı kararı, OSB müteşebbis heyetinin başvurusu üzerine Bakanlıkça verilir." kuralı getirilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, Düzce Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın 26.10.2006 tarihli yazısı ile Düzce İl Tarım Müdürlüğü'nden Düzce İli, Beyköy Belediyesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırları içinde kalan yaklaşık 341 hektarlık alanın 1. Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılıp kullanılmayacağına sorulduğu, bunun üzerine Düzce Tarım İl Müdürlüğü tarafından Düzce İl Özel İdaresi ve Devlet Su İşleri 55. Bölge Müdürlüğünden görüş sorulduğu, İl Özel İdaresi tarafından verilen cevapta söz konusu alanın yer altı suyu bakımından zengin olduğu belirtilmekle birlikte tarım dışı amaçla kullanılmayacağı konusunda herhangi bir görüşe yer verilmediği, Devlet Su İşleri 5. Bölge Müdürlüğü tarafından tarım dışı amaçla kullanılmak istenen 1 nolu sahaya şartlı olumlu görüş verilirken 2 nolu saha için olumsuz görüş verildiği, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 19.10.2006 tarihinde Düzce Valiliği'ne yazılan yazıda tarım dışı amaçla kullanılmak istenen alanın mutlak tarım arazisi olması nedeniyle 5403 sayılı Kanun kapsamında Toprak Koruma Kurulu kararı ile Tarım İl Müdürlüğü'nün görüşü alınarak Valilik tarafından kendilerine gönderilmesi gerektiğinin bildirildiği, Düzce Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Teşekkül Başkanlığı tarafından 18.06.2008 tarihinde yazılan yazıda belirtilen yer dışında alternatif alanın bulunmadığı belirtilerek Toprak Koruma Kurulu'nun bu yer için karar almasının talep olunduğu, bu çerçevede belirtilen tarım alanı ile ilgili olarak etüd raporu hazırlandığı, 12.07.2007 tarihinde Toprak Koruma Kurulu tarafından 1 nolu alan olarak tanımlanan 122 hektarlık bölümün 5403 sayılı Kanununun 13/d maddesi uyarınca Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılmasının uygun görüldüğü, karara Ziraat Mühendisleri Odası İl Temsilcisinin şerh koyduğu, bu kararlar birlikte 122 hektarlık 1 nolu alanın tarım dışı amaçla kullanımına izin verilmesi için Düzce Valiliği tarafından Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'na başvuruda bulunduğu, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın 16.08.2007 tarih ve 63860 sayılı yazısıyla kamu yararı kararının hiçbir bakanlığa bağlı olmayan Düzce Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Teşekkül Kurulu Başkanlığı tarafından alındığı belirtilerek tarım arazisinin tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun görülmediğinin belirtildiği, bu yazı dikkate alınarak Düzce Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından 21.09.2007 tarihinde kamu yararı kararı alınarak Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'na yeniden yapılan başvuru üzerine dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmıştır.

Yetki, kamu gücü kullanarak, tek yanlı irade beyanı ile idari işlem yapabilme iktidarıdır ve her türlü idari makam için, kendi görev alanını gösteren hukuk kuralları tarafından belirlenir. Kamu düzeni ile ilgili olduğundan geniş yoruma ya da kıyas yoluyla kullanılmaya elverişli değildir.

Bu bağlamda, kamu görevlisi yetkiyi yasada izin verilmedikçe bizzat kullanmak zorundadır. Yetkinin başka kamu görevlilerine devri ancak yasada açıkça öngörülmüş olması koşuluyla olanaklıdır.

5403 sayılı Yasa'nın 13/d maddesinde kamu yararı kararı alma konusunda ilgili bakanlıkların münhasıran yetkili kılındığı görülmektedir. Bakanlıklardan anlaşılması gereken ise Bakanlık merkez teşkilatıdır.

Olayda, Düzce Organize Sanayi Bölgesi yer seçimi için Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca alınmış bir kamu yararı kararı bulunmadan seçilen bölgenin tarım dışı amaçla kullanımına izin verildiği açıktır.

Bu durumda, Düzce İli, Merkez İlçesi, Beyköy Beldesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırı içinde bulunan 122 hektarlık 1 nolu alternatif alanın Düzce 1. Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin davalı idarenin 01.10.2007 tarih ve 15658 sayılı işlemi öncesinde Sanayi Ticaret Bakanlığı tarafından alınması gereken kamu yararı kararının Bakanlık taşra teşkilatı olan Düzce Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından alındığı görüldüğünden, Bakanlıklarca alınmış bir kamu yararı kararı bulunan plan ve yatırım olmadan tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline, aşağıda dökümü yapılan 91.40 TL yargılama gideri ile karar tarihinde geçerli olan Asgari Avukatlık Ücreti Tarifesi uyarınca 400,00 TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, artan posta ücretinin isteği halinde davacıya iadesine, kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere, 14/05/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

DÜZCE

EK-24

T.C. DANIŞTAY ONUNCU DAİRE

Esas No : 2009/11654

Temyiz Eden ve Yürütmenin Durdurulmasını İsteyen (Davalı): Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ANKARA

Karşı Taraf (Davacı) : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili : Av. Zuhâl Dönmez

İstem Özet i : Düzce ili, Merkez ilçesi, Beyköy Belediyesi, Çalıcuma Köyü ve Hacıahmetler Köyü sınırları içerisinde yer alan 122 hektarlık alanın, Düzce 1 Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı olarak kullanılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunduğuna ilişkin 1.10.2007 tarih ve 15658 sayılı iptali istemiyle açılan dava sonucunda; Sakarya 2. İdare Mahkemesince dava konusu işlemin iptali yolunda verilen 14.5.2009 tarih ve E:2008/699, K:2009/378 sayılı kararın temyizen incelenerek bozulması ve yürütülmesinin durdurulması istenilmektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi: Yunus Çetin

Düşüncesi : Yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı : Hüseyin Ünal Kara

Düşüncesi : Temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenler, temyiz edilen kararın yürütülmesinin durdurulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 52 nci maddesi uyarınca istemin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüldü:

Temyiz dilekçesinde ileri sürülen hususlar, temyizen incelenen kararın yürütülmesinin durdurulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, istemin reddine 16.12.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Mehmet ÜNLÜÇAY

Üye Nüket YOKLAMACIOĞLU

Üye İbrahim BERBEROĞLU

Üye Tülin ÖZDEMİR

Üye Kemal BİLECEN

İSTANBUL

EK-25

İSTANBUL 6.İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı-ANKARA

KONU: Davalı Bakanlığın 1 Mayıs 2009 tarih 35427 sayılı Tarım Dışı Amaçlı Arazi Kullanım İzni verilmesi kararının öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: 1) 22/08/2006 tarihli 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı, İstanbul 2.İdare Mahkemesinin 2007/1846E. 2008/516K sayılı kararı ile iptal edilince plan revizyon çalışmaları kapsamında İstanbul Valiliğine 02/12/2008 tarihli yazı yazılarak, plan bütününde "Mutlak Tarım Arazileri" ile çıkan kullanım kararları doğrultusunda işlem yapılması istenmiştir (Ek-1).

2) Gene İBB tarafından İstanbul Valiliğine 06/03/2009 tarihinde yazı yazılarak tarım dışı fonksiyon verilmiş "Mutlak tarım Arazileri"ne ilişkin kamu yararı kararı gerektiği belirtilmiş, bu yazı üzerine İstanbul Valiliğinin 09/03/2009 tarih 20578 sayılı kararı ile Kamu Yararı Kararı alınmıştır (Ek-2). 09/04/2009 tarihinde de Toprak Koruma Kurulunun oy çokluğu kararı ile tarım dışı amaçla planlama uygun bulunmuştur (Ek-3).

3) Elimizde tüm yazışmaları içerir belgeler bulunmadığı için süreci bilginiz yettiğince özetlemektediriz. Sayın mahkemenizce getirilecek işlem dosyasından durum açıkça görülecektir. Öyle anlaşılıyor ki İstanbul Valiliği Kurul Kararını da belirterek 20/04/2009 tarihli yazı ile Tarım ve Köyşleri Bakanlığında uygun görüş istemiş, Bakanlık da dava konusu karar ile Uygun Görüş vermiştir (Ek-4).

Özetle İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul Valiliğinden, büyük ölçekli bir plan için 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu uyarınca Kamu Yararı Kararı alınmasını istemiş, İstanbul Valisi "1/100.000 ölçekli İÇDP'nde kamu yararı bulunmaktadır" demiş, bu karar gene İstanbul Valisinin başkanlığını yaptığı Toprak Koruma Kurul Kararına dayanık olmuş. Her iki kararda da Vali Muammer Güler'in imzası var.

İPTAL NEDENLERİ : 1) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenebilmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşındadır.

2) a. İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek..."; 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırlarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasanın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttikten sonra, "mülkiyet hakkının kullanılmasında toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

b. Birinci Sınıf Tarım Toprağı olan dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, islah edilerek tarımsal üretim yapılmasına uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziyi kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.**

Toprak Koruma Kurulu, İBB'nce hazırlanan plan üzerine alınmıştır. Genel bir düzenleyici işlem niteliğinde olan bu büyük ölçekli plan için Kamu Yararı Kararı alınması mümkün değildir. Bu kararın amacı, gerekçesi yoktur, sebebi belirsizdir. 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde Kamu Yararı kararının nasıl ve ne için alınacağı bellidir. Valilik tarafından Kamu Yararı Kararı alınamaz.

5403 sayılı Yasanın 13/d maddesinde kamu yaran kararı alma konusunda ilgili bakanlıkların münhasıran yetkili kılındığı görülmektedir. Bakanlıklardan anlaşılması gereken ise Bakanlık merkez teşkilatıdır.

Oysa dava konusu işlemle ilgili Bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı yoktur. Valiliğin böyle bir karar alma yetkisi Kanuna göre yoktur. Türkiye'nin bir çok bölgesinde gündeme gelen tarım dışı kullanım kararlarının iptali talebi ile tarafımızca birçok dava açılmıştır. Bunlardan Adana 2.İdare Mahkemesi, Sakarya 2.İdare Mahkemesi, Balıkesir İdare Mahkemesi kararları ektedir.

3) İptale konu karar ile birlikte sözkonusu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, bu nedenle acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER : Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: Ekler

SONUÇ VE SİSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle; tarım arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 1 Mayıs 2009 tarih 35427 sayılı davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline;** yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

İSTANBUL

EK-26

T.C. İSTANBUL 6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2009/1298

DAVACI VE YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTEYEN: TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ: AV. ZUHAL DÖNMEZ

DAVALI : TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI

İSTEMİN ÖZETİ : İstanbul ili, Büyükçekmece, Küçükçekmece, Çatalca, Tuzla ilçeleri sınırları içerisinde yer alan ve 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Taslak haritasında 1,2,3,4,5,6,7,8 numara ile gösterilen yaklaşık 7900 hektar arazi ve ayrıca Şile ilçesinde bulunan yaklaşık 340 hektar arazi olmak üzere toplam 8240 hektar arazinin 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Taslağında tarım dışı kullanımlar için planlanmasının uygun görülmesine ilişkin 01.05.2009 tarih ve 35427 sayılı işlemin; Anayasa'ya, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13. maddesinin (d) bendine aykırı olduğu, büyük ölçekli plan için kamu yararı kararı alınmasının mümkün olmadığı, kararın amacı, gerekçesi olmadığı, sebebinin belirsiz olduğu, Valilik tarafından kamu yararı kararı alınamayacağı, iptale konu karar ile mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılmasının telafisi imkansız zararlar ortaya çıkaracağı ileri sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istenmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : İstanbul ili, Büyükçekmece, Küçükçekmece, Çatalca, Tuzla ilçeleri sınırları içerisinde yer alan ve 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Taslak haritasında 1,2,3,4,5,6,7,8 numara ile gösterilen yaklaşık 7900 hektar arazi ve ayrıca Şile ilçesinde bulunan yaklaşık 340 hektar arazi olmak üzere toplam 8240 hektar arazinin 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı taslağında değişik tarım dışı kullanımlar için planlanmasının 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13. maddesinin (d) bendi kapsamında değerlendirilmek üzere Bakanlığa gönderildiği, ilgili bilgi ve belgelerin incelendiği ve 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Haritasında 6 numara ile gösterilen yaklaşık 376 hektar arazi ile ilgili olarak daha önce uygun görüş verildiğinden ayrıca uygun görüş verilmesine ihtiyaç bulunmadığı, bu yerlerin daha önce verilen karar doğrultusunda planlanmasının gerektiği, 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Taslak haritasında 1,2,3,4,5,7,8 numara ile gösterilen yaklaşık 7524 hektar arazi ve ayrıca Şile ilçesinde bulunan yaklaşık 340 hektar arazi olmak üzere toplam 7864 hektar arazide; tarım arazileri, mera arazileri, zeytinlik araziler ve su ürünleri üretim alanları olması halinde alt ölçekli planların hazırlanması aşamasında 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 4342 sayılı Mera Kanunu, 3573 sayılı Zeytinçilik Kanunu ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu kapsamında uygun görüş alınması şartıyla 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Taslağında gösterilen alanların tarım dışı amaçla planlanmasının 01.05.2009 tarih ve 35427 sayılı işlemlerle uygun bulunduğu, bu iznin tarım dışı kullanım izni olmadığı, alt ölçekli planlar yapılırken Bakanlığımızdan görüş alınması gerektiğine ilişkin bir işlem olduğu, davanın eksik bilgilenmeden kaynaklanarak açıldığı ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul 6. İdare Mahkemesince gereği görüldü;

Dava, İstanbul ili, Büyükçekmece, Küçükçekmece, Çatalca, Tuzla ilçeleri sınırları içerisinde yer alan ve 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Taslak Haritasında 1,2,3,4,5,6,7,8 numara ile gösterilen yaklaşık 7900 hektar arazi ve ayrıca Şile ilçesinde bulunan yaklaşık 340 hektar arazi olmak üzere toplam 8240 hektar arazinin 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı taslağında tarım dışı kullanımlar için planlanmasının uygun görülmesine ilişkin 01.05.2009 tarih ve 35427 sayılı işlemin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

Anayasanın 44. maddesinin 1. fıkrasında, "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun, bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yeraltı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz." Hükmüne; 45. maddesinin 1. fıkrasında da "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mer'aların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak amacıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır." Hükmüne yer verilmiştir.

5403 sayılı Kanunun Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı başlıklı 13. maddesinde mutlak tarım arazilerinin özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı, ancak alternatif alan bulunmaması ve kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğalgaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve

yatırımlar, kamu yararı gözetilerek yol, alt yapı ve üstyapı faaliyetlerinde bulunulacak yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile bakanlık tarafından izin verilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmeliğin Tarım dışı amaçlarla kullanılabilecek kuru tarım arazileri başlıklı 10. maddesinde "Marjinal tarım arazilerinden başlamak kaydıyla, daha uygun alternatif araziler bulunmadığı takdirde, aşağıda belirtilen genel maksatlar için gerçek ihtiyaca cevap verecek miktarlardaki diğer kuru tarım yapılan araziler ile ekonomik verim alınamayan dikili tarım arazileri, kamu yararının gözetilmesi ve tarımsal faaliyetlere zarar vermeyecek tedbirlerin alınması kaydıyla, tarım dışı faaliyetlere tahsis edilebilir. a) Köylerin planlı yerleşimi için mevcut yerleşik alanların çevresinde bulunan araziler, b) Mevcut yerleşim alanlarına ilave olarak belediye veya mücavir alan sınırları içinde ilgili belediye tarafından imar planı yapılmak istenen yerler, c) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kurulacak organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri, d) Toplam kullanım alanı 5000 metre kareyi geçmemek şartı ile karayolları güzergahlarında kurulacak oto yakıt satış istasyonu ve bu istasyon ile birlikte planlanacak sosyal tesisler, e) Katı atıkların etkisiz hale getirilmesi için yapılan tesisler ve ek tesisler, f) Ceza infaz kurumları ve tutukevleri yapı ve tesisleri, g) 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 2 nci maddesinde geçen birinci ve ikinci grup madenler hariç, madencilik arama ve işletme faaliyetleri için gerekli yapı ve tesisler. " ve aynı yönetmeliğin Tarım dışı amaçlarla kullanılabilecek sulu tarım arazileri ve diğer araziler başlıklı 11. maddesinde "Sulu tarım arazileri tarım dışı amaçlı kullanımlara tahsis edilemez. Ancak, daha uygun alternatif alanlar tespit edilemediği durumlarda aşağıda belirtilen genel amaçlar için ihtiyaca cevap verecek miktarlardaki her sınıf ve özellikte tarım arazileri, tarımsal faaliyetlerin zarar görmemesi için gerekli tedbirlerin alınması şartıyla, tarım dışı faaliyetlere tahsis edilebilir. a) Karayolları, demiryolları, köy yolları ve benzeri yollar, b) Su temini ve enerji üretimi amaçlı baraj, gölet, elektrik santralleri, su kuyusu ve bunlara ait ek tesisler; ham petrol ve doğalgaz arama, üretim, depolama tesisleri ve bunlara ait ek tesisler; santral yolu, şalt merkezi, direk, pylon, kök, trafo, enerji nakil hatları, cebri boru güzergahı, arıtma ve bunlara ait pompaj tesisleri ve güzergahları, trafik kontrol ve güvenlik istasyonları, c) Milli savunma tesisleri, hava alanları ve ek tesisleri, d) Sera ve sera organize sanayi bölgeleri, e) Maden arama faaliyetleri, Yukarıda belirtilen genel amaçlar için yapılan müracaatlar İl müdürlükleri tarafından incelenir ve alternatif olmadığı kanaatine varılırsa uygun görüş verilir, alternatif alan tespiti halinde müracaat reddedilir. Bu maddenin (e) bendinde belirtilen maden arama faaliyetleri sonucunda stratejik önemi haiz madenin bulunması halinde madencilik işletmesi amacıyla ilgili Bakanlık tarafından alınan kamu yararı kararının il müdürlüğüne iletilmesi halinde söz konusu arazinin tarım dışı kullanımına izin verilir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında belirli bölgelere tarım dışı fonksiyon verilebilmesi için 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu uyarınca gereğince kamu yararı kararı alınmasının gerekmesi üzerine İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının 09.03.2009 tarihli yazısına istinaden İstanbul Valiliği tarafından, belirli alanlara ilişkin fonksiyonların sembolik kaldırıldığından tarım dışına çıkarılması, istenen alan sınırlarının alt ölçekli plan kararlarıyla belirlenmesi doğrultusunda 09.03.2009 tarih ve 2078 sayılı kararı ile 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında kamu yararı bulunduğu kararı alındığı, Şile Belediyesinin 13.03.2009 tarih ve 82126 sayılı yazılarına istinaden Şile Kaymaklığının yaklaşık 340 hektar alanın fiziksel, sosyal ve ekonomik şartlar göz önünde bulundurulduğunda tarım dışı amaçla kullanılmasında kamu yararı bulunduğuna ilişkin 13.03.2009 tarih ve 498/437 sayılı kamu yararı kararını aldığı, bu işlemler üzerine oy çokluğu ile 09.04.2009 tarih ve 2009-04/2 tarihli İstanbul İl Toprak Koruma Kurulu kararı alındığı, 20.04.2009 tarih ve 5727-1389 sayılı İstanbul Valiliği Tarım İl Müdürlüğü işlemi ile sürecin değerlendirilmesi amacıyla durumun davalı idareye bildirildiği ve dava konusu 01.05.2009 tarih ve 35427 sayılı işlem ile 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Haritasında 6 numara ile gösterilen yaklaşık 376 hektar arazi ile ilgili olarak daha önce uygun görüş verildiğinden ayrıca uygun görüş verilmesine ihtiyaç bulunmadığı, bu yerlerin daha önce verilen karar doğrultusunda planlanmasının gerektiği, 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Taslak haritasında 1,2,3,4,5,7,8 numara ile gösterilen yaklaşık 7524 hektar arazi ve ayrıca Şile ilçesinde bulunan yaklaşık 340 hektar arazi olmak üzere toplam 7864 hektar arazide; tarım arazileri, mera arazileri, zeytinlik araziler ve su ürünleri üretim alanları olması halinde alt ölçekli planların hazırlanması aşamasında 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 4342 sayılı Mera Kanunu, 3573 sayılı Zeytinlik Kanunu ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu kapsamında uygun görüş alınması şartıyla 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Taslağında gösterilen alanların tarım dışı amaçla planlanmasının uygun görülüyor, bakılmakta olan davanın da 01.05.2009 tarih ve 35427 sayılı işlem iptali istemiyle açıldığı anlaşılmaktadır.

Dava dosyası ve Mahkememizin E.2009/2075 sayılı dosyalarının birlikte incelenmesinden;

Olayda, dava konusu işlem nedeni ile tarım dışı kullanımlar için planlanması uygun görülen alanların Mahkememizin E.2009/2075 sayılı dosyasında 02.10.2009 tarihli ara kararı ile taşınmazların pafta, ada ve parsel numaralarının belirtilmesine ve planda bu taşınmazlara hangi fonksiyonun verildiğinin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığında sorulduğu, ara kararına verilen 02.12.2009 havale tarihli dilekçede, 1/100.000 ölçekli planda sınırların şematik olarak gösterildiği, yer tespiti ve değerlendirme yapılmasının planlama tekniği açısından mümkün olmadığını belirttiği, davalı idareye yapılan 02.10.2009 tarihli ara kararına 18.11.2009 havale tarihli cevap dilekçesinden;

söz konusu iznin yeniden uygun görüş alınma şartıyla verildiği, iznin verilmesine Bakanlığın İstanbul İl Müdürlüğü teknik elemanlarınca hazırlanan etüt raporlarının, İstanbul Valiliği ve Şile Kaymakamlığının kamu yararı kararlarının dikkate alındığının belirtildiği görülmektedir.

Belirli bir alanın tarım dışı kullanıma açılmasının yukarıda yer verilen Kanun ve Yönetmelik hükümleri dairesince belirli şartlara tabi tutulduğu, bu şartların, daha uygun alternatif alan bulunmaması ve Toprak Koruma Kurulunun uygun görmesi şartıyla, belirtilen genel maksatlar için gerçek ihtiyaca cevap verecek miktarlarının toprak koruma projelerine uyulmak kaydıyla Bakanlık tarafından izin verilebileceği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, Kanun ve Yönetmelik hükümleri dairesince işlemin dayanağının ilgili Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve projeler için değil, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin 1/100.000 ölçekli plan çalışmaları olduğu, kamu yararı kararlarının da ilgili Bakanlıklar tarafından değil İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Şile Belediyesi'nin talepleri üzerine İstanbul Valiliği ve Şile Kaymakamlığı tarafından alındığı, alternatif alan araştırması yapılmadığı, dava konusu işlem ile, tarım dışı alan olarak planlanan alanın geniş bir coğrafi alanı kapsaması, taşınmazların pafta, ada ve parsel numaralarının belirtilmesin mümkün olmaması, bu hali ile tarım dışı kullanım alanına çıkarılmasının gerekip gerekmediğinin denetlenememesi yönleri ile yukarıda yer verilen Kanun ve Yönetmelik hükümlerine aykırı bulunduğundan dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğurabileceğinden 2577 sayılı Kanununun 27. maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütmenin durdurulmasına, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde İstanbul Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere, 25.01.2010 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

BAŞKAN Sevtap ÖZBİLGİN

ÜYE Lütfiye BOCUTOĞLU

ÜYE Arzu ULUSOY

MUĞLA

EK-27

MUĞLA 1.İDARE MAHKEMESİNE

DOSYA NO: E.2009/214

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı-ANKARA

KONU: Muğla İli Merkez ve Yatağan İlçesi sınırları içerisinde BOTAŞ tarafından tesis edilmesi planlanan Doğalgaz Boru İletim Hattı güzergahındaki arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 03/12/2008 tarih 19832 sayılı davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: Muğla İli Merkez ve Yatağan İlçesi sınırları içerisinde BOTAŞ tarafından tesis edilmesi planlanan Doğalgaz Boru İletim Hattı güzergahındaki arazilerin tarım dışı kullanımının talep edilmesi üzerine Muğla İl Tarım Müdürlüğü'nün 16/07/2008 tarihli yazısı ile, bir kısım arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun görülmediği, Zeytin dikili tarım arazilerinin belediye sınırı dışında bulunanların tarım dışı kullanımının uygun görülmediği, belediye sınırları içinde bulunanların ise 3573 Sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Araştırılması Hakkında Kanun hükümlerinde gösterilen şartlara uyulması gerektiği ve alternatif alan bulunduğu bildirilmiştir (Ek-1). Bu yazıyı beğenmeyen BOTAŞ tarafından 27/08/2008 tarihli yazı ile yeniden gereğinin yapılması istenmiştir (Ek-2). Muğla İl Tarım Müdürlüğü 16 Eylül 2008 tarihli yazısı ile alternatif güzergahın olduğunu, düzenlenen tarımsal etüt raporunda alternatif alanların gösterildiğini, BOTAŞ ve İl Tarım Müdürlüğü teknik elemanlarının birlikte bu alternatif güzergahı yerinde incelemesinde yarar bulunduğunu (Ek-3) bildirmişse de BOTAŞ 17 Ekim 2008 tarihli yazı ile, alternatif alan olarak gösterilen alanların dere yatağı ve maden sahası olduğu gerekçesiyle boru hattının geçmesinin mümkün olmadığını, bu nedenle konunun çözümü için Muğla İl Tarım Müdürlüğüne talimat verilmesini davalı idareden istemiştir (Ek-4). Bakanlık da hiç beklemeden 30 Ekim 2008 tarihli iki satır yazı ile gereğinin yapılmasını Muğla Valiliğine iletmiştir (Ek-5). Bu talimat üzerine 14/11/2008 tarihinde Toprak Koruma Kurulu toplanmış ve Tarımsal Etüt Raporunda gösterilen alternatif alanların alternatif alan olarak kabul edilmemesine, 24.5 km.lik hattın geçtiği kuru-sulu mutlak tarım arazileri, sulu marjinal tarım arazileri ve dikili tarım arazilerinin tarım dışı kullanılmasına uygun görüş verilmesine oy çokluğu ile karar vermiştir (Ek-6). Bu kez Muğla Valiliğinin 20/11/2008 tarihli başka bir vali yardımcısının imzasının bulunduğu yazı ile davalı Bakanlıktan uygun görüş istenmiş ve dava konusu karar ile Olur verilmiştir (Ek-7).

İşte Muğla'daki değerli tarım topraklarının kaybına yol açan süreç yukarıdaki gibi işlemiştir.

İPTAL NEDENLERİ: 1) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişme yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

2) a. İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırlarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt

düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasanın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttiikten sonra, "mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

b. Birinci Sınıf Tarım Toprağı olan dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, islah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.**

ba) Toprak Koruma Kurulu, Tarımsal Etüt Raporunda gösterilen alternatif alanların alternatif alan olarak kabul edilmemesine hiçbir inceleme yapmadan karar vermiştir. Oysa bu rapor İl Tarım Müdürlüğü tarafından hazırlanmış ve İl Tarım Müdürlüğü tüm yazışmalarda bu alternatif alanı vurgulamış ve hatta tekrar kendi ve BOTAŞ'ın teknik elemanlarınca yerinde inceleme yapılmasını önermiştir. Buna rağmen TTK'nın dosya üzerinden Etüt Raporunu geçersiz ilan etmesi kamu yararına aykırı olduğu gibi usul ve yasaya da aykırıdır.

Tarım İl Müdürlüğü bölgedeki tarım topraklarını ve araziye en iyi bilen teknik yerdir. Bir kalemde Müdürlüğün çalışmalarını çizip BOTAŞ'ın kağıt üzerinde belirlediği bilgileri öne çıkarmak ve kabul etmek olayda baskı olduğunun açık göstergesidir.

Olay baştan itibaren izlendiğinde ortaya çıkan şudur: Muğla Tarım İl Müdürlüğü (ki Muğla'nın, Türkiye'nin en değerli tarım topraklarına ve iklimine sahip olduğu tartışmasızdır) Etüt Raporunu hazırlıyor, arazilerin sınıfını belirliyor ve diyor ki bunlar sulu, güzel tarım arazileri bunları mahvetmeyelim, daha uygun araziler var hattı oradan geçirin, bize inanmıyorsanız beraber yerinde inceleyelim. Ama BOTAŞ bu cevaba çok kızıyor ve Davalı Tarım Bakanlığına diyor ki "senin müdürlüğün kamu yatırımını aksatıyor, talimat ver benim istediğim gibi iş yapсын". Bakanlık bu talimatı başı üstüne alıyor ve geciktirmeden ve konuyu irdelemeden Müdürlüğe "ne gerekiyorsa yap" diyor. Ne yapsın müdürlük ve teknik elemanları, sürülsünler mi, el mahkum gereği yapılıyor, hatta Müdürlükten sorumlu Vali Yardımcısı bile değiştiriliyor.

Ne yazık ki bu uygulama Türkiye'nin her yerinde aynı şekilde sürüyor. Tarım dışı kullanıma "olmaz" diyen teknik insanlara "sus bakıyım sen" deniyor. Davalı **Tarım Bakanlığının görevi her isteyene bu izni vermek olmuştur.** Oysa kanun kendisine görev vermiş, izin verirken bile nelere uymak zorunda olduğunu göstermiş. Anlaşılan Bakanlık, "okullar olmasa bu bakanlığı ne güzel idare ederdim" diyen Osmanlı dönemi Maarif Nazırı (bazı kaynaklara göre Emrullah Bey bazılarına göre ise Zühtü Paşa) gibi "Şu tarım toprakları olmasa Bakanlığı ne güzel idare ederiz" diye düşünüyor.

bb) Dava konusu tarım dışı kullanım kararında Kanunun aradığı şekilde bir **Kamu yararı Kararı bulunmamaktadır.** 5403 sayılı Yasanın 13/d maddesinde kamu yaran kararı alma konusunda ilgili bakanlıkların münhasıran yetkili kılındığı görülmektedir. Bakanlıklardan anlaşılması gereken ise Bakanlık merkez teşkilatıdır.

Oysa dava konusu işlemden ilgili Bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı yoktur. EPDK'nın böyle

bir karar alma yetkisi Kanuna göre yoktur. İlgili Bakanlık Enerji Bakanlığıdır ve bu bakanlık da kendisine ait bir yetkiyi EPDK'ya devredemez.

Türkiye'nin bir çok bölgesinde gündeme gelen tarım dışı kullanım kararlarının iptali talebi ile tarafımızca birçok dava açılmıştır. Bunlardan Adana 2.İdare Mahkemesi ve Sakarya 2.İdare Mahkemesi kararları ektedir.

3) İptale konu karar ile birlikte sözkonusu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, bu nedenle acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: Ekler

SONUÇ VE SİSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle; tarım arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 03/12/2008 tarih 19832 sayılı davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline;** yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

MUĞLA

EK-28

T.C. MUĞLA

1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2009/214

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTEYEN (DAVACI) : TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ : AV. ZUHAL DÖNMEZ

KARŞI TARAF (DAVALI) : TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI -ANKARA

MÜDAHİL : BORU HATLARI İLE PETROL TAŞIMA ANONİM ŞİRKETİ (Davalı)

VEKİLİ : AV. DERGİN KAYA&ŞULE POYRAZ

İSTEMİN ÖZETİ : Davacı tarafından, Muğla İli, Merkez ve Yatağan İlçesi sınırları arasındaki Doğalgaz İletim Hattı güzergahında (45 km uzunluğunda) bulunan arazilerin tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin 03.12.2008 tarih ve 5923 (19832) sayılı işlemin; Muğla İl Tarım Müdürlüğü'nce hazırlanan Tarımsal Etüt Raporunda gösterilen alternatif alanların kabul edilmemesinin kamu yararına aykırı olduğu, söz konusu arazilerin tarımsal amaç dışı kullanımı kararında "kamu yararı kararı"nın bulunmadığından bahisle, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

DAVALI İDARE SAVUNMASININ ÖZETİ : Bakanlık teknik elemanlarının alternatif alan araştırması yaparken, toprak ve topoğrafik özellikleri dikkate aldığı, ancak yapılacak faaliyetlerin içeriği ve teknik özellikleri ile ilgili gereksinimler ve özel şartların farklı meslek gruplarının uzmanlık sahasına girdiğinin dikkate alınarak BOTAŞ'ın 17.10.2008 tarih ve 31720 sayılı yazısında belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak tesis edilen dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürülerek davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL (DAVALI YANINDA) SAVUNMASININ ÖZETİ : Doğalgaz İletim Hatlarıyla ilgili olarak 4646 sayılı Yasanın 12. maddesinin (a) fıkrası uyarınca ayrıca kamu yararı kararı alınması gerektiğinden, Enerji Bakanlığı'na kamu yararı kararı alınması gerektiği, söz konusu güzergahın belirlenmesi için 34 kamu kurum ve kuruluşunun görüşünün alındığı, ayrıca arazide çalışma yaparak tutanak altına alındığı, önerilen alternatif güzergahın ise, bir bölümünün Yatağan ilçesindeki planla sahaya girdiği, bir kısmının dere yatağından ve bir kısmının ise enerji nakil hattı altından geçtiğinden kabul edilmediğinden, davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Muğla 1. İdare Mahkemesi'nce işin gereği görüldü:

Dava, Muğla İli, Merkez ve Yatağan İlçesi sınırları arasındaki Doğalgaz İletim Hattı güzergahında (45 km uzunluğunda) bulunan; 1. arazilerin tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin 03.12.2008 tarih ve 5923 (19832) sayılı işlemin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 3. maddesinin (d) fıkrasında, tarım arazisi; toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, halihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, islah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen arazileri, (e) fıkrasında, mutlak tarım arazisi; bitkisel üretimde; toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topografik sınırlamaları yok veya çok az olan; ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan, halihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli olan arazileri, (f) fıkrasında, özel ürün arazisi; mutlak tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamaları nedeniyle yöreye adapte olmuş bitki türlerinin tamamının tarımının yapılamadığı ancak özel bitkisel ürünlerin yetiştiriciliği ile su ürünleri yetiştiriciliğinin ve avcılığının yapılabildiği, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri, (g) fıkrasında, dikili tarım arazisi; mutlak ve özel ürün arazileri dışında kalan ve üzerinde yöre ekolojisine uygun çok yıllık ağaç, ağaççık ve çalı formundaki bitkilerin tarımı yapılan, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri, (j) fıkrasında, sulu tarım arazisi; tarımı yapılan bitkilerin büyüme devresinde ihtiyaç duyduğu suyun, su kaynağından alınarak yeterli miktarda ve kontrollü bir şekilde karşılandığı arazileri ifade ettiği, 4. maddesinde; Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziyi kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlü olduğu, 13. maddesinin 1. fıkrasında; mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı, (d) bendinde; Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık

tarafından izin verilebileceği, Bakanlığın bu yetkisini valiliklere devredebileceği, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazilerinin; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun (Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanun) 12. maddesinin (a) fıkrasında ise, kamulaştırma; bu Kanunda öngörülen faaliyetlerin gerektirmesi halinde, 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda belirtilen esaslar dahilinde kamulaştırma yapılacağı, bu konuda Kurulca verilecek lüzum kararının, kamu yararı kararı yerine geçer ve müteakip işlemler Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 22.08.2007 tarih ve 1290/1 sayılı kararıyla, Aydın-Muğla hudutlarından geçen doğal gaz boru hatları projelerinin güzergahlarına isabet eden ve bu hatların gerçekleştirilebilmesi için ihtiyaç duyulan enerji, yol, su isale hattı ile röle istasyonu ve RMS istasyonu gibi gerekli olabilecek taşınmaz malların mülkiyet ve/veya irtifak haklarının kamulaştırılabilmesi amacıyla kamu yararı kararı yerine geçmek üzere lüzum kararı verilmesine ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.'ye yetki verilmesine karar verilmesi neticesinde, anılan şirket tarafından, yapılması planlanan Muğla Doğalgaz Boru İletim Hattı güzergahında bulunan arazilerin tarım dışı amaçla kullanımı için 11.09.2007 tarih ve 221.66 sayılı yazıyla başvuruda bulunulduğu, Muğla Valiliği Tarım İl Müdürlüğü'nce, Muğla İli-Yatağan İlçesi sınırları arasında 'Muğla Doğalgaz İletim Hattı' Güzergahındaki Arazilere Ait Tarımsal Etüt Raporu hazırlanarak 16.07.2008 tarih ve 5126 sayılı yazı ile Muğla Valiliği'ne sunulduğu, Muğla Valiliği'nce 16.07.2008 tarih ve 5126 sayılı yazı ile tarımsal etüt raporunda alternatif olarak önerilen hususların BOTAŞ'a iletildiği, ilgili rapora cevap olarak 28.08.2008 tarih ve 27896 sayılı yazı ile Muğla Valiliği'nden, Muğla Doğalgaz İletim Hattı güzergahının Valilikçe veya Toprak Koruma Kurulu tarafından incelenerek gerekli izinlerin ivedilikle verilmesi ve kamu hizmetinin aksatılmaması hususlarında talepte bulunulduğu, alternatif olarak önerilen 24,5 km'lik hatta ilişkin güzergahın BOTAŞ teknik elemanlarıyla Tarım İl Müdürlüğü teknik elemanları tarafından arazide yerinde incelenmesinde yarar olduğu 16.9.2008 tarih ve 5068-6754 sayılı yazı ile bildirildiği, 13.10.2008 tarih ve 31720 sayılı yazı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndan "Bölgeye götürülecek olan Kamu yatırımının aksatılmaması ve Kamu'nun maddi zararları uğratılmaması amacıyla konunun Bakanlıkça incelenerek çözüme kavuşturulması için gerekli talimatın Muğla Tarım İl Müdürlüğü'ne verilmesi konusunda gereğinin yapılması" istemiş, Bakanlığın 30.10.2008 tarih ve 5223-17794 sayılı yazısıyla, Muğla Valiliği'ne konunun Tarım İl Müdürlüğü'nce 5403 sayılı Kanun kapsamında incelenerek gereğinin yapılmasını bildirildiği, Muğla Valiliği'nin, söz konusu proje ile ilgili olarak 20.11.2008 tarih ve 6171-8525 sayılı yazı ile, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından 12.06.2003 tarih ve 152-38 sayılı Kamu Yararı Kararının, kanunun ve Bakanlığımız talimatlarının öngördüğü şekilde olduğu anlaşıldığından söz konusu arazilerden geçen 24,5 km'lik güzergahın Muğla Doğalgaz Boru İletim Hattı yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılması hakkında oy çokluğu ile (9/1) karar verildiği bildirildiği, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca, söz konusu arazi ile ilgili olarak Bakanlık tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda, 5403 sayılı Yasanın 13/d maddesi gereğince toprak koruma projesinin hazırlanarak Valilikçe onaylanması ve proje uygulaması şartıyla talep edilen alanların istenen amaçla kullanılması uygun görülmesine ilişkin 03.12.2008 tarih ve 5923-19832 sayılı işlemin tesis edilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Öte yandan; söz konusu güzergahın bulunduğu arazinin mutlak tarım arazisi, özel ürün arazisi, dikili tarım arazisi ve/veya sulu tarım arazisi kapsamında olup-olmadığı, bu kapsamda olması durumunda, amaç dışı kullanımının uygun olup-olmadığı hususlarının 5403 ve 3573 sayılı Yasalar ve ilgili mevzuat hükümleri göz önünde bulundurularak saptanabilmesi amacıyla, mahkememizin 23.03.2009 tarihli ara kararı uyarınca, taşınmazın bulunduğu yerde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmesi üzerine, 19.06.2009 tarihinde bilirkişi heyetiyle birlikte yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda hazırlanan teknik bilirkişi raporunda özetle; Doğalgaz Boru İletim Hattı Alanı ve Çevresinin özellikleriyle ilgili olarak ayrıntılı bilgilere yer verildikten sonra, güzergahın tespitinde;

-Arazinin jeolojik ve topografik yapısı, boru hattına etki edebilecek diğer unsurlar olarak faylar, yer altı suları, sıvılaşma alanları, heyelan alanları,

-Çevresel anlamda önem arz eden ormanlar, doğal sit alanları ve özellikle tarım alanları,

-Güzergahın mümkün olduğunca yollara yakın ve işletme kolaylığı olan, imar planı olmayan tarıma elverişsiz arazilerden geçecek şekilde,

-Boru hattı yapım ve işletme tekniklerine uygunluk (Dere yatağı, kayalık, bataklık, karayollarına paralellik gibi unsurlar hariç) kriterlerinin dikkate alındığı, Muğla Tarım İl Müdürlüğü teknik elemanlarının ise; güzergah arazilerin konumu, eğimi, toprak derinliği ve toprak yüzeyinde görülebilen problemleri dikkate alarak değerlendirme yaptıkları belirtilmiş, BOTAŞ tarafından tesis planlanan Muğla Doğalgaz Boru İletim Hattı Yatağan İlçesi, Hisarardı Köyü'nden S147 noktası ile başlayıp, Muğla Merkez'de S277 noktasıyla son bulduğu, bu güzergahın uzunluğunun 45 km olup, bunun 20,5 km'sinin uygun görüldüğü, geriye kalan 24,5 km'si için alternatif güzergah gösterildiği, 1/25000 ölçekli topografik harita üzerinde işaretlenen ilgili projeye ait güzergah noktaları ile alternatif güzergah hattı geçiş noktalarının arazideki yer ve konumlarının GPS aleti kullanılarak belirlendiği, buna göre,

BOTAŞ Doğalgaz Boru İletim Hattı ile önerilen alternatif güzergahın karşılaştırmalı olarak yapılan değerlendirilmesinde;

1- S210-S228 noktaları arasındaki 10,5 km'lik hattın başlangıcında el GPS aleti ile BOTAŞ hattı üzerindeki S210 noktasının koordinatları 598453-4132308 olarak belirlendiği, Muğla Merkez yönüne devam eden anılan güzergahın; genel olarak "Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve Kuru Marjinal Tarım Arazisi" alanlarından seçildiğinin gözlemlendiği, önerilen alternatif güzergahın bir kısmı üzerinden ve yakınından enerji nakil hattının geçtiği, ayrıca bu hattın genellikle Ovaçay mecrasını veya mecranın etkisinde kalmış yatak zonunu izlediği,

2- S221 noktasının, BOTAŞ hattının Bozarmut-Bozüyük yolunun kesiştiği yer (601262-4128804) ile bu noktanın 450 metre kuzeyinde alternatif güzergahın geçtiği noktadan ileriye doğru yapılan gözlemlerde; BOTAŞ hattı güzergahında kısa ve aralıklı mesafelerde "Zeytin Dikili Tarım Arazisi ve Sulu Mutlak Tarım Arazisi" bulunduğu, alternatif güzergah hattının ise, alüviyal ova düzlüğünden geçen Kamış Çayı'nın bir kolu olan Ovadere yatağı üzerinden veya yatağa yakın ve paralel geçtiğinin saptandığı,

3- S227-S229 noktasının (604802-4126020), Bahçeyaka Köyü mezarlığının doğusu yönünden; BOTAŞ hattının, önce uzun bir mesafede "Zeytin Dikili Tarım Arazisi" içinden geçmekte ve daha sonra "Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve/veya Kuru Marjinal Tarım Arazisi" içinde devam ettiği, önerilen alternatif güzergahın dere yatağı kaba çakıllı, bloklu, pekişmemiş ve kolay aşınabilen malzemeden oluştuğu, akış gösteren derenin yatak kenarı boyunca düzenleme yapılarak yamaç stabilizasyonunu sağlamanın mümkün olmadığı, söz konusu alanda ise; planlanan BOTAŞ boru hattının 250 metre kuzeyinden itibaren derince bir yatak içinde akan dere yatağını yakından izlediği, halbuki, hattın bu kesiminde Bahçeyaka Köyü'nden itibaren S229 noktasına kadar yamaç-etek zonu boyunca geçirilmesinin daha uygun görüldüğü, söz konusu alternatif güzergahın değiştirilerek etek-yamaç kenarından geçirilecek olursa Zeytin Dikili Tarım Arazisi ve Sulu Mutlak Tarım Arazisi dışından, özellikle Zeytin Dikili Tarım Arazisi daraltılmadan geçirilmiş olacağına daha uygun olacağı,

4- BOTAŞ Doğalgaz Boru İletim Hattının Bayır Beldesi güneyinde kalan S229 noktası (606193-4125139)'ndan itibaren; Muğla Merkez yönünde etek-yamaç zonunu izleyerek geçtiği, bu güzergah boyunca, genel olarak, "Kuru Marjinal Tarım Arazisi" mevcut olduğu, önerilen alternatif hattın ise; Yatağan-Muğla karayoluna yakın ve paralel geçtiği, önerilen bu hattın karayoluna yakınlığı nedeniyle Doğalgaz Boru İletim Hattı yapımı ve işletim tekniğine uygun görülmediği, nitekim, alternatif güzergahın Yatağan-Muğla karayolu üzerindeki 609302-4124002 noktasına gelindiğinde, Muğla yönünde bu güzergahın karayolunu iki kez kestiği ve hattın birçok yerde karayolu kenarında bulunan tesislere isabet ettiğinin tespit edildiği,

5- S242 noktasından S273 noktasına kadarki BOTAŞ Doğalgaz Boru İletim Hattının; Yatağan havzası-Muğla ovası arasındaki eşik üzerinden geçtiği, bu güzergahın orman ve maki fundalık arazilerden oluştuğu, bu iki nokta arasında alternatif güzergah önerilmediği,

6- S273-S277 noktaları arasındaki BOTAŞ Doğalgaz Boru İletim Hattının; Muğla ovası taban arazisinden geçtiği, bu güzergah boyunca "Kuru Mutlak Tarım Arazisi" mevcut olduğu, önerilen alternatif güzergahın ise, S274 noktası ile ölçülen (618083-4119703) noktasının kesiştiği yerden itibaren Muğla polyesini güneybatıdan sınırlayan Karadağ kütlesinin (Karadağbaşı Tepe 1034 m) yüksek yamaç ve tepeleri üzerinden geçirildiği, söz konusu alternatif güzergahın, Karadağ kütlesi kristalize kalkerlerden yapılmış sert-kompakt özellikle olması, yamaçlarda eğimin fazla olması (+%20) ve kütle orman ve maki topluluğu ile kaplı olması nedeniyle, boru hattı yapımı ve işletmesi yönünden uygun görülmediği belirtildikten sonra, S227-S229 noktaları arasında kalan BOTAŞ hattının geçtiği alanlarda "Zeytin Dikili Tarım Arazisi, Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve Kuru Marjinal Tarım Arazisi" saptandığı, bu hat için önerilen güzergahın ise, alüviyal ova yüzeyini derince yaran dere yatağını izlediği, söz konusu dere yatağını düzenleyerek yatak kenar stabilizasyonunu sağlamanın mümkün olmadığı, öte yandan 3573 sayılı Kanun'un 20. maddesinde, "Zeytincilik sahaları daraltılamaz. Ancak, belediye sınırları içinde bulunan zeytinlik sahalarının imar hudutları kapsamı içine alınması halinde altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapılaşma, zeytinlik alanının % 10'unu geçemez. Bu sahalardaki zeytin ağaçlarının sökülmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın fenni gerekçeye dayalı iznine tabidir. Bu iznin verilmesinde, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı araştırma enstitülerinin ve mahallinde varsa ziraat odasının uygun görüşü alınır. Bu halde dahi kesin zaruret görülmeyen zeytin ağacı kesilemez ve sökülmez" hükmü uyarınca, bu güzergahın Bahçeyaka Köyü'nden itibaren yamaç-etek zonundan geçirilmesinin daha uygun olacağı, bu alanda 5403 sayılı Yasanın 13. maddesindeki istisnai durumlara ilişkin hükmün uygulanamayacağı, diğer güzergah noktaları bakımından ise 5403 sayılı Yasanın 13. maddesindeki istisnai durumlara ilişkin hükümlerin uygulanabileceği sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Yukarıda anılan mevzuat hükümlerinin dosya içeriğiyle birlikte değerlendirilmesinden; mutlak tarım arazilerinin amaç dışı kullanılmayacağı genel kural olmakla birlikte, kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanımının uygun görülmesi durumunda amaç dışında kullanılabilmesi açık olup, olayda ise, belirtilen özel yasa uyarınca, Kurulca verilecek lüzum kararının, kamu yararı kararı yerine geçeceğinden, lüzum kararı verilen güzergahın amaç dışında kullanılıp-kullanılmayacağına tespiti amacıyla yapılan bilirkişi incelemesi neticesinde hazırlanan ve yukarıda özetlenen rapor uyarınca, anılan güzergahın S227-S229 noktaları arasında

kalan kısmı yönünden, yine raporda belirtilen (yukarıda 3 numarada teklif edilen) yerden geçirilmesinin daha uygun olacağı, diğer kısımlar için ise, amaç dışı kullanımının yerinde olduğunun belirtildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda; mahkememizce, söz konusu bilirkişi raporu teknik açıdan yeterli görülerek dosyada yer alan diğer bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirilmesinden, tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin işleme esas olan güzergahın S227-S229 noktaları arasında kalan kısmının, "Zeytin Dikili Tarım Arazisi, Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve Kuru Marjinal Tarım Arazisi" olması ve bu güzergahın Bahçeyaka Köyü'nden itibaren yamaç-etek zonundan geçirilmesinin daha uygun olacağına saptanması nedeniyle, anılan kısmı yönünden hukuka uyarlık bulunmamakta, diğer kısımları yönünde ise hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin; tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin işleme esas olan güzergahın S227-S229 noktaları arasında kalan kısmı yönünden, uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceğinden 2577 Sayılı Kanununun 27. maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına, anılan noktalar dışında kalan kısımlar yönünden ise, yürütülmesinin durdurulması isteminin reddine, aynı maddenin 6. fıkrası uyarınca, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde Aydın Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere 02/07/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan GÜRBÜZ UÇAR

Üye TAHSİN YILMAZ

Üye MEHMET TOSUN

MUĞLA

EK-29

T.C.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI

Hukuk Müşavirliği

SAYI : İD.2009-138

KONU :TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

ANKARA NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ Aracılığı ile

AYDIN BÖLGE İDARE MAHKEMESİ

BAŞKANLIĞINA

Sunulmak Üzere

MUĞLA 1. İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

Dosya No: 2009/214 Esas

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI KARARINA

İTİRAZ EDEN (DAVALI) : Tarım ve Köyişleri

Bakarılığı - ANKARA

KARŞI TARAF (DAVACI): TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av. Zühal DÖNMEZ , Bestekar 8ok. No:4915 Kavaklıdere/ ANKARA

TEBLİĞ TARİHİ : 22.07.2009

KONU : Muğla 1. İdare Mahkemesince verilen, 02.07.2009 tarih ve 2009/214 E. sayılı, "tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin işleme esas oları güzergahın 8227-8229 noktaları arasında kalan kısmı yönünden" yürütülmesinin durdurulmasına dair kararın, itirazın incelenerek, kaldırılmasına karar verilmesi talebidir.

İTİRAZLARIMIZ

Davacı TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası vekili tarafından Muğla İli Merkez ve Yatağan İlçesi sınırları içerisindeki doğalgaz iletim hattı güzergahında bulunan arazilerin tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna dair 03/12/2008 tarih ve 5923/19832 sayılı işlemin iptali ve öncelikle yürütülmesinin durdurulması talebi ile açılan iş bu davada 02.07.2009 tarih ve 2009/214 E. sayılı karar ile; "tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin işleme esas olan güzergahın 8227-8229 noktaları arasında kalan kısmı yönünden" yürütülmesinin durdurulmasına, "anılan noktanın dışında kalan kısımlar yönünden ise, yürütülmesinin durdurulması isteminin reddine" karar verilmiştir.

Ancak aşağıda arz edilen gerekçelerle, anılan karar yürütmenin durdurulması kararı verilen kısmı yönünden hukuka aykırı olup, yürütmenin durdurulması kararının kaldırılmasına karar verilmesini talep ediyoruz.

Muğla İli Merkez ve Yatağan İlçeleri sınırları içerisinde BOTAŞ tarafından tesis edilmesi planlanan doğalgaz boru iletim hattı güzergahındaki arazilerin tarım dışı amaçla kullanımı talep edilmiştir.

Bahse konu arazilerin yerinde incelenmesi ile hazırlanan

Tarımsal Etüt Raporunun Bakanlığımız Muğla İl Müdürlüğü tarafından değerlendirilmesi sonucunda verilen karar Muğla Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğüne gönderilmiştir.

Karar yazısının 1. maddesinde; Kuru Mutlak Tarım Arazileri (KMT), Sulu Mutlak Tarım Arazileri (SMT), Sulu Marjinal Tarım Arazileri (STA) ve Dikili Tarım Arazilerinin (DTA), 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanununun 13. maddesi gereğince tarım dışı amaçla kullanılması uygun görülmemiş ve 1. maddede uygun görülmeyen bu alanlara alternatif olabilecek ve Muğla İl Müdürlüğümüz tarafından uygun görülebilecek güzergah belirtilmiştir.

BOTAŞ tarafından 5403 sayılı Kanunda belirtilen kamu yararı tanımı ile Kuruluş çalışmaları örtüşen Muğla Doğal Gaz İletim Hattı güzergahının Muğla İl Müdürlüğümüzce veya Toprak Koruma Kurulu tarafından incelenerek gerekli izinlerin ivedilikle verilmesi ve kamu hizmetinin aksatılmamasının talep edilmesi üzerine, Bakanlığımız Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 03.05.2007 tarih ve 2078-7638 sayılı talimatlarının 2.maddesinde "Etüt raporlarında alternatifi bulunduğu veya tarımsal bütünlüğü bozduğu belirtilen talepler, Toprak Koruma Kurulu gündemine alınmayacak ve Toprak Koruma Projesi istenmeyecektir. Bu talepler Valilikler tarafından doğrudan reddedilecektir" Denildiğinden ve Muğla İl Müdürlüğüne hazırlanan Tarımsal Etüt Raporunda alternatif alanlar gösterildiği için kamu yararı olduğu belirtilen söz konusu talebin, Toprak Koruma Kurulu gündemine alınmasının mümkün olmadığı BOTAŞ'a bildirilmiştir.

BOTAŞ Bakanlığımıza başvurarak Muğla Tarım İl Müdürlüğü elemanlarınca alternatif alan olarak gösterilen alanların bir bölümü dere yatağı, bir bölümü de ruhsatlı maden sahası olup, bu kısımlardan boru hattının geçmesi boru hattı yapım ve işletim tekniği açısından mümkün olmadığı gerekçesiyle konunun Bakanlıkça incelenerek çözüme kavuşturulması için Muğla Tarım İl Müdürlüğüne gerekli talimatın verilmesini talep etmiş ve Bakanlığımız Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün yazıları ile de, konunun Muğla İl Müdürlüğüne 5403 sayılı Kanun kapsamında incelenerek gereğinin yapılması istenmiştir.

Bu doğrultuda, Toprak Koruma Kurulu 14.11.2008 tarihinde toplanarak, yapılan görüşme sonucunda; Tarımsal Etüt Raporunda her ne kadar alternatif alan belirtilmiş ise de, BOTAŞ'ın yazısında da belirtildiği gibi, bu alanların bir kısmının dere yatağı, bir kısmının ruhsatlı maden sahası olması ve bu kısımlardan boru hattının geçmesi teknik açıdan mümkün olmayacağına bu nedenle gösterilen alanların alternatif olarak kabul edilmemesine, söz konusu proje ile ilgili Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından 12.06.2003 tarih ve 152-38 sayılı Kamu Yararı Kararının (Ek-9), Kanunun ve Bakanlığımızın talimatlarının öngörüldüğü şekilde olduğu anlaşıldığından, Kurulun. 14.01.2008 tarih ve 9 nolu kararı ile, söz konusu Kuru Mutlak Tarım Arazileri (KMT), Sulu Mutlak Tarım Arazileri (SMT), sulu Marjinal Tarım Arazileri (STA) ve Dikili Tarım Arazilerinden

(DTA) geçen 24,5 km.lik güzergahın, Muğla Doğalgaz Boru İletim Hattı yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılması hakkında uygun görüş verilmesine oy çokluğuyla (9 kabul 1 red oyu) karar verilmiştir.

Muğla İli Toprak Koruma Kurulu tarafından alınan karar ve kamu yararı kararı, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13.maddesi kapsamında değerlendirilmek üzere Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir.

Bakanlığımız Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün cevabi yazısında da, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13. maddesinin (d) bendi gereği; Toprak Koruma Projesinin hazırlattırılarak Muğla Valiliğince onaylanması ve bu projeye uyulması şartıyla talep edilen alanların istenilen amaçla kullanılması uygun görülmüştür.

Toprak Koruma Projesinin hazırlattırılarak Muğla Tarım İl Müdürlüğüne gönderilmesi için BOTAS'a yazı gönderilmiştir.

5403 sayılı Kanun ülkemiz tarım alanlarının korunması ile ilgili usul ve esasları belirlemekte olup aynı zamanda zorunlu hallerde amaç dışı kullanım ile de içermektedir. Bu kapsamda davaya konu alanların tarım dışı kullanım izinleri verilirken 5403 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasında ifade edilen "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla" istisna maddeleri olan (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinin izinlendirilebileceği açık bir şekilde belirtilmiştir.

5403 sayılı Kanunun yukarıda ifade etmiş olduğu şartları taşıyan müracaatların Bakanlığımızca olumsuz değerlendirilmesi keyfi bir uygulama olacaktır.

Davacı tarafından öne sürülen alternatif alanla ilgili konu İl Müdürlüğümüzce Toprak Koruma Kurulunun gündemine alınmıştır. Kurul "Tarımsal Etüt Raporunda her ne kadar alternatif alan belirtilmiş ise de BOTAS'ın ilgi yazısında belirtildiği gibi, bu alanların büyük kısmının dere yatağı, bir kısmının ruhsatlı maden sahası olması ve bu kısımlardan boru hattının geçmesi teknik açıdan mümkün olamayacağına bu nedenle gösterilen alanların alternatif kabul edilmemesine" ve BOTAS tarafından tesis edilmesi planlanan Doğalgaz İletim Hattı güzergahındaki arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasına 9 olumlu, 1 olumsuz oyla karar vermiştir.

Bakanlığımız teknik elemanlarınca alternatif alan araştırması yapılırken, toprak ve topoğrafik özellikler dikkate alınır. Ancak yapılacak faaliyetin içeriği ve teknik özellikleri ile ilgili gereksinimler ve özel şartlar farklı meslek gruplarının uzmanlık sahasına girdiği dikkate alınır il müdürlüklerimiz tarafından gösterilen alternatif alanla ilgili, ilgili kurum tarafından verilen gerekçeler doğrultusunda yeniden değerlendirme yapılabilir. Bu kapsamda 24/07/2008 tarih ve 010.07-3830/12782 sayılı Bakanlık talimatımızın ekinde il

müdürlüklerine gönderilen teknik talimatta, alternatif alanla ilgili değerlendirmenin illerde oluşturulan toprak koruma kurullarınca da yapılabileceği belirtilmiştir.

Diğer bir husus olarak davacı tarafından iddia edilen kamu yararı kararı ile ilgili, enerji Piyasası Düzenleme Kurulundan alınan kamu yararı kararı, gerek Muğla Toprak Koruma Kurulu gerekse Bakanlığımızca uygun görülmüştür. Alınan bu kamu yararı kararı 5403 sayılı Kanuna aykırı olmayıp, bu faaliyetin kamu yatırımı olması ve ülke çıkarlarının gözetilmesi doğrultusunda önem arz ettiği görülmektedir.

4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanununun 12nci maddesinin (a) bendinde "Kamulaştırma, bu Kanunda ön görülen faaliyetlerin gerçekleşmesi halinde, 04/11/1983 tarih ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda belirtilen esaslar dahilinde kamulaştırma yapılır. Bu konuda Kurulca verilecek lüzum kararı, kamu yararı kararı yerine geçer ve müteakip işlemler Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yürütülür" denilmektedir.

Bu itibarla 4646 sayılı Kanunun 12nci maddesi (a) bendi hükmü doğrultusunda Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun kamu yararı kararı verme yetkisi bulunmaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere BOTAS tarafından tesis edilmesi planlanan Doğalgaz İletim Hattı güzergahındaki araziler ile ilgili verilen karar, hukuka uygun olup, davaya konu işlem tamamen kamu yararı ve hizmet gerekleri gözetilerek yasalarla verilen yetkiler çerçevesinde tesis edilmiştir.

İtiraza konu karar ile; 8227-8229 noktaları arasındaki hatta ilişkin olarak yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir.Ancak; yukarıda da açıklandığı üzere; davaya konu işlem, kamu yararı gözetilerek, hukuka ve mevzuata uygun olarak tesis edilmiş, doğalgaz iletim hattı için gerekli olan özel şartlar ve Kamu yararı Kararı göz önünde bulundurulularak konu Toprak Koruma Kurulu gündeminde değerlendirilmiş ve hukuka aykırı olmayan karar verilmiştir. Bu sebeple yürütmenin durdurulması kararı hukuka aykırı olup kaldırılması gerekmektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere; davaya konu işlem, kamu yararı gözetilerek, hukuka ve mevzuata uygun olarak tesis edilmiş olup uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız bir zararın doğması da söz konusu olmadığından, yürütmenin durdurulması kararının kaldırılmasını talep ediyoruz.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda arz edilen ve resen dikkate alınacak sair nedenlerle itirazımızın kabulü ile usul ve yasaya aykırı olan Muğla 1. İdare Mahkemesinin 02.07.2009 tarih ve 2009/214 E. sayılı yürütmenin durdurulması kararının kaldırılmasına karar verilmesini arz ve talep ederim.

MUĞLA

EK-30

T.C. AYDIN
BÖLGE İDARE MAHKEMESİ

Y.D İtiraz No : 2009/638

YD İSTEMİ HAKKINDA VERİLEN KARARA İTİRAZ EDEN (DAVALI) : TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
-ANKARA

KARŞI TARAF (DAVACI): TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ : AV. ZUHAL DÖNMEZ

MÜDAHİL (Davalı): BORU HATLARI İLE PETROL TAŞIMA ANONİM ŞİRKETİ

VEKİLİ: AV. DERGİN KAYA

İSTEMİN ÖZETİ : Davacı tarafından, Muğla İli, Merkez ve Yatağan İlçesi sınırları arasındaki Doğalgaz İletim Hattı güzergahında (45 km uzunluğunda) bulunan arazilerin tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin 03.12.2008 tarih ve 5923 (19832) sayılı işlemin; Muğla İl Tarım Müdürlüğü'nce hazırlanan Tarımsal Etüt Raporunda gösterilen alternatif alanların kabul edilmemesinin kamu yararına aykırı olduğu, söz konusu arazilerin tarımsal amaç dışı kullanımı kararında "kamu yararı kararı"nın bulunmadığından bahisle, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada; yürütmenin durdurulması isteminin kısmen kabulüne, kısmen reddine ilişkin verilen Muğla İdare Mahkemesi'nin 02.07.2009 gün ve E:2009/214 sayılı kararının kaldırılması istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Aydın Bölge İdare Mahkemesi'nce işin gereği görüşüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 4001 sayılı Kanunla değişik 27. Maddesinin 2. fıkrasına göre yürütmenin durdurulması kararı verebilmesi için, idari işlemin uygulanması halinde giderilmesi güç ve olanaksız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekir.

Dava dosyasının incelenmesinden, olayda her iki koşulun da birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından ve kararın dayandığı gerekçeler Mahkememizce de uygun bulunduğundan itirazın REDDİNE, anılan yasanın 27. maddesinin 6. fıkrası uyarınca, 14/09/2009 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Nakiddin BUĞDAY

Üye Osman ERMUMCU

Üye Dr. Meriç ERDOĞAN

MUĞLA

EK-31

T.C. MUĞLA

1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2009/214

KARAR NO : 2009/2688

DAVACI: TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

VEKİLİ: AV. ZUHAL DÖNMEZ

KARŞI TARAF (DAVALI) : TARIM VE KOYUŞLERİ BAKANLIĞI -ANKARA

MÜDAHİL: BORU HATLARI İLE PETROL TAŞIMA ANONİM ŞİRKETİ (Davalı)

VEKİLLERİ: AV. DERGİN KAYA&ŞULE POYRAZ

DAVANIN ÖZETİ : Davacı tarafından, Muğla İli, Merkez ve Yatağan İlçesi sınırları arasındaki Doğalgaz İletim Hattı güzergahında (45 km uzunluğunda) bulunan arazilerin tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin 03.12.2008 tarih ve 5923 (19832) sayılı işlemin; Muğla İl Tarım Müdürlüğü'nce hazırlanan Tarımsal Etüt Raporunda gösterilen alternatif alanların kabul edilmemesinin kamu yararına aykırı olduğu, söz konusu arazilerin tarımsal amaç dışı kullanımı kararında "kamu yararı kararı"nın bulunmadığından bahisle, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

DAVALI İDARE SAVUNMASININ ÖZETİ : Bakanlık teknik elemanlarının alternatif alan araştırması yaparken, toprak ve topoğrafik özellikleri dikkate aldığı, ancak yapılacak faaliyetlerin içeriği ve teknik özellikleri ile ilgili gereksinimler ve özel şartların farklı meslek gruplarının uzmanlık sahasına girdiğinin dikkate alınarak BOTAŞ'ın 17.10.2008 tarih ve 31720 sayılı yazısında belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak tesis edilen dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL (DAVALI YANINDA) SAVUNMASININ ÖZETİ : Doğalgaz İletim Hatlarıyla ilgili olarak 4646 sayılı Yasanın 12. maddesinin (a) fıkrası uyarınca, ayrıca kamu yararı kararı alınması gerekmediğinden, Enerji Bakanlığı'nca kamu yararı kararı alınması gerekmediği, söz konusu güzergahın belirlenmesi için 34 kamu kurum ve kuruluşunun görüşünün alındığı, ayrıca arazide çalışma yaparak tutanak altına alındığı, önerilen alternatif güzergahın ise, bir bölümünün Yatağan İlçesindeki planla sahaya girdiği, bir kısmını dere yatağından ve bir kısmının ise enerji nakil hattı altından geçtiğinden kabul edilmediğinden, davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Muğla 1. İdare Mahkemesi'nce gereği görüldü:

Dava, Muğla İli, Merkez ve Yatağan İlçesi sınırları arasındaki Doğalgaz İletim Hattı güzergahında (45 km uzunluğunda) bulunan arazilerin tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin 03.12.2008 tarih ve 5923 (19832) sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 3. maddesinin (d) fıkrasında, tarım arazisi; toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, halihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, islah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen arazileri, (e) fıkrasında, mutlak tarım arazisi; bitkisel üretimde; toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topografik sınırlamaları yok veya çok az olan; bölgesel veya yerel önemi bulunan, halihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli olan arazileri, (f) fıkrasında, özel ürün arazisi; mutlak tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamaları nedeniyle yöreye adapte olmuş bitki türlerinin tamamının tarımının yapılamadığı ancak özel bitkisel ürünlerin yetiştiriciliği ile su ürünleri yetiştiriciliğinin ve avcılığının yapılabildiği, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri, (g) fıkrasında, dikili tarım arazisi; mutlak ve özel ürün arazileri dışında kalan ve üzerinde yöre ekolojisine uygun çok yıllık ağaç, ağaççık ve çalı formundaki bitkilerin tarımı yapılan, bölgesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri, (j) fıkrasında, sulu tarım arazisi; tarımı yapılan bitkilerin büyüme devresinde ihtiyaç duyduğu suyun, su kaynağından alınarak yeterli miktarda ve kontrollü bir şekilde karşılandığı arazileri ifade ettiği, 4. maddesinde; Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullanılanlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlü olduğu, 13. maddesinin 1. fıkrasında; mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı, (d) bendinde; Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebileceği, Bakanlığın bu yetkisini valiliklere devredebileceği, mutlak tarım arazileri, özel ürün

arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazilerinin; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun (Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanun) 12. maddesinin (a) fıkrasında ise, kamulaştırma; bu Kanunda öngörülen faaliyetlerin gerektirmesi halinde, 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda belirtilen esaslar dahilinde kamulaştırma yapılacağı, bu konuda Kurulca verilecek lüzum kararının, kamu yararı kararı yerine geçer ve müteakip işlemler Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 22.08.2007 tarih ve 1290/1 sayılı kararıyla, Aydın-Muğla hudutlarından geçen doğal gaz boru hatları projelerinin güzergahlarına isabet eden ve bu hatların gerçekleştirilebilmesi için ihtiyaç duyulan enerji, yol, su isale hattı ile röle istasyonu ve RMS istasyonu gibi gerekli olabilecek taşınmaz malların mülkiyet ve/veya irtifak haklarının kamulaştırılabilmesi amacıyla kamu yararı kararı yerine geçmek üzere lüzum kararı verilmesine ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.'ye yetki verilmesine karar verilmesi neticesinde, anılan şirket tarafından, yapılması planlanan Muğla Doğalgaz Boru İletim Hattı güzergahında bulunan arazilerin tarım dışı amaçla kullanımı için 11.09.2007 tarih ve 22166 sayılı yazıyla başvuruda bulunulduğu, Muğla Valiliği Tarım İl Müdürlüğü'nce, Muğla İli Yatağan İlçesi sınırları arasında 'Muğla Doğalgaz İletim Hattı' Güzergahındaki Arazilere Ait Tarımsal Etüt Raporu hazırlanarak 16.07.2008 tarih ve 5126 sayılı yazı ile Muğla Valiliği'ne sunulduğu, Muğla Valiliği'nce 16.07.2008 tarih ve 5126 sayılı yazı ile tarımsal etüt raporunda alternatif olarak önerilen hususların BOTAŞ'a iletiliği, ilgili rapora cevap olarak 28.08.2008 tarih ve 27896 sayılı yazı ile Muğla Valiliği'nden, Muğla Doğalgaz İletim Hattı güzergahının Valilikçe veya Toprak Koruma Kurulu tarafından incelenerek gerekli izinlerin ivedilikle verilmesi ve kamu hizmetinin aksatılmaması hususlarında talepte bulunulduğu, alternatif olarak önerilen 24,5 km'lik hatta ilişkin güzergahın BOTAŞ teknik elemanlarıyla Tarım İl Müdürlüğü teknik elemanları tarafından arazide yerinde incelenmesinde yarar olduğu 16.09.2008 tarih ve 5068-6754 sayılı yazı ile bildirildiği, 13.10.2008 tarih ve 31720 sayılı yazı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndan "Bölgeye götürülecek olan Kamu yatırımının aksatılmaması ve Kamunun maddi zararlarına uğratılmaması amacıyla konunun Bakanlıkça incelenerek çözüme kavuşturulması için gerekli talimatın Muğla Tarım İl Müdürlüğü'ne verilmesi konusunda gereğinin yapılması" istemiş, Bakanlığın 30.10.2008 tarih ve 5223-17794 sayılı yazısıyla, Muğla Valiliği'ne konunun Tarım İl Müdürlüğü'nce 5403 sayılı Kanun kapsamında incelenerek gereğinin yapılmasını bildirildiği, Muğla Valiliği'nce, söz konusu proje ile ilgili olarak 20.11.2008 tarih ve 6171-8525 sayılı yazı ile, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından 12.06.2003 tarih ve 152-38 sayılı Kamu Yararı Kararının, kanunun ve Bakanlığımız talimatlarının öngördüğü şekilde olduğu anlaşıldığından söz konusu arazilerden geçen 24,5 km'lik güzergahın Muğla Doğalgaz Boru İletim Hattı yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılması hakkında oy çokluğu ile (9/1) karar verildiği bildirildiği, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na, söz konusu arazi ile ilgili olarak Bakanlık tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda, 5403 sayılı Yasanın 13/d maddesi gereğince toprak koruma projesinin hazırlanarak Valilikçe onaylanması ve proje uygulaması şartıyla talep edilen alanların istenen amaçla kullanılması uygun görülmesine ilişkin 03.12.2008 tarih ve 5923-19832 sayılı işlemin tesis edilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Öte yandan; söz konusu güzergahın bulunduğu arazinin mutlak tarım arazisi, özel ürün arazisi, dikili tarım arazisi ve/veya sulu tarım arazisi kapsamında olup-olmadığı, bu kapsamda olması durumunda, amaç dışı kullanımının uygun olup-olmadığı hususlarının 5403 ve 3573 sayılı Yasalar ve ilgili mevzuat hükümleri göz önünde bulundurularak saptanabilmesi amacıyla, mahkememizin 23.03.2009 tarihli ara kararı uyarınca, taşınmazın bulunduğu yerde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmesi üzerine, 19.06.2009 tarihinde bilirkişi heyetiyle birlikte yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda hazırlanan teknik bilirkişi raporunda özetle; Doğalgaz Boru İletim Hattı Alanı ve Çevresinin özellikleriyle ilgili olarak ayrıntılı bilgilere yer verildikten sonra, güzergahın tespitinde;

-Arazinin jeolojik ve topografik yapısı, boru hattına etki edebilecek diğer unsurlar olarak faylar, yer altı suları, sıvılaşma alanları, heyelan alanları,

-Çevresel anlamda önem arz eden ormanlar, doğal sit alanları ve özellikle tarım alanları,

-Güzergahın mümkün olduğunca yollara yakın ve işletme kolaylığı olan, imar planı olmayan tarıma elverişsiz arazilerden geçecek şekilde,

-Boru hattı yapım ve işletme tekniklerine uygunluk (Dere yatağı, kayalık, bataklık, karayollarına paralellik gibi unsurlar hariç) kriterlerinin dikkate alındığı, Muğla Tarım İl Müdürlüğü teknik elemanlarının ise; güzergah arazilerin konumu, eğimi, toprak derinliği ve toprak yüzeyinde görülebilen problemleri dikkate alarak değerlendirme yaptıkları belirtilmiş, BOTAŞ tarafından tesisi planlanan Muğla Doğalgaz Boru İletim Hattı Yatağan İlçesi, Hisarardı Köyü'nden S147 noktası ile başlayıp, Muğla Merkez'de S277 noktasıyla son bulduğu, bu güzergahın uzunluğunun 5 km olup, bunun 20,5 km'sinin uygun görüldüğü, geriye kalan 24,5 km'si için alternatif güzergah gösterildiği, 1/25000 ölçekli topografik harita-üzerinde işaretlenen ilgili projeye ait güzergah noktaları ile alternatif güzergah hattı geçiş noktalarının arazideki yer ve konumlarının GPS aleti kullanılarak belirlendiği, buna göre, BOTAŞ Doğalgaz Boru İletim Hattı ile önerilen alternatif güzergahın karşılaştırmalı olarak yapılan değerlendirilmesinde;

1- S210-S228 noktaları arasındaki 10,5 km'lik hattın başlangıcında el GPS aleti ile BOTAŞ hattı üzerindeki S210 noktasının koordinatları 598453-4132308 olarak belirlendiği, Muğla Merkez yönüne devam eden anılan güzergahın; genel olarak "Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve Kuru Marjinal Tarım Arazisi" alanlarından seçildiğinin gözlemlendiği, önerilen alternatif güzergahın bir kısmı üzerinden ve yakınından enerji nakil hattının geçtiği, ayrıca bu hattın genellikle Ovaçay mecrasını veya mecranın etkisinde kalmış yatak zonunu izlediği,

2- S221 noktasının, BOTAŞ hattının Bozarmut-Bozüyük yolunun keşiştiği yer (601262-4128804) ile bu noktanın 450 metre kuzeyinde alternatif güzergahın geçtiği noktadan ileriye doğru yapılan gözlemlerde; BOTAŞ hattı güzergahında kısa ve aralıklı mesafelerde "Zeytin Dikili Tarım Arazisi ve Sulu Mutlak Tarım Arazisi" bulunduğu, alternatif güzergah hattının ise, alüvyial ova düzlüğünden geçen Kamış Çayı'nın bir kolu olan Ovadere yatağı üzerinden veya yatağa yakın ve paralel geçtiğinin saptandığı,

3- S227-S229 noktasının (604802-4126020), Bahçeyaka Köyü mezarlığının doğusu yönünden; BOTAŞ hattının, önce uzun bir mesafede "Zeytin Dikili Tarım Arazisi" içinden geçmekte ve daha sonra "Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve/veya Kuru Marjinal Tarım Arazisi" içinde devam ettiği, önerilen alternatif güzergahın dere yatağı kaba çakıllı, bloklu, pekişmemiş ve kolay aşınabilen malzemeden oluştuğu, akış gösteren derenin yatak kenarı boyunca düzenleme yapılarak yamaç stabilizasyonunu sağlamanın mümkün olmadığı, söz konusu alanda ise; planlanan BOTAŞ boru hattının 250 metre kuzeyinden itibaren derince bir yatak içinde akan dere yatağını yakından izlediği, halbuki, hattın bu kesiminde Bahçeyaka Köyünden itibaren S229 noktasına kadar yamaç-etek zonu boyunca geçirilmesinin daha uygun görüldüğü, söz konusu alternatif güzergahın değiştirilerek etek-yamaç kenarından geçirilecek olursa Zeytin Dikili Tarım Arazisi ve Sulu Mutlak Tarım Arazisi dışından, özellikle Zeytin Dikili Tarım Arazisi daraltılmadan geçirilmiş olacağına daha uygun olacağı,

4- BOTAŞ Doğalgaz Boru İletim Hattının Bayır Beldesi güneyinde kalan S229 noktası (606193-4125139)'ndan itibaren olan hattın; Muğla Merkez yönünde etek-yamaç zonunu izleyerek geçtiği, bu güzergah boyunca, genel olarak, "Kuru Marjinal Tarım Arazisi" mevcut olduğu, önerilen alternatif hattın ise; Yatağan-Muğla karayoluna yakın ve paralel geçtiği, önerilen bu hattın karayoluna yakınlığı nedeniyle Doğalgaz Boru İletim Hattı yapım ve işletim tekniğine uygun görülmediği, nitekim, alternatif güzergahın Yatağan-Muğla karayolu üzerindeki 609302-4124002 noktasına gelindiğinde, Muğla yönünde bu güzergahın karayolunu iki kez kestiği ve hattın birçok yerde karayolu kenarında bulunan tesislere isabet ettiğinin tespit edildiği,

5- S242 noktasından S273 noktasına kadarki BOTAŞ Doğalgaz Boru İletim Hattının; Yatağan havzası-Muğla ovası arasındaki eşik üzerinden geçtiği, bu güzergahın orman ve maki fundalık arazilerden oluştuğu, bu iki nokta arasında alternatif güzergah önerilmediği,

6- S273-S277 noktaları arasındaki BOTAŞ Doğalgaz Boru İletim Hattının; Muğla ovası taban arazisinden geçtiği, bu güzergah boyunca "Kuru Mutlak Tarım Arazisi" mevcut olduğu, önerilen alternatif güzergahın ise, S274 noktası ile ölçülen (618083-4119703) noktasının keşiştiği yerden itibaren Muğla polyesini güneybatıdan sınırlayan Karadağ kütlesinin (Karadağbaşı Tepe 1034 m) yüksek yamaç ve tepeleri üzerinden geçirildiği, söz konusu alternatif güzergahın, Karadağ kütlesi kristalize kalkerlerden yapıldığı olup sert-kompakt özellikte olması, yamaçlarda eğimin fazla olması (+%20) ve kütle orman ve maki topluluğu ile kaplı olması nedeniyle, boru hattı yapım ve işletmesi yönünden uygun görülmediği belirtildikten sonra, S227-S229 noktaları arasında kalan BOTAŞ hattının geçtiği alanlarda "Zeytin Dikili Tarım Arazisi, Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve Kuru Marjinal Tarım Arazisi" saptandığı, bu hat için önerilen güzergahın ise, alüvyial ova yüzeyini derince yaran dere yatağını izlediği, söz konusu dere yatağını düzenleyerek yatak kenar stabilizasyonunu sağlamanın mümkün olmadığı, öte yandan 3573 sayılı Kanun'un 20. maddesinde, "Zeytincilik sahaları daraltılmaz. Ancak, belediye sınırları içinde bulunan zeytinlik sahalalarının imar hudutları içine alınması halinde altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapılaşma, zeytinlik alanının % 10'unu geçemez. Bu sahalardaki zeytin ağaçlarının sökülmesi Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı'nın fenni gerekçeye dayalı iznine tabidir. Bu iznin verilmesinde, Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı'na bağlı araştırma enstitülerinin ve mahallinde varsa ziraat odasının uygun görüşü alınır. Bu halde dahi kesin zaruret görülmeyen zeytin ağacı kesilemez ve sökülmez" hükmü uyarınca, bu güzergahın Bahçeyaka Köyü'nden itibaren yamaç-etek zonundan geçirilmesinin daha uygun olacağı, bu alanda 5403 sayılı Yasanın 13. maddesindeki istisnai durumlara ilişkin hükmün uygulanamayacağı, diğer güzergah noktaları bakımından ise, 5403 sayılı Yasanın 13. maddesindeki istisnai durumlara ilişkin hükümlerin uygulanabileceği sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Anılan bilirkişi raporunun taraflara tebliği üzerine, davalı idare tarafından itiraz edilmiş ise de, ileri sürülen iddialar bilirkişi raporunun içeriği ve dosyadaki bilgi ve belgeler karşısında yerinde görülmemiştir.

Bakılan davanın yukarıda anılan mevzuat hükümleri ve dosya içeriğiyle birlikte değerlendirilmesinden; mutlak tarım arazilerinin amaç dışı kullanılacağı genel kural olmakla birlikte, kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırım için bu arazilerin amaç dışı kullanımının uygun görülmesi durumunda amaç dışında kullanılabilmesi açık olup, olayda ise belirtilen özel yasa uyarınca, Kurulca verilecek lüzum kararının, kamu yararı kararı yerine geçeceğinden, lüzum kararı verilen güzergahın amaç dışında kullanılıp-kullanılmayacağına tespiti amacıyla yapılan bilirkişi incelemesi neticesinde hazırlanan ve yukarıda özetlenen rapor uyarınca anılan güzergahın S227-S229 noktaları

arasında kalan kısmı yönünden, yine raporda belirtilen (yukarıda 3 numarada teklif edilen) yerden geçirilmesinin daha uygun olacağı, diğer kısımlar için ise amaç dışı kullanımının yerinde olduğunun belirtildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda; mahkememizce söz konusu bilirkişi raporu teknik açıdan yeterli görülerek dosyada yer alan diğer bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirilmesinden, tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin işleme esas olan güzergahın S227-S229 noktaları arasında kalan kısmının, "Zeytin Dikili Tarım Arazisi, Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve Kuru Marjinal Tarım Arazisi" olması ve bu güzergahın Bahçeyaka Köyü'nden itibaren yamaç-etek zonundan geçirilmesinin daha uygun olacağına saptanması nedeniyle anılan kısmı yönünden hukuka uyarlık bulunmamakta, diğer kısımları yönünde ise hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; dava konusu işlemin, tarım dışı amaçla kullanımının uygun olduğuna ilişkin işleme esas olan güzergahın S227-S229 noktaları arasında kalan kısmı yönünden iptaline, anılan noktalar dışında kalan kısımlar yönünden ise davanın reddine, dava kısmen iptal kısmen ret ile sonuçlandığından, aşağıda dökümü yapılan 2.951.53 TL yargılama giderinin davadaki haklılık oranına göre, 2.460.53 TL'lik kısmın ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 400,00 TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, 491.00 TL'lik kısmın ise davacı üzerinde bırakılmasına, keşif avansından artan miktarın istemi halinde davacıya iadesine, 27.10-TL müdahil yargılama giderinin davalı yanında müdahil Boru Hatları İle Petrol Taşıma A.Ş. üzerinde bırakılmasına, posta avansından artan miktarın istemi halinde müdahil'e iadesine, 2577 sayılı Yasanın 46. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere, 15/12/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Gürbüz UÇAR

Üye Mehmet TOSUN

Üye Ramiz ÖZDEL

SAMSUN

EK-32

SAMSUN 2. İDARE MAHKEMESİNE

DOSYA NO:E.2009/365

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı-ANKARA

KONU: Samsun İli Terme İlçesi Dumantepe Köyü Akçay Mevkiinde 44,4061 hektar alandaki arazilerin **tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 16/02/2009 tarih 803-2921 sayılı davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline karar verilmesi talebidir.**

AÇIKLAMA :Mahkemenizin 21/04/2009 tarih E.2009/365 K.2009/373 sayılı kararı ile İYUK 3.maddeye uygun olarak dilekçenin düzenlenerek noksanı tamamlandıktan sonra harc alınmaksızın yeniden dava açılmak üzere 30 gün süre verilmiştir. Bu karar 21/05/2009 tarihinde tebliğ edilerek süresinde işbu dava ikame edilmiştir.

Davamız yalnızca tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin işlemin iptaline ilişkin olup, Samsun İli Terme İlçesi Dumantepe Köyü Akçay Mevkiinde 44,4061 hektar alanda Borasco Elektrik Üretim San.Tic.A.Ş.tarafından doğalgaz kombine çevrim santrali kurulması talebinin iptali değildir. Zaten bu konu tarım dışı kullanım kararının gerekçesidir ve bu nedenle dilekçemizin Olaylar bölümünde anlatılmıştır. Dava dilekçemiz çok açıktır, gerek 'Konu' gerek 'Sonuç' bölümlerinde hangi işleme karşı dava açtiğımız açık ve bellidir.

OLAYLAR: Samsun İli Terme İlçesi Dumantepe Köyü Akçay Mevkiinde 44,4061 hektar alanda Borasco Elektrik Üretim San.Tic.A.Ş.tarafından doğalgaz kombine çevrim santrali kurulması talebi, Toprak Koruma Kurulunda görüşülmüş ve 05/02/2009 tarihinde oyçokluğu ile kabul edilmiştir. Dava konusu karar ile de Bakanlık tarafından uygun bulunmuştur. Bu karar hukuka ve kamu yararına aykırı olup iptali gerekir.

İPTAL NEDENLERİ:

1) İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu

amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

2) Verimli özel ürün arazisi olan dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, islah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinenin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görüşmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.**

a)Kamu yararı kararı bulunmamaktadır. Toprak Koruma Kurulu üyesi ve karşı oy sahibi müvekkil ODA temsilcisine talep ettiği halde kararlar verilmemiştir. Bu nedenle kamu yararı kararı varsa da içeriği hakkında

bilgi sahibi değiliz. Ancak aşğıdaki gerekçelerle böyle bir yerde kamu yararı kararı alınması mümkün değildir çünkü kamu yararı yoktur.

b) Tarım İl Müdürlüğü teknik elemanları tarafından düzenlenen Etüt Raporunda çevrede alternatif alan olmadığı bildirilmiştir. Bu rapor da davalı idarece dosyaya sunulduğunda inceleyebileceğiz. Ancak yakın çevrede alternatif alan olması mümkün değildir ve yanında da alternatif alanın 'yakın çevre' de bulunması şartı yoktur. **Tarım dışına çıkarılan alan ve yakın çevresi Türkiye'nin en verimli ovasının sınırları içinde olup tümü tarım arazisidir. Tesisi kuracak olan şirket bu toprağı yeni almıştır ve tarım arazisi olarak satın almıştır. Çevresi de tarım arazisidir. Gidip tarım yapmayan bir yerden değil de ovanın ortasından satın alıp sonra da alternatif alan yok burada santral kuracağım demek 'ne demektir?'. Zaten Etüt Raporunda çevredeki arazilerin de tarım alanı olduğu belirtilmiştir.**

Bahse konu bölge ve çevresindeki Akçay, Çamlıca, Dumnatepe ve Ünye'nin sınır köylerinde **organik fındık üretimi yapılmaktadır** ve organik fındık üreticileri birliği kurulmuştur. **Yani bu tesisten çıkacak gazların gideceğı yer organik fındık üretimi yapılan araziler olacaktır.**

c) Samsun İlinin üst düzey bürokratları ve Tarım İl Müdürlüğü her platformda "Organik tarım Güneşi Samsun'da doğacak" demekte organik tarımı desteklemekten, çevreye asit yağışları ve sera etkisi yapacak böyle bir tesisin kurulmasına nasıl göz yummaktadırlar anlayamamıştır. Bir baskı olduğu çok açıktır ve zaten Toprak Koruma Kurulunun karar sürecinden de bu anlaşılmaktadır. İlk iki toplantıda karar alınmamıştır çünkü başlangıçta kararın red çıkma olasılığı çok yüksekti. Örneğın 30 Ocakta yapılan 2.toplantıda ZMO, TEMA ve Ziraat Fakültesi adına katılan üyeler red oyu kullanacaklarını, Ticaret Odası ve Büyükşehir Belediyesi adına katılan üyeler çekimser oy kullanacaklarını beyan etmişler, bunun üzerine Komisyon Başkanı diğer üyelere düşüncelerini sormadan toplantıya ara vermiş ve sonra da ÇED sunumundan sonra toplantı yapılmasını önererek toplantıyı bitirmiştir.

d) Dışa bağımlı bir enerji olan doğal gaz santralının bir süre sonra çeşitli nedenlerle üretime son verme durumu da göz ardı edilmemelidir. Doğada hayat insan ömrü ile ölçülemez, bir daha üretilmeyecek olan verimli toprağı birkaç on yıllık enerji için dahi öldürmek vahşettir. Enerji üretimini ucuz çıkarmak için yapıldığı anlaşılan bu yer seçiminin faturasını üreticiler ve araziden çıkarmak kamu yararı mıdır? 5403 sayılı Kanundaki istisnalar, her parayı bastırıp vatandaşın tarım arazisini satın alan, araziyi istediğı gibi kullanabilsin diye konulmamıştır.

3) Türkiye'nin bir çok bölgesinde gündeme gelen tarım dışı kullanım kararlarının iptali talebi ile tarafımızca birçok dava açılmıştır. Bunlardan Adana 2.İdare Mahkemesi ve Sakarya 2.İdare Mahkemesi kararları ektedir.

4) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin

tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliğı Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır. 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğı Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak, Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

5) İptale konu karar ile birlikte sözkonusu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, 6 adet daha santral kurulması için yatırımcı şirketler tarafından yer arandığı, Cengiz A.Ş. tarafından daha önce kurulan ve mahkeme kararı ile çalışması durdurulan mobil santral yanına kurulacak çevrim santralin ÇED Raporunun alındığı tespit edilmiştir. Bu nedenle **acilen Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesini talep etmekteyiz.**

HUKUKİ NEDENLER : Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: 05/02/2009 tarihli Toprak Koruma Kurulu Kararı, 16/02/2009 tarih 803-2921 sayılı Bakanlık kararı, Etüt raporu, Karşı Oy yazısı, Fotoğralar, Teknik Rapor vs.tüm yasal delil.

SONUÇ VE İSTEM :Yukarıda açıklanan nedenlerle; **tarım arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 16/02/2009 tarih 803-2921 sayılı davalı idare işleminin öncelik ve ivedilikle Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline;** yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

DALAMAN – TİGEM

EK-33

**T.C. DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE**

**Esas No : 2005/999
Karar No : 2008/6166**

Davacı: Tarım-İş Sendikası Genel Başkanlığı
Vekili : Av. Ahmet Vefa Güntürkün - Bankacı Sok.
No:10 Kocatepe/ANKARA

Davacı Yanında Davaya Katılanlar: 1- TMMOB
Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı
Vekili : Av. Zühal Sirkicioğlu Dönmez

2- TEMA-Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma
ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

Vekili : Av. Ömer Aykul 3- Elif Yavuz, Selahi Yavuz,
Döndü Yavuz, Nazmi Yavuz, Mehmet Yavuz, Ayşe
Çelik, Asım Yavuz, Necmettin Yavuz, Süleyman
Karabulut, Şengül Karabulut, Gökhan Karabulut,
Volkan Karabulut, Dilek Karabulut, Bülent Yavuz,
Melek Aygün, Nazmiye Yavuz, Yunus Yavuz, Zülfe
Güçlü, Ümmü Yörük, Şerife Yavuz

Vekili : Av. Selva Kayadelen
Davallılar: 1- Başbakanlık - ANKARA 2- Kültür ve
Turizm Bakanlığı - ANKARA

Davanın Özeti : 06.01.2005 günlü, 25692 sayılı
Resmi Gazetede yayımlanan 2004/8328 sayılı Bakanlar
Kurulu Kararının 2. maddesinin ekli II sayılı listesinin 6.
sirasında "Muğla - Dalaman Kültür ve Turizm Koruma
ve Gelişim Bölgesi" olarak ilan edilen kısmının iptaline
karar verilmesi istenilmektedir.

Savunmaların Özeti : Dava konusu edilen Turizm
Koruma ve Gelişim Bölgesi ilan edilen sınırlar içinde
ülke ekonomisine katkı sağlaması, üretilen gayrisafi
milli hasılasının artırılmasının yanı sıra istihdam
kapasitesinin artmasına imkan sağlamak amacıyla
tarım arazilerinin korunmasına ilişkin alınan gerekli
önlemlerin dikkate alınacağı, Turizm Koruma ve Gelişim
Bölgesi ilanı ile tarım arazilerinin yok edileceğine
ilişkin iddialarının Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi
kavramı ile bağdaşmadığı, davanın reddi gerekeceği
savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi İsmet Can'ın Düşüncesi
: 06.01.2005 günlü, 25692 sayılı Resmi Gazetede
yayımlanan 2004/8328 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının
2. maddesinin ekli II sayılı isteğinin 6.sirasında "Muğla-
Dalaman Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Koruma ve
Gelişim Bölgesi" olarak ilan edilen kısımların iptali
istemiyle açılan davada yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi
incelemesi sonucunda düzenlenen bilirkişi raporuyla
dosyanın birlikte incelenmesinden dava konusu işlemden
hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşıldığından
iptaline karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Ahmet Arslan'ın Düşüncesi:
Dava, 6.1.2005 günlü, 25692 sayılı Resmi Gazete'de
yayımlanan 2004/8328 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının
2. maddesinin eki II sayılı listenin 6.sirasında "Muğla
Dalaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi"
olarak ilan edilen kısmının iptali istemiyle açılmıştır.

2634 sayılı Turizm Teşvik Kanununun 3.maddesinde,
Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgelerinin,

tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı
ve/veya turizm potansiyelinin yüksek olduğu yöreleri
korumak, kullanmak, sektörel kalkınmayı ve planlı
gelişimi sağlamak amacıyla değerlendirmek üzere
sınırları Bakanlığın önerisi ve Bakanlar Kurulu Kararıyla
tespit ve ilan edilen bölgeleri ifade ettiği, 4. maddesinde
de bu bölgelerin tespitinde; Ülkenin doğal, tarihi,
arkeolojik ve sosyo-kültürel turizm değerleri, kış, av,
su sporları ve sağlık turizmi ile mevcut diğer turizm
potansiyelinin dikkate alınacağı hükme bağlanmıştır.

Dosyadaki bilgi ve belgeler ile yerinde yaptırılan keşif
ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen raporun
birlikte değerlendirilmesinden, Muğla-Dalaman
özelinde, korunması gereken doğal veriler ile sit alanları
ve askeri alanların bulunduğu, bölgenin "koruma-
gelişim bölgesi" şeklinde kullanıma ayrılması ve
kullanım konusunda bir esneklik gösteren dava konusu
sınır belirlenmesinin ilgili bakanlıkların denetim ve
sorumluluğu alanındaki alanlarla ilgili yetkilerin Kültür
ve Turizm Bakanlığı'na devri anlamına geldiği, Kültür
ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgesinin sınırlarının
belirlenmesi ve planlama sürecinde yalnızca turizm
gibi gelişim ve kullanma kavramlarının öne çıktığı bir
anlayışla sınırlı kalınması, tam planlama bölgesi içinde
ayrıntılı bir arazi kullanım planı geliştirilmemiş olması
ve korunacak alanların büyüklük ve konularına
değinilmemesinin önemli bir eksiklik olduğu, kamu
mülkiyetindeki arsa ve araziler üzerinde öngörülen
büyüklükteki gelişme kararını, Kanunun "Kültür
ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" tanımında
belirtilen koruma amacı ile bağdaştırılabilir olanağının
bulunmadığı, bölgenin tarımsal kesimi açısından
büyük öneme sahip üretici bir tarım işletmecisinin,
kaynak kullanımını açısından tüketime ve sınırlı bir
turist kesimine yönelik bir kullanıma uygunluk ölçüsü
ile değerlendirilmiş olmasının kamu yararına ve ülke
çıkarlarına aykırı olduğu gibi 5403 sayılı Toprak Koruma
ve Arazi Kullanımı Kanununun da aykırı olacağı, orman
arazilerinde öngörülen turistik yatırımların yapılması
halinde orman arazileri tahrip olabileceği, bölgenin
mutlak koruma özellikleri dikkate alındığında "Kültür
ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" kullanımının
tümüyle "turizm gelişme" kullanımına dönüşeceğiinden
dava konusu Bakanlar Kurulu Kararında kamu yararı
bulunmadığı sonucuna varıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, 6.1.2005 günlü, 25692 sayılı Resmi
Gazete'de yayımlanan 2004/8328 sayılı Bakanlar Kurulu
Kararının 2.maddesinin eki II sayılı listenin 6. sırasında
Muğla Dalaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim
Bölgesi" olarak ilan edilen kısmında kamu yararı
bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu 6.1.2005 günlü,
25692 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2004/8328
sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 2.maddesinin eki II
sayılı listenin 6.sirasında "Muğla Dalaman Kültür ve
Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" olarak ilan edilen
kısmının iptaline karar verilmesinin uygun olacağı
düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin
açıklamaları dinlendikten ve dosya incelendikten sonra
Elif Yavuz, Selahi Yavuz, Döndü Yavuz, Nazmi Yavuz,
Mehmet Yavuz, Ayşe Çelik, Asım Yavuz, Necmettin
Yavuz, Süleyman Karabulut, Şengül Karabulut, Gökhan
Karabulut, Volkan Karabulut, Dilek Karabulut, Bülent

Yavuz, Melek Aygün, Nazmiye Yavuz, Yunus Yavuz, Zülfe Güçlü, Ümmü Yörük ve Şerife Yavuz'un davacı yanında davaya katılma istemi, görülmekte olan davada iptali istenilen "Muğla-Dalaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" kapsamındaki bir kısım arazi yönünden mülkiyet iddiasıyla açmış oldukları davaların bulunması ve yörede tarımsal faaliyetlerini sürdürerek yaşayan belde sakinleri olmaları nedeniyle davanın sonucu ile yakından ilgisi bulunduğundan, kabul edilerek işin gereği görüldü:

Dava, 06.01.2005 günlü, 25692 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2004/8328 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 2. maddesinin ekli II sayılı listesinin 6. sırasında "Muğla - Dalaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" olarak ilan edilen kısmının iptali istemiyle açılmıştır.

06.01.2005 günlü 25692 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2004/8328 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 2. maddesinin ekli II sayılı listesinin 6. sırasında "Muğla -Dalaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" olarak ilan edilen kısmının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 1.8.2003 günlü 25186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4957 sayılı Kanunla değişik 3. maddesi ile aynı Kanunun 37. maddesine dayanılarak çıkarılan 05.05.2004 günlü 25463 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezlerinin Belirlenmesine ve İlanına ilişkin Yönetmelik'te öngörülen koşullara, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına uygun bulunup bulunmadığının incelenmesi amacıyla Dairemizin 16.01.2007 günlü kararı üzerine 07.05.2007 gününde Naip Üye Zeynep Yılmaz niyetinde Prof. Dr. Melih Ersoy, Prof. Dr. Duran Taraklı, Doç. Dr.Çağatay Keskinok'un katılımıyla oluşan bilirkişi kurulunca yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda hazırlanan raporda özetle;

Muğla-Dalaman özelinde, korunması gereken doğal veriler ile (tarımsal alanlar, ormanlar), sit alanları ve askeri alanların bulunduğu bir bölgenin, "koruma-gelişim bölgesi" şeklinde kullanıma ayrılmasını ve kullanım konusunda bir esneklik öngören dava konusu sınır belirlenmesinin, ilgili bakanlıkların denetimindeki ve sorumluluğundaki alanlarla ilgili yetkilerin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devri anlamına geldiği, bu şekilde, korunacak doğal verileri olan somut bir yere ilişkin idari işlem ile ilgili bakanlıklar arasında yetki devrinin gerçekleştirildiği, bölgede arazi kullanımları yönüyle gelişme açısından değerlendirilmesi kesinlikle olanaklı olmayan alanların önemli bir ağırlık oluşturduğu, buna karşın dava konusu bölgeleme ile büyük bir bölümü-doğrudan alan kullanımları şeklinde bir gelişme açısından kullanılması olanaklı olmayan çok büyük bir alan üzerinde genel ve esnekliği olan bir kullanım kararı getirilerek belirsizlik üretildiği, dava konusu "koruma ve gelişim bölgesi," sınırının, Yasanın öngördüğü "sürdürülebilirlik" "koruma-kullanma dengesi", "koruma-gelişim dengesi" ilişkisinin sağlıklı biçimde oluşturulabileceği anlamlı bir bölgeyi tanımlayamadığı, dava konusu sınırlar içinde kalan koruma alanlarının nitelikleri dikkate alındığında Yasanın öngördüğü koruma-gelişim bölgesi kavramının uygulanabileceği alanlar kapsamına alınmasının olanaklı olmadığının gözlenebildiği, koruma alanları dışında kalan alanların turizm açısından kullanılabilirliği konusu bir yana bu alanların görelî olarak koruma alanlarına göre küçüklüğünün de "koruma-gelişim" şeklinde bir bölgelemeyi anlamsız hale getirmekte

olduğu, alan kullanımları açısından yaratılan esnekliğin değerli tarım topraklarının yitirilmesi yanı sıra bölgenin ağırlıklı ekonomik uğraşısı olarak tarım sektörünün istihdam yapısını da olumsuz etkileyeceği, koruma önceliklerinin bulunduğu bu bölgede, Yasanın öngördüğü teşvik ve desteklerle yönlendirildiğinde ileride değerli tarım topraklarının yitirilmesi ve tarım sektörü aleyhine bir dengesizliğin yaratılmasının kaçınılmaz olduğu, dava konusu bölgede bu denli yoğun bir yatırım öngörülmesinin, Anayasa'nın 169. maddesindeki "Devlet, ormanların korunması ve sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır" ve "Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez," ilkelerine taban tabana zıt olduğu, bölgenin mutlak koruma özellikleri dikkate alındığında "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" kullanımının tümüyle "turizm gelişme" kullanımına dönüşeceği, bölgenin tarımsal kesimi açısından büyük öneme sahip üretici bir tarım işletmesinin, kaynak kullanımını açısından tüketime ve sınırlı bir turist kesimine yönelik bir kullanıma uygunluk ölçütü ile değerlendirilmiş olmasının kamu yararına ve ülke çıkarlarına aykırı olduğu, orman arazilerinde öngörülen turistik yatırımların yaşama geçirilmesi durumunda, adacıklar şeklinde bugüne kadar nasılsa ulaşılabilemiş çam ormanlarının da ortadan kalkmasına neden olacağı, uyumsuzluk konusu Bakanlar Kurulu Kararının kamu yararına uygun olmadığı belirtilmiştir.

Yukarıda içeriği açıklanan bilirkişi raporu taraflara tebliğ edilmiş, rapora davalı idare tarafından yapılan itiraz uyumsuzluğun esasını etkiler nitelikte görülmemiştir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerle bilirkişi raporunun birlikte değerlendirilmesinden, uyumsuzluk konusu 06.01.2005 günlü, 25692 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2004/8328 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 2.maddesinin ekli II sayılı listesinin 6.sirasında "Muğla-Dalaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" olarak ilan edilen kısmında kamu yararı bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline, aşağıda ayrıntısı yer alan 4237,20 YTL yargılama giderleri ile davacı vekili lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca takdir olunan 500,00 YTL cezalet ücretinin davalı idarelerden alınarak davacıya verilmesine, davacı yanında davaya katılanların yapmış olduğu yargılama giderlerinin üzerlerinde bırakılmasına 08.10.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Bekir AKSOYLU

Üye Banu DİLÇİN

Üye Habibe ÜNAL

Üye Zeynep YILMAZ

Üye Tülin ÖZGENÇ

YALOVA – ALTINOVA

EK-34

**T.C. DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE**

Esas No : 2005/5259

Karar No : 2008/2218

Davacı: Subaşı Belediye Başkanlığı

Vekili: Av. Zühal Sirkecioğlu Dönmez

Davacı Yanında Davaya Katılanlar : 1 - Ahmet Yılmaz, Filiz Fidan, Mahmut Fidan, Ünal Tunalı, Ali Soydan, Ali Kenar, Musa Kuş, İbrahim Çelik, Yusuf Çırak, Kanber Türedi, Mehmet Düzen, Veli Metin, Ali Cömert

Vekili : AV. Zühal Sirkecioğlu Dönmez

2 - TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı

Vekili : AV. Zühal Sirkecioğlu Dönmez

3- Hikmet Aydoğan, Güldali Fidan, Semra Fidan, Osman Murat

Vekili : AV. Kadri Veziroğlu

4- Ü.Fidan, Emel Fidan, Fatma Fidan, Neval Aydoğan, Hatice Fidan, Sebile Çoban, Saluf Çoban, H.Nesrin Tatlioğlu, Sibel Şen, Kurtuluş Önder, Fedai Aydoğan

5- M.Ali Karaböcek, S.Selami Doğan, Hakkı Öztürk, İsmail Sadım, Ertan İnan, Ahmet Emek, Cahit Gür, İbrahim Öztürk, Tahsin Otlu, Adnan Otlu, F.Celal, İlhan Dinç, Erdoğan Sancar, Ercan Sancar, Orhan Kahveci, Volkan Kahveci, İbrahim Denizli, Şükrü Dinç, Salim Berk, Celal Fahrettin Kahraman, Metin Gümüş, İsmail Yakın, H.Zeki Kendigelen, Hasan Makinacı, Engin Maden, Ersan Avcı, Mehmet Aslanparçası, Celalettin Özen, Erkan Ekiz, Mustafa Akkaş, Galip Güler, Adnan Gür, Nabi Çimen, Ali Külahlı, Fahrettin Kahraman Şamil Zengin, Edip Güler, Ali Edizaslan, Savaş Bıyıklı, Fikret Kemeriz, Bahadır Akman, Hüseyin Aydoğan, Selçuk Günay

6- Haşim Bayraktar

7-İlhan Bayraktar, Muammer Demirkan, İsmail Gürsaka, Veli Karabacak,

8- Müslüm Karabacak

9- Mehmet Aslanparçası, Mustafa Güner, İlhan Aslanparçası, Tülay Aslanparçası, Sema Aslanparçası, Mesut Güner

10- Eyüp Aksoy, Ahmet Yılmaz, Remzi Yüksel, Nadir Doğru, Halime Aksoy, Ahmet Dinçer, Hasan Doğru, İmdat Ayvaz, Nedim Koç, Kemal Buguş, Salih Dikyar, Nazım Ürgen, Azmi Karakaşan, Selim Aksoy, Kamil Demirci, Metin Yılmaz, Murat Erdoğan, Ali Dağ, Kadir Kocaman, Murat Uygun, Önder Tok, Metin Sağdıç, Ünal Aksoy, Yüksel Yavuz, Fikret Pehlivan, Osman Yavaş, Saffet Güven, Erdem Demirel, Muhammed Karacabey, Hamza Çolak, Fikret Budak, Ahmet Çolak, Ahmet Karacabey

11- Recep Şenol, Ali Şenol, Hasan Kenar, Hasan Kocaman, Ramazan Türedi, Hamza Dağlı, Yılmaz Gürbüz, Cevdet Yılmaz, Remziye Yılmaz, Ali Çalışkan, Celal Kurt, İbrahim Denizli, Ahmet Metin, Nihat Metin, Cemalettin Kılıç, Naci Güney, Metin Uzun, Ali Kenar, Kemal Gürbüz, Salih Müjde, Yunus Kuru, Cemalettin Özen, İ.Ali Tunalı

12- Ümit Topal, Nalan Fırat, Mustafa Veysel, Fırat Mehmet Yaşarkurt, Nursel Meral

13- Hasan Yenice, Ali Ortakarabucul, Halim Yılmaz, Recai Arıcı, Cengiz Arıcı, Asım Abul

14- Hayati Bülbül, Fahri Yılmaz, Ekrem Aydoğan, Mehmet Gürses, Hasan Düzgün, İlhan Gürses, Sabri Çorbacı, Sadık Dinler, Ayhan Ekdoğan, Nazım Tunalı, Teyfik Aydoğan, Yüksel Aydoğan, Mümin Karataş, Hüseyin Çorbacı, Hüseyin Erol, Metin Bülbül, Sezai Aydın, Hilmi Bülbül, Ahmet Dinçer, Kamil Arabacı, Davut Çorbacı, Ahmet Tunalı, Ali Rıza Karataş, Salih Gürses, Mürsel Gürses, Müslüm Erdoğan, Recai Bülbül, Ali Kangal, Sebahattin Kangal

Davali: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı - ANKARA

Davali Yanında Davaya Katılanlar: 1- Yalova Altınova Tersane Girişimcileri San. Ve Tic. A.Ş

Vekili: Av. Veysel Aşkın

2- Altınova Belediye Başkanlığı

Vekili: Av. Tezcan Çakır 3 - Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı - ANKARA

Davanın Özeti: Yalova İli, Altınova İlçesi, Hersek Köyü, Kumluk mevkiinde Tersane Alanına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 28.4.2005 tarihinde 3621 sayılı Kıyı Kanununun 7 nci maddesi uyarınca onaylanan 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planının usulüne uygun yapılmadığı, kamu yararının gözetilmediği bölgenin tarımsal niteliği, özel iklim koşulları, çevresel doğal yapının dikkate alınmadan onandığı iddiasıyla iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Davacının dava açma ehliyetinin bulunmadığı, Yalova Altınova Tersane Girişimcileri San. Tic.A.Ş.'nin başvurusunun Valilikçe değerlendirilmesi ve ilgili kurum görüşleri alınarak yapılan planın 3621 sayılı Yasaya uygun olduğu, davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Davali Yanında Davaya Katılanların Savunmasının Özeti : Usulüne uygun yapılan imar planında şehircilik ilkeleri, planlama esaslarına ve kamu yararına aykırılık bulunmadığından davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi Sedef Türkdoğan'ın Düşüncesi : Dairemizce mahallinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen bilirkişi raporu ile dosyadaki bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden, dava konusu planın 3621 sayılı Yasa, gemicilik ve sanayiye katkısı açısından kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına uygun olduğu anlaşıldığından davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Ekrem Atıcı'nın Düşüncesi : Dava, Yalova İli, Altınova İlçesi, Hersek Köyü, Kumluk Mevkiinde Tersane Alanına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 28.4.2005 tarihinde 3621 sayılı Kıyı Kanununun 7. maddesine göre onanan 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planının iptali istemiyle açılmıştır.

Davali idarenin davacının işlemle menfaatinin ihlal edilmediğine ilişkin itirazı, Kıyı Kanununa göre kıyıların, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açık olması, işlemin kıyıda bu şekilde yararlanmayı etkileyecek nitelikte bulunması nedeniyle yerinde görülmemiştir.

3621 sayılı Kıyı Kanununun 7. maddesinde, kamu yararının gerektirdiği hallerde uygulama imar planı kararları ile deniz göl ve akarsularda ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebileceği, bu gibi yerlerde doldurma

veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifinin, valilik görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskan Bakanlığına gönderileceği, Bakanlığın, konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceleyeceği, uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanacağı, bu yerler için yapılacak planlar hakkında İmar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı, ancak, bu planların Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından, 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planların ise, anılan Kanunun 7 nci maddesine göre tasdik edileceği, bu alanlar üzerinde 6 ncı maddede belirtilen yapılar ile yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları düzenlenebileceği belirtilmiş, aynı Yasanın 6. maddesininin (b) bendinde, faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıda başka yerde yapılması mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri, kıyıda uygulama imar planı kararı ile yapılabilecek tesisler arasında sayılmıştır.

Uyumsuzlukta, dava konusu dolgu alanı uygulama imar planı, Yalova Altınova Tersane Girişimcileri Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından yapılan başvuruyu üzerine Valiliğin değerlendirmesi ve ilgili kuruluşların görüşleri alınarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından onanmıştır. Plan onanmadan önce ilgili belediyelerden Subaşı Belediyesi'nin uygun görüşü alınmamış ise de anılan Belediye Meclisinin daha sonra aldığı kararlar dava konusu plana uygun görüş verdiği sonucuna varıldığından işlemde şekil yönünden hukuka aykırılık görülmemiştir.

Dava konusu planın şehircilik ilkeleri, planlaması esasları, imar mevzuatı ve kamu yararına uygun olup olmadığının saptanması amacıyla yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda üç kişilik bilirkişi kurulunca düzenlenen raporda özetle; Dünya ve Türkiye'de tersanelere ihtiyaç bulunduğu, gemi sanayiinin emek yoğun bir sektör olduğu, yan sanayi ile birlikte başlangıçta 15.000-20.000 kişilik doğrudan istihdam yaratma potansiyeline sahip olduğu, bunun 80.000' e ulaşmasının beklendiği, döviz girdisi sağlayacağı, ülke savunmasına katkısı olacağı, tersane alanına bitişik ve kıyıya paralel 15 m. genişliğinde yol geçirildiği, bu yolun, tersane ve ek tesislerin yakınındaki yerleşim yerlerinin mekansal yapısı üzerinde olumsuz bir etki yapmasını engelleyeceği, kıyı kenar çizgisinden belirli bir mesafede bulunan toprakların tarıma elverişli olmadığı, Hersek Gölü ve çevresinin Çevre ve Orman Bakanlığınca sulak alan ilan edilmediği, Gölün ve Hersek Deltasının, faaliyet alanından yeterli kadar uzakta olması nedeniyle tersane inşaatından etkilenmeyeceği, alanın kirlilik nedeniyle su ürünleri istihsal alanı olarak düşünülmesinin mümkün olmadığı, gerekli önlemlerin alınması şartıyla tersane inşaatına fay hattının engel teşkil etmeyeceği, hazırlanan ÇED rapora göre koşullara uyulması kaydıyla faaliyetin çevreyi olumsuz etkilemeyeceği, kıyı bandı açısından tersane-çekerek-yat yerinin ve konumunun uygun bulunduğu, yol bağlantılarının yeterli olduğu, planın kamu yararına, şehircilik ilkeleri, planlama esaslarına uygun bulunduğu belirtilmiştir.

Yukarıda özetlenen bilirkişi raporu ile dosyada bulunan bilgi ve belgelerin incelenmesinden; dava konusu planın, 3621 sayılı Kıyı Kanununa, ülke ekonomisine sağlayacağı katkı nedeniyle kamu yararına, şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına uygun olduğu anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince önceden belirlenen 26.12.2007 tarihinde davacı Subaşı Belediye Başkanlığı'nı, davacı yanında davaya katılanlardan Ahmet Yılmaz, Filiz Fidan, Mahmut Fidan, Ünal Tunalı, Ali Soydan, Ali Kenar, Musa Kuş, İbrahim Çelik, Yusuf Çırak, Kanber Türedi, Mehmet Düzen, Veli Metin, Ali Cömert ; TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası'nı temsilen AV.Zühal Sirkecioğlu Dönmez'in, Hikmet Aydoğan, Güldali Fidan, Semra Fidan, Osman Murat'ı temsilen AV.Kadri Veziroğlu'nun geldiği, davacı yanında davaya katılanlardan Ü.Fidan, Emel Fidan, Fatma Fidan, Neval Aydoğan, Hatice Fidan, Sebile Çoban, Şaluf Çoban, H.Nesrin Tatlıoğlu, Sibel Şen, Kurtuluş Önder, Fedai Aydoğan, M.Aİi Karaböcek, S.Selami Doğancı, Hakkı Öztürk, İsmail Sadım, Ertan İnan, Ahmet Emek, Cahit Gür, İbrahim Öztürk, Tahsin Otlu, Adnan Otlu, F.Celal, İlhan Dinç, Erdoğan Sancar, Ercan Sancar, Orhan Kahceci, Volkan Kahveci, İbrahim Denizli, Şükrü Dinç, Salim Berk Celal, Fahrettin Kahraman, Metin Gümüş, İsmail Yakın, H.Zeki Kendigelen, Hasan Makinacı, Engin Maden, Ersan Acı, Mehmet Aslanparçası, Celalettin Özen, Erkan Ekiz, Mustafa Akkaş, Galip Güler, Adnan Gür, Nabi Çimen, Ali Külahlı, Fahrettin Kahraman, Şamil Zengin, Edip Güler, Ali Edizaslan, Savaş Bıyıklı, Fikret Kemeriz, Bahadır Akman, Hüseyin Aydoğan, Selçuk Günay, Haşim Bayraktar, İlhan Bayraktar, Muammer Demirkan, İsmail Gürsakal, Veli Karabacak, Müslüm Karabacak, Mehmet Aslanparçası, Mustafa Güner, İlhan Aslanparçası, Tülay Aslanparçası, Sema Aslanparçası, Mesut Güner, Eyüp Aksoy, Remzi Yüksel, Nadir Doğru, Halime Aksoy, Ahmet Dinçer, Hasan Doğru, İmdat Ayvaz, Nedim Koç, Kemal Buguş, Salih Dikyar, Nazım Ürgen, Azmi Karakaşan, Selim Aksoy, Kamil Demirci, Metin Yılmaz, Murat Erdoğan, Ali Dağ, Kadir Kocaman, Murat Uygun, Önder Tok, Metin Sağdıç, Ünal Aksoy, Yüksel Yavuz, Fikret Pehlivan, Osman Yavaş, Saffet Güven, Erdem Demirel, Muhammed Karacabey, Hamza Çolak, Fikret Budak, Ahmet Çolak, Ahmet Karacabey, Recep Şenol, Ali Şenol, Hasan Kenar, Hasan Keçaman, Ramazan Türedi, Hamza Dağlı, Yılmaz Gürbüz, Cevdet Yılmaz, Remziye Yılmaz, Ali Çalıışkan, Celal Kurt, İbrahim Denizli, Ahmet Metin, Nihat Metin, Cemalettin Kılıç, Naci Güney, Metin Uzun, Kemal Gürbüz, Salih Müjde, Yunus Kuru, Cemalettin Özen, İ.Ali Tunalı, Ümit Topal, Nalan Fırat, Mustafa Veysel Fırat, Mehmet Yaşarkurt, Nursel Meral, Hasan Yenice, Ali Ortakarabucul, Halim Yılmaz, Recai Arıcı, Cengiz Arıcı, Asım Abul, Hayati Bülbül, Fahri Yılmaz, Ekrem Aydoğan, Mehmet Gürses, Hasan Dizgin, İlhan Gürses, Sabri Çorbacı, Sadık Dinler, Ayhan Ekdoğan, Nazım Tunalı, Tevfik Aydoğan, Yüksel Aydoğan, Mümin Karataş, Hüseyin Çorbacı, Hüseyin Erol, Metin Bülbül, Sezai Aydın, Hilmi Bülbül, Ahmet Dinçer, Kamil Arabacı, Davut Çorbacı, Ahmet Tunalı, Ali Rıza Karataş, Salih Gürses, Mürsel Gürses, Müslüm Erdoğan, Recai Bülbül, Ali Kangel, Sebahattin Kangel'in gelmediği, davalı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nı temsilen hukuk müşaviri Suna Kotan'ın geldiği, davalı idare yanında müdahillerden Altınova Belediye Başkanlığı'nı temsilen AV. Tezcan Çakır'ın, Yalova - Altınova Tersane Girişimcileri San. ve Tic. A.Ş.'ni temsilen AV. Cenk Süleyman Kalem'in, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı'nı temsilen hukuk müşaviri B.Çiğdem Coşkun'un geldiği görülmekle, Savcı Ekrem Atıcı'nın katılmasıyla duruşma yapıldı. 4.4.2008 gününde yapılan duruşma müzakeresinde Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten dosyadaki belgeler

incelendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, Yalova İli, Altınova İlçesi, Hersek Köyü, Kumluk mevkiinde Tersane Alanına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 28.4.2005 tarihinde 3621 sayılı Kıyı Kanununun 7 nci maddesi uyarınca onaylanan 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planının iptali istemiyle açılmıştır.

3621 sayılı Kıyı Kanununun 7.maddesinde "Kamu yararının gerektirdiği hallerde uygulama imar planı kararı ile deniz göl ve akarsularla ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir.

Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, Valilik görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskan Bakanlığına gönderilir. Bakanlık konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu gibi yerler için yapılacak planlar hakkında imar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak bu planlar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanunun 7'nci maddesine göre tasdik edilir" hükmü yer almıştır.

Dolgu alanında plan yapılabilmesi için ilgili idarenin (belediye sınırları içinde ise belediyenin) planı hazırlaması ve bu yolda Valiliğe teklifte bulunması veya uygun görüşünün olması gerekmektedir. 3621 sayılı Yasanın 7.maddesinde öngörülen bu usul uygulanmaksızın doğrudan üçüncü kişinin hazırlayarak sunduğu planın Bakanlıkça onaylanması planın usul yönünden iptalini gerektirmektedir. İdari Dava Daireleri Kurulunun 29.12.2005 günlü, E:2005/807 sayılı, 10.7.2003 günlü, E:2003/326, K:2003/588 sayılı kararları da bu yöndedir.

Uyuşmazlık konusu dolgu alanının Altınova ve Subaşı Belediyesi sınırları içinde kalması nedeniyle anılan belediyelerce imar planının hazırlanması veya uygun bulunması gerektiği, yani anılan belediyelerin iradelerinin Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca plan onanmadan önce aynı yönde birleşmesi gerektiği açıktır.

Ancak Altınova ve Subaşı Belediyelerince dava konusu imar planına ilişkin uygun görüşlerinin Valilik teklifi ile birlikte Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca sunulmasından sonra anılan Bakanlıkça imar planının uygun bulunarak onanması ile imar planı yürürlüğe girecektir.

Oysa, uyuşmazlık konusu olayda, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 28.4.2005 tarihinde dava konusu 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planı onandıktan sonra, 10.2.2006 günlü, 2006/27 ve 5.5.2006 günlü, 2006/60 sayılı, Altınova Belediye Meclisi, 7.6.2006 günlü, 17 sayılı Subaşı Belediye Meclisi kararları ile uygun görüş verilmiş ise de, yukarıda anılan yasal düzenleme uyarınca 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planı yapılmadan önce alınması gereken uygun görüşün, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca anılan planın onaylanmasından sonra verilmesi anılan Yasa maddesinin özüne ve sözüne açıkça aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu imar planının iptaline, 1.100 YTL vekalet ücreti ile 408.10 YTL yargılama giderlerinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, artan 290 YTL posta pulunun istemi halinde davacıya iadesine, 41 YTL yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacı yanında davaya katılan Ahmet Yılmaz ve arkadaşlarına verilmesine, 48,60 YTL

yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacı yanında davaya katılan TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı'na verilmesine, 67,50 YTL posta giderinin davalı idareden alınarak M. Ali Karaböcek ve arkadaşlarına verilmesine, 22,00 YTL posta giderinin davalı idareden alınarak Mehmet Aslanparçası ve arkadaşlarına verilmesine, 88,75 YTL posta giderinin davalı idareden alınarak Recep Aksoy ve arkadaşlarına verilmesine, 21,00 YTL posta giderinin davalı idareden alınarak Ümit Topal ve arkadaşlarına verilmesine, 25,50 YTL posta giderinin davalı idareden alınarak Hasan Yenice ve arkadaşlarına verilmesine, 101,50 YTL posta giderinin davalı idareden alınarak Hayati Bülbül ve arkadaşlarına verilmesine, toplam 354,60 YTL harç giderinin davalı idareden alınarak Hikmet Aydoğan ve 10 arkadaşları ile diğer müdahiller (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 numaralarda belirtilen müdahillere) verilmesine, davalı idare yanında davaya katılanların yargılama giderlerinin üzerlerinde bırakılmasına, 04.04.2008 gününde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan Bekir AKSOYLU

Üye Nazlı KOÇER (X) Üye Habibe ÜNAL (XX)

Üye Zeynep YILMAZ Üye Tülin ÖZGENÇ

KARŞI OY (X) : Yalova İli, Altınova İlçesi, Hersek Köyü, Kumluk mevkiinde Tersane Alanına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 28.4.2005 tarihinde 3621 sayılı Kıyı Kanununun 7 nci maddesi uyarınca onaylanan 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planının iptali istenilmektedir.

3621 sayılı Kıyı Kanununun 7.maddesinde "Kamu yararının gerektirdiği hallerde uygulama imar planı kararı ile deniz göl ve akarsularla ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir.

Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, Valilik görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskan Bakanlığına gönderilir. Bakanlık konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu gibi yerler için yapılacak planlar hakkında imar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak bu planlar Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca tarafından 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanunun 7'nci maddesine göre tasdik edilir" hükmü yer almıştır.

Olayda, Yalova Altınova Tersane Girişimcileri Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından yapılan başvuru üzerine söz konusu yerde valiliğin değerlendirilmesi ve ilgili kurum görüşleri alınarak 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planı 3621/3830 sayılı Kıyı Kanununun 7.maddesi uyarınca bakanlıkça onanmıştır.

Altınova Belediye Başkanlığınca şirketin belediyeleriyle irtibatlı olarak projeyi hazırladığı belirtilmektedir.

Planın, şirket ile belediye tarafından irtibatlı olarak ve valiliğin ve diğer ilgili kuruluşların uygun görüşleri alınarak hazırlanmış olması Yasanın aradığı şekli şartın yerine getirildiğini göstermektedir.Şirketle irtibata geçen belediyenin ayrıca dolgu plan teklifinde bulunmasına gerek yoktur.

Bu durumda işlem usulüne uygun olarak tesis edildiğinden davanın esasının incelenmesi gerektiği oyuyla karara katılmıyorum.

Üye Nazlı KOÇER

KARŞI OY (XX) : Dava, Yalova İli, Altınova İlçesi, Hersek Köyü, Kumluk mevkiinde Tersane Alanına İlişkin Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 28.4.2005 tarihinde 3621 sayılı Kıyı Kanununun 7 nci maddesi uyarınca onaylanan 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planının iptali isteğiyle açılmıştır.

3621 sayılı Kıyı Kanununun 7.maddesinde "Kamu yararının gerektirdiği hallerde uygulama imar planı kararı ile deniz göl ve akarsularla ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir.

Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, Valilik görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskan Bakanlığına gönderilir. Bakanlık konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu gibi yerler için yapılacak planlar hakkında imar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak bu planlar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanunun 7'nci maddesine göre tasdik edilir" hükmü yer almıştır.

Yalova İli, Altınova İlçesi, Hersek Köyü, Kumluk Mevkiinde Tersane Alanına İlişkin Yalova Altınova Tersane Girişimcileri Sanayi ve Anonim Şirketi tarafından Altınova Belediye Başkanlığı ile irtibatlı olarak ve Valilik ile ilgili kuruluşların görüşleri de alınmak suretiyle hazırlanıp Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylanan 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planının, Altınova Belediye Meclisinin 5.5.2006 günlü, 2006/60 sayılı; Subaşı Belediye Meclisinin 9.5.2006 günlü, 12 sayılı kararları ile uygun bulunduğu, Subaşı Belediye Başkanınca 5393 sayılı Belediye Kanununun 23. maddesi uyarınca kararın yeniden görüşülmek üzere belediye meclisine iade edilmesi üzerine Subaşı Belediye Meclisinin 7.6.2006 günlü, 17 sayılı kararı ile ilk kararın aynen kabul edildiği, yani ilgili belediyelerin de uygun görüşünün bulunduğu dosyanın incelenmesinden anlaşıldığından 3621 sayılı Kanunun 7.maddesine uygun şekilde tamamlanan dava konusu planda usul yönünden hukuka aykırılık görülmemiştir.

Dava konusu planın yapılacak tersanenin sanayiye katkısı da göz önünde bulundurularak kamu yararına şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına uygun olup olmadığının saptanabilmesi amacıyla Dairenin 22.9.2006 günlü kararı üzerine 27.12.2006 gününde niyabetim altında, tarafımdan re'sen seçilen Prof. Dr. Muhittin Söylemez, Prof. Dr. Mehmet Karpuzcu, Prof. Dr. Seniha Çelikhhan'dan oluşan bilirkişi kurulunca yerinde yapılan inceleme sonucunda düzenlenen raporda özetle; "Yalova İli, Altınova İlçesi, Hersek Köyü, Kumluk Mevkiinde bulunan bir kısım alanın Tersane Alanı olarak belirlenmesi için Yalova Altınova Tersane Girişimcileri Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından yapılan başvuru üzerine sözkonusu yerde 4, 5 km uzunluğunda, 50 metre genişliğinde kıyı ve deniz alanı için valiliğin değerlendirmesi ve ilgili kurum görüşleri alınarak yapılan 1/1000 ölçekli dolgu alanı imar planının 3621/3830 sayılı Kıyı Kanununun 7.maddesi uyarınca Bakanlık tarafından onandığı, ülkemizin; 8333 km sahil şeridinde sahip olmasına ve kabotaj hakkı konusundaki duyarlılığına karşın deniz ulaşımından yolcu ve yük taşımacılığı boyutunda ülke içi ve sınır ötesi boyutunda yeterince yararlanmadığı, deniz ulaşımından yeterli oranda yararlanılması ve kalkınmaya temel olabilecek gemi inşa sektörünün gelişmesi için bu sektöre desteğin

atırılması, buna paralel olarak da yeni tersanelerin yapılmasının ise bir zorunluluk olduğu, üç tarafı denizlerle çevrili olan Ülkemizde, denizyolları ile ulaşım geliştirilmesinin ve gemi sanayinin gelişmesinin, ulusal kalkınma için gerekli koşullardan biri olduğu, denizyollarının taşımacılıktaki payının artırılması ise; tersanelerin yapılmasının yanı sıra, limanların da yapılmasını zorunlu kıldığı, denizyolu ile yapılacak taşımanın karayoluna nazaran 2,5 misli daha ucuz olduğu, buna mukabil deniz taşımacılığının yük ve yolcu taşımacılığında ki payının sürekli azaldığı denizyollarının ulaşımdaki payının artırılması için yük ve yolcu gemilerinin sayılarının artırılması, bunun için de tersane sayısının ülke genelinde artırılması gerektiği bu durumun kamu yararı açısından önem arz ettiği, yenilenecek Türk gemi filosunun yurt dışında yaptırılarak döviz kaybına sebep olunmaması, yine yerli tersanelerin alacakları yurt dışı siparişleri ile döviz girdisi sağlanması, ekonomi ve istihdam açısından geri dönüşü olmayan, telafisi imkansız zararlara sebebiyet verilmemesi için acilen yeni tersanelerin açılmasına zaruret bulunduğu. gemi inşa sanayinin sadece gemi yapım tesislerinden ibaret olmayıp yan sanayiye de beraberinde getireceği, gemi inşa sanayiye emek yoğun bir sektör olup ortalama 500 iş kolunu direkt olarak desteklediği, bu yan sanayi kuruluşlarının Türkiye'nin en genç ve en küçük ili olan Yalova ekonomisine canlılık getireceği gibi yurtdışı bağlantılı inşa edilecek gemiler neticesinde de ülkeye döviz girdisi sağlayacağı, tersanede doğrudan istihdam edilecek 1 kişiye karşılık yan sanayide yaratılacak istihdamın 6-7 kişi olduğu, bölgede başlangıçta 15000-20000 kişilik doğrudan bir istihdam yaratma potansiyelinin yan sanayinin katkısıyla 80000 kişiye ulaşacağı, faaliyetin bölgenin ve dolayısıyla ülkenin ekonomik düzeyini yükseltecek özellikleri taşıdığı, dava konusu İmar Planının, Kıyı Kanunu'nun 7 nci maddesi ve Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 14. maddesi çerçevesinde yetkili kılınan Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca, Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik çerçevesinde, tüm ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının da görüşleri doğrultusunda onaylandığı, plan mevzuata, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına uygun olarak hazırlandığı gibi, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda istihdama, ülke ve bölgenin ekonomik kalkınmasına da katkıda bulunacağı bu yönüyle kamu yararına bir uygulama niteliği taşıdığı, Tersane ve Ek Tesislerinin dolgu alanı olarak planlandığı, Plan uygulama hükümlerinde dolgu yapılmak suretiyle kazanılacak arazilerin kıyı kenar çizgisinin kara tarafında bulunan alanlarla yol bağlantısının onanlı İmar Planlarıyla bütünleşecek şekilde ilgili idarelerce sonuçlandıracağı belirtilen, bu bağlantının hazırlanmakta olan Yalova 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında Karayolları Genel Müdürlüğü'nün görüşleri doğrultusunda yer alacağı, onanlı planda dolgu alanına bitişik ve kıyıya paralel 15 m genişliğinde geçirilen yolun sadece bir veya iki noktadan Yalova-İzmit yoluna bağlanacağı düşünülüyor, tersane ve ek tesislerinin yakınındaki yerleşim yerlerinin mekansal yapısı üzerinde olumsuz bir etki yapılmasını önleyecek olan tersane tesislerinin yakınındaki yerleşim yerlerinin servis yolu konumundaki bu yolun geri sahadaki yollarla bir bağlantısının bulunmadığı, Yalova-İzmit yoluna bağlantı yolunun da yerleşim yerleri içinden geçemeyeceği, iki baştan, sadece giriş ve çıkış olarak sağlanacağı, aynı zamanda İstanbul-Bursa otoyolu güzergahının Dilburun-Karaburun arasında körfezi geçtikten sonra faaliyet

alanının çok yakınından geçtiği, buna göre Karayolları Genel Müdürlüğü otoyolun projelerini yaparken, bölgenin ulaşım planını yeniden gözden geçireceği, bu durumun Karayolları Genel Müdürlüğü'nün görüşü olarak kısmen dosyada belirtildiği, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 23.09.2004 tarihli yazısında, "Belirtilen dolgu malzemesinin taşınması sırasında geri sahadaki tarım arazilerine zarar verilmemesi için gerekli önlemler alınmak koşuluyla; tersane alanı 15 km'lik yol ve yeşil alanla tarım alanlarından ayrıldığı için ve tersane alanından kara yönünde 15 km'lik yolun dışında kalan eğim farkından dolayı herhangi bir dere akıntısı ve sıvı atık verilemeyeceği için ulaşım bakımından tersane alanının tarım alanlarına ve Hersek Deltasına olumsuz bir etkisinin söz konusu olmayacaktır." denildiği, kıyı kenar çizgisinin kara tarafından kalan kısmındaki toprak kullanım sınıfının A 3.1, A 4.1, IIw, IIIw, VIII şeklinde gruplandırılabilirliği, arazinin hemen hemen düz eğimli ve deniz seviyesine yakın olması nedeniyle hem drenaj problemi hem de tuzlama sorunu olduğu, dolayısıyla kıyı kenar çizgisinden belli bir mesafede bulunan toprakların tarıma elverişli olmadığı, gerek dolgu alanı, gerekse de geri planda kullanılacak olan alanların tarımsal alan olarak kayıp sayılmayacağı, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın özellikle su kuşları yaşama ortamı olarak uluslararası öneme sahip sulak alanlar hakkındaki sözleşmenin (RAMSAR SÖZLEŞMESİ) uygulanmasına yönelik olarak "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"ni çıkardığı, bu yönetmeliğin "Ramsar Sözleşmesi" çerçevesinde sulak alanlarla, ulusal sulak alanları kapsadığı, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Türkiye genelinde 135 sulak alan ilan edildiği, Hersek Gölü ve Deltasının bu liste de yer almadığı, ayrıca, yönetmeliği yayımlayan ve uygulamasından sorumlu olan Çevre ve Orman Bakanlığı'nca dava konusu faaliyet alanı için hazırlanmış olan iki adet ÇED Raporuna ÇED olumlu belgesi verildiği, gerçekte Hersek Gölü ve Hersek Deltasının faaliyet alanından yeteri kadar uzakta olduğu için dolgu alanı, tersane inşaları ve yan sanayi tesislerinin etkilenmeyeceği, İzmit Körfezi'nin en kirli kısmının Dilovası sahilleri ve Dil Deresi'nin körfeze döküldüğü sahil şeridi olduğu, bu kısmın dava konusu alanın hemen karşısında olup akıntılarla tersane amaçlı dolgu alanına doğru taşındığı, dolgu alanında yapılan ölçümlerde civa ve diğer ağır metal konsantrasyonlarının limitlerin üstünde bulunduğu, civa besin zinciri'ne girerek insana kadar ulaşan son derece tehlikeli bir ağır metal olduğundan bu derece kirlenmiş bir su yatağının "Su ürünleri istihsal sahası" olarak düşünülmesinin mümkün olmadığı, Yalak Dere'nin su ürünleri istihsal sahası olduğuna dair herhangi bir kayıt bulunmadığı gibi denize açıldığı nokta ve yakınlarında her hangi bir içme ve kullanma suyu temininin söz konusu olmadığı, deprem kuşağı ve fay hattı konusunda "İmar Planına Esas Jeolojik-Jeomorfolojik Etüt Raporu"nun hazırlandığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü elemanlarınca incelenip uygun bulunarak 20.06.2005 tarihinde onaylandığı, adı geçen raporun incelenmesinden getirdiği önlemler açısından yeterli olduğu sonucuna ulaşıldığı, 1999 depreminden sonra Marmara Fay sisteminin yerli ve yabancı pek çok bilimsel kuruluş ve bilim adamı tarafından incelendiği, bu incelemelerde Hersek Deltası üzerinde fay kırılması olmadığı, fayın Hersek'te batıya doğru iki kola ayrılarak gittiği, ancak bu durumun Altınova'da ki deprem tehlikesine etki edecek bir unsur olarak değerlendirilmemesi gerektiğinin vurgulandığı, bu

incelemelerden de anlaşılacağı gibi önlemlerin alınması şartıyla tersane inşasına fay hattının engel teşkil etmeyeceği, Tersane alanı ve deniz dolgununun çevresel, ekonomik ve denize olan etkilerinin Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevresel Etki Değerlendirilmesi ve Planlaması Genel Müdürlüğü tarafından 08.08.2005 tarihinde onanmış olan ÇED Raporunda ayrıntılı bir şekilde incelendiği, ÇED Raporunun değerlendirilmesi sonucu "Çevresel Etki Değerlendirilmesi Olumlu" kararı verildiği, raporun, yönetmeliklere, gerekli kurum ve kuruluşların görüşlerine ve halkın katılım toplantısı prosedürüne göre uygun olarak hazırlanmış olup rapordaki inceleme ve bulguların heyetlerince de uygun bulunduğu, gerekli duyarlılığın gösterilmesi durumunda gemi sanayinin ve denizcilik sektörünün geliştirilmesinin çevre ya da doğal kaynaklar ile bir karşılık içermediği, gemi tersanelerinin bacası sanayiler olduğu, boya vb. işlemler kapalı atölyelerde yapılacağından atmosferin kirlenmeyeceği, bu nedenle arkada kalan meskun bölgelerle, tarım alanlarının etkilenmeyeceği, körfeze herhangi bir atık deşarj edilmeyeceği, sonuçta, dava konusu imar planının mevzuata, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına, plan alanı içerisinde kalan yerde yapılacak olan faaliyetlerin ülke ekonomisi, sürdürülebilir kalkınma, istihdam ve AB standartlarının yakalanması açısından kamu yararına uygun bulunduğu, kurulması amaçlanan tersane-çekerek-yat yerlerinin kıyı bandı açısından yerinin ve konumunun uygun bulunduğu, bölge ve yakınındaki yerleşim yerlerinin mekansal yapısı, geri sahalardaki yol bağlantıları üzerine herhangi bir olumsuz etkisinin bulunmadığı, yol bağlantılarının yeterli olduğu, tersane alanı ve yapılacak dolgunun çevreye, denize, ekolojik dengeye ÇED raporunda ve dolgu imar planlarındaki plan notlarına uyulması kaydıyla herhangi bir zararının olmayacağı, Deprem Yönetmeliği'ne uyularak yapılacak olması nedeniyle deprem yönünden de bir sorun yaratmayacağı, tarımsal alanlar ve Hersek Deltası üzerine herhangi bir olumsuz etkisinin olmayacağı, kanaatine ulaşıldığı belirtilmiştir

Yukarıda içeriği yazılı rapor ile dosyadaki bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden, dava konusu plan 3621 sayılı Yasaya, gemicilik ve sanayiye katkısı açısından kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına uygun bulunmuştur.

Açıklanan nedenlerle davanın reddi gerektiği oyuyla karara katılmıyorum.

Üye Habibe ÜNAL

YALOVA – ALTINOVA

EK-35

BURSA 1.İDARE MAHKEMESİNE

DAVACILAR: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: 1-T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı-ANKARA
2- Yalova Valiliği-YALOVA 3-Yalova Belediye Başkanlığı

KONU: Davalı Bakanlığın, tarım topraklarının Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 15/08/2008 tarih ve 3943-14048 sayılı işleminin ve bu işlemin dayanağını oluşturan 1/25000 ölçekli Yalova İl Çevre Düzeni Planının öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline** karar verilmesi talebidir.

OLAYLAR: Yalova İli Altınova İlçesi Çavuşiftliği Ova Mevkii ve Hersek Bölgesinde mutlak ve dikili tarım arazisi vasfından olan taşınmazlar 1/25000 ölçekli Yalova İl Çevre Düzeni Planında kentsel servis alanında gösterilmiş ve tersane gerisinde planlı bir yerleşimin sağlanması için tarım dışına çıkarılmasına karar verilmiş ve bu karar Bakanlık işlemi ile onaylanmıştır.

İPTAL NEDENLERİ: 1) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

Diğer Müvekkillerin bir kısmı Tarım Dışına çıkarılan araziler ile bitişik arazilerin sahipleridir ve ekim dikim yapmaktadırlar. Filiz Fidan Kivi Üreticileri Birliği başkanıdır. Üretim yaptıkları toprakların zarar göreceğini bilmektedirler, ayrıca tarım dışına çıkarma gerekçesi olan Tersane Planına karşı olan, kıyıların, plajlarının elden gitmesine seyirci kalmak istemeyen müvekkillerim daha

önce de plana karşı iptal davası açmışlardır, bu nedenle menfaat ilişkileri bulunmaktadır.

2) a. İptale konu işlemler ile söz konusu arazinin tarım dışı kullanıma açılması Anayasaya aykırıdır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayır/mera meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasanın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttikten sonra, "mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

İptalini talep ettiğimiz, dava konusu taşınmazların tarım arazisi olmaktan çıkarılması, yapılaşmaya açılmasına ilişkin işlemlerin Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

b. 1.Sınıf Tarım Toprağı olan dava konusu taşınmazların imara açılması, tarım arazisi olmaktan çıkarılması 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırıdır. Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini amaçlayan Kanunun 3.maddesinin (d) fıkrasında, Tarım arazisinin tanımı yapılmıştır. Buna göre; Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen araziler tarım arazisidir.

Kanunun 4.maddesinde de, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinenin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici

olarak engellenmemesi amacıyla araziyi kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür, denilmektedir. Görüldüğü gibi davalı idare, Mutlak tarım arazisini tarım dışına çıkararak Kanunun kendisine yüklediği görevleri yerine getirmemiştir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını düzenleyen 5403 Sayılı Kanunun 13.maddesinde, mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı belirtilmiştir. **Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.** Dava konusu işlemle ilgili olarak alınan Toprak Koruma Kurulu kararında kamu yararı kararının olduğunun bildirildiği belirtilmektedir. Bu kararın olup olmadığı ve içeriği hakkında bilgi sahibi değiliz. Var ise bu kararı alan yer neresidir. Kanuna uygun olarak alınmış bir Kamu Yararı Kararı mıdır? Bu konunun sayın mahkemenizce istenilecek bilgi ve belgeler geldiğinde anlaşılacağı sanmaktayız. Kanunun aradığı koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği, **alternatif alan olup olmadığı araştırılmadan, incelenmeden** karar verilmiştir. Üstelik Kanunun aradığı şekilde bir Kamu yararı Kararı da bulunmamaktadır. **Bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı yoktur.**

2) Altınova, adından da belli olduğu gibi çok verimli topraklara sahip bir ova olup, Türkiye'nin en nitelikli tarım topraklarına sahiptir. Dava konusu tarım dışı kullanılacak alanlar da bu niteliktedir. Bu alanların büyük çoğunluğu dikili tarım arazisi olup kivi ve meyve bahçeleri çoğunluktadır. Ayrıca bu ürünlerin üretiminde elde edilen verim, kaliteli toprak yapısı ve iklim özelliklerinden dolayı Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Tarım dışına çıkarılma kararının tek nedeni Tersane planını hayata geçirebilmektedir. Danıştay 6.Dairesinin 2005/5561 sayılı kararı ile Tersane Dolgu alanı planı iptal edilmiştir. Bu karara rağmen (ki dava süresince de Yürütmenin Durdurulması kararları verilmiştir) dolgu yapılmış ve çok temiz olan deniz kirletilmiştir. Şimdi idareler yaptıklarını temiz çıkarmaya çalışmakta ve bu nedenle başka yollardan giderek (Ova Mevkiinin Subaşı beldesinden ayrılması, tarım dışına çıkarma vb.) planı hukuki hale getirmeye çalışmaktadırlar.

3) Kararda tarım dışına çıkarılan arazilerin alanı belirtilmemekte ise de çok büyüktür. Oysa tarım dışına çıkarma kararında arazinin kaç hektar olduğu gösterilir. Konu ile ilgili müvekkil ODA tarafından açılan çok sayıda davada tarım dışı kullanım kararları iptal edilmiştir.

Kararda, tarım dışına çıkarılan arazilerin parsel numaraları belirtilmiş ve bitişik arazilerin korunması gerektiği vurgulanmıştır. Bu nasıl olacaktır? Zaten

hukuksuz (iptal edildiğine göre hukuksuzdur) bir şekilde deniz doldurulmuş ve bölgenin en temiz plajı ortadan kaldırılmıştır, kıydan hemen sonra başlayan meyve bahçeleri, ekili-dikili arazilerin tersane yan sanayinden etkilenmemesi mümkün müdür? Bu tersane ki Avrupa'nın artık istemediği çöplüğü olacaktır. %80 eski gemi onarımı yapacak olan tersanenin yaratacağı kirlilik daha şimdiden gözle görülmektedir. Hal böyle iken korunma koşulunun gerçekleştirilmesi imkanı yoktur. Ekli komisyon kararları da su ürünleri ve zeytinciliğin bölgede önemli olduğunu göstermektedir. Dava konusu kararda bu alanların korunması gerektiği belirtilmekte ise de bunun nasıl sağlanacağı belirsizdir. Davalı Bakanlık tarım dışına çıkarılan arazilerin değerli tarım arazileri olduğunu bilmekte, buna rağmen bu alanları tarım dışına çıkarmaktadır.

4) Kararın dayandığı 1/25000 ölçekli planda sözkonusu yerlerin kentsel servis alanı olarak belirlenmesi de 5403 sayılı Kanuna aykırıdır. Tarım arazilerinin korunması amacıyla çıkarılmış olan 5403 sayılı kanun, yapılan planlarla uygulanamayacak hale getirilmektedir. 3194 sayılı Kanunun 8/1-c maddesine göre Tarım arazileri, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan tarımsal amaç dışında kullanılmak üzere plânlanamaz. Oysa bu izinler alınmadan plan yapılmış ve bu plan dayanak gösterilerek tarım arazileri tarım dışına çıkarılmıştır. Bu nedenle tarım arazilerinin kentsel servis alanı olarak belirlenmesi de hukuka aykırı olup iptali gerekir.

5) İptale konu karar ile birlikte sözkonusu mutlak tarım arazilerinin tarım dışı kullanıma açılması sonucu telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı muhakkaktır, bu nedenle acilen **Yürütmenin Durdurulmasına** karar verilmesini talep etmekteyiz. Bu en verimli ve kaliteli tarım arazileri tersane yapımı için tarım dışına çıkarılmaktadır. Tersanenin olduğu yerde tarım dışına çıkarılmayan arazilerin, zeytin alanlarının, su ürünlerinin korunması mümkün değildir ve zaten tersane nedeniyle bu araziler yok edilmektedir.

HUKUKİ NEDENLER : Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

DELİLLER: TKK Kararı, muhalefet şerhi, Komisyon kararları.

SONUÇ VE SİSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle; Yalova İli Altınova İlçesi Çavuşçiftliği Ova Mevkii ve Hersek Bölgesinde bulunan tarım arazilerinin Tarım Dışı Amaçla Kullanılmasının Uygun Bulunmasına ilişkin 15/08/2008 tarih ve 3943-14048 sayılı işlemin ve bu işlemin dayanağını oluşturan 1/25000 ölçekli Yalova İl Çevre Düzeni Planının öncelik ve ivedilikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline;** yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

YALOVA – ALTINOVA

EK-36

T.C.
BURSA
1. İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2008/1017

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

İSTEYENLER (DAVACI) : 1- TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ve
14 ARKADAŞI
VEKİLİ : AV. ZUHAL DÖNMEZ
Bestekar Sok. No.49/5 Kavaklıdere/ANKARA
KARŞI TARAF (DAVALI) : 1- YALOVA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
VEKİLİ : AV. ALİ GÜLER
Cumhuriyet Cad. No:9/10 - YALOVA
2- T.C. TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
ANKARA
3- YALOVA VALİLİĞİ -YALOVA

İSTEMİN ÖZETİ : Davacılar, Yalova İli, Altınova İlçesi, Çavuşçiftliği Köyü, Ova Mevkii ve Hersek Bölgesi sınırları içerisinde yer alan 132,6 hektar yüzölçümündeki alanın tarım dışı kullanıma açılmasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın 15.08.2008 tarih ve 3943 sayılı işlemi ile 1/25.000 ölçekli Yalova İl Çevre Düzeni Planının, Anayasanın 35, 44, 45, 56 ve 166. maddelerine, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırı olduğunu, ilgili Bakanlık tarafından alınmış bir kamu yararı kararı bulunmadığını, dayanağı Tersane Dolgu Alanı Planının Danıştay Altıncı Dairesi tarafından iptal edildiğini ileri sürerek iptalini ve yürütmenin durdurulmasını istemektedirler.
SAVUNMALARIN ÖZETİ : Dava konusu işlemlerin mevzuata uygun olduğu, kamu yararının amaçlandığı ileri sürülerek davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Bursa 1. İdare Mahkemesi'nce işin gereği görüldü:

Dava, Yalova İli, Altınova İlçesi, Çavuşçiftliği Köyü, Ova Mevkii ve Hersek Bölgesi sınırları içerisinde yer alan 132,6 hektar yüzölçümündeki alanın, Gemi İnşa Sanayine hizmet verecek Yan Sanayi Alanına ayrılabilmesi için tarım dışı kullanıma açılmasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın 15.08.2008 tarih ve 3943 sayılı işlemi ile 1/25.000 ölçekli Yalova İl Çevre Düzeni Planının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden; Altınova İlçesi, Hersek Köyündeki Tersane (Gemi İnşa) Alanı ile ilgili olup Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na 28.4.2005 tarihinde onaylanan 1/1000 ölçekli Dolgu Alanı Uygulama İmar Planı ile 27.4.2006 onay tarihli İlave İskele İmar Planının, Danıştay Altıncı Dairesinin 4.4.2008 gün ve E:2006/5561 sayılı kararı ile iptal edildiği, bundan sonra onaylanan 5.6.2008 tarihli İmar Planı hakkında da, aynı Daire tarafından 10.3.2009 gün ve E:2008/7842 sayı ile yürütmenin durdurulmasına karar verildiği, diğer taraftan, söz konusu tersane planına bağlı olarak arkasında kalan bu davaya konu alan kentsel servis alanı olarak belirleyen 1/25.000 ölçekli Yalova İl Çevre Düzeni Planının Yalova Belediye Meclisinin 09.02.2007 gün ve 58, İl Genel Meclisinin 09.02.2007 gün ve 37 sayılı kararlarıyla onaylandığı, Denizcilik Müsteşarlığının 17.04.2008 gün ve 264 sayılı "kamu yararı" kararı ve Altınova Belediye Başkanlığı'nın 01.05.2008 tarihli istek yazısı üzerine Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın 15.08.2008 tarih ve 3943 sayılı işlemi ile tarım dışı amaçla kullanımının uygun görüldüğü anlaşılmaktadır.

4048
11.05.08

T.C.
BURSA
1. İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2008/1017

3621 sayılı Kıyı Kanununun 6. ve 7. maddelerinde; kıyıda, uygulama imar planı kararı ile; faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıdan başka yerde yapılmaları mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri gibi özelliği olan yapı ve tesislerin, doldurma veya kurutmanın, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından uygun görülecek uygulama imar planına göre yapılabileceği belirtilmiştir.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı" başlıklı 13. maddesinde de; mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı, ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebileceği hükme bağlanmıştır.

Anılan hükümler açısından değerlendirme yapıldığında, bu davaya konu alanın, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından tarım dışı amaçla kullanıma açılmasının ve yerel idareler tarafından da 1/25000 ölçekli planda yan sanayiye ayrılmasının gerçekleşmesi, deniz tarafından kalan kıyı kısmının, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylanan 1/1000 ölçekli planlarda tersane olarak ayrılmasıdır. 1/1000 ölçekli imar planları hakkında da Danıştay tarafından iptal ve yürütmeyen durdurulması kararları verildiğine göre arkasındaki dava konusu tarım arazilerinin gemi yan sanayiine ayrılmasının gerçekleşmesi ortadan kalkmış bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin, uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceğinden 2577 sayılı Kanunun 27.maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere 10/04/2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
NURHAN AKKAR
26357

Üye
HASAN HÜSEYİN
YEŞİLDERE
97734

Üye
ENİS KARA
101126

ASLI GİRİDİR

YALOVA – TİGEM

EK-37

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI TALEPLİDİR

DANIŞTAY İLGİLİ DAİRESİNE

Sunulmak Üzere

DANIŞTAY BAŞKANLIĞINA

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C.Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

T.TARİHİ: 13.08.2008 tarih ve 26966 Sayılı RG'de yayınlanmıştır.

KONUSU: Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 12.08.2008 tarih 2008/51 sayılı kararının **Yürütülmesinin Durdurulması** ve **İptali** talebidir.

OLAYLAR:

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 14/7/2008 tarih ve 5281 sayılı yazısına istinaden,

1.Mülkiyeti Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)'ne ait Yalova Atatürk Tarım İşletmesi Müdürlüğü (İşletme)'nün -İşletme TİGEM bünyesinde kalacak şekilde- kullanımında bulunan;

-Yalova İli, Merkez İlçesi, Bahçelievler Mahallesinde bulunan 2 ada, 8,17,18 parsel sayılı taşınmazların,

-Yalova İli, Merkez İlçesi, Bahçelievler Mahallesinde bulunan 4 ada, 11,12 parsel sayılı taşınmazların,

-Yalova İli, Merkez İlçesi, Bahçelievler Mahallesinde bulunan 317 ada, 2,6,7,8,10,11,12,13 parsel sayılı taşınmazların,

-Yalova İli, Merkez İlçesi, Bahçelievler Mahallesinde bulunan 21 ada, 1 parsel sayılı taşınmazın,

-Yalova İli, Merkez İlçesi, Kazimiye Mahallesinde bulunan 666 parsel sayılı taşınmazın,

özelleştirme kapsam ve programına alınmasına,

2.Özelleştirme işlemleri tamamlanincaya kadar İşletmede bulunan ürünlerin ve diğer stokların TİGEM bünyesinde bırakılmasına,

3. Her türlü bakım, onarım ve benzeri işlerin özelleştirme işlemleri tamamlanincaya kadar TİGEM tarafından yürütülmesine,

4.Söz konusu taşınmazların "satış" yöntemiyle özelleştirilmelerine,

5.Özelleştirme işlemlerinin 1 (bir) yıl içerisinde tamamlanmasına,

Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 12.08.2008 tarih 2008/51 sayılı kararı ile karar verilmiştir (**Ek-1**).

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 14/7/2008 tarih ve 5281 sayılı yazısında özelleştirme kapsam ve programına alınma gerekçelerinin neler olduğu konusunda bilgi sahibi değiliz. Mahkeme dosyasına gelecek olan belgelerden sonra ayrıca beyanda bulunulacaktır. Müvekkil ODA sözkonusu yazıyı Bilgi Edinme Kanunu kapsamında isteyememektedir, çünkü, Başbakanlık Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'nun görüşüne göre müvekkil ODA bilgi talep eden değil bilgi vermesi gereken kuruluşlardandır (**Ek-2**).

İPTAL NEDENLERİ

USUL YÖNÜNDEN

1) Davacı Ziraat Mühendisleri Odası Bu Davada Taraftır

Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

2) Yalova Atatürk Tarım İşletmesi Atatürk'ün hediyesidir, özelleştirilmesi mümkün değildir.

Özelleştirilmek istenilen Tarım İşletmesinin kuruluşu 1928 yılına dayanmaktadır. M.Kemal Atatürk Yalova'ya geldiğinde, Yalova ve çevresinde özellikle hayvancılık ve meyvecilik yönünden potansiyel yaratacağı düşüncesi ile araziler satın almış ve 1929 yılında çiftliğin kuruluşu başlamıştır. 1937 yılına kadar bizzat Atatürk tarafından işletilen çiftlik, Atatürk tarafından hazineye hediye edilmiştir. 01/01/1938 tarih ve 3308 sayılı yasa ile Devlet Zirai İşletmeleri oluşturulmuş, daha sonra 5433 sayılı yasa ile kurulan Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Yalova DÜÇ olarak işletme devam etmiştir. 14/12/1984 tarih 18605 sayılı RG'de yayınlanan Kamu İktisadi Teşebbüsü Ana Statüsü ile de 233 Sayılı KHK hükümleri gereğince, TİGEM Genel Müdürlüğü Oluşturulmuş ve adı geçen işletme Atatürk Tarım İşletmesi olarak faaliyetini sürdürmüştü ve bu günlere gelmiştir (Ek-3).

Bu işletme konumu ve arazisinin vasıfları itibarıyla devamlı rant kaynağı olarak görülmüş, önce Yalova Belediyesinin çeşitli teşebbüsleri ile belediyeye mal edilmek istenmiş, son olarak da Başbakanlık Yüksek Planlama Kurulunun 14/03/2005 gün ve 2000/T-3 sayılı kararı ile işletmenin tasfiyesi ile hazineye tesciline karar verilmiştir (Ek-4). Bütün bu girişimler yargı kararları ile engellenmiştir (Ek-5).

ESAS YÖNÜNDEN

1) İptale konu karar Anayasa'ya aykırıdır.

T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek..." görevlerini yüklemiştir. Anayasamızın 45. maddesinin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırlarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmünü amirdir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir".

2) İptale konu karar ilgili Yasalara aykırıdır.

5403 sayılı toprak koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 1. maddesinde 'Bu Kanunun amacı; toprağın doğal ve yapay yollarla kaybını ne niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, planlı arazi kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemek' vurgulanarak, 9. maddesinde 'Arazi kullanımını gerektiren her türlü girişim ve yatırım sürecinde toprakların korunması, doğal ve yapay

olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarının önlenmesi; arazi kullanım planları, tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri ile toprak koruma projelerinin uygulamaya konulması ile sağlanır', 13. maddesinde 'Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı' vurgulanmış, 18. maddesinde de 'Toprağın korunması, üretim gücünün geliştirilerek sürdürülmesi, arazinin iyileştirilmesine yönelik toprak islahı ve tarla içi geliştirme etkinlikleri, yeteneğe uygun arazi kullanımı konularında projeye yönelik yatırım yapan, toprak işleme sulama ve yetiştirme tekniklerini uygulayan üreticilere, tarımsal desteklemelere öncelik verilir, yatırımları Bakanlık imkanlarıyla desteklenir'. denilmek suretiyle özendirilecekleri hükme bağlanmıştır.

Diğer yandan **441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmü Kararınınin** 2. maddesinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığının görevleri sayılmış olup, son fıkrasında 'Tarım alanlarının gagesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak hükmü' yer almaktadır.

TİGEM Ana statüsünün faaliyet konuları;

a) Ülkenin bitkisel ve hayvansal tüketimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla yetiştirdiği tohumluk, fidan, filiz ve benzeri mallar ile ürettiği damızlık hayvan ve spermaları yetiştiricilere intikal ettirir.

b) İşletmelerde elde edilecek hayvansal ve bitkisel ürünlerle birlikte, çiftçilerden alacağı ürünleri kıymetlendirmek için tesisler kurar, kurdurur, kurulanlara iştirak eder.

c) Bitkisel ve hayvansal üretim, yetiştirme islah konularında araştırmalar yapar, yaptırır ve gerektirdiğinde diğer islah ve araştırma kuruluşlarıyla işbirliği yapar.

d) Ürettiği her türlü ürün ve hizmet konuları ile ilgili olarak çevre çiftçisi ve çiftçi örgütleri ile üretim ve tanıtım amaçlı işbirliğine gider.

e) Amaç ve faaliyetlerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu her türlü mal ve hizmeti yurt içi ve yurt dışından temin eder.

f) Yurt içi ve yurt dışındaki kişi ve kuruluşlarla işbirliği yaparak her türlü mal ve hizmeti temin eder, bunları pazara hazırlayarak iç ve dış pazarlarda değerlendirir.

g) Üretim ve işletme faaliyetlerinde bulunmak ve tesislerini kurmak üzere özel ve tüzel kişilerden yer kiralar, kiraya verir.

h) İşletme ünitelerinde zaman içinde fonksiyonunu yitirmiş kümes ahır depo sundurma benzeri binaların yıpranmaya terk edilmemesi ve ekonomiyi kazandırılması için, işletme bütünlüğüne zarar vermemek kaydıyla özel ve tüzel kişilere kiraya verilir.

i) Faaliyet konularıyla ilgili üretim ve işletme tesisleri kurmak üzere yurt içi ve yurt dışı özel ve tüzel kişi ve firmalarla işbirliği yapar, ortaklık kurar ve faaliyete geçmesini sağlar.

j) Yurt içi ve yurt dışı firmalarla patent, lisans teknik beceri ve benzeri anlaşmaları yapar, bilgi ve teknolojiyi mer'î mevzuata göre satar ve satın alır.

k)İşletme yönetimi,proje,araştırma,fizibilite ve benzeri mühendislik hizmetleri yapar ve yaptırır.

l)Çalışma konularıyla ilgili beceri kazandırma seminerleri ve kurslar düzenler veya düzenletir.

Tüm bu yasal düzenlemelere aykırı bir şekilde işletme arazilerinin satışına karar verilmiştir. Tarım arazilerinin korunması gerekirken bu şekilde satılarak tarım dışı kullanıma açılmasının önünü açmak bu düzenlemelere aykırı olacaktır.

4046 sayılı Kanununun 2.maddesinde, özelleştirme uygulamalarındaki ilkeler düzenlenmiş, kuruluşların özelliklerine ve içinde buldukları şartlara göre özelleştirme yöntemlerinin belirlenmesi, tekeli bir yapının olumsuz etkilerinin önlenmesi, stratejik konularda devletin sahip olacağı imtiyazlı hisse oluşturulması, özelleştirme işlemlerinin değer saptanması da dahil aleniyet içinde yürütülmesi ilkeleri maddenin (b), (d), (g) ve (ı) fıkralarında sayılmıştır. Maddenin son fıkrasında, Kanundaki amaç ve ilkeler doğrultusunda alınacak kararlarda öncelikler ile bunların tabi olacağı özelleştirme uygulamalarına ilişkin esas ve usullerin, kuruluşların nitelikleri ve ülke ekonomisinin gerektirdiği şartlar da dikkate alınarak Kurul'ca saptanacağı hükme bağlanmıştır. Ancak, ülkemizde özelleştirme işlemlerinin bu ilkelere hiç de uygun yapılmadığı bilinmektedir.

Kısa dönemde bütçe açıklarını kapatmak için özelleştirme yapılmasının, ekonomide yarardan çok, zarar getireceği Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Raporlarında ve özelleştirmenin finansörlerinden olan Dünya Bankası uzmanlarının hazırlanan ülke raporlarında dahi dile getirilmiştir (ydk.gov.tr).

3) "İşletme TİGEM bünyesinde kalacak şekilde" özelleştirme işlemi yasal değildir.

Dava konusu Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile "satış" yöntemiyle özelleştirileceği belirtilen taşınmazlar, Atatürk Tarım İşletmesine ait Arazilerin tamamıdır. Yani işletmenin tüm arazi varlığı satılmaktadır, ama 'nasıl olacaksa' işletme TİGEM bünyesinde kalacaktır. Bu tam bir aldatmacadır. İçi boşaltılmış, artık hiçbir malvarlığı bulunmayacak olan işletme TİGEM bünyesinde kalacaktır!!.. Böyle bir özelleştirme bildiğimiz kadarıyla henüz yapılmamıştı. Bunun anlamı nedir?

İşletmenin tasfiyesine ilişkin Başbakanlık Yüksek Planlama Kurulu Kararını iptal eden Bursa 2.İdare Mahkemesinin 26/12/2006 tarih E.2005/1080 K.2006/2562 sayılı kararında şöyle denilmektedir: Hukuk literatüründe Üstün Kamu Yararı, kamu sağlığı ve milli güvenlik gibi toplumsal menfaatler ile çevre ve doğal kaynakların sağladığı yaşamsal faydaların bir bütünü olup, her türlü ekonomik gaye ve kazançtan daha öncelikli olan en üst toplumsal yararı ifade etmektedir.

Tarım sektörü, gerek insanın yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan temel besin maddeleriyle doğrudan ilişkili olması, gerekse nüfusun belirli bir kesimini içinde barındırıp istihdam olanağı yarattığı için ülke ekonomileri açısından da oldukça önemlidir. Günümüz bilim adamlarınca da vurgulandığı üzere artan nüfus ve buna koşut olarak beslenme ihtiyacı tarım sektörünün önemini her geçen gün artırmaktadır. Yine bir çok bilim adamınca da tarihsel süreç içinde topraklar üretkenliği sebebiyle kutsal olarak kabul edilirken, bunu korumanın bir ulusun onuru olduğu ve kaybedilenin

toprak olmayıp temelde ulusal servet olduğuna dikkat çekilmiştir. Çünkü doğal kaynak olan toprakların üretimi sonsuz olmadığı gibi verimli toprak oluşumu sürelerinin 100 hatta 1000 yıllarla ifade edilmesi toprağın önemini vurgulama açısından çarpıcıdır. Dolayısıyla bölgede yapılacak planlarda bu hususların göz önüne alınarak yukarıda tanımlanan 'üstün kamu yararının' gözetilmesi gerekmektedir. Her ne kadar davalı idarece işletmenin fiili durumunun verimsiz olduğu ve zarar ettiği vurgulanmakta ise de, yine yukarıda anılan Anayasa hükümleri uyarınca 'toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek' için idarenin dava konusu yeri tasfiye etmek yerine gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. Tarım bakanlığının kuruluş amacı da bu yöndedir. Konuyla ilgili 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanma Kanunu da bu amaçlarla 03.07.2005 tarihinde yasalaştırılmıştır. TİGEM'in ana statüsündeki faaliyet konularında verimini artırmak için gereken yatırımların zamanında yapılmayarak işletmenin verimsiz kılınması yukarıda değinilen tarihi kimliğine de haksızlıktır.

Görüldüğü gibi, işletmenin TİGEM bünyesinde bırakılarak işletmeye ait tarım arazilerinin satışına karar verilmesi gibi dolambaçlı bir yolun tercih edilmesindeki amaç açıktır. "Suudi Arabistan Tarım Bakanı Fahad A. Balghunaim, beraberinde 11 iş adamı ile birlikte, tarım sektöründeki işbirliği ve yatırım alanlarında görüşmelerde bulunmak üzere Türkiye'ye geldi" başlıklı yazıdan bu amaç ortaya çıkmaktadır (**Ek-6**). En turistik TİGEM olan Yalova Atatürk Tarım İşletmesi "değil" işletmeye ait mal varlıkları parası çok olan Araplara satılarak "tarım toprakları korunacaktır!!".

4) Dava konusu işlemler hukuka aykırı olduğu ve uygulandığı takdirde telafisi güç ve imkansız zararlar ortaya çıkacağından **Yürütmenin Durdurulmasına** karar verilmesini talep ediyoruz.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 4046 Sayılı Kanun, 5403 Sayılı Kanun ilgili tüm mevzuat.

HUKUKİ DELİLLER: 13.08.2008 tarih ve 26966 Sayılı RG., dilekçe Ek-leri, kaynaklar ve dosyaya gelecek belgeler incelendikten sonra verilecek olan tüm diğer yasal deliller.

SONUÇ: Açıklanan ve Yüksek Mahkemenizce de Re'sen dikkate alınacak nedenlerle davanın kabulü ile **Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun** 12.08.2008 tarih 2008/51 sayılı kararının **Yürütülmesinin Durdurulması** ve **İptaline**, yargılamaya giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

YALOVA – TİGEM

EK-38

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/11670

Davacı ve Yürütmenin

Durdurulmasını İsteyen : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili : Av. Zühal Dönmez

Bestekâr Sok. No:49/5 Kavaklıdere- ANKARA

Davalı : Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

Ziya Gökalp Cad. No:80 Kurtuluş - ANKARA

Vekili : Av. Nadir Aksoy - Aynı adreste

İstemin Özeti : Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)'ne ait Yalova Atatürk Tarım İşletmesi Müdürlüğü'nün, işletilmesi TİGEM bünyesinde kalacak şekilde kullanımında bulunan bazı taşınmazların özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ilişkin Özelleştirme Yüksek Kurulunun 12.08.2008 tarih ve 2008/51 sayılı kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

Danıştay Tetkik Hâkimi Fikret ERKAN'ın Düşüncesi : Yürütmenin durdurulması isteminin kabulü gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun Düşüncesi : Yürütmenin durdurulmasına karar verilebilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmediği anlaşıldığından, istemin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce davalı idarenin savunması alındıktan sonra incelenmesine karar verilen yürütmenin durdurulması istemi, savunmanın geldiği görülmekle yeniden incelendi, gereği görüldü:

Dava, TİGEM'e ait Yalova Atatürk Tarım İşletmesi Müdürlüğü'nün, işletilmesi TİGEM bünyesinde kalacak şekilde kullanımında bulunan bazı taşınmazların özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ilişkin Özelleştirme Yüksek Kurulunun (Kurul) 12.08.2008 tarih ve 2008/51 sayılı kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

Davalı idarenin davacının dava ehliyeti bulunmadığına ilişkin itirazı yerinde görülmemiş ve işin esasına geçildi:

Anayasanın "Devletleştirme ve Özelleştirme" başlıklı 47. maddesinin üçüncü fıkrasında, "Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan işletme ve varlıkların özelleştirilmesine ilişkin esas ve usuller kanunla gösterilir." hükmü bulunmaktadır.

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un "Amaç ve Kapsam" başlıklı 1.maddesinin (A) fıkrasının (a) bendinde sayılan iktisadî devlet teşekküllerinin, bunların

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/11670

müessese, bağlı ortaklık, işletme, işletme birimleri ile varlıklarının ve iştiraklerindeki kamu paylarının, fıkranın son paragrafında yer alan hükme göre, ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderlerinde azalma sağlamak için özelleştirmelerine ilişkin esasları düzenlemek Kanunun amaçları arasında gösterilmiştir.

Yine Kanun'un 2. maddesinde özelleştirme uygulamalarındaki ilkeler düzenlenmiş, maddenin (b) bendinde, "Kuruluşların özellikleri ve içinde buldukları şartlara göre özelleştirme yöntemlerinin belirlenmesi" bu ilkeler arasında sayılarak son fıkrasında, maddede belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda alınacak kararlarda öncelikler ile bunların tabi olacağı özelleştirme uygulamalarına ilişkin esas ve usûllerin kuruluşların niteliklerinin ve ülke ekonomisinin gerektirdiği şartların da dikkate alınarak Kurulca belirleneceği öngörülmüştür.

Kanun'un 3. maddesinin (a) bendinde, bu Kanunun 1. maddesinde sayılan kuruluşların "özelleştirme kapsamına" alınmasına, özelleştirme kapsamına alınanlardan mevcut durumu itibarıyla özelleştirilebilir nitelikte olmayanların mali ve hukuki açıdan "özelleştirmeye hazırlanmasına", hazırlık işlemleri tamamlananların bu işlemlerin tamamlanmasından sonra, hazırlık işlemlerine gerek görülmemelerine ise doğrudan "özelleştirme programına" alınmasına karar vermek ve özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların özelleştirme işlemlerinin tamamlanması için süre tespit etmek; anılan maddenin (c) bendinde de, kuruluşların, satış, kiralama, işletme hakkı devri, mülkiyetin gayri ayni hakların tesisi ve işin gereğine uygun sair hukuki tasarruflar ile devredilmelerine ilişkin özelleştirme yöntemlerinden hangisi ile özelleştirileceğini belirlemek Kurul'un görevleri arasında olduğu kuralına yer verilmiştir. Kanun'un 17. maddesinin (A) fıkrasının (a) bendinde ise, iktisadi devlet teşekküllerinin, bunların müessese, bağlı ortaklık, işletme, işletme birimleri ile varlıklarının ve iştiraklerindeki kamu paylarının, birlikte ve/veya ayrı ayrı özelleştirme kapsamına alınmasına, idarenin teklifi üzerine Kurulca karar verileceği, kuruluşların özelleştirme kapsamına alınmasına ilişkin Kurul kararında, bu kuruluşlardan hangilerinin mali ve hukuki yönden özelleştirmeye hazırlık işlemine tabi tutulacağını, hangilerinin özelleştirilmek üzere doğrudan özelleştirme programına alınacağını ve özelleştirmenin hangi yöntemle ve hangi süre içinde gerçekleştirileceğinin belirtileceği kurala bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, Kanun'da "kuruluş" olarak tanımlanan iktisadi devlet teşekküllerinin, bunların müessese, bağlı ortaklık, işletme, işletme birimleri ile varlıklarının ve iştiraklerindeki kamu paylarının Kurulca, belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderlerinde azalma sağlamak için özelleştirilmesi yoluna gidilebileceği, varlıkların işletmeden veya işletme biriminden ayrı olarak özelleştirilmesine yönelik bir düzenleme bulunmadığı görülmektedir.

Uyumsuzluğa konu Kurulun 12.08.2008 tarih ve 2008/51 sayılı kararıyla; "Mülkiyetli TİGEM'e ait Yalova Atatürk Tarım İşletmesi Müdürlüğü'nün, işletilmesi TİGEM bünyesinde kalacak şekilde kullanımında bulunan, Yalova İli, Merkez İlçesi, Bahçelievler Mahallesi'nde bulunan 2 ada, 8, 17 ve 18 parsel sayılı taşınmazların, Yalova İli, Merkez İlçesi, Bahçelievler

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/11670

Mahallesinde bulunan 4 ada, 11 ve 12 parsel sayılı taşınmazların, Yalova İli, Merkez İlçesi, Bahçelievler Mahallesinde bulunan 317 ada, 2, 6, 7, 8, 10, 11, 12 ve 13 parsel sayılı taşınmazların, Yalova İli, Merkez İlçesi, Bahçelievler Mahallesinde bulunan 21 ada, 1 sayılı parsel sayılı taşınmazın, Yalova İli, Merkez İlçesi, Kazımiye Mahallesinde bulunan 666 parsel sayılı taşınmazın özelleştirme kapsam ve programına alınmasına, özelleştirme işlemleri tamamlanincaya kadar işletmede bulunan ürünlerin ve diğer stokların TİGEM bünyesinde bırakılmasına, her türlü bakım, onarım ve benzeri işlerin özelleştirme işlemleri tamamlanincaya kadar TİGEM tarafından yürütülmesine, söz konusu taşınmazların "satış" yöntemiyle özelleştirilmesine, özelleştirme işlemlerinin 1 (bir) yıl içerisinde tamamlanmasına" karar verilmiştir. Bu kararda gerekçe olarak; TİGEM bünyesinde bulunan Yalova Atatürk Tarım İşletmesi Müdürlüğü, faaliyetlerini mülkiyeti TİGEM'e ait toplam 15 adet parseldeki 2.796.198,85 m² alan üzerinde sürdürmektedir. Söz konusu arazilerin yaklaşık 741.000 m² sinden buğday, elma ve kivi üretimi yapılmakta, 1.272.000 m²lik kısmı ise çayır, orman ve ağaçlandırılmış alanlardan oluşmaktadır. Taşınmazlar üzerinde Eski İşletme Binası (Atatürk Müzesi)'nin de yer aldığı çeşitli yapılar bulunmaktadır. Diğer taraftan, İşletme içerisinde yer alan; "TİGEM Kampı", "Eski TZDK Kampı", "DSİ Kampı", "Eski Tarım İl Müdürlüğü Kampı", "Sığırcılık Tesisleri", "Mera Alanı", "Beton Sera Alanı", "Çamlık Alanı ve Kafeterya" ile Kazımiye köyünde bulunan "Tarım Alanı" çeşitli kuruluşlara (Özel Kuruluşları ve Yalova Belediyesi'ne ait Şirketler) 5-10 yıl süreyle kiraya verilmiş olup, söz konusu taşınmazların ekonomiye olan katkısının artırılması amacıyla özelleştirme kapsam ve programına alınmasına karar verilmiştir." denilmiştir.

Bu bağlamda, yukarıda konusu ve gerekçesi açıklanan dava konusu Kurul kararının; yine yukarıda metinleri yazılan 4046 sayılı Kanun'da yer alan "özelleştirmenin amacı", "özelleştirme ilkeleri", "kuruluşların nitelikleri" ve "ülke ekonomisinin gerektirdiği koşullar"la ilişkin kavramlar çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 44. maddesinin ilk fıkrasında, "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun, bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yeraltı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz." hükmü, 45. maddesinin ilk fıkrasında, "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mer'aların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır." kuralı ve yine 166. maddesinin ilk fıkrasında, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayinin ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak,

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/11670

özel ve tüzel kişi ve firmalarla işbirliği yapar, ortaklık kurar ve faaliyete geçmesini sağlar.

j) Yurt içi ve yurt dışı firmalarla patent, lisans, teknik beceri ve benzeri anlaşmaları yapar, bilgi ve teknolojiyi mer'i mevzuata göre satar ve satın alır.

k) İşletme yönetimi, proje araştırma, fizibilite ve benzeri mühendislik hizmetlerini yapar ve yaptırır.

l) Çalışma konuları ile ilgili beceri kazandırma seminerleri ve kurslar düzenler veya düzenletir. " şeklinde sayılmıştır.

Görüldüğü üzere, Özelleştirme Kanunu ile birlikte, Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri dikkate alındığında, TİGEM bünyesindeki Yalova Atatürk Tarım İşletme Müdürlüğü'nün, sadece işletmesi TİGEM'de bırakılarak, 15 adet parselde 2.796.198,85 m² alanı kapsayan, bir kısmında buğday, elma, kivi üretimi yapılan, bir kısmında ise çayır, orman ve ağaçlandırılmış bölge bulunan taşınmazların satış suretiyle özelleştirilmesine karar verilmesi, TİGEM işletmesini tümüyle işlevsiz kılmaktadır. Bu husus ise, 4046 sayılı Kanuna uygun değildir. Çünkü, Kanun'da "varlıkların" işletmeden veya işletme biriminden ayrı olarak özelleştirilmesi öngörülmemiştir. Yine, üzerinde "Atatürk Müzesinin" de yer aldığı; çeşitli meyve ve tarım ürünlerinin yetiştirildiği, mera ve orman niteliğindeki taşınmazların satış suretiyle özelleştirme programına alınmasına ilişkin dava konusu işlem, Kanunda yer alan özelleştirme ilkeleriyle bağdaşmadığı gibi, "kuruluşların nitelikleri ve ülke ekonomisinin gerektirdiği şartlar" da dikkate alınmadan tesis edilmiştir. Dolayısıyla dava konusu Kurul kararı hukuka uygun bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 4046 sayılı Kanun'a aykırı olan TİGEM'e ait bazı taşınmazların özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ilişkin 12.08.2008 tarih ve 2008/51 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu kararının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesindeki koşulların birlikte olduğu anlaşıldığından, dava sonuçlanıncaya kadar yürütmesinin durdurulmasına, 13.03.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Ali	Turan	Zümrüt	Neşe
ÖZTÜRK	ÖZTÜRK	KARAKAYA	ÖDEN	SARI

ANKARA TOPRAK VE SU KAYNAKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

EK-39

**T.C. DANIŞTAY
İKİNCİ DAİRE**

Esas No : 2007/2215

Davacı ve Yürütmenin Durdurulmasını İsteyen:

TMMOB Ziraat Mühendisleri

Vekili: Av. Zühal Dönmez

Davacı Yanında Davaya Katılan (Müdahil):

Türkiye Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı
(TEMA)

Vekili: Av. Ömer Aykul

Davalılar : 1-Başbakanlık/ANKARA 2-Tarım ve
Köyşleri Bakanlığı/ANKARA

İstemin Özeti : Davacı Ziraat Mühendisleri Odası, 21.3.2007 tarihli ve 26469 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ankara Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün Kaldırılmasına Dair 26.2.2007 günlü, 2007/11794 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptalini ve yürütmenin durdurulmasını" istemektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi: Ayhan Göker

Düşüncesi : Yürütmenin durdurulmasına ilişkin istemin kabulü gerektiği düşünülmüştür.

Danıştay Savcısı : Filiz Z. Gürmeriç

Düşüncesi : Yürütmenin durdurulmasına karar verilebilmesi için, 2177 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmediği anlaşıldığından, istemin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İkinci, Dairesi'nce 20.6.2008 günlü ara kararı cevabının geldiği görülerek işin gereği yeniden düşünüldü:

Dava; 21.3.2007 tarihli ve 26469 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ankara Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün Kaldırılmasına Dair 26.2.2007 günlü, 2007/11794 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali istemiyle açılmıştır.

3046 sayılı, Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13/12/1983 gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un "Taşra teşkilatına ilişkin esaslar" başlıklı 17. maddesinin 2. fıkrasının d) bendinde; "Sürekli görev veya hizmet yapacak taşra teşkilatı ihtiyaçlara ve hizmetin özelliklerine göre belge, il ve ilçe kuruluşları olarak ilgili merkez teşkilatının teklifi üzerine Devlet Planlama Teşkilatı ile Devlet Personel Başkanlığının görüşleri alınarak Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulur, kaldırılır veya değiştirilir." hükmü yer almaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, Ankara Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün 21.3.2007 tarihli ve 26469 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 26.2.2007 günlü, 2007/11794 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla kaldırıldığı ve kullanımında bulunan tüm demirbaşlarının, deneme alanlarının, döner sermayesinin, tüm bütçe işlemlerinin ve İlgaz Tesislerinin Toprak Gübre ve Su Kaynakları Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne 28.3.2007 günlü Bakan onayı ile devredildiği, anılan Enstitüde görev yapan personelin atamalarının da devredilen Enstitüye yapıldığı anlaşılmıştır.

Danıştay İkinci Dairesi'nce 8.2.2008 ve 20.6.2008 günlü, E:2007/2215 sayılı ara kararları ile adı geçen Enstitü Müdürlüğü'nün kapatılmasına ilişkin işlem tesis edilirken, 3046 sayılı Kanunun 17. maddesinin 2. fıkrasının (d) bendi uyarınca alınması zorunlu olan Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Devlet Personel Başkanlığı'nın görüşlerinin alınıp alınmadığı sorulmuş, bu yasal zorunluluğun yerine getirildiğine ilişkin herhangi bir bilgi verilmediği, belge gönderilmediği görülmüştür.

Buna göre, idarenin kendisine anılan kanun maddesi ile tanınan yetkiyi kullanırken bu maddede gösterilen usule uymadan tesis ettiği Ankara Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün Kaldırılmasına Dair Bakanlar Kurulu Kararında hukuka uyurluk bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle olayda, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 4001 sayılı Kanun'la değişik 27. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen koşulların gerçekleşmiş bulunduğu gözönünde tutularak dava konusu Bakanlar Kurulu Kararının yürütülmesinin durdurulmasına, 24/9/2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Kamuran ERBUĞA

Üye Murat CEBECİ

Üye Ayfer ÖZDEMİR

Üye Kırdar ÖZSOYLU

Üye Nurben ÖMERBAŞ

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

EK-40

**T.C. ANKARA
13. İDARE MAHKEMESİ**

ESAS NO : 2007/2394
KARAR NO : 2008/1795

DAVACILAR : 1-) TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
VEKİLİ : Av. M. Fevzi ÖZLÜER

2-) TMMOB Peyzaj Mimarları Odası
VEKİLLERİ : Av. Emre Baturay ALTINOK-Av. M. Fevzi ÖZLÜER

3-) TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
VEKİLİ : Av. Zühal DÖNMEZ

DAVALI : Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı / ANKARA

VEKİLİ: Av. Hikmet KANDEMİR

DAVACILAR YANINDA DAVAYA KATILAN (MÜDAHİL) : TMMOB Şehir Plancıları Odası **VEKİLİ:** Av. Koray CENGİZ

DAVANIN ÖZETİ : Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.12.2006 gün ve 3229 sayılı kararı ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na sevk edilen ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca değiştirilerek onaylanan 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli nazım imar planı ve koruma amaçlı nazım imar planlarının tasdik edilmesine ilişkin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararı ve söz konusu imar planlarının; hazırlanan ve Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından onaylanan AOÇ Koruma Amaçlı Nazım İmar Planının, Ankara kentinin sosyal ve ekonomik bütünlüğünün bozulmasında, kenti kent yapan yeşil, tarihi, doğal dokunun yok edilmesinde, insan, doğa ve kent birliğinin parçalanmasında, toplumsal hafızanın, tarihi değerlerin iğdiş edilmesinde, imar hukukunun, şehircilik ilkelerinin ve kamu yararının çiğnenmesinde önemli bir adım olarak durduğu, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün, şahsi malvarlığı ile ülkenin muhtelif yörelerinde edindiği arazileri 11.06.1937 tarihinde hazinesine mükellefiyetle bağışladığı, Atatürk Orman Çiftliği'nin Ankara'nın toplumsal ve kültürel kimliğini, değerlerini temsil etmesi açısından son derece önemli bir alan olduğu, 1/10000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar planına ait plan açıklama raporunun planla birlikte 02.02.2007 tarihinde değil, aradan 12 gün geçtikten sonra 14.02.2007 tarihinde askıya çıkartıldığı, böylece planın incelenmesi, okunması için yasanın koyduğu 30 günlük süreye uyulmadığı, planların aleniliği kuralına aykırı davranıldığı, planların kademeli birlikteliği ilkesinin çiğnendiği, planların,

plan notları ile bir bütün olduğu, bu ölçekte üretilen planların kentsel gelişim ve ileriye yönelik makroform oluşturma ile kentin önemli büyüklükteki parçaları için gelişme stratejilerinin şekillendirecekleri, bu yüzden planın mevcut ve öneri yoğunluk, yapılaşma ve arazi kullanım ile ilgili önerilerinin olması gerektiği, oysa bu planlarda bu konuların belirsiz bırakıldığı, nerelerde, ne kadar inşaat alanı, ne kadar yapılaşma niyetinde olduğunun planlardan anlaşılmadığı, ulaşım ve alt yapı hatlarının AOÇ'den geçmesinin zorunlu olduğuna yönelik iddia ve ilgili plan notlarının bilimsel bir rapora dayanmadığı, ulaşım Master Planına uygun olarak Koruma Amaçlı İmar Planında gösterilmeyen yol, meydan, üst geçit, alt geçit, raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için Belediye lehine intifa hakkı tesis edilemeyeceği, tasarlanan yeni hayvanat bahçesinin, eskisinin yaklaşık 24 misli olduğu, kent merkezindeki Gençlik Parkının 230 dekar alanı olduğu dikkate alınır, yeni hayvanat bahçesi 33 adet Gençlik Parkı kadar veya 24 adet eski hayvanat bahçesi kadar yüzölçümlü olduğu, olimpiyat köyünün yaz ve kış olimpiyatları için atletizm, su sporları, tenis, kayak, futbol, jimnastik, güreş, halter ve benzeri diğer branşlar için kapalı-açık tesislere, seyirciler, basın mensupları, protokol erkanına seyir olanağı sağlayacak tribünlere, gelenlerin otomobillerini park edecekleri geniş otoparka, tesislerine, sporcuların, hakemlerin soyunma-giyinme, banyo-tuvalet ihtiyaçlarını gidermeye elverişli kapalı tesisleri-inşaatları-yapıları, keza sporcu, yönetici ve hakemlerin konaklaması için otel, motel, pansiyon ve benzeri kapalı tesisleri- yapıları gerektirdiği, oysa planlarda bu tesislerin inşa edileceği yerler olarak gösterilen arazilerin, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı kararıyla tarihi ve birinci derece doğal sit olarak tescilli olduğu, 20.000 Kişi seyirci kapasiteli olimpik ölçülerde bir futbol stadyumunun 200 x 250 metre ebatlı olup 50.000 metrekare (50 Dekar) yüzölçümlü araziye gerektirdiği, otopark ve diğer tesisler için 50.000 metrekare'nin gerektiği, bir olimpik futbol stadı inşası için yaklaşık olarak en az 100 dekar arazinin gerektiği, planda bu işler için ayrılan arazinin 5526 dekar olup 5526: 100= 55 hesabıyla 55 adet futbol stadı ve eklentilerine yetecek kadar yerin bu işlere tahsis edildiği, 55 Adet futbol stadı ve eklentileri inşa edilecek kadar geniş bir arazinin bu işe tahsisıyla elde edilmesi beklenen gelirin ne olduğunu gösteren fizibilite ve öngörünün, Plan Açıklama Raporunda mevcut olmadığı, A.O.Ç içinden geçen ve Ankara'nın en hayati su rejimini oluşturan Ankara Çayı'nın geleceği ve korunması, iyileştirilmesine ilişkin hiçbir plan notu bulunmadığı, Atatürk Orman Çiftliği'nin Ankara'nın Başkent olarak gelişiminden beri şehrin en önemli hava koridoru özelliğini koruduğu, şehrin ciğerlerinin yoğun yapılaşmaya açılmasının Ankara'nın uzun yıllar yaşadığı kirlilik sorununu yeniden gündeme getireceği, ancak bu sefer geri dönülmez bir noktaya varılmış olacağı, dolayısıyla dava konusu planların ve Belediye Meclis kararının hukuka aykırı olduğu iddialarıyla iptali ile 5659 sayılı Kanuna 5524 sayılı Kanunla eklenen Ek 1. maddenin Anayasa'nın 18, 35, 44, 45, 46, 48 ve

63. maddelerine aykırı olduğundan bahisle dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Ankara Metropolitan Alanı kentsel gelişme ilkelerine uygun olarak, Atatürk Orman Çiftliği alanını koşullarına göre rekreasyon amaçlı açık ve yeşil alan kullanımına dönüştürmek ve kentin imar planıyla bütünleşmesini sağlamak üzere, öncelikle 1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım Planı ve 1/10.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı hazırlandığı, Atatürk Orman Çiftliği arazisinin açık ve yeşil alan potansiyelinin, Atatürk'ün başışı doğrultusunda modern tarım tekniklerinin araştırıldığı, geliştirildiği ve uygulandığı "modern tarım alanları" ile halkın eğlenmesi ve dinlenmesi için "rekreasyon İşlevleri"ne yönelik olarak değerlendirilmesinin amaçlandığı, planın, alt ölçekte 1/1000 uygulama imar planları ve kentsel tasarım projelerini yönlendirmesi açısından mekansal işlev/kullanım ve ulaşım bağlantıları ile ilgili ana kararları içeren kavramsal tasarım veya fikir projesi bağlamında temel "çerçeve plan" niteliğinde ele alındığı, planda temel olarak Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne ait mevcut idari, ticari ve sosyal tesisler ile tarımsal üretim alanları korunduğu, diğer alanlarda ise rekreasyon işlevlerine yönelik öneri kullanımları düzenlendiği, metropoliten alan kentsel ulaşım sistemini oluşturan ana trafik yolları ile raylı toplu taşıma ağına işlendiği, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün mevcut yapısının, ekonomik bir işletme olarak nostaljik ürünlerinin (dondurma, süt ve süt ürünleri, meyve suyu) üretim ve ticaretinin sürdürülmesinin yanı sıra, Atatürk'ün başış mektubundaki öngörülerini doğrultusunda kuruluş yasasında öngörülen görev ve yetkilerle birlikte, ülkedeki tarım arazilerinin, ovaların etkin ve verimli kullanılması, modern tarım tekniklerinin araştırılması ve uygulamasına yönelik bir Tarımsal Araştırma ve Geliştirme (AR-GE) Kurumsal yapısı ile Koruma Amaçlı İmar Planında önerilen aktif ve pasif rekreasyon alanlarının uygulanması, bakımı, denetimi ve işletilmesi amacıyla da uzmanlaşmış bir yapıya dönüştürülmesinin hedeflendiği, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü tarafından çeşitli kurum ve kuruluşlara açıldırılmak üzere tahsis edilmiş alanların korunması gerektiğinden, kesin sınırları alt ölçekli (1/5000 ve/veya 1/1000) imar planlarında belirlenecek olan bu alanın yaklaşık 1/3'ü kadar büyüklükteki bir alanda, halen kuru tarım yapılan ancak tarımsal verimi ve toprak kabiliyet sınıfı düşük olan, yapılan hafriyatlar ve toprak alımı/dökümü neticesinde doğal yapısı tahrip olmuş, yer yer ağaçlık ve fidanlık bitki örtüsünün bulunduğu kabaca Çimento Fabrikasının güneyindeki alan görsel ve doğal peyzaj özellikleri korunmak suretiyle yeni ve modern bir hayvanat bahçesi alanı olarak düzenleneceği, bu tür alanlara ölçeğin gerektirdiği içerik ve nitelikte plan kararları getirildiği ve ayrıntılı mekansal kullanım ve yapılaşmaya ilişkin koşulların alt ölçekte belirleneceği, bu nedenle Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ait 1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım Planı ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planının şehirlik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına, İmar ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma

Mevzuatlarına uygun olarak hazırlandığı öne sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL DİLEKÇESİNİN ÖZETİ : Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararı ile kabul edilen "Atatürk Orman Çiftliği Arazileri ve Doğal Sit Alanına ilişkin 1/25.000 ölçekli nazım imar planı ve koruma amaçlı nazım imar planlarına ilişkin işlemin; şehirlik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı açısından hukuka aykırı olduğu iddialarıyla iptali ile 5524 sayılı Kanunun Anayasa'ya aykırı olduğundan bahisle dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Ankara 13. İdare Mahkemesi'nce, duruşma için önceden bildirilen 28.11.2008 tarihinde davacı TMMOB Peyzaj Mimarlar Odasını temsilen Av. Emre Baturay ALTINOK'un geldiği, davacı TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'ni temsilen Av. Mahmut Fevzi ÖZLÜER ile davalı idareyi temsilen Av. Candan Yılmaz IŞIK'ın geldikleri, müdahil vekilinin gelmediği görüldüğü açık duruşmaya başlandı. Gelen taraflara usulüne göre söz verilip dinlendikten sonra duruşmaya son verildi. Dava dosyası incelenerek işin gereği görüldüğü;

Davacıların ve müdahilinin Anayasaya aykırılık iddiası yerinde görülmemekle uyumun esasına geçildi:

Dava; Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.12.2006 gün ve 3229 sayılı kararı ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na sevk edilen ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na değiştirilerek onaylanan 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli nazım imar planı ve koruma amaçlı nazım imar planlarının tasdik edilmesine ilişkin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararı ve söz konusu imar planlarının iptali istemiyle açılmıştır.

5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu'nun Ek 1. maddesinde, Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı'nın uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'î mevzuat uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkili olduğu, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar üçüncü şahıslarla Atatürk Orman Çiftliği arasındaki hukuki ihtilafların çözümü için imar planlarının uygulanmasında sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parsel yapılamayan Atatürk Orman Çiftliğine ait arazilerin, imar uygulamalarında bütünlük sağlanması açısından mülkiyet hakkını azaltmamak ve herhangi bir değer kaybına sebebiyet vermemek kaydıyla, hukuki ihtilafların olduğu plan bölgesindeki ada ve parsellerde toplanabileceği, Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı'nın uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi

lehine intifa hakkı tesis edileceği, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın uygun görüşü ile Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi 10 yılı aşmamak üzere herhangi bir şekilde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir kulfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebileceği, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın uygun görüşü üzerine Hayvanat Bahçesi içerisindeki işletmelerin tahsis amacına uygun olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncü şahıslara kiraya verilebileceği, Büyükşehir Belediyesine tahsis edilen arazilerin, Büyükşehir Belediyesince hiçbir şekilde maddede belirtilen amaçlar dışında kullanılmayacağı, yukarıdaki fıkralarda belirtilen amaca aykırı kullanımlara teşebbüsün ve/veya kullanımın tespiti halinde bu arazilerin intifa ve/veya işleme hakkının Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne derhal iade edileceği, Atatürk Orman Çiftliği arazileri üzerinde konut, ticaret ve sanayi amaçlı yapılaşmanın yapılamayacağı hükmüne yer verilmiştir.

3194 sayılı İmar Kanununun 5. maddesinde, nazım imar planı; varsa bölge veya çevre düzeni planlarına uygun olarak halihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının, genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, gerektiğinde yapı yoğunluğunu, çeşitli yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, detaylı bir raporla açıklanan ve raporuyla beraber bütün olan plan, uygulama imar planı ise; tasdikli hali hazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak nazım imar planı esaslarına göre çizilen ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzenini, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren plan olarak tanımlanmıştır.

Nazım imar planı ve uygulama imar planı olmak üzere iki aşamadan oluşan imar planları; belde halkının sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamayı, sağlıklı ve güvenli bir çevre oluşturmayı, yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen ve bu amaçla beldenin ekonomik, demografik, sosyal, kültürel, tarihsel, fiziksel özelliklerine ilişkin araştırmalara ve verilere dayalı olarak hazırlanan, kentsel yerleşme ve gelişme eğilimlerini alternatif çözümler oluşturmak suretiyle belirleyen, arazi kullanımı, koruma, kısıtlama kararları, örgütlenme ve uygulama ilkelerini içeren pafta, rapor ve notlardan oluşan bir belge niteliğindedirler.

Dosyanın incelenmesinden; 5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla 5659 sayılı Kanuna eklenen Ek 1. maddenin birinci fıkrasında öngörülen "24.3.1950 tarihi ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü

Kuruluş Kanunu hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'î mevzuatı uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkilidir" hükmü doğrultusunda Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ait 1/25.000 ölçekli üst ölçek Nazım Planı ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planının hazırlandığı, hazırlanan planların Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 14.12.2006 günlü, 11259 sayılı yazısı ile uygun görüldüğü, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.01.2007 günlü, 2039 sayılı kararı ile plan notlarında düzeltmeler yapıldığı, planların Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 günlü, 207 sayılı kararı ile onaylandığı, söz konusu planların 02.02.2007-04.03.2007 tarihleri arasındaki askıya çıkarıldığı, ilan süresinde plana yapılan itirazların Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.03.2007 günlü, 807 sayılı kararı ile reddedildiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümünün teknik bilgiyi gerektirmesi nedeniyle 10.01.2008 tarihinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda, bilirkişi olarak seçilen Ortadoğu Teknik Üniversitesi Şehir Planlama Bölümü öğretim üyeleri Doç. Dr. Çağatay KESKİNOK, Doç. Dr. Baykan GÜNAY ve Yrd. Doç. Dr. Adnan BURLAS tarafından düzenlenerek 05.05.2008 tarihinde Mahkememize sunulan bilirkişi raporunda özetle; "02.06.1992 gün ve 2436 Sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararının eki olan paftada koruma alanı ve sınırlarının belirlendiği, buna karşın davanın konusunu oluşturan planlarda bu Korunma Alanının dikkate alınmadığı, bu alanın içinde yer alan bölgede değişik kullanımların önerildiği, alanın en büyük bölümünü oluşturan Hayvanat Bahçesi ile Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı'nın bu alanda yapılamayacağı, yapılması durumunda her iki kullanımın kalıcı yapılar ve kendilerine özgü alt yapıları içereceği, Atatürk Orman Çiftliği'nin 1. derece Doğal ve Tarihi Sit olarak tescil edildiği, Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 05.11.1999 günlü, 659 sayılı ilke kararına göre; "önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceği, bu amaç dışında kesinlikle kullanılmayacağı" hükmüne bağlanmış iken davalı planlar ile Atatürk Orman Çiftliği'nin dava konusu alanlardaki tarımsal faaliyeti kısıtlandığı, yalnızca çok küçük bir alana indirildiği, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda büyük olaylara sahne olmuş Atatürk Orman Çiftliği'nin, taşınmaz kültür ve tabiat varlığı olduğu ve 1. derece doğal ve tarihi sit alanı olarak belirlendiği, Ankara Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 10.01.2007 gün ve 2039 sayılı kararının, bu davanın konusunu oluşturan Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planlarını kabul eden Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararının temelini oluşturduğu, bu karar ile Kurulum, Atatürk

Orman Çiftliğinin 1. derece doğal ve tarihi sit alanı olan arazilerini, Yüksek Kurulun kararlarına aykırı olarak kullanımlara açtığı, buradaki iki aykırı kararın Hayvanat Bahçesi ile Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı alanı olduğu, 2863 Sayılı (5226 Sayılı Kanun ile değişik) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6. maddesine göre Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük olaylara sahne olduğu için taşınmaz kültür ve tabiat varlığı olan ve bu nedenle 1. derece doğal ve tarihi sit alanı olarak belirlenen Atatürk Orman Çiftliğinin bu niteliğini yitirmesine neden olan bir kararın Kurul tarafından kabul edilmesinin yanlış olduğu, çeşitli dünya kentlerinde bulunan hayvanat bahçelerinden en büyüğünün Prag Hayvanat Bahçesi olduğu, alanın yüzölçümünün 45 hektar olduğu, Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan metropoliten kentlerdeki en büyük hayvanat bahçesinin ise, içinden Bronx Nehri geçen, New York'taki Bronx Hayvanat Bahçesi olduğu, yüzölçümünün ise 107 hektar olduğu, dava konusu planlarda önerilen Hayvanat Bahçesinin ise yaklaşık 8 kilometrekare olduğu, bunun da 800 hektara karşılık geldiği, dava konusu Ankara hayvanat bahçesi ile Bronx hayvanat bahçesinin bir karşılaştırması yapıldığı, bu karşılaştırma dava konusu planlarda önerilen hayvanat bahçesinin çok büyük olduğunu gösterdiği, büyüklüğün hayvanat bahçesi bir harcama kalemi olarak ele alındığında daha önemli olduğu, Ankara'da yapımı (uygulanması) mali kısıtlar yüzünden sıra bekleyen onlarca park alanı varken bu denli büyük bir hayvanat bahçesinin gerekçelendirilmesinin olanaksız görüldüğü, eğer, bu büyüklükte bir hayvanat bahçesinin işletmesi ve idaresi bir yük oluşturmayacaksa bunun da dava konusu plan eki raporlarda açık biçimde belirtilmesinin gerektiği, bu türden bir alan kullanımının işletme ve idaresinin de başlı başına bir planlama işi olduğu, dava konusu planda hayvanat bahçesi için ayrılan alanın safari-park biçiminde ele alınsa bile çok geniş olduğu, büyüklük tartışmasının asıl yönünün, işlevleri tarih süreci içinde belirlenmiş ve yasayla çerçevesi Ataturk Orman Çiftliği'nin bu işlevlere yönelik alan kullanımları yerine bambaşka bir alan kullanımının getirilmiş olması olduğu, plan vizyonunda belirtildiği gibi Atatürk Orman Çiftliği'nin kuruluş ilke ve amaçlarına uygun bir planlama yapılacaksa buradaki alan kullanımlarının tarımsal işletme ve araştırmaya yönelik olması gerektiği, bu büyüklükte bir hayvanat bahçesinin, hem doğal ve tarihi sit kararlarına aykırı olduğu, hem de Atatürk Orman Çiftliği'nin tarihsel işlevlerini sürdürmesine olanak verecek büyüklükte yüzölçümü bırakmadığı, Atatürk Orman Çiftliği'nin kuzeyde kalan büyük parçasının dava konusu planlarda Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı olarak ayrıldığı, Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı'nın biri doğu-batı, öteki de güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanan 50 metre genişlikte iki ana arterle üç parçaya ayrıldığı, bu parçalardan güneydoğuda olanı, var olan durumda da hipodrom olarak kullanıldığı, arterlerden biri hipodromu olimpiyat ve spor parkından ayırdığı, diğerinin de geriye kalan alanı ikiye böldüğü, Hipodromun Spor Parkı bağlamında düşünülmemesi durumunda bile bunun doğru bir ulaşım planlaması yaklaşımı olmadığını, bu

türden bir spor parkının yüksek hızlı trafiğe elveren arterlerle bölünmemesi, yaya ağırlıklı, düşük hızlı araç trafiğine olanak sağlayan bir ulaşım-dolaşım ağı ile düşünülmesi gerektiği, Atatürk Orman Çiftliği'nin kuruluş ilke ve amaçları içinde tarımsal araştırma ve gelişirmenin de olduğu, bu etkinliğin geniş alanlar gerektirdiği, oysa dava konusu planda tarımsal araştırma ve geliştirme (ar-ge) için ayrılan alanın çok az olduğu, Atatürk Orman Çiftliği'nin elindeki arazilerin farklı kullanımlar için değil, tarımsal üretim, araştırma ve geliştirme için ayrılmasının gerektiği, nazım İmar Planı veya diğer türdeki planlara ait lejantların hiçbirinde "özel proje alanı" olarak tanımlı bir gösterim bulunmadığı, "özel proje alanı" biçiminde bir kullanımın niteliğinin ve kapsamının açık olmadığı, oysa planlarda açıklığı zorunlu koşul olduğu, açıklığın önemli bir planlama esası olduğu, Nazım İmar Planında da alan kullanımlarının genel kullanım biçimlerinin belirsizlik içermemesi gerektiği, planlar hazırlanırken nesnellüğün ön planda olması gerektiği, bu nesnellüğün dayanağının da standartlar olduğu, özel proje alanı gibi bir alan kullanımının ise nesnel dayanağının olmadığı ve niteliği belirsiz olduğu için herhangi bir plan türünde kullanılması kabul edilebilecek bir alan kullanımı türü olduğu, dava konusu planlarda, Çiftliğin kuruluş amacına ve ruhuna uygun olup olmadığı belli olmayan "özel proje alanı" gibi, kullanımlara yer verildiği gibi, yine Çiftlik alanının niteliklerine ve Çiftliğin amaçlarına uygunluğu açık olmayan kullanımların da öngörüldüğü, dava konusu planların belirgin bir planlama düşüncesi içermediği, alan kullanımlarının geliştiği güzel biçimde belirlendiği, plan yapılırken Atatürk Orman Çiftliği'nin çeşitlilik sunan arazi değerlerinin dikkate alınmadığı, Cumhuriyetin her alandaki modernleşme çabalarının bir sonucu olan Atatürk Orman Çiftliği'nin tarımsal üretim ve eğitimi, sanai üretimle desteklediği, toplumun yeniyi arama azmini ve modern toplumu kurma çabalarını yansıttığı, Atatürk Orman Çiftliği'nin popüler kültürün bir uzantısı olarak yorumlanamayacağı, davalı planların ise çok büyük arazi parçalarını, herhangi bir incelenmiş düşünce ve kültür söylemi katılmadan, Hayvanat Bahçesi ve Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı diye ad koyarak, parçası olmaya çalıştığımız gelişmiş toplumun neredeyse bir yüzyıl önceki park kavramına bakışını yinelemeye çalıştığı, Atatürk Orman Çiftliği'nin bir kültür ürünü olduğu ve yeniden yorumunun da basit işlevselciliği aşarak yeni bir kültür yaratma çabası olarak algılanması gerektiği, sonuç olarak dava konusu planların ve adı geçen işlemlerin birçok farklı konuda planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine, kamu yararı ve üstün kamu yararına, ulusal çıkarlara ve çeşitli yasa ve yönetmeliklere uygun olmadığı" görüşüne varıldığı belirtilmektedir.

Bilirkişi raporu değerlendirildiğinde, Mahkememizce yeterli ve hükme esas alınabilecek nitelikte görülmüş olup, bilirkişi raporuna karşı bu konuda ileri sürülen itirazlar, konunun uzmanı olan bilirkişilerce hazırlanan bilirkişi raporunu kusurlandıracak mahiyette görülmemiştir. Davalı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından, Mahkememizce re'sen seçilen

bilirkişilerin Ortadoğu Teknik Üniversitesi Şehir Planlama Bölümünde planlama-tasarım derslerinde dava konusu Atatürk Orman Çiftliği ile ilgili çeşitli çalışmalara katıldıkları, daha önce düzenlenen birçok sempozyum, konferans vb etkinliklere katılarak görüş ve değerlendirmede bulunmuş olmaları nedeniyle bilirkişilik yapmaya uygun olmadıkları ileri sürülmektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesinin yollamada bulunduğu Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 277. maddesinde, bilirkişilerin hakimler için muayyen esbaba binaen reddolunabilecekleri, ret talebinin hakim tarafından hadise şeklinde tetkik olunarak karar verileceği kuralı yer almış; 29. maddesinin 1. fıkrasında, davada iki taraftan birine nasihat vermiş veya yol göstermiş olmak, 2. fıkrasında, davada iki taraftan biri veya üçüncü şahıs muvacehesinde kanunen icap etmeden reyini beyan etmiş olmak, 3. fıkrasında, davada şahit veya ehlihibre veya hakem ve yahut hakim sıfatıyla dinlenmiş veya hareket etmiş olmak, 4. fıkrasında, davanın dördüncü dereceye kadar (bu derece dahil) civar hısımlarına ait bulunmak, 5. fıkrasında, dava esnasında iki taraftan birisiyle davası veya aralarında bir düşmanlık bulunmak, 6. fıkrasında, umumiyetle hakimın bitarafılığından şüpheyi mucip esbabı mühimme bulunması halleri ret sebebi olarak gösterilmiştir. Kanunun 35. maddesinde ise, ret isteminin, ret sebebi veya inandırıcı delil gösterilememesi halinde geri çevrileceği, bu kararlar aleyhine ancak hükümle birlikte temyiz yoluna başvurulabileceği kuralına yer verilmiştir.

Yapılan incelemede, davalı idarece, Mahkememizce re'sen seçilen bilirkişilerin reddine dair gösterilen sebeplerin yerinde olmadığı, bilirkişilerin reddini gerektirmediği sonucuna varıldığından, davalı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın bu iddiası yerinde görülmemiştir.

Bu durumda, dosyada yer alan bilgi ve belgeler ile bilirkişi raporunun birlikte değerlendirilmesinden, imar mevzuatı ile şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına aykırı olduğu anlaşılan, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.12.2006 gün ve 3229 sayılı karar ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na sevk edilen ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca değiştirilerek onaylanan 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli nazım imar planı ve koruma amaçlı nazım imar planlarının tasdik edilmesine ilişkin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline, aşağıda dökümü yapılan 1.769,22 YTL yargılama gideri ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca tespit edilen 450,00-YTL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, müdahil tarafından yapılan 23,00- YTL yargılama giderinin davalı idareden alınarak müdahile verilmesine, artan müdahil posta giderinin istemi halinde müdahile iadesine, artan bilirkişi ücreti ve posta ücretinin istemi halinde davacıya iadesine, kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'da temyiz yolu açık olmak üzere, 28.11.2008 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan Bilge APAYDIN

Üye Hamdi ŞENLER

Üye Mehmet KÖSEOĞLU

HATAY – REYHANLI TİM ARAZİSİ

EK-41

HATAY İDARE MAHKEMESİNE Gönderilmek Üzere
ANKARA BÖLGE İDARE MAHKEMESİNE

DOSYA NO: E.2009/614

DAVAYA KATILMAK İSTEYEN (DAVACI YANINDA MÜDAHİL):TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C.Başbakanlık

DAVA: Başbakanlık Yüksek Planlama Kurulunun 09.02.2009 tarih 2009T-1 Sayılı,DSİ Genel Müdürlüğünün 2009 Yıllı programında yer alan Amik-Afrin (Reyhanlı Barajı ve sulaması) projesine başlanabilmesi için Reyhanlı Barajının göl alanında kalacak taşınmazların Hatay-Reyhanlı Tarım İşletmeleri Müdürlüğünün arazilerinden ihtiyaç duyulan kısmı ile takas edilmesine ilişkin kararının iptalidir.

KONUSU : Mahkemenizde görülmekte olan davaya, davacı yanında katılma talebidir.

KATILMA NEDENLERİ :YPK Kararının İptali talebiyle Tarım İş Sendikası tarafından dava açılmıştır. Bu davaya Müvekkil ODA davacı yanında katılmak istemektedir.

Antakya-Reyhanlı karayolu üzerinde, Reyhanlı İlçesine 15 Km. mesafede bulunan Hatay-Reyhanlı Tarım İşletmeleri, Amik Ovasının bir parçasıdır. İşletme, kuruluşundan itibaren bölge çiftçisinin ihtiyacı olan kaliteli ve yüksek verimli damızlık ve tohumun çevre çiftçiye dağıtılarak bölgede verimliliğin artırılması sonucu bölge ve ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. TİGEM'in doğrudan faaliyeti alanı içinde olan bu işletmenin, YPK Kararı ile başka bir kuruma devri 3646 Sayılı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Adına Tescil Edilecek Taşınmaz Mallar Hakkında Kanuna aykırıdır.

Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır. 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak, Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır. Nitekim Türkiye'nin bir çok bölgesinde tarım topraklarının korunması için, örneğin tarım dışı kullanım kararlarının iptali talebi ile birçok dava açılmıştır.

Anayasanın 44. maddesinde, "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla

kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun, bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yer altı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz...", 45. maddesinde, "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerin sağlanmasını kolaylaştırır..." ve 166. maddesinde ise "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayinin ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir..." hükümleri yer almaktadır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 1. maddesinde, "Bu kanunun amacı; toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek, korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, planlı arazi kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemek" vurgulanarak, 9. maddesinde, "Arazi kullanımını gerektiren her türlü girişim ve yatırım sürecinde toprakların korunması, doğal ve yapay olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarının önlenmesi; arazi kullanım planları, tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri ile toprak koruma projelerinin uygulamaya konulması ile sağlanır", 13. maddesinde, "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağı" vurgulanmış, 18. maddesinde de, "Toprağın korunması, üretim gücünün geliştirilerek sürdürülmesi, arazinin iyileştirilmesine yönelik toprak ıslahı ve tarla içi geliştirme etkinlikleri, yeteneğe uygun arazi kullanımı konularında projeye dayalı yatırım yapan, toprak işleme, sulama ve yetiştirme tekniklerini uygulayan üreticilere, tarımsal desteklemelerde öncelik verilir, yatırımları Bakanlık imkanlarıyla desteklenir" denilmek suretiyle özendirilecekleri hükme bağlanmıştır.

441 sayılı Tarım ve Köyşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinde Tarım ve Köyşleri Bakanlığının görevleri sayılmış olup, son fıkrasında, "Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak" hükmü yer almaktadır.

540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 5. maddesinin (c) bendinde, "Kalkınma planı ve yıllık programlar çerçevesinde kamu iktisadi teşebbüsleri ile ilgili her türlü kararları almak," Yüksek Planlama Kurulunun görevleri arasında yer almıştır. Ancak dava konusu YPK Kararı ile TİGEM arazilerinin başka bir amaçla tahsisli yasal olarak mümkün olmadığı gibi, kamu yararına da aykırıdır.

İSTEM : Yukarıda açıklanan ve kendiliğinden göz önüne alınacak nedenlerden dolayı, Mahkemenizin E.2009/614 sayılı dosyasında, davacı yanında "Müdahil" sıfatıyla katılmamıza karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz.

TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASI VE ARAZİ TOPLULAŞTIRMA TÜZÜĞÜ

EK-42

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI ve DURUŞMA TALEPLİDİR

DANIŞTAY İLGİLİ DAİRESİNE

Sunulmak Üzere

DANIŞTAY BAŞKANLIĞINA

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal S. DÖNMEZ-41998670172

DAVALI: T.C.Başbakanlık - Bakanlıklar /ANKARA

KONU: 24.07.2009 tarih 27298 Sayılı RG'de yayınlanan Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Arazi Toplulaştırmasına İlişkin Tüzük'ün tümünün şekil yönünden iptali; 4.maddesinin 1.fıkrasının (I) bendi ile 6.maddesinin 2.fıkrasının "Bakanlık tarafından düzenlenen hizmet içi eğitiminden geçmiş en az iki ziraat mühendisi tarafından belirlenir" cümlesinin, 9,12.,13. ve 14.maddelerinin İptali ve Yürütmenin Durdurulması; Tüzüğün dayanağını oluşturan 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 13., 14, 17. maddelerinin Anayasaya aykırılığı iddiası ile konunun Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi talepleridir.

ŞEKİL YÖNÜNDEN:

Bakanlar Kurulunun 29/06/2009 tarih 2009/15154 Sayılı Kararı ile yürürlüğe konulan Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Arazi Toplulaştırmasına İlişkin Tüzük, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 13., 14, 17. ve 24. maddeleri uyarınca hazırlanmıştır ve tarım arazilerinin hangi zorunlu durumlarda amaç dışı kullanılacağı, tarımsal üretim gücü yüksek büyük ovaların belirlenerek korunması ve arazi toplulaştırması ve dağıtımı yapılması konularını düzenlemektedir. Tüzüğün iptalini istediğimiz maddelerinin Kanuna aykırı olduğunu, dayanağı bazı kanun maddelerinin de Anayasa'ya aykırı olduğunu düşünmekteyiz. Ayrıca 5403 Sayılı Kanunun bazı maddelerinin, ki bu maddelerden biri de Tüzüğün dayandığı 17.maddedir, Anayasaya aykırılığı iddiasıyla dava açılmış olup 3 adet dosya (2007/18, 2007/23 ve 2008/35) Anayasa Mahkemesinde görüşülmeyi beklemektedir. Bunlardan 2007/18 sayılı dosyada Kanunun 6.maddesi ile Geçici 3.maddeleri hakkında Yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir. Bu durum Tüzüğün de Anayasaya aykırı olduğunu göstermektedir. Çünkü Yürürlüğü durdurulan 6.madde Toprak Koruma Kurulunun görevlerini hüküm altına almıştır. Tüzüğün dayanağı olan Kanunun 13., 14. ve 17.maddelerinin düzenlediği alanlarda Kurul kararı gerekmektedir. Ve zaten Tüzüğün çıkarılma amaçlarından biri de tarım arazilerinin hangi zorunlu durumlarda amaç dışı kullanılacağına ilişkin esas ve usulleri göstermektir. Bu nedenlerle Tüzük şekil yönünden tümüyle iptal edilmelidir.

ESAS YÖNÜNDEN

1)Tüzüğün 4.maddesinin 1.fıkrasının (I) bendinin "veya açıkça yetki verilen birimler" cümlesinin iptali talebi: Tüzüğün tanımlar maddesinin (I) bendinde yer alan "Kamu Yararı Kararı" Bakanlıklarca yatırım programına alınmış yatırımlar ile insan, toplum ve çevre ilişkilerinde dengeyi bozucu nitelikte olmayan, ekonomik, ekolojik ve toplumsal kayıplar bakımından toplum aleyhine sonuçlar doğurmayan, kişiler ve toplum yararı birlikte gözetilerek ilgili bakanlık veya açıkça yetki verilen birimler tarafından alınan kararı, olarak tanımlanmıştır. Bu tanım Kanunda yer almamaktadır. Kanunun 13.ve 17.maddelerinde Kamu Yararı Kararının madencilik faaliyetlerinde ilgili bakanlık tarafından, plân ve yatırımlarda Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınacağı, Büyük ovalarda bulunan tarım arazilerinin tarım dışı kullanımında Bakanlık ve talebin ilgili olduğu Bakanlıkça ortaklaşa kamu yararı kararı alınacağı ayrıca arazi toplulaştırma proje sahasının belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararının kamu yararı kararı sayılacağı belirtilmektedir. Görüldüğü gibi **kamu Yararı kararı ancak Bakanlıklar ya da Bakanlar Kurulu Kararı ile alınabilir.** Kamu Yararı kararı almaya yetkili olan organın bu yetkisini devretmesi mümkün değildir. Yetki devrinin Kanunda açıkça gösterilmesi gerekir. Oysa 5403 Sayılı Kanunda yetki devri bulunmamaktadır. Kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere çıkarılan Tüzüğün Kanunda olmayan bir şekilde yetki devri öngörmesi hukuka aykırıdır. Genel olarak yetki devri, "bir konuda karar almak, eylemde bulunmak veya emir vermek hakkını başkasına devretmek ve elde edeceği sonuçtan onu sorumlu tutmak" biçiminde tanımlanmaktadır. Yetki devrinin, ancak yasanın açıkça izin vermesi halinde ve yine açıkça izin verdiği konularla sınırlı olarak yapılabileceği kuşkusuzdur. Bu nedenlerle hükmün "veya açıkça yetki verilen birimler" **cümlesinin iptali gerekir.**

2) Tüzüğün 6.maddesinin 2.fıkrasının "Bakanlık tarafından düzenlenen hizmet içi eğitiminden geçmiş en az iki ziraat mühendisi tarafından belirlenir" **cümlesinin iptali gerekir.** Konu toprakla ilgili olup toprak, tarımsal yapılar ve sulama, kültür-teknik, tarım makineleri bölümü mezunu ya da bu alanda belli bir süre çalışmış ziraat mühendislerince işin yapılması gerekir. Oysa sözkonusu cümlede böyle bir ayırım yoktur, bu da uygulamada sorunlara neden olacak, yetersiz bilgiye sahip kişilerce de bu iş yapılabilecektir. Kanunun 11.maddesinde, Tarım arazilerinde toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerinin sürekli üretim sağlayacak şekilde korunarak kullanımı için, en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda tarımsal amaçlı arazi kullanımı plân veya projeleri, valilikler tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır, denilmektedir. Yine Kanunun 12.maddesinin 3.fıkrasına göre Toprak koruma projeleri, arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önlemek için gerekli olan sekileme, çevirme, koruma duvarı, bitkilendirme, arıtma, drenaj gibi imalat, inşaat ve kültürel tedbirleri içerir, en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda hazırlanır ve valilik tarafından onaylanır.

Görüldüğü gibi Tüzük maddesinin uygulanmasında sorun çıkabilecektir. Bu nedenle söz konusu cümlelerin iptalini talep etmekteyiz.

3) Tüzüğün 8.maddesinin "..veya valiliklerce izin verilebilir" cümlesinin iptali gerekir.

Kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere çıkarılan Tüzük Kanuna aykırıdır. Kanuna göre (13.madde) Tarım arazilerinin tarım dışı amaçlı faaliyetlere ayrılmasına Bakanlık kararı ile izin verilebilir, Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir. Oysa Tüzük hükmü doğrudan doğruya Valiliklere yetki vermektedir. Yetki devri, doğrudan doğruya yetkili olmaktan çok farklı hukuki anlama sahiptir. Yetki devrinde yetkiyi veren makamın bu yetkisini devretmesi gerekir ve yetki devrinin açıkça gösterilmesi gerekir. Nitekim Kanunda Bakanlığın yetkisini valiliklere devredebileceği gösterilmiştir. Buna rağmen Tüzükte Valiliklerin de doğrudan doğruya izin verebileceği belirtilmektedir. Kanuna aykırılık çok açık olup Tüzüğün 8.maddesindeki "..veya valiliklerce izin verilebilir" cümlesinin iptalini talep etmekteyiz.

4) Tüzüğün 9.,12.,13. ve 14.maddeleri, Anayasaya aykırılık iddiasında bulunduğumuz ve Tüzüğün de dayanağını oluşturan 13., 14. ve 17.maddelerinin uygulanmasına ilişkindir. Kanunda, tarım arazilerinin tarım dışı amaçla kullanılmasına ilişkin düzenlemeler geniş kapsamlı olup, Toprağı korumak için oluşturulan Kurullara artık yalnızca bu amaçla iş yaptırılmaktadır. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun amacını aşar bir şekilde tarım topraklarının tarım dışı kullanımına olanak veren ve dava konusu Tüzüğün de dayanağını oluşturan 5403 Sayılı Kanunun 13., 14. ve 17.maddeleri Anayasa'nın 44. ve 45.maddelerine aykırıdır. Tarım arazileri üzerindeki yapılaşma toprağın ölümü anlamını taşımaktadır ve ne yazık ki Kanunun 13.maddesinde getirilen düzenleme ile Türkiye'nin en verimli toprakları tarım dışına çıkarılmaktadır. Son 3 yılda Tarım Bakanlığının işi Toprak Koruma Kurullarından tarım dışına çıkarma kararlarını onaylamak olmuştur. En çok uygulanan madde olan 13.maddede "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz" ifadesinden sonra -istisna adı altında- neredeyse tüm durumlarda tarım dışı kullanıma açan uygulamalar, söz konusu Kanun hükmünün aynı zamanda Kamu Yararına aykırı olduğunu göstermektedir. Zaten Anayasanın 44. ve 45.maddeleri "Kamu Yararı" başlığı altında düzenlenmiştir. Bu nedenle iptalini talep ettiğimiz maddeler aynı zamanda Kamu Yararına aykırıdır. Tarım topraklarını yapılaşmaya açan uygulamaların yasal kılıfı haline gelen, konuyu meşrulaştıran hükmün iptali için dosyanın Anayasa Mahkemesine gönderilmesini talep etmekteyiz.

5) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasa'dan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak,** tarımsal yapılar ve sulama, kültürteknik, tarım makineleri alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır. 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

6) Tüzüğün uygulanması halinde telafisi imkansız zararlar ortaya çıkacaktır. Bu nedenle Yürütmenin durdurulmasına karar verilmesini talep ediyoruz.

HUKUKİ NEDENLER:

Anayasa, İYUK, 5403 Sayılı Kanun, 7472 Sayılı Kanun, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Dava konusu Tüzük, ve İlgili tüm mevzuat.

SONUÇ: Açıklanan ve Yüksek mahkemenizce re'sen dikkate alınacak nedenlerle, 24.07.2009 tarih 27298 Sayılı RG'de yayınlanan Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması Ve Arazi Toplulaştırmasına İlişkin Tüzük'ün tümünün şekil yönünden iptaline; 4.maddesinin 1.fikrasının (I) bendinin, 6.maddesinin 2.fikrasının "Bakanlık tarafından düzenlenen hizmet içi eğitiminden geçmiş en az iki ziraat mühendisi tarafından belirlenir" cümlesinin, 9.,12.,13. ve 14.maddelerinin İptali ve Yürütmenin Durdurulmasına; Tüzüğün dayanağını oluşturan 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 13., 14, 17. maddelerinin Anayasaya aykırılığı iddiası ile konunun Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

İZMİT KÖRFEZİ

EK-43

YÜRÜTMİYİ DURDURMA VE DURUŞMA TALEPLİDİR

DANIŞTAY 6.DAİRE BAŞKANLIĞINA

DOSYA NO:E.2007/6718

DAVACILAR: 1) TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası 2) Subaşı Belediye Başkanlığı 3) Filiz Fidan Subaşı-Altınova/YALOVA 4) Mahmut Fidan Subaşı-Altınova/YALOVA 5) Ünal Tunalı Subaşı-Altınova/YALOVA 6) Ali Soydan Subaşı-Altınova/YALOVA 7) Ali Kenar Subaşı-Altınova/YALOVA 8) Musa Kuş Subaşı-Altınova/YALOVA 9) İbrahim Çelik Subaşı-Altınova/YALOVA 10) Yusuf Çırak Subaşı-Altınova/YALOVA 11) Kanber Türedi Subaşı-Altınova/YALOVA 12) Mehmet Düzen Subaşı-Altınova/YALOVA 13) Ahmet Yılmaz Subaşı-Altınova/YALOVA

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

KONUSU: Davalı Bakanlığın 26.02.2009 tarihinde onayladığı 1/50.000 ölçekli "İzmit Körfezi (Kocaeli-Yalova) Bütünsel (Kıyı ve Geri Sahası) Planı'nın **Yürütülmesinin Durdurulması** ve **İptali** talebidir.

OLAYLAR VE İPTAL NEDENLERİ

I-MENFAAT YÖNÜNDEN

Dava konusu Plan, tarım topraklarını yapılaşmaya açmaktadır. Bu nedenle müvekkilimizin menfaatini ihlal etmektedir.

1) Müvekkil Ziraat Mühendisleri Odası, 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak, Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

2) Müvekkil Subaşı Belediyesinin bulunduğu Subaşı Beldesinde, planlanan alanlarda bahçe sahibi vatandaşlar oturmaktadır, ayrıca Belediyenin arazileri vardır. Müvekkil gerçek kişilerin ise gene bahçeleri bulunmaktadır. Bu planda sahibi oldukları yerler nedeniyle yapılan dolgu nedeniyle doğrudan etkileneceklerdir. ve zaten halihazırda 2 yıl önce denize girdikleri kıyıyı kullanamamaktadırlar.

II-USUL YÖNÜNDEN

Müvekkil Subaşı Belediye Başkanlığı tarafından plan ile ilgili olarak Yalova Valiliğinden bilgi istenmiş, Valilik de 10/02/2009 tarihli cevabı vermiştir. Ancak daha sonra planın onandığına dair bir bilgi verilmemiştir. Bu nedenle davalı Bakanlıktan gelecek bilgi ve belgeler doğrultusunda iptal gerekçelerimizi dosyaya sunacağız.

III-ESAS YÖNÜNDEN

Dava konusu planın adı 'Bütünsel'dir, ancak planlama yetkisi konusundaki düzenlemelerden anlaşılabilir ki birden fazla İli kapsayan 1/50.000 ve üzeri planların yapımı aşamasında ilgili kurum ve belediyelerin görüşünün alınması ve planların halkın bilgi ve görüşüne sunulması gerekir. Ancak öyle anlaşılıyor ki Bakanlık bilgi talebine rağmen dahi planlama aşamasında görüş sormadığı gibi bilgi de vermemiştir.

Bu plan bir Çevre Düzeni Planı ise, bu kez de davalı bakanlığın bu planı yapma ve onama yetkisi bulunmamaktadır, 4856 Sayılı Çevre Ve Orman Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanununun 2/h maddesine göre Çevre Ve Orman Bakanlığı yetkilidir.

Kıyı Kanununa göre de yapılan plan hukuka ve kamu yararına uygun değildir. Hukuka açıkça aykırı olan planların uygulanması halinde telafisi güç ve imkansız zararlar ortaya çıkacağından Yürütmenin Durdurulmasına karar verilmesi gerekmektedir.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, İmar Kanunu, Kıyı Kanunu, Belediye Kanunu, İlgili tüm mevzuat.

HUKUKİ DELİLLER: 1/50.000 ölçekli plan, Danıştay 6.Dairesinin E.2005/5259, E.2005/5561, E.2005/6164, E.2006/5084, sayılı dosyaları

SONUÇ: Yukarıda açıklanan ve Yüksek Mahkemenizce de Re'sen dikkate alınacak nedenlerle, Davalı Bakanlığın 26.02.2009 tarihinde onayladığı 1/50000 ölçekli "İzmit Körfezi (Kocaeli-Yalova) Bütünsel (Kıyı ve Geri Sahası) Planı'nın öncelikle **Yürütülmesinin Durdurulmasına** ve **İPTALİ** ne, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

İSTANBUL

EK-44

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI VE DURUŞMA
TALEPLİDİR

İSTANBUL NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı

KONU: Plana İtirazın zımnen reddi işlemi ile itiraza konu 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın yürütülmesini durdurulması ve İptali talepleridir.

AÇIKLAMALAR: 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 13.02.2009 tarihli toplantısında oy çokluğu ile kabul edilmiş ve 15.06.2009 tarihinde de İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından onaylanmıştır (Ek-1). 17.07.2009 tarihinde askıya çıkarılan plana karşı 14.08.2009 tarihinde müvekkil ODA İstanbul Şube Başkanı tarafından itiraz edilmiştir (Ek-2). 17.08.2009 tarihinde askıdan indirilen plana itiraz hiç değerlendirilmemiş ve cevap verilmeyerek reddedilmiştir. Bu nedenle zımnen red işlemi ile planın iptalini talep etmek gerekmiştir (Ek-3).

İPTAL NEDENLERİ:

YETKİ YÖNÜNDEN:

3194 sayılı İmar Kanununa göre Çevre düzeni planı; Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır. 2872 Sayılı Çevre Kanununun 9.maddesine göre 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır. 4856 sayılı Çevre Ve Orman Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanununun 2/h maddesinde ise çevre düzeni plânlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak, uygulanmasını sağlamak Çevre ve Orman Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla davalı Belediye Başkanlığının bu planı yapma yetkisi yoktur. Planın yetki yönünden iptali gerekir.

ESAS YÖNÜNDEN:

1) Planlar, kapsadıkları alan ve amaçları açısından; "Bölge Planları" ve "İmar Planları", imar planları ise, "Nazım İmar Planları" ve "Uygulama İmar Planları" olarak hazırlanır.

Dava konusu Plan Raporu'nda (sf. 542), Ana Stratejiler arasında,

"Parçacıl planlama yaklaşımlarının neden olduğu "bütünlüğü bozma" tehlikesinin engellenmesi için uygulanabilir anlayış çerçevesinde bütüncül planlamaya geçilmesi" de sayıldığı halde, görülen odur ki, plan tam da bunun aksi bir yaklaşımla hazırlanmıştır.

Merkezi hükümet ve yerel yönetim tarafından, bir üst plana dayanmaksızın gündeme getirilmiş olan birçok kentsel dönüşüm projesi ve yatırım kararları, 22.08.2006 tasdik tarihli 1/100 000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nda yer aldığı gibi, yeni planda da yer almaktadır.

Kent ve insan odaklı olmayıp, "İstanbul'un

pazarlanması, yerel ve küresel şirketlere rant alanı sunulması" anlayışı temelinde gündeme getirilmiş olan bu gibi "plansız projeler" ve bunların tetikleyeceği gelişmeler, İstanbul'un tarihsel, doğal değerlerine zarar verecek ve gereksinimi olan sağlıklı gelişiminin önünde engel teşkil edecektir.

Galataport, Zeyport, Haydarpaşa, Kartal, v.b., herhangi bir araştırmaya ve bir üst plana dayanmayan, sadece İstanbul'un pazarlanmasına yönelik bir yaklaşımın eseri olan bu kentsel projelerin hiçbir analiz ve sentez çalışmasına ve değerlendirmesine dayanmaksızın kabul edilerek plana işlenmesi, ortaya çıkan planı bir "paylaşım ve pazarlama" bölgesine dönüştürmektedir.

2) Dava konusu plan, yukarıda değindiğimiz "üstten talimatlı, plansız, sakıncalı projeler"e yeni bir ilave daha getirmiş; 2006 planında konut alanı olan Ataşehir'in batı yakası, yeni planda "1. Derece Ticaret ve Hizmet Merkezi" ne dönüştürülmüştür. 2008 yılında, 22.08.2006 tasdik tarihli 1/100 000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı yürürlükte iken, bölgenin planda "konut alanı" olarak gösterilmiş olması hiç dikkate bile alınmadan, Ataşehir'in batı yakası, plan kararları hiçe sayılarak, Başbakan tarafından finans merkezi olarak açıklanmış ve TOKİ tarafından, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli planlarda yapılan tadilatlarla, belirli alanlar MİA'ya (Merkezi İş Alanı) dönüştürülmüştür. Onaylanan yeni 1/100 000 İstanbul Çevre Düzeni Planı'nda da, bu karara aynen uyularak, bu alan, konuttan "1. Derece Ticaret ve Hizmet Merkezi"ne dönüştürülmüştür.

Böylece, 2006 planında 1.derece Merkez olarak "Kozyatağı" gösterilmiş ve Plan Raporu'nda da böyle tanımlanmışken, yeni planda, bu alan "Kozyatağı-Ataşehir" olarak tanımlanmıştır. Oysa, Batı Ataşehir'e MİA fonksiyonu getiren 15.02.2008 t.t. 1/5000 ve 1/1000 ölçekli söz konusu plan tadilatlarının iptali için Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi'nce dava açılmış olup, 1. İdare Mahkemesi, 18.09.2009 tarih ve E: 2009/1312 sayılı kararı ile, planlar için "iptal" kararı almıştır. Bu yargı kararının da dikkate alınarak, bu son derece sakıncalı, üstten emir-komuta zinciriyle gelen bu plan kararı düzeltilmeli, 1. Derece Merkez, 22.08.2006 t.t. İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'ndaki biçimde, Kozyatağı'na alınmalı, Batı Ataşehir'in tamamı ise tekrar konut alanına dönüştürülmelidir.

3) Kentin yaşam kaynaklarının, ormanlarının, içme suyu havzalarının korunması, bunun için kentin kuzeye doğru gelişimini engellenmesinden söz eden plan raporunun aksine, planda kentin kuzeye gelişimine yol açacak plan kararları yer almaktadır. Bu çerçevede, Ümraniye'de, hem de 2-B arazisi üzerine MD (Ticaret ve Hizmet Alt Merkezi) kararı getirildiği görülmektedir. Bu alan, 2-B alanı olmasının yanı sıra, Elmalı İçmesuyu Havzası ve orman alanına da komşudur. Bu alana getirilen Alt Merkez fonksiyonu, 2B alanları üzerinde iş merkezlerinin yer almasını yasallaştırmanın yanı sıra, etrafında yaratacağı çekim alanı ile de, kuzeye doğru gelişimi teşvik ederek, içme suyu havzası ve orman alanlarında yeni yapılaşmalara ve dolayısıyla ciddi tahribata neden olacaktır.

4) İstanbul'un batı sınırında, Gümüşyaka- Çanta-

Değirmenköy bölgesinde, "Gelişme Alanı", "Sanayi Alanı", D (Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanı), L (Lojistik Bölge) ve MD (Alt Merkez) fonksiyonları getirilmiştir. Bu fonksiyonların yer aldığı bölgenin kuzeyi ve güneyinde ise, " Tarımsal Niteliği Korunacak Alan"lar yer almaktadır.

Yapılaşmaya açılan bu alanlar 22.08.2006 tasdik tarihli 1/100 000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın Sentez paftasında (Doğal Yapı Eşik Sentezi-1) "Mutlak Korunacak Alanlar" olarak gösteriliyordu. 15.06.2009 tasdik tarihli yeni 1/100 000 ölçekli planın "Doğal Eşik Sentezi" paftasında ise, bu alanların "Mutlak Korunacak Alan" dan çıkartılarak, bir alt derecede, "Öncelikli korunması Gerekli Doğal Kaynak Alanları" olarak gösterilmiş olduğu görülmektedir. Sentez paftasında yapılan bu değişikliğin, söz konusu alanları yapılaşmaya açmanın dayanağını oluşturduğu açıktır. Öncelikle, bu alanları yapılaşmaya açmanın dayanağını oluşturan Doğal Yapı Sentezi paftasındaki bu değişiklik düzeltilmeli, alan tekrar "Mutlak Korunacak Alan" statüsüne alınmalı ve gerektiği biçimde, yapılaşmaya açılmak yerine doğal haliyle korunmalıdır.

Yapılaşmaya açılan bu alanların, kuzey ve güneyde yer alan "Tarımsal Niteliği Korunacak Alan"lar üzerinde de olumsuz gelişmelere neden olacağı düşünüldüğünde, korunması gereken bu alanları yapılaşmaya açan plan kararlarının ciddi sakıncalarının ve koruma doğrultusunda yapılacak yeni bir düzenlemenin öneminin daha da arttığı açıktır.

5) Silivri ve Çanta arasında, E-5 altında kalan alanın bir kısmı İTA (İleri Teknoloji Alanı), bir kısmı EBT (Eğitim, Bilişim ve teknoloji Alanı), bir kısmı F (Fuar Alanı), bir kısmı da D (Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanı) olarak gösterilmiştir. "Doğal Eşik Sentezi" paftasında "Mutlak Korunması Gerekli Doğal Kaynak Alanları" olarak görülen bu alanı yapılaşmaya açan plan kararları son derece sakıncalı kararlardır.

6) Dava konusu planda, Silivri'de, E-5 kuzeyinde, "Tarımsal Niteliği Korunacak Alan" üzerinde, İstanbul için 3. bir havalimanı kararı getirilmiştir. Bu kararın planlama süreci sonunda oluşmuş bir karar olmadığı açıktır. 22.08. 2006 tasdik tarihli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nda böyle bir plan kararı olmadığı gibi, devam edilen plan çalışmaları sürecinin hiçbir aşamasında da böyle bir ihtiyacın söz konusu edilmediği bilinmektedir. Bu süreçte önerilen Çorlu Havaalanının sivil havacılığa tahsis edilmesi ve Atatürk, Sabiha Gökçen ve Çorlu Havaalanlarının kapasitelerinin artırılarak koordineli çalıştırılması idi. Ta ki Ulaştırma Bakanlığı 3. bir havalimanı yapılacağı açıklaması yapana kadar. Yani, yine planlama bütününden uzak biçimde, merkezi hükümet tarafından gündeme getirilen ve yerel yönetim tarafından da hemen plana işlenen bir yatırım kararı söz konusudur. Plandaki bu yeni havalimanı, korunması gerekli alanları cazibe merkezleri haline getirecek bir konumdadır ve Sabiha Gökçen Havalimanı'nın Kurtköy ve çevresinde yarattığı olumsuz gelişmelerin ve doğal alanlardaki tahribatin bu alanlarda da tekrarlanmasına neden olacaktır.

Plan Raporu'nun "7.8.1.4. havayolu Ulaşım Sistemi"

başlıklı bölümünden (Sf.680) edinilen bilgiler de, yeni bir havalimanı ihtiyacının olmadığı, bunun planlama çalışmaları sonucunda varılan bir karar değil, üstten bastırılan bir karar olarak plana işlendiğini göstermektedir.

7) Planda, Küçükçekmece içme suyu havzası olmaktan çıkarılmış; getirilen plan kararları ile de, havza alanı yeni yapılaşmalara açılmıştır.

Küçükçekmece, plan raporlarında da vurgulandığı gibi, İstanbul'un "ekolojik ve biyolojik önem taşıyan doğal yaşam mekanları" arasında yer almaktadır. Ayrıca, yine raporda da vurgulandığı gibi, "Büyükçekmece ve Küçükçekmece Gölleri aynı zamanda planlama bölgesinin en önemli su toplama havzalarının ve su yüzeylerinin başında gelmektedir". Havzanın yaklaşık 400 endemik (bu bölgeye özgü) türe sahip olduğunu da göz ardı etmemek gerekir. Bu çerçevede, Küçükçekmece havzası ve yakın civarı için alınan kararlar son derece sakıncalı, tarihi, kültürel ve doğal değerler üzerinde geri dönüşü olmayan tahribatlara neden olacak kararlardır. Bu konuda söylenebilecek en doğru söz, Küçükçekmece havzasının tekrar geri kazanılmasının vazgeçilmez bir zorunluluk olduğudur.

Plan Raporu'nun 595. ve 596. sayfalarında da, bu konuya değinilerek şöyle denmektedir; " Havzalarla ilgili bir diğer karar da su toplama havzası statüsünden çıkarılmış olsa da, doğal bir lagün olması itibariyle ekolojik öneme sahip bir alan olan Küçükçekmece Gölü ve çevresi ile ilgilidir. .... Küçükçekmece Gölü'nün temizlenerek rehabilite edilmesi ve böylece Karadeniz- Marmara denizleri arasındaki ekolojik koridora kaybedilen niteliğinin geri kazandırılması kararı alınmıştır. Ekolojik yapının kentin yerleşik dokusunun içerisine doğru uzanabildiği sınırlı alanlardan biri olan Küçükçekmece Gölü ve çevresinde ekolojik yaşamın yeniden başlayabilmesi için ilgili kurum ve kuruluşların bir araya gelerek gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir." Oysa getirilen plan kararları bu yaklaşımla uyumsuzdur.

Küçükçekmece ile Sazlıdere arasında yer alan ve havza sınırlarına dayanan gelişme alanları endişe vericidir. Üstelik, bu gelişme alanlarının 2006 planına göre daha da büyütülmüş olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, kuzeye doğru uzanan ekolojik koridor daha da daraltılmıştır. 2006 planında Resneli Çiftliği yeşil alan iken, askıdaki planda bu alan da gelişme alanı olarak yapılaşmaya açılmıştır.

Küçükçekmece Havza sınırları içinde, Sazlıdere ve Büyükçekmece içme suyu havzası alanları arasında, her iki havza alanına da komşu biçimde yer alan Hadımköy'deki Sanayi Alanı için, Plan Raporu'nda, alanın mevcut sınırları içerisinde sağliktlaştırılması kararının alındığı ve içme suyu alanlarına yakın olduğundan gerekli önlemlerin alınması gerektiği belirtildiği halde, sağliktlaştırmanın nasıl gerçekleştirileceği ve alınan önlemler belirtilmemiştir. Bu sanayi alanı, bulunduğu konum itibariyle çok kritik bir alanda yer almaktadır. Yine Hadımköy'de, ekolojik koridor üzerinde yer alan bu alanın kuzeyinde ise Konut Gelişme Alanı yer almaktadır. Bu kararlar kuzeye doğru gelişmenin

önlenmesi hedefi ile çelişmekte olup, doğal çevrenin korunması ilkesi ile de çelişmektedir.

Küçükçekmece havzası ve kuzeye doğru uzanan ekolojik koridor üzerinde getirilen plan kararları, Plan Raporu ile tutarlı hale getirilecek biçimde düzeltilmeli; "kullanma" içerikli plan kararları kaldırılarak, yerlerine "koruma" içerikli plan kararları getirilmelidir.

8) Küçükçekmece Gölü kıyısındaki Arkeolojik Sit Alanı ise "Ü" (Üniversite Alanı) olmuştur. 2006 planında Avcılar'daki mevcut kampus alanı "Ü" (Üniversite Alanı), gölün batısındaki arkeolojik sit alanının geri kalanının tamamı ise "A" (Arkeolojik Sit Alanı) olarak gösterilmişken, askıdaki yeni planda, sit alanının sahil kesimi "Kentsel ve Bölgesel Yeşil ve Spor Alanı" olarak gösterilmiş; arkeolojik sit alanının geri kalan kısmı ise, "Ü" (Üniversite Alanı) olarak yeni yapılaşmaya açılmıştır. Halen kazıların sürdüğü ve İstanbul'un tarihini değiştirecek derecede önemli bulguların ortaya çıkarıldığı bu alanın üzerine yeni kullanım kararları getirilerek ciddi tahribatlara neden olacak son derece yanlış ve sakıncalı bir karardır. Bu alan rahatça arkeolojik kazıların yapılabilmesi ve buluntuların sergilenebilmesi için "Arkeolojik Park Alanı" olarak planlanmalı ve korunmalıdır.

9) Planın 2 B alanları ile ilgili kararları doğal yapıyı koruma ve yaşatma ilkesine ters düşmekte ve sakıncalar içermektedir.

2B alanları ile ilgili olarak Plan Raporu'nun "6.2.4. HEDEFLER VE STRATEJİLER" bölümünde, "Orman Alanlarının ve Barındırdığı Biyolojik Çeşitliliğin Korunması" alt başlığı içinde ; "Orman içerisinde olmayan, sürdürülebilirlik açısından ormanla bütünleştirilemeyen ve üzerinde yapılaşmanın olduğu 6831 sayılı Orman Kanunu gereği orman vasfını kaybetmiş alanlardaki yapılaşmaların rehabilite edilmesi" (sayfa 532) ifadesi yer almakta; raporun "BÖLÜM 7. PLAN KARARLARI VE GEREKÇELERİ" bölümünde de, "...havza dışında kalan orman sınırları dışına çıkarılan alanlar için ise 'gelişimi ve yoğunluğu denetim altında tutulacak alan' kararı verilmiştir." (sf. 584) denmektedir.

Oysa planda, içme suyu havzası dışında kalan yapılaşmış 2B alanlarına doğrudan "meskun alan" denmiş olduğu görülmektedir. Örneğin, Ümraniye'deki Alt Merkez'in batısındaki 2B alanları ve devamı Boğaz'daki 2B alanları, Aydos orman alanının doğusundaki 2B alanları, "mevcut alan" olarak gösterilmiştir. (22.08.2006 tasdik tarihli 1/100 000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nda 2B alanları, üzerlerine kullanım kararları işlenmeyerek gösterilmiş olduğundan, yeni Çevre Düzeni Planı'nda, 2B alanlarını bularak bu alanlar üzerine getirilen kullanım fonksiyonlarını tek tek irdeleyebilmek mümkün olmaktadır.)

Burada, 2B alanlarındaki yerleşmelerin açıkça kabul edildiği, yeni yerleşmelere de olanak sağlandığı; bunun da ötesinde, Plan Uygulama Hükümleri'nde de bir bütün olduğu vurgulanan "çevre düzeni planı ve plan raporu'nun" birbirleriyle çeliştiği açıkça görülmektedir.

10) Plan Raporu'nda (sayfa 572), "Sürdürülebilirlik kapsamında, ormanlar, su toplama havzaları ve tarım alanlarının korunması 1/100 000 ölçekli İstanbul

Çevre Düzeni Planı'nın önceliklerindedir. Halen işgalle oluşmuş yerleşmelerin su kaynaklarını kullanılamaz hale getirmesi İstanbul'un geleceğini tehdit etmektedir. Kapsamlı bir korumanın gerçekleşebilmesi için mekansal önlemler dışında idari yapılanmanın da yeniden düzenlenmesi gerekmektedir." denmekte ise de, plan kararlarında bu hususun çoğu kez hiç dikkate alınmadığı görülmektedir.

Planda, içme suyu havzalarının mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında yapılaşma getirilmemiş olup, Plan Raporu'nda, planın Ana Stratejileri arasında (sayfa 532), "İçme suyu havzalarının mutlak ve kısa mesafe koruma kuşaklarının yapılaşmadan arındırılması" da yer almaktadır. Planda, orta ve uzun mesafeli koruma alanlarındaki yapılaşmalar ise " Havza İçi Rehabilitasyon Edilecek Alan" olarak gösterilmiştir. Plan raporunda da, planın Ana Stratejiler arasında (sf.532), "İçme suyu havzalarının orta ve uzun mesafedeki yapılaşmaların rehabilite edilmesi" ne yer verilmiş; ancak, bunun nasıl bir rehabilitasyon olacağına dair hiçbir açıklama getirilmemiştir.

2006 planında, bu alanlar için geçerli Plan Uygulama Hükümü; "9.1.3.3. Havza İçi

Rehabilitasyon Edilecek Alanlar Havza içinde plansız ve sağlıksız, yasal olmayan yollarla yapılaşmış alanların tasfiyesi, sonradan imar hakkı kazanmış bölgelerin ise sıhhileştirilmesi veya belediye tarafından gösterilecek imar parselleriyle takasının sağlanması ya da havza alanları için 1/25 000 ölçekte belirlenecek koşullara dönüştürülmesi yönünde çözüm yolları geliştirilecek alanlardır." biçiminde iken, yeni planın Plan Uygulama Hükümleri'nde,

"Havza İçi Rehabilitasyon Edilecek Alanlar

İçme suyu havzalarının "havza içi yapı yasaklı alanlar" dışındaki yapılaşmış alanları kapsamaktadır.

Havza içi rehabilitasyon edilecek alanlardaki nüfus, kullanımlar ve yapılaşma koşulları içme suyu havzalarının korunması ve kontrolüne ilişkin mevzuat göz önünde bulundurularak alt ölçekli planlarda belirlenecektir." biçiminde değiştirilmiştir.

Görülebileceği üzere, bu plan notu konuyu muğlaklaştırarak, her şeyi "havzaları korumak değil kullanmak" amaçlı İSKİ yönetmeliğine bağlamaktadır. Oysa İSKİ İçmesuyu Havzaları Yönetmeliği, orta ve uzun mesafeli koruma alanlarında, bırakın rehabilite etmeyi, bu kuşaklardaki yapı ve nüfus yoğunluklarını her seferinde daha da artırmakta; ayrıca, bu alanlardaki boş alanlara da yüksek yapılaşma ve nüfus yoğunlukları getirmektedir.

1995 yılından bu yana, İSKİ yönetmeliğinde ardı ardına yapılan değişikliklerle içme suyu havzaları yapılaşmaya açılmış olup, son olarak, 2006 yönetmeliğine açılmış olan dava süreci henüz sonuçlanmadan, bu kez 16 Temmuz 2009 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nde onaylanıp 28 Temmuz 2009 tarihinde Referans Gazete'sinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğin "İÇMESUYU HAVZALARINDA YAPILAŞMA İLE İLGİLİ UYULMASI GEREKEN ESASLAR" başlıklı 6. Maddesinin (e) bendinde, " İmar planlarında orta ve uzun mesafeli koruma alanlarında

yer alan konut alanlarında LİSTE-2'de verilen orta ve uzun mesafeli koruma alanları için ayrı ayrı belirtilen yoğunluk değerleri aşılamaz." denmekte ve Liste-2 ile bu yoğunluklar belirtilmektedir. Sakıncalı maddelerinin iptali istemiyle Mimarlar Odası Büyükkent Şubesi, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ve İnşaat Müh Odası İstanbul Şubesinin yargıya başvurduğu bu yönetmeliğin;

"Daha önceki yönetmeliklerde havza kuşaklarındaki ifraz ve yapılaşma koşulları ayrı ayrı belirlendiği halde, 2006 yönetmeliğinde bu hükümler kaldırılarak, koruma kuşaklarını değil de belediyeleri esas olarak yoğunluk belirlenmesi uygulamasına geçilmiştir. Bu son derece yanlış ve sakıncalı bir uygulamadır. Farklı koruma kuşaklarındaki yapılaşma koşullarının, daha önceki havza yönetmeliklerinde olduğu gibi, ayrı ayrı belirlenmesi gerekirken, bu yapılmamıştır. Yukarıdaki fıkranın (b) bendinin ikinci paragrafında da bu yaklaşımın hakim olduğu görülmektedir. Görüldüğü üzere, 2006 yönetmeliğiyle ilgili açtığımız davada da iptalini talep etmiş olduğumuz bu yaklaşım, 2009 yönetmeliğinde de aynen yer almaktadır. 2009 yönetmeliğinde de, koruma kuşaklarındaki ifraz ve yapılaşma koşullarıyla ilgili hükümler hiç yer almamakta, onun yerine, belediyeleri esas alan bir uygulama getirilmektedir.

Bendin ikinci paragrafında tanımlanan bu uygulama ile, örneğin, 2003 yönetmeliğinde orta mesafeli koruma alanlarında yoğunluk 10 k/ha. iken, 2009 yönetmeliğinde Liste-2'de getirilen yoğunlukların 20 k/ha.- 40 kişi/ha. arasında olduğu; uzun mesafeli koruma alanlarında ise, maksimum 25 kişi/ha olan yoğunluğun 150 kişi/ha.a kadar çıktığı görülmektedir.

Liste-2 ile, tüm İstanbul il sınırları içinde, yerleşik-boş ayrımı dahi yapılmadan, bu yoğunlukları getirmek çok sakıncalıdır. Liste-2'deki yoğunluklar sadece yapılaşmış alanlar için değil, , boş alanlar için de geçerlidir ve bu yönetmelikle, içmesuyu havzalarındaki boş alanlar, 2006 öncesi İSKİ yönetmeliklerinde getirilen yapılaşma şartlarının da çok üstünde yoğunluklarla yapılaşmaya açılmaktadır. Bu, içme suyu kaynakları kit olan ve artık il sınırları dışından su almaya başlamış olan İstanbul için büyük bir tehlike yaratmaktadır."

Yani, kısacası, İSKİ yönetmeliğini uygulayarak orta ve uzun mesafeli koruma alanlarında rehabilitasyon sağlamak mümkün değildir.

Ayrıca, bilindiği üzere, içme suyu havzalarında, çoğu kaçak biçimde oluşmuş, yoğun bir yapılaşma ve nüfus vardır. Bu alanlarda yapılacak uygulamanın genel çerçevesine karar verilmedikçe, bu plan kararları pek bir şey ifade etmez. Eğer havza alanları gerçekten rehabilite edilecekse, buradaki nüfusun büyük kısmının havza dışına taşınması gerekmektedir. Planda bu nüfusun nereye ve nasıl gideceği hususu hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Oysa ki İstanbul'un üst ölçekli planında bu temel sorunlara ilkesel çözümlerin mutlaka getirilmesi gereklidir. Ama, ne planda, ne plan raporunda ve ne de plan notlarında bu konuda uygulanabilir bir yaklaşım, bir karar, bir strateji mevcut değildir.

Ayrıca, planda ayrılan konut gelişme alanları

İstanbul'un artacak nüfusuna göre hesaplanmış olup, bunun dışında, havzalardan transfer edilecek nüfus düşünülerek ayrılmış bir alan yoktur. Plan Raporu'nda ise, içme suyu havzalarındaki nüfusla ilgili olarak;

"Plan ile yoğun bir nüfus baskısı altında olan su toplama havzalarının nüfusu sabitlenmiştir. 2007 yılı sonu itibariyle 1 090 947 kişinin yaşadığı su toplama havzalarında, önümüzdeki dönemde en fazla 1 090 000 kişinin yaşaması öngörülmektedir. Söz konusu değer üst sınır olup, yerleşme bazındaki nüfuslar, havzaları mümkün olduğunca yapılaşmadan uzak tutmak, mevcut yapılaşmalarla gelen nüfusu ve nüfus artışını denetlemek ilkesi doğrultusunda yapılacak alt ölçekli planlarda belirlenecektir." (sayfa 595) denmektedir. Bu çerçevede, Plan Raporu'nun "7.1.3.YAPI YASAĞI YA DA SINIRLAMA GETİRİLEN DİĞER ALANLAR" bölümünde, "7.1.3.1. Su Toplama Havza Alanları" alt başlığında (sayfa 590), "Mevcutta yoğun konut ve sanayi yapılaşmasına maruz kalan havzaların rehabilite edilmesi İstanbul'un en öncelikli konularındandır."; (sayfa 591'de) "Tahliye: Havza Yönetim Modeli'nin tahliye aşamasında; havza içindeki su kalitesi açısından zararlı sanayi tesisleri gibi kullanımların kaldırılması, yapılaşmış alandaki yoğunluğun düşürülmesi ve boşaltılan nüfusun yeni gelişme alanlarına yerleştirilmesi yer almaktadır....." denmesinin de plan kararlarına hiçbir biçimde yansımadağı görülmektedir.

Ayrıca, Planla Plan Raporu arasındaki çelişkiler dışında, Plan Raporu'nun kendi içinde de birbirleriyle çelişen ve netlik taşımayan ifadeler yer almaktadır. Örneğin; Plan Raporu'nun "7. PLAN KARARLARI VE GEREKÇELER" bölümünde, "Havza Kullanım Kararları" alt başlığı altında, "Sanayinin havza alanından desantralizasyonunun gerçekleştirilmesi." denirken (sayfa 595), "Havza Yönetim Modeli Önerisi" alt başlığında ise, " Tahliye: .....havza içindeki su kalitesi açısından zararlı sanayi tesisleri gibi kullanımların kaldırılması....."(Sf. 591) tanımı yer almaktadır. Görüleceği üzere, burada, havza içindeki sanayi alanların tamamının mı yoksa bazılarının mı desantralize edileceği konusunda açık bir belirsizlik ve çelişki söz konusudur.

11) Plan Uygulama Hükümlerinde, Genel Hükümler arasında, "Marmara Denizi'nde yapılacak bilimsel araştırmalar (deniz ekosistemi, dip akıntıları v.b) sonucunda ilgili kurumların görüşleri doğrultusunda gününbirlik turizm, rekreasyon, eğlence, festival, toplantı gibi etkinliklere yönelik "sosyal etkinlik_adası" niteliğinde yapay adalar yapılabilir. Bu adaların konumu, büyüklüğü ve yapılaşma koşulları alt ölçekli planlarda belirlenecektir." hükmü yer almaktadır.

İstanbul'un doğal yapısını koruyup yaşatmanın planlamada ön kabul olması gerekirken, buna gerekli ciddiyeti göstermeyen bir planlama yaklaşımının, bir de yapay adaları gündeme getirmesi son derece sakıncalı ve tehlikeli bir yaklaşımdır.

12) Plan Uygulama Hükümleri'nde, "Doğa Odaklı Turizm Alanları" için ".....bu alanlarda; otel, motel ve diğer konaklama tesisleri..... yapılabilir" denilmektedir.

Doğa Odaklı Turizm Alanlarında, bu tür fonksiyonların, üstelik de hiçbir yapılaşma kısıtlaması olmaksızın

getirilmesi doğayı korumak değil, yanlış kullanarak tahrip etmek sonucunu doğuracaktır.

Plan Uygulama Hükümleri'nde, "Ekolojik Turizm alanları " için ise, ".....ekolojik turizme yönelik konaklama, yeme- içme v.b aktiviteler; çevresel değerler ve yerel mimari özellikleri dikkate alınarak, köy yerleşmeleri içinde öncelikli mevcut yapılar kullanılacaktır." denmekte, böylelikle, mevcut yapılar dışında da, hiçbir yapılaşma kısıtlaması getirilmeksizin, yeni konaklama tesisleri yapımına izin verilmektedir.

"Doğa Odaklı Turizm Alanları" ile "Ekolojik Turizm Alanları" nın, orman alanları, içme suyu havza alanları ve tarımsal niteliği korunacak alanlar üzerinde yer aldığı düşünüldüğünde, bu kararların getireceği yapılaşmaların sakıncası daha da açık görülmektedir. Bu Plan Uygulama Hükümleri doğayı korumayı değil, kullanmayı ön plana alan yaklaşımlarıyla, yapı yasaklı alanları da yapılaşmaya açmaktadır.

13) Planda, orman alanları ve tarımsal niteliği korunacak alanlar üzerinde "Ekolojik Tarım Alanı (ETA)" yer almaktadır. Plan Raporu'nda (sayfa 533), "Tarım topraklarının tarım dışı amaçla kullanımının engellenmesi" plan hedefleri arasında sayıldığı halde, Plan Uygulama Hükümleri'nde, Ekolojik Tarım Alanları (ETA) için, "Bu alanlarda başlatılacak olan ekolojik tarım faaliyetleri ile birlikte ekolojik turizm faaliyetleri de geliştirilebilecektir." hükmü getirilmiştir. Plan Uygulama Hükümleri'nde ise, Ekolojik Turizm alanları için, "..... ekolojik turizme yönelik konaklama, yeme- içme v.b aktiviteler; çevresel değerler ve yerel mimari özellikleri dikkate alınarak, köy yerleşmeleri içinde öncelikli mevcut yapılar kullanılacaktır." denmekte, böylelikle, mevcut yapılar dışında da, hiçbir yapılaşma kısıtlaması getirilmeksizin, yeni konaklama tesisleri yapımına izin verilmektedir.

Bu durumda, "Ekolojik Tarım Alanı" fonksiyonunun, tarım alanları ve orman alanlarını turizm amaçlı yapılaşmaya açmanın bir aracı olarak kullanılabilmesinin yolu açılmaktadır. Bu hüküm, bu alanlarda turizmin gelişmesini teşvik edecek ve buna bağlı olarak doğal çevrenin geri dönüşü olmayacak biçimde zarar görmesine sebep olacaktır.

Plan Uygulama Hükümleri'nde, ayrıca, "tarımsal niteliği korunacak alanlar" için de , "....uygun yerlerde tarım turizminin(agro-turizm) geliştirilmesi teşvik edilecektir." hükmü getirilmiştir. "Tarım Turizmi "tanımının neleri kapsadığı ve bu ad altında hangi fonksiyonların yer alacağı net biçimde belirtilmeden böylesi bir plan hükmü getirmek tarım topraklarında turizm baskısına ve yapılaşmaya yol açabilecektir.

14) Planda, " Kentsel ve Kırsal Yerleşim Alanları" başlığı altında, 2006 planında mevcut olmayan yeni bir lejant, " Gelişimi ve Yoğunluğu Denetim Altında Tutulacak Alan" lejantı getirilmiş olup; bu lejantla, korunması gerekli doğal alanlarda yeni yapılaşmaların yolu açılmıştır. Bu alanların çoğu, ağırlıklı olarak kentin kuzeyinde, doğal yapısı korunması gerekli boş alanlarda yer almaktadır. Örneğin, Anadolu Yakasında, Karadeniz Sahil kesiminde Riva'da ve Sahilköy- Doğançalı- Alacalı bandında; Alemdağ ve Reşadiye'de, Ömerli ve

Koçullu'da getirilen "Gelişimi ve Yoğunluğu Denetim Altında Tutulacak Alan"da bu açıkça görülmektedir. Bu alanların tamamının, Doğal Eşik Sentezi paftasında "Önemli Ekolojik Alanlar" olarak gösterilmiş olduğu göz önüne alınırsa, korunması gerekli ve zorunlu olan bu alanların yapılaşmaya açılmasının ne kadar sakıncalı olduğu açıktır. Bu alanlar, Plan Raporu'nda çokça değinilen "kentin kuzeye doğru gelişmesinin önlenmesi" vurgulamasına da açıkça aykırıdır ve bu örnek bile, tek başına, Plan ile plan Raporu arasındaki açık çelişkiyi gözler önüne sermektedir. Kentin gelişimine damga vuracak bu derece önemli kararların , plan ilke ve kabullerini yok sayarak plana işlenmiş olması, planın ciddiyeti konusunda tekrar düşünmeyi zorunlu kılmaktadır.

Bu arada vurgulanması gereken bir nokta da, " Gelişimi ve Yoğunluğu Denetim Altında Tutulacak Alan" ların en büyüğü olan Riva'daki alana ilişkin kararın, planlama süreci sonunda varılan bir plan kararı değil, "plansız bir proje" nin üstten gelen dayatma ile plana aynen işlenerek yasallık kazandırılması çabasının bir ürünü olduğudur. Bu proje, o tarihte yürürlükte olan 1/100 000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nda böyle bir plan kararı mevcut olmamasına karşın, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından, 23.01.2008 tarihli basın toplantısı ile, "Riva Yerleşimi Kültür- Turizm- Sağlık- Spor Köyü Özel Proje Alanı" adı altında kamuoyuna tanıtılmış; ardından da, 15.06.2009 tasdik tarihli 1/100 000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'na işlettirilmiştir.

15) Karadeniz kıyısında, Şile, Ağva ve Riva, Doğal Eşik Sentezi paftasında "Önemli Ekolojik Alanlar" lejantı ile gösterilmiştir. Planda ise, Şile ve Ağva'ya "gelişme alanı", Riva'ya ise yat limanı (marina) kararları getirilmiştir.

Bu plan kararları söz konusu "Önemli Ekolojik Alanlar" ın korunmasında olumsuz etkisi olacak, yeni yapılaşmaları teşvik edecektir. Bu kararlar, ayrıca, Plan Raporu'nda, " Kentin ağırlıklı kuzeyinde yer alan ekolojik kaynaklara yönelik eğilim gösteren kent gelişiminin önlenmesi" biçiminde vurgulanan Ana Strateji'ye de aykırıdır.

16) 2006 tarihli planda sit alanları, "1. ve 2. Derece Arkeolojik Sit Alanları, 3. Derece Arkeolojik Sit Alanları, Tarihi Sit Alanları, Kentsel Sit Alanları, Doğal Sit Alanları, Tarihi Doğal Sit Alanları, Doğal Kentsel Sit Alanları, Tarihi Kentsel Sit Alanları" biçiminde ayrı ayrı gösterilmiş olduğu halde, askıdaki yeni planda bunun yapılmadığı görülmektedir. Bu eksiklik giderilerek planda sit alanları türlerine göre ayrı ayrı gösterilmeli ve bu alanlara yönelik gerekli koruma kararları özellikle belirtilmelidir.

17) Planda, 22.08.2006 tasdik tarihli plandan farklı olarak, orman alanları, içme suyu havzalarının yapı yasaklı mutlak ve kısa mesafeli koruma alanları, korunacak tarım alanları dahil, planın bir çok bölgesine " D (Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanı)" lejantı getirilmiştir. Plan Uygulama Hükümleri'nde, Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanları, "Kentın yerleşik dokusuna ve gelişme alanlarına hizmet verecek her türlü sosyal donatı (ilk, orta, yüksek öğretim v.b. eğitim tesisleri,

sağlık tesisleri, sosyal ve kültürel tesisler v.s.) ve teknik altyapı alanlarının yer alabileceği alanlardır." biçiminde tanımlanmaktadır.

Aynı Plan Uygulama Hükümü'nde, planda getirilen bazı D (Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanları) nın fonksiyonları da tanımlanmıştır. Örneğin, Tuzla- Aydınlı'da "sebze-meyve hali", Silivri- Beyciler köyünün güneyinde, "yanıcı ve parlayıcı madde depoları", Gürpınar ve Ambarlı Limanı'nın doğusunda "su ürünleri hali" gibi. Burada dikkat edilirse, L (Lojistik Bölgeler) olarak tariflenen bazı fonksiyonların D (Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanı olarak) gösterilen bölgelere de getirildikleri görülmektedir. Plan Uygulama Hükümleri'nin "L (Lojistik Bölgeler)" tanımında, "antrepo ve depolar ile haller" de yer almaktadır. Bu çerçevede, Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanları (D) ile Lojistik Bölgeler (L) tanımlarındaki bu karmaşa da ortadan kaldırılmalı; neyin Kentsel ve Bölgesel Donatı, neyin Lojistik tanımına girdiği netleştirilmelidir.

Ayrıca, görüldüğü üzere, D (Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanları) tanımı içinde Üniversite Alanları ile Sağlık Alanları da sayılmaktadır. Halbuki planda ayrıca Ü (Üniversite) ve SP (Sağlık Parkı) lejantları da yer almaktadır. 2006 planında da Üniversite Alanları ile Sağlık Alanları lejantları bulunmakta olup, Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanları diye çok genel ve neredeyse her fonksiyonu barındıran bir lejant yoktu. Lejantin bu derece geliştirilmesi, sakıncalı bir plan kararıdır. Bir donatı alanının gelmesinin sakıncalı olmadığı bir alana, başka bir donatı alanının gelmesi son derece sakıncalı olabilir. Bu nedenle, planda, Üniversite ve Hastaneler ayrıca belirtilmeli, donatı alanı tanımı içinde ayrıca yer almamalıdır. Getirilecek diğer Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanları da fonksiyonları net biçimde tanımlanarak plana işlenmelidir. Ayrıca, ilk ve orta eğitimin kentsel ve bölgesel ölçekte değil, yerel ölçekte eğitim kurumları olduğu ve Plan Raporu'nda, yerel donatı alanlarının alt ölçekli planlarda belirleneceğinin vurgulandığı da göz ardı edilmemelidir.

Planda, kentin kuzeyinde, içme suyu havzalarında, orman alanlarında, korunacak tarım alanlarında, ekolojik alanlarda, bir çok D lejantı görülmektedir. Yerleşmenin de bulunmadığı bu alanlara getirilen D kararları, planın ana gelişme stratejisinin aksine, doğal kaynaklarda tahribat yaratabilecek ve kentin kuzeye doğru gelişimini körükleyecek sonuçlar yaratabilecektir. Bu alanlara gelecek fonksiyon da belli olmadığında, bu tehlike daha da artmaktadır.

- Anadolu Yakasında;

Ömerli İçme Suyu Havzası'ndaki 2 adet D (Kentsel ve Bölgesel Donatı Alanı) ; İsaköy Barajı havzası ve orman sınırında, tarımsal niteliği korunacak alan üzerindeki D;

Ömerli İçme suyu havzasında- Tepeören'de "Havza İçi Rehabilitasyon Edilecek Alan" lejantlı konut alanı üzerine getirilmiş olan D;

Ömerli'de etrafı tümüyle orman alanları ile çevrili D;

İsaköy Baraj Gölü'nün kuzeydoğusunda, orman alanı sınırında, tarımsal niteliği korunacak alan üzerinde yer

alan D;

- Avrupa yakasında ise,

Karadeniz kıyısında, Kısırkaya ve Gümüşdere'de, yan yana yer alan iki 2 adet D;

Büyükçekmece içmesuyu havzasında, Çatalca'nın doğusunda, Tarımsal Niteliği Korunacak Alan ile Doğal ve Kırsal Karakteri Korunacak Alan üzerindeki D;

Selimpaşa- Ortaköy'ün kuzeybatısında, Doğal ve Kırsal Karakteri Korunacak Alan üzerindeki D;

Batı sınırında, orman alanı ve Tarımsal Niteliği Korunacak Alan üzerindeki D;

Kentin kuzeyinde, Yassıören'de, Sazlıdere ve Terkos baraj havzası arasında, "Tarımsal Karakteri Korunacak Alan" üzerindeki D alanları,"

bu çerçevede dikkati çeken ve kesinlikle kaldırılması gereken alanlardır.

18) Kıyı Rehabilitasyon Alanları olarak planlanan Gümüşdere-Yeniköy arasındaki kıyı alanları için Plan Raporu'nda "turizm ihtiyaçlarına yönelik değerlendirilecektir." denmesi bu alanların ve yakındaki orman alanlarının turizmden olumsuz etkilenmesine neden olacaktır.

"Kıyı Rehabilitasyon Alanları" başlıklı Plan Uygulama Hükümü'nde,

"Madencilik, taş ocağı gibi insan müdahaleleri sonucunda tahribat gören ve bütüncül bir planlama yaklaşımı ile ele alınacak alanlardır.

Bu alanlar, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri dikkate alınarak, öncelikle doğal değerleri geri kazandırılarak rehabilitasyon edilecek alanlar olup; alan içerisinde doğaya duyarlı rekreasyon ve turizm faaliyetleri, turizm faaliyetlerine yönelik konaklama birimleri ve alan içerisinde belirlenecek uygun yerlerde film platoları gibi kullanımlar yer alabilir." denmektedir.

Ancak bu başlık altında ele alınan alanların hemen tamamı devlet ormanlarının sınırları içindedir ve bu alanlarda, turizme yönelik konaklama birimleri ve film platoları gibi kullanımlar, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun yapılaşma yasağı getiren 17. maddesine de aykırıdır. Kıyı Rehabilitasyon Alanları'nın orman dışında kalan bölümü de, orman ile deniz arasında kalan kıyı bantı olup, yukarıda belirtilen fonksiyonlar, hem kıyılarda, hem de orman alanlarında ciddi tahribatlarla neden olacaktır.

19) Plan Raporu'nda, aralarında Silivri'nin de bulunduğu kimi ilçelerin yer altı suyu yönünden zengin ve su kalitesinin yüksek olduğu, yer altı suyu havzalarının mümkün olduğunca yapılandırmadan arındırılması gerektiği belirtilmesine karşın, Silivri'nin mevcut nüfusunun planda getirilen fonksiyonlarla yaklaşık 12 kat artırılması hedeflenmektedir. Bu durum İstanbul'un en zengin yer altı su kaynaklarına sahip Silivri'de bu kaynakların kirlenmesine yol açacaktır. Plan kararı ile Plan Raporu arasındaki bu tür çelişkiler giderilmeli; bu çerçevede, yer altı su havzalarının bulunduğu alanlardaki plan kararları, bu havzaları koruma temelinde, gözden geçirilmelidir.

20) Plan Uygulama Hükümleri'nde, gelişme alanları içinde küçük sanayi sitelerinin de yer alabileceği vurgulanmaktadır. Gelişme Alanları lejantının yerleşim

alanları ile ilgili olduğu göz önüne alındığında, bu plan notu konut gelişme alanları ile küçük sanayi alanlarının yan yana gelişebileceği bir tablonun ortaya çıkmasına ve küçük sanayinin kontrolsüz gelişmesine neden olacaktır. Gelişme alanları içinde istenen her yere küçük sanayi sitesi yapılabilmese olarak sağlayan bu sakıncalı yaklaşımdan kesinlikle vazgeçilmeli; eğer planda yeni küçük sanayi siteleri yer alması düşünülüyorsa, bunların yerleri net olarak belirlenmeli ve gösterilmelidir.

21) Lojistik Alan tanımı içinde bir çok fonksiyonu barındırmakta, yer aldığı bölgeye göre, bu fonksiyonlardan bir kısmı sakıncalı, bir kısmı ise sakıncasız olabilmektedir. Lojistik Bölgelere gelecek bazı lojistik fonksiyonların ciddi tehlike ve sakınca yaratma riski vardır. Örneğin, Plan Uygulama Hükümleri'nin Lojistik Bölgeler tanımında yer alan "antrepo ve depolar" yanıcı ve parlayıcı madde depolarını da kapsadığından, yer seçimi hayati önem taşımaktadır. Ayrıca, bu alanlara gelebilecek lojistik fonksiyonlar, kendileri kirlenici olmasa bile, bir çekim merkezi oluşturarak, çevrelerine o bölgede yer almaması gereken fonksiyonları da çekebilir, kentin korunması gereken alanları üzerinde yapılaşma baskısı oluşmasına da neden olabilirler.

Kısacası, planda Lojistik Bölgelere hangi lojistik faaliyetlerin gelebileceğinin ayrımının yapılmaması olmasa sakıncalı gelişmelere konu olabilecektir.

22) Plan Raporu'nda, Plan Raporu'nun "7. PLAN KARARLARI VE GEREKÇELERİ" bölümünde, "7.7.6. KENTSEL VE BÖLGESEL YEŞİL ALAN VE SPOR ALANLARI" başlığı altında, " Genelde büyük kentsel hizmet alanlarıyla mekansal olarak ilişkilendirilmiş olan bu koridorların içinde yeşil alanlar olabileceği gibi, kentsel hizmet alanları ve günübirlik turistik tesisler de yer alabilecektir. " ifadesi yer almaktadır (sayfa 662).

Planda " Kentsel ve Bölgesel Yeşil Alan ve Spor Alanı" olarak gösterilmiş alanların, Plan Raporu ile "kentsel hizmet alanları ve günübirlik turistik tesisler" olarak kullanıma, dolayısıyla bu tür tesislerin gerektirdiği yapılaşmaya açılması, ne imar hukuku, ne plan tekniği, ne de planlama ilkeleri ile bağdaşmayan, son derece yanlış, hatalı ve sakıncalı bir yaklaşımdır. Bu alanlar ancak ve ancak planda gösterilen fonksiyonları ile, yani sadece Yeşil Alan ve Spor Alanı olarak kullanılabilir. Kentsel Hizmet Alanı ve Günübirlik Turizm fonksiyonları ise, planda bu amaçla ayrılmış alanlarda yer alabilirler. Plan ile Plan Raporu arasındaki çelişkiler yumağının halkalarından sadece biri olan bu çelişkinin de, Plan ile Plan Raporu arasındaki uyumu sağlamak amacıyla yapılması zorunlu olan çalışma sırasında ele alınması kesinlikle gereklidir.

23) Orman sınırları dışına çıkarılacak alanlardan orman sınırları içinde olanlar, planda "Ağaçlandırılarak Ormanla Ekolojik Olarak Bütünleştirilecek Alan" olarak gösterilmiştir. Ancak, Plan Uygulama Hükümleri'nde, bu alanlar için, "...tarım, fidanlık, günübirlik rekreasyon alanı, ihtiyaç duyulan kamuya ait diğer sosyal/teknik altyapı alanları olarak ya da koruma alanlarının veya afet riski taşıyan alanların rehabilite edilmesine/ iyileştirilmesine yönelik kentsel çalışmalar için 1/25 000

ölçekli İstanbul Nazım İmar Planı'nda değerlendirilebilir." denmesi bu konuda açık bir çelişkiyi sergilemekte; orman alanı içinde kalan ve plan kararı gereği ağaçlandırılarak ormanla bütünleştirilecek bir alanın, planla bütünlük içinde olması gerekli Plan Uygulama Hükümü ile yapılaşmaya açılacağı anlamına gelmektedir. Burada da görüleceği üzere, plan kararlarına aykırı bir "Plan Uygulama Hükümleri" manzumesinin tümüyle gözden geçirilerek düzeltilmesi ve bu çok ciddi sakıncaların giderilmesi çok açık bir zorunluluktur.

Temel kararları ve öngörülerile ciddi sakıncalar taşıyan, şehircilik ve planlama ilkelerine ve kamu yararına açıkça aykırı olan 1/100 000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı, telafisi olanaksız sonuçlara yol açmadan, bir an önce iptal edilerek yürürlükten kaldırılmalı; İstanbul'un kent kültürünü, tarihini ve geleceğini tehlikeye atmayan, kıyıların, ormanların, içmesuyu havzalarının, tarım alanlarının korunmasını içeren, doğal ortamların sürdürülebilirliğini sağlayan, plan kararlarının üstten dayatmalarla değil, analiz ve sentez çalışmalarının sonuçlarına dayanarak alındığı, bilimsel ve planlama ilkelerine uygun bir planlama süreci başlatılarak, gerçek bir Çevre Düzeni Planı hazırlanmalıdır.

MENFAAT İLİŞKİSİ

Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır. 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak, Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, Çevre Kanunu, İmar Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 7472 Sayılı K., Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

SONUÇ ve İSTEM: Plana İtirazın zımnen reddi işlemi ile itiraza konu 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın yürütülmesinin durdurulması ve İptaline, yangılama giderleri ile vekalet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz.

ALTINCI DAİRE

2001/6248 2000 /5692 10/12/2001

KARAR METNİ

İMAR PLANINA KARŞI BİR AYLIK ASKI SÜRESİ İÇİNDE VE ASKI SÜRESİNİN SON GÜNÜNÜ İZLEYEN GÜNDEN İTİBAREN 60 GÜNLÜK YASAL İDARI DAVA AÇMA SÜRESİ İÇERİSİNDE İTİRAZDA BULUNULABİLECEĞİ VE DAVA AÇMA SÜRESİNİN HESAPLANMASI HK.

Temyiz İsteminde Bulunan : Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı

Karşı Taraf :1-... Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Vekili: Av. ...

2-... Belediye Başkanlığı **Vekili:**Av. ...

İstem Özeti :... İdare Mahkemesinin ... günü,... sayılı kararının usul ve yasaya aykırı olduğu öne sürülerek bozulması istenilmektedir.

Savunmaların Özeti: Temyiz edilen kararda bozma nedenlerinden hiçbiri bulunmadığından usul ve kanuna uygun olan kararın onanması gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi Leyla Kodakoğlu'nun

Düşüncesi : Temyiz isteminin reddi ile mahkeme kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Tülin Özgenç'in Düşüncesi :

Temyiz dilekçesinde öne sürülen hususlar; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49.maddesinin 1.fıkrasında belirtilen nedenlerden hiçbirisine uymayıp idare mahkemesince verilen kararın dayandığı hukuki ve yasal nedenler karşısında anılan kararın bozulmasını gerektirir nitelikte görülmemektedir. Açıklanan nedenlerle temyiz isteminin reddiyle idare mahkemesi kararının onanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, ..., ... pafta, ... parsel sayılı taşınmazı belediye hizmet alanı olarak birleştiren 1/1000 ölçekli uygulama imar planının onaylanmasına ilişkin ... günü, ... sayılı ... Belediye Meclisi kararının ve 1/5000 ölçekli nazım imar planında değişiklik yapılmasına ilişkin ... günü, 19 sayılı ... Büyükşehir Belediye Meclisi kararının iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, dosyanın incelenmesinden, dava konusu imar planı değişikliklerinin 3.6.1998-3.7.1998 günleri arasında askıya çıkartıldığı, askı süresi içinde ... gününde tebliğ edilen .. günü, .. sayılı ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı yazısı ile de parselde plan tadilatı yapıldığının davacı idareye bildirildiği, bu planlara karşı askı süresi içinde itirazda bulunulmadığı,askı süresinden sonra ... günü,... sayılı dilekçe ile plan tadilatlarına karşı itirazda bulunulduğu ve itirazın reddedilmesine ilişkin işlemin ... gününde tebliğ edilmesi üzerine ... gününde bu davanın açıldığı anlaşıldığından, dava konusu planlara karşı askı süresi içinde itirazda bulunulmadığından, son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 günlük yasal idari dava açma süresi geçirildikten sonra açılan davada süreaşımı bulunduğu gerekçesiyle, davanın 2577 sayılı Yasanın 15/1-b maddesi uyarınca reddine karar verilmiş; bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun "Dava Açma Süresi" başlıklı 7. maddesinde dava açma süresinin özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve İdare Mahkemelerinde altmış gün olduğu; İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı; yine aynı Yasanın "Üst Makamlara Başvurma" başlıklı 11. maddesinde, ilgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni

bir işlem yapılmasının üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebileceği, bu başvurunun işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durduracağı, Altmış gün içinde bir cevap verilmezse isteğin reddedilmiş sayılacağı kurala bağlanmıştır. Özel Kanun olan 3194 sayılı İmar Kanununun, "Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması" başlıklı 8. maddesinin (b) bendinde ise, "İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tesbit edilen ilan yerlerinde bir ay süre ile ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye Başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde incelenerek kesin karara bağlar" kuralı yer almaktadır. Anılan maddelerin birlikte değerlendirilmesinden, imar planlarına karşı, 2577 sayılı Yasanın 11. maddesi kapsamında başvuru için, özel bir Kanun olan 3194 sayılı Yasanın 8/b maddesi ile özel bir itiraz süresi getirildiği anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında, imar planlarına karşı, bir aylık askı süresi içinde 2577 sayılı Yasanın 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulması ve bu başvuruya idari dava açma süresinin başlangıç tarihi olan son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek isteğin reddedilmiş sayılması halinde, bu tarihi takip eden 60 günlük dava açma süresi içinde veya son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde cevap verilmek suretiyle isteğin reddedilmesi halinde bu cevap tarihini izleyen günden itibaren 60 günlük dava açma süresi içinde idari dava açılabilir gibi; planlara karşı askı süresinin son gününü izleyen günden itibaren 60 günlük yasal idari dava açma süresi içinde 2577 sayılı Yasanın 11.maddesi kapsamında başvuruda bulunulması halinde ise, işlemeye başlayan idari dava açma süresinin duracağı ve 60 gün içinde cevap verilmemesi halinde istek reddedilmiş sayılacağından, 60 günlük yasal idari dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı, bu sürenin son gününe kadar cevap verilmesi halinde ise bu tarihi izleyen günden itibaren yine kalan sürenin işlemeye başlayacağı ve toplam olarak 60 günlük bu süre içinde idari dava açılabilirliği sonucuna varılmaktadır. Uyuşmazlık konusu olayda ise, 3.6.1998-3.7.1998 günleri arasında askıda kalan planlara karşı askı süresinin son gününü izleyen günden itibaren 60 günlük yasal idari dava açma süresi içinde ... günü dilekçe ile itirazda bulunulduğu ve 60 günlük süre içinde itirazın reddedildiğinin ... gününde davacıya bildirilmesi üzerine, kaldığı yerden işlemeye başlayan 60 günlük yasal idari dava açma süresi içinde ... gününde bu davanın açıldığı anlaşıldığından, davanın süreaşımı nedeniyle reddi yolundaki idare mahkemesi kararında isabet görülmemiştir. Açıklanan nedenlerle ... İdare Mahkemesinin ... günü, ... sayılı kararının BOZULMASINA 10.12.2001 gününde oyçokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY :İdare Mahkemesi kararının onanması gerektiği oyu ile Daire kararına katılmıyoruz. (YÖ/ŞGK)

PLANIN ASKIYA ÇIKIŞ TARİHİ: 17.07.2009

PLANIN ASKIDAN İNME TARİHİ: 17.08.2009

PLANA İTİRAZ TARİHİ: 14.08.2009

ZİMNİ RED TARİHİ: 13.10.2009

ADANA – ÇEVRE DÜZENİ PLANI

EK-45

ADANA İDARE MAHKEMESİNE

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: Adana İl Özel İdaresi

KONU: 1/100.000 ölçekli Adana İli Çevre Düzeni Planı Revizyonunun Onaylanmasına ilişkin 02/11/2009 tarih 171 sayılı İl Genel meclisi Kararının yürütülmesinin durdurulması ve İptali talepleridir.

AÇIKLAMALAR: 1/100.000 ölçekli Adana İli Çevre Düzeni Planı İl Genel Meclisinin 03/09/2007 tarih ve 149 sayılı kararı ile onaylanmış ve 04/12/2007 tarih 267 sayılı kararı ile de kesinleşmiştir. Bu plan yürürlükteyken Doğu Akdeniz Petrokimya ve Rafineri Sanayi Tic.A.Ş. tarafından 1/100.000 ve 1/25.000 ölçekli planlarda revizyon yapılması için İl Özel İdaresine başvurulmuştur. İl Genel Meclisinin 07/09/2009 tarih 153 sayılı kararı ile revizyon talebi reddedilmiştir. **Red gerekçesinde**, dosyanın içeriğinin yetersiz olduğu, kurulacak olana sanayi tesisinin denizi, deniz canlılarını, tarımı ve tarım arazilerini, bitki örtüsünü nasıl etkileyeceği ve insan sağlığı üzerinden ne gibi olumsuzluklara yol açacağı hususunda ciddi kaygılar olduğu, korunmaya alınmış tarihi eserlerin bulunmadığı yönündeki komisyon raporları dikkate alınmıştır,denilmektedir.

Ancak Adana Valiliği 18/09/2009 tarih 6503 sayılı bu kararı yeniden görüşülmek üzere iade etmiştir. Bunun üzerine dava konusu karar alınmıştır. Yani iki aydan az bir süre içerisinde kararlar tersine dönmüş ve öyle anlaşılıyor ki, kurulacak olana sanayi tesisinin denizi, deniz canlılarını, tarımı ve tarım arazilerini, bitki örtüsünü olumsuz etkilemeyeceği ve insan sağlığı üzerinden olumsuzluklara yol açmayacağı! fikrine varılmıştır.

İPTAL NEDENLERİ:

YETKİ YÖNÜNDEN:

3194 sayılı İmar Kanununa göre Çevre düzeni planı; Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır. 2872 Sayılı Çevre Kanununun 9.maddesine göre; 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır. 4856 sayılı Çevre Ve Orman Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanunun 2/h maddesinde ise çevre düzeni plânlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak, uygulanmasını sağlamak Çevre ve Orman Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanununun 18.maddesine göre de; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır. Görüldüğü gibi Çevre Düzeni Planlarının yapılması ve onaylanması konusunda bir yetki karmaşası bulunmaktadır.

5302 Sayılı Kanun uyarınca İl Özel İdaresi tarafından yapılan 1/100.000 ölçekli plana yapılan itirazlar kabul edilmeyerek plan kesinleşmiştir. Planda revizyon isteyen Doğu Akdeniz Petrokimya ve Rafineri San. Ve Tic. A.Ş. ise itiraz etmemiştir ve plan iptali için dava açmamıştır. Daha sonra da 1/100.000 ölçekli ve 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planlarında Revizyon yapılması için İl Özel İdaresine başvurmuştur. Başvuruyu reddeden İl Genel Meclisi Kararı 1/100.000 ölçekli plan içindir. 1/25.000 ölçekli planla ilgili bir karar olmadığı gibi böyle bir yetkisi de yoktur. Adana Valiliği 1/100.000 ölçekli plana ilişkin red kararını yeniden görüşülmek üzere meclise geri göndermiş ve **Meclis de birden bire fikrini değiştirerek** bu revizyonu onaylamıştır. 1/25.000 ölçekli plana ilişkin başvuru ve revizyon konusunda ise bir bilgi bulunmamaktadır. Tüm bu konular ortada bir yetki karmaşasının varlığını göstermektedir. Bu nedenle iptale konu karar Yetki yönünden hukuka uygun değildir.

ESAS YÖNÜNDEN:

1) 11 Kasım 2008 tarihinde yayınlanan Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelikte Plan Revizyonu şöyle tanımlanmıştır: Çevre düzeni planının ihtiyaca cevap vermediği veya 9 uncu maddede belirtilen gerekçelerin planın vizyonu, amacı, hedefleri, stratejileri, ilke ve politikaları açısından plan ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü etkilemesi halinde çevre düzeni planı bütününde yapılan değişikliği ifade eder.

Revizyon, ilave ve değişikliklerin yapılmasını düzenleyen 9.maddede de, hangi durumlarda revizyon yapılabileceği sayılmıştır. Bunlar arasında Kamu yatırımları da vardır. Doğu Akdeniz Petrokimya ve Rafineri Sanayi Tic. A.Ş. tarafından kurulması planlanan Doğu Akdeniz Petrokimya ve Rafineri Sanayi Entegre Tesislerinin bir kamu yatırımı olduğunu gösteren belge olarak EPDK tarafından verilmiş olan Kamu Yararı Kararı gösterilmektedir. Kamu Yararı Kararı ancak ilgili Bakanlıklar tarafından alınabilir, EPDK'nın böyle bir yetkisi bulunmamaktadır. EPDK petrol, doğalgaz ve elektrik üretim ve dağıtım konusunda lisans verebilir.

2) 3194 sayılı İmar Kanununda, Tarım arazileri, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan tarımsal amaç dışında kullanılmak üzere plânlanamaz, denilmektedir. Oysa revizyon planda, 5403 sayılı Kanununa uygun bir tarım dışı kullanım kararı alınmamıştır. 28 Temmuz 2009 tarih 2009/15251 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının varlığı Toprak Koruma Kurul kararı ile Tarım Bakanlığında Uygun Görüş alınması gerektiği anlamına gelmez. Tam tersine Bakanlar Kurulu Kararı 3083 sayılı Kanuna dayanmaktadır ve bu Kanunun 19.maddesinde; uygulama alanlarında bulunan tarım arazisi, zorunlu sebepler olmadıkça tarım dışı amaçlarla kullanılmaz. Ancak zorunlu hallerde, uygulama alanlarındaki arazi ilgililerin müracaatı üzerine uygulayıcı kuruluşun izni ile tarım dışı amaçlarda kullanılabilir, denilmektedir. Dolayısıyla **revizyon plan kapsamındaki tarım arazilerinin** (ki tamamı bu şekildedir) **tarım dışı kullanımına ilişkin bir karar alınmamıştır**. Bu nedenle de revizyon planın iptali gerekir.

3) Kurulacak olan Rafineriye ilişkin ÇED Olumlu Belgesi 16/11/2007 tarihli olup, 1/100.000 ölçekli planın kesinleşmesinden önceye aittir. Dolayısıyla ÇED Raporu da henüz asıl Plan ortada yokken yapılmıştır. Dolayısıyla ÇED Raporu yeniden aranmalıdır.

4) Bölgede çok sayıda tarihi eser bulunmaktadır ve SİT alanıdır. Nitekim Müze Müdürlüğü tarafından hazırlanan Raporda çok sayıda tarihi ve arkeolojik eser gösterilmektedir. Bunların korunmasına ilişkin bir çalışma ya da bilgi de bulunmamaktadır.

5) Revizyon, Kıyı Kanununa uygun değildir. ÇED Raporunda kıyıda yapılacak tesisler için dolgu yapıp yapılmayacağına ilişkin bir bölüm de yer almaktadır. Gerek kıyı tesisleri gerek dolgu için Kıyı Kanununa uygun hareket edilmesi gerekir. Dolayısıyla Revizyon Plana ilişkin ilgili idarelerin kararları da gerekir. Yumurtalık Belediyesi Başkanlığının kararı bulunmamaktadır. Bu da dava konusu plan revizyonunun hukuka uygun olmadığını göstermektedir.

4) Basında ve kamuoyunda çok konuşulan, hatta TBMM'de soru önergesi olan söz konusu rafinerinin kuruluşu ile ilgili olaylardan ortaya çıkan şudur ki, tek hedef, Başbakan'a yakınlığı ile bilinen Çalık Grubunun bu Rafineriyi kurmasıdır. Müvekkil ODA, hukuka uygun olan her yatırımı desteklemektedir. Ancak görünen odur ki, burada amaç hukuka uygunluk değildir.

Özetle, revizyon ile deniz ve deniz canlıları, tarım ve tarım arazileri, tarihi eserler ve arkeolojik alanlar tehlike altındadır.

MENFAAT İLİŞKİSİ

Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır. 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak, Oda'nın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, Çevre Kanunu, İmar Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu, 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu, 7472 Sayılı K., Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

SONUÇ ve İSTEM: 1/100.000 ölçekli Adana İli Çevre Düzeni Planı Revizyonunun Onaylanmasına ilişkin 02/11/2009 tarih 171 sayılı İl Genel meclisi Kararının yürütülmesinin durdurulması ve İptaline, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz.

TRAKYA – ERGENE HAVZASI

EK-46

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI ve DURUŞMA TALEPLİDİR

DANIŞTAY 6.DAİRESİ BAŞKANLIĞINA

DOSYA NO:E.2010/1051

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı - ANKARA

KONUSU: Davalı İdare tarafından 26.08.2009 tarihinde askıya çıkarılarak ilan edilen 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının, davalı idarenin savunması alınmadan yürütmesinin durdurulmasına ve takiben iptaline karar verilmesi talebidir.

BİLDİRİM TARİHİ: Dava konusu plan 26.08.2009 tarihinden başlayarak 1 ay süre ile ilan edilmiş, müvekkil ODA tarafından 25.09.2009 tarihli yazı ile itiraz edilmiş olup itirazımıza 60 gün içinde cevap verilmeyerek zımni ret kararı tesis edilmiştir.

AÇIKLAMALAR: Dava konusu 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi, Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, Çevre ve Orman Bakanlığı ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğüne 24.08.2009 tarihinde onaylanarak Tekirdağ Valiliği Çevre ve Orman Müdürlüğüne 26.08.2009 tarihinde askıya çıkarılmıştır. Plana müvekkil ODA tarafından 25.09.2009 tarihinde itiraz edilmiş, ancak itiraza cevap verilmeyerek reddedilmiştir.

Çok değil 5 yıl öne 2004 yılında yapılan 1/100.000 lik planda revizyon gibi gösterilen dava konusu plan, aslında revizyon değil yeni bir plandır. 2004 yılı planında amaç; sürdürülebilir bir **çevre, ekoloji, tarımsal, turistik ve tarihsel kimliği korunarak Türkiye'nin kalkınma politikası kapsamında sağlıklı gelişme ve büyüme hedefleri** iken; 2009 Revizyon Planında; İstanbul'un desantralizasyonu odaklı (Bu husus Ergene plan raporlarında açık olarak belirtilmemekle birlikte, İstanbul 1/100.000 lik plan ve eklerinde İstanbul'un kurtuluşu olarak vazgeçilemez yol olarak sunulmuştur.), AB kriterleri, İstanbul'un ekonomik sürdürülebilirlikten uzaklaşması, bu amaç doğrultusunda transferi kaçınılmaz olan olumsuzlukların bölge dışına ötelenmesi adına bölgesel alternatifler yaratılması amaçlanmıştır. Yani İstanbul için Türkiye'nin en verimli topraklarının heba edilmesi planıdır. Müvekkil Oda, kaynağını Anayasa'dan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin **toprak muhafazasına** ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, **toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır.** 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; **Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak,** Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşındadır.

İPTAL NEDENLERİ

1) Çevre ve Orman Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe giren 13/07/2004 tarihli "Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı" bilimsel yaklaşımla yapılmış, bölgenin tüm özelliklerine ve verilerine dayanarak sürdürülebilir ekonomik kalkınma ilkeleri uyarınca sonuçlandırılmış, paydaşların (bölgede yaşayan tarım, sanayi, ticaret ile uğraşanlar ve kurdukları sivil toplum örgütleri, birlikler, meslek odaları, kamu kurumları, belediyeler) ve nihayet Çevre ve Orman Bakanlığı uzman elemanlarınca ortaklaşa gerçekleştirilmiştir. İlgili protokol hükümleri incelenirse planlamanın etaplar halinde yapıldığı, bir sonraki etaba geçişte Çevre Bakan'ının olurunun koşul olduğu ve bu olur alınarak bir üst aşamaya geçildiği görülecektir. Trakya Üniversitesi'nin hazırladığı plan 2020 yılı hedeflerini ve sonrasını dikkate alarak Trakya Bölgesinde sürdürülebilir, yaşanabilir bir çevre yaratılmasına, doğal kaynakların tarım, mera, orman alanlarının turistik ve tarihsel yapılarının korunmasını, kaçak sanayinin önlenmesini ve İstanbul'un Trakya'ya olan yükünün ve baskısının gerçekçi ve doğru yönlendirilmesini hedeflemektedir.

Oysa 24/08/2009 tarihinde onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı bu amaçlardan tamamen uzaktır. Yazılım ve vizyonda her ne kadar aynı amaçları ve hedefleri koruyor görüntüsü verse de bu tamamen yeni bir plandır. Hazırlayıcıları tarafından Katılımcı olarak tanımlanan bu plana

değişik toplantılarda yapılan itirazların hiçbirisinin işlenmediği görülmüştür. **Onaylanan bu planla 1. sınıf verimli tarım arazileri sanayileşmeye açılmıştır.** Örneğin Edirne, Pazarkule, Kapıkule aksı, planlama grubu içerisinde yer alan, yaklaşık 2500 dekar mutlak tarım arazisi sanayi alanı olarak ayrılmıştır. Edirne Belediye Meclisi tarafından 4 Şubat 2009 tarihinde onaylanarak askıya çıkan 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında Tayakadın Edirne il merkez sınırları arasında kalan D-100 karayoluna paralel bu alan mutlak tarım arazisidir. Ayrıca Edirne'nin yeni bir sanayi bölgesine ihtiyacı yoktur. Halen Edirne'de organize sanayi bölgesinin alt yapısı tamamlanmış olup, doluluk oranı %70 civarındadır. İkinci bir organize sanayi bölgesine asla gereksinim yoktur. Ayrıca söz konusu bölge Edirne Su Kuyularının bulunduğu bölgeye de 10 km mesafededir. Gelecekte bu bölgede açılacak olan kuyuları Edirne şehir suyunu tehdit altına alacaktır. Şu anda bu bölgede bulunan beton santralleri, yağ fabrikası, kağıt fabrikası bölgede yeterli düzeyde kirlilik oluşturmaktadır. Yağ fabrikasının yarattığı hava kirliliği rüzgarın durumuna göre 5 km yarıçapındaki bir alanda net olarak hissedilmektedir. Üniversite Hastanesi ve Yerleşkesi bu bölgenin kapı komşusudur. D-100 devlet karayolunun Edirne İstanbul istikametinde sağ tarafında söz konusu sanayi bölgesi sol tarafında ise Trakya Üniversitesi Hastanesi, Kredi Yurtları Kurumu Yurtları, Üniversite Fakülteleri, konut yerleşim bölgeleri 1km'lik mesafede Karakasım, Tayakadın, Sazlıdere ve İskenderköy bulunmaktadır. Bakanlıkça onaylanan Trakya Alt Bölge Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda bu bölgeye sanayi izni verilmiştir.

Planın analitik raporda 1.1.5 başlığında katılımcı planlama başlığında "bir grup teknisyenin politikacılar ile birlikte yerleşmelerin geleceğini belirleyen kararlar geliştirmesi yaklaşımı şu anda dünyada terk edilmekte olan bir planlama yaklaşımıdır." cümlesi önceki planı yapanlara hakarettir. Trakya Üniversitesi tarafından yaptırılan planda toplam 48 eleman (bilim insanı, serbest çalışan) aktif görev yapmış olup ayrıca kamu kurumları temsilcilerinden (Çevre Bakanlığı, o zamanki Orman Bakanlığı, DSİ, BTA vb..) büyük destek vermiştir. Edirne, Kırklareli, Tekirdağ il ve ilçelerinde defalarca toplantılar gerçekleştirilmiş ve bu toplantıların tümünde illerimizin valileri ya da görevlendirdikleri vali yardımcılarını, il, ilçe ve belediye başkanları, birlik temsilcileri,oda temsilcileri katılmışlardır. Her üç ildeki bu toplantıların sayısal tablosu üniversite rektörlüğünde mevcuttur. Ayrıca yerel basın taramalarında da görülebilir. Önceki planın teknokratlar ve siyasetçilerle birlikte yapıldığını, paydaş katılımının sağlanmadığını söylemek ve yazmak çok büyük bir talihsizliktir. 2004 planına yapılan suçlama gerçek olmadığı gibi revizyon planının katılımsızlığını örtme çabasıdır.

Çevre ve Orman Bakanlığınca 24/08/2009 tarihinde onaylanan plan, her şeyden önce protokol hükümlerine aykırıdır. Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB) yönetime protokol yapma yetkisi vermemiştir. TRAKAB genel kurulu , yönetim kuruluna 1/25.000 lik planları ihale yolu ile yaptırma yetkisi vermiştir. Hatta bazı belediyeler bu yetkiyi dahi vermemiştir. TRAKAB yönetimi bu yetkiye dayanarak 22 Kasım 2006 tarihinde ihaleye çıkmıştır. Ancak ihaleyi iptal ederek protokol yapmıştır. Dolayısıyla 1/100.000 lik plan revizyonu TRAKAB'ın yetkisinde değildir. Ayrıca yapılan protokolde İstanbul 1/100.000 lik planı ile uyumlaştırması esas alınmıştır. Oysa ortada şu an geçerli bir İstanbul çevre düzeni planı yoktur. Ayrıca protokoldaki Kocaeli, Bilecik, Sakarya, Bursa planlarında da hiçbir uyumlaştırma yapılmadan yalnızca Trakya Alt Bölge Planında revizyona gidilmiştir. Sonuç olarak TRAKAB, yetkisiz bir şekilde yine yetkisiz bir kuruluşta protokol ile iş vermiştir.

Dava konusu plan revizyon planı değildir. Bölge gerçeklerine, koruma ve kollama ilkelerine uygun olmayan ancak, İstanbul'un desantralizasyonu, İstanbul'un nüfus yükünün Trakya'ya gönderilmesi, İstanbul Sanayinin Trakya'ya desantralizasyonu, Trakya Sularının yönetiminin İstanbul'un gereksinimlerine göre yönlendirilmesi ve yönetilmesi amaçlarını taşımaktadır. Bu planda, revizyonun öngördüğü koşullar bulunmamaktadır ve planda revizyon işleminin gerekçeleri kabul edilebilir yasal gerekçeler değildir.

Bilimsel yaklaşım açısından, planın birçok bölümünün iptal edilen plan ile aynı olduğu görülmektedir. Bilimsel yayın etik ilkeleri açısından etik dışılıklar vardır. Trakya Üniversitesi'ne ait Trakya Alt Bölge Planı'ndan bilimsel olarak kabul edilebilir orandan fazla alıntı yapıldığı görülmektedir. Kaynak göstererek bilimsel kurallara uymadan, kabul edilebilir ölçülerini aşan alıntılar yapmak etik dışıdır. Ayrıca farklı kelimeler kullanarak ya da cümleler kurarak değiştiriyormuş gibi görünüp önceki plana ait olan uygulamaları ve fikirleri kendi fikriymiş gibi sunmaktadır. Planın ekinde verilen kaynakların yazımı bilimsel yayın kurallarına uymamaktadır. Hangi eserin, hangi kitabın, kaçınıcı sayfasındaki bilgiden yararlandığı, yayın tarihleri, yayın yılları, basıldığı matbaa ve iller belirtilmemiştir. Dolayısıyla planı inceleyen ve okuyanlara yararlanan eserleri takip etme ve inceleme olanağı da verilmemiştir. Ayrıca bir eserin ismini kaynaklara yazmış olmak o eserden yararlanırken etik ve hukuk kurallarını aşma yetkisini vermez. Alıntı yapma "İktibas" serbestisi yasalarla belirlenmiştir. Alıntı yapma hakkının kullanılmasının şartlarının başında esasa ilişkin şart: amacı aşmayacak bir oranda alıntı yapılmasıdır. Şekle ilişkin şart ise alıntının belli olacak şekilde yapılmasıdır. Ayrıca yapılan alıntının yeni eserin bağımsız özelliğini ortadan kaldıracak ve asıl eseri olan ihtiyacı ortadan kaldıracak ölçüğe varmaması gerekir. Söz konusu revizyonda 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, bu bilimsel etik ve hukuk kurallarına uygun değildir. Özetle, belirli bölümler önceki planın aynısı (ana görüş ve fikirler farklı kelime ve cümlelerle anlatılmış olsa dahi), yalnızca taleplere göre değiştirilmesi düşünülenler ilk planı yapanlara ağır suçlamalar ile değiştirilmiştir.

Revizyon kelimesi Fransızca olup, yeniden gözden geçirme, inceleme, kontrol etme, düzeltme anlamında kullanılır. Burada planın ismine revizyon kelimesini eklemiş olmakla, plan tümü İstanbul'un ve ulusötesi taleplerin istem

ve beklentilerine uygun hale getirilmek istenmektedir. Nitekim, 1.1.7.2 başlığında ulusüstü bölgesel çerçeve tanımı kullanarak revizyon gerekçelerinde A.B uyum süreci ve sınırötesi etkileşim başlığı açılmıştır. Ulusüstü kelimesi, bağımsız Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde sürdürülebilir ekonomik kalkınma planlarında bir gerçekç oluşturmaz.

24/08/2009 tarihli plan ile kaçak sanayi işletmelerine örtülü af getirilmektedir. Plan notları 2.10.35 başlığında kaçak sanayi kuruluşlarının organize sanayi bölgelerine taşınmaları, taşınmayanlarınsa işgal ettikleri fiziki mekanın büyüklüğü kadar alanı tarıma kazandırmaları halinde yasallaşacakları ön görülmektedir. Bunun anlamı kaçak sanayi tesislerinin yerlerinde aynen devam etmeleri, buna karşılık nasıl olacağı ve nerede bulunacağı bilinmeyen bir yöntemle aynı büyüklükte toprak parçalarını, araziyi tarıma kazandırmaları istenmektedir. Bu tarıma kazandırılacak alanları Trakya'da mı olacaktır , bunlar sanayiye ayrılmış tarım toprakları mı olacaktır, sanayi tesisi birinci sınıf tarım arazisi üzerinde ise kazandıracığı toprak da birinci sınıf mı olacaktır, birinci sınıf tarım toprağı zaten başka amaç ile kullanılamayacağından, yasalarla güvence altına alındığından bu işlem nasıl gerçekleşecektir? Bu hüküm planın amacını açıkça ortaya koyan ciddiyetten uzak, uygulanamaz, hukuksal mantığın kabul edemeyeceğı bir hükümdür.

Plan notlarında, Trakya'nın toprak yapısına bağılı olarak 19 adet TAB ve 12 adet de TOP kurulması hedeflenmektedir. (Toplam sayı 31 olmasına karşın planda 30 yazılmıştır.) Ülkemizde henüz örneğı olmayan ve başka alt bölge planlarında da rastlanılmayan TAB ve TOP projelerinin kapsamaları açık değildir. Tarımsal alt yapı alanları ve tarım-sanayi birlikteliğini öngören bu projeler önerilirken 1926 yılında kurulan ve Trakya bölgesinin örnek üretim çiftliklerinde olan Sarmısaklı Çiftliğı özelleştirme idaresince satılmıştır. Ayrıca bölgedeki Türkgeldi ve İnanlı Çiftlikleri de elden çıkmaktadır. Böyle bir çelişki, vizyonlu olduğunu iddia eden bir planda nasıl yer alabilir? Ayrıca TAB bölgelerinin tek elden yönetileceğı bildirilmektedir. O zaman bu alanlar çiftçilerimiz ve bölge yaşayanları tarafından mı değerlendirilecek ya da uluslar arası kuruluşlara mı gidecektir?

Bu planın en ciddi tehditlerinden birisi de Trakya sularına yöneliktir. 2.10.19 başlığında: "yer altı ve yerüstü su kaynaklarını kirletic ve aşırı su kullanarak rezervi tehdit edici faaliyetler ve bu faaliyetlerin kirleticilik ve su kullanım düzeylerinin tesbiti planın onay tarihinde itibaren bir yıl içerisinde DSİ ve İl Çevre Orman Müdürlüklerince belirlenecek ve çevresel yaptırımlar uygulanacaktır. Buna ilişkin yaptırımlar 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince yapılacaktır." denmektedir. Oysa 2872 sayılı Çevre Yasası çevreyi kirleten her türlü faaliyetin derhal durdurulmasını ve yaptırımların derhal uygulanmasını hükme bağlamıştır. Çevre yasasına rağmen planda bir yıllık süre tanınması plan yapıcılarının ve onay makamlarının hukuku nasıl anladığını göstermektedir. Plan hazırlayıcıları ve onaylayan makam Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen yasaya karşı yeni bir kural getiremez. Ayrıca Trakya yerüstü sularının İSKİ tarafından yönlendirileceğı görülmektedir. Yer altı sularına yönelik hiçbir açıklama yoktur. Türkiye'nin kirlilik sembolü olan Ergene nehrinin rehabilitasyonu ve yöreye kazandırılması, özellikle tarımsal alanlarda kullanılmasını sağlayacak hiçbir arıtma ve benzeri sistem öngörülmemiştir. Revizyon planında tüm havzayı kuzey-güney boylamında geçen evre 5 düzeyinde kirl bu nehre yönelik hiçbir önlem ve çare öngörülmemiştir.

Bilindiğı gibi; içinde bulunduğumuz yüzyılın en önemli sorunlarından biri, temiz su kaynaklarının hızla azalması, suya erişimin zorlaşması ve su yoksulluğunun giderek artmasıdır. Ergene nehrinde ve havzasında davalı idarece etkin idari tedbirlerle önlenmeyen kirliliğın, yeraltı ve yerüstü sularını da kirlettiğı, revizyon olduğunu iddia eden "**Yeni Plan**"ın kirliliğın önlenmesini hedeflemediğı, aksine havzayı ve sularını kirletic ve yüklerin bölgeye taşınmasına, yerleşmesine olanaklar sağladığı görülmektedir. Bölgenin verimli tarım alanlarına sahip olması karşısında küresel ısınmanın etkilerinin ve küresel ısınmaya karşı tedbirlerin, kararların planda yer almaması hukuken kabul edilemez.

Dünyadaki küresel iklim değişikliğinin hayatımızı nasıl etkileyeceğini, nasıl yıkımlara yol açacağını artık somut olarak görüyoruz. Rant hırsıyla bilimsellikten uzak, hukuk dışı uygulamaların bedelini sel felaketiyle ağır ödediğimiz bugünlerden ders çıkararak, gelecekte yeni felaketlerin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını, sürdürülebilir yaşamı ilke edinen planların uygulanmasını sağlanması sosyal hukuk devletinin görevidir.

Birleşmiş Milletler Çevre Programının (UNEP) 2002 yılında yayınladığı 3. Küresel Çevre Raporunda, "temiz ve güvenilir içme suyundan yoksun insan sayısı 1,1 milyar, arıtma hizmetinden yoksun insan sayısı da 2,4 milyar" olarak açıklanmıştı.17-22 Mart 2006 tarihlerinde Meksika'da gerçekleştirilen 4. Dünya Su Forumu'nda açıklanan rapora göre; "...dünyada 1,5 milyar insan temiz içme suyundan yoksun. Üç milyar kişi arıtma hizmetinden yoksun . Her gün 35 bin kişi bu yüzden yaşamını yitiriyor..."

Bu sayılar, su konusunda insanlığın karşı karşıya olduğu tehlikeyi çok açık göstermektedir.Temiz içme suyuna erişemeyen insan sayısı her geçen gün artmaktadır.

Raporlarda hep uyarılıyor; ciddi önlem alınmazsa, 2032 yılında dünya nüfusunun yarıdan fazlası ciddi su sıkıntısı içine düşecek. Tehlike çok uzakta değil, 26 yıl sonra...Özet olarak; su kaynakları hızla tükeniyor ya da kirleniyor. "Su krizi" kapımızda. Su kaynaklarının korunması gerekiyor.. Su kaynaklarının korunması, dünyadaki canlı yaşamının korunmasıdır. Koruma nasıl olacak? Çevre Korumacılık yerine Kalkınmacı Plan anlayışıyla mı ?

Su kaynakları, topraklarımız, meralarımız, ormanlarımız, havzalarımız dönemsel çıkarlara feda edilmemeli, bunun

hukuksal güvenceleri Yüksek Mahkemenizin eldeki davada vereceği kararla sağlanması gerekmektedir.

Son aylarda haritaları yayınlanan, kamuoyunca sıkça tartışılan 3. boğaz köprüsü yollarının Trakya Alt Bölgesinde'ki durumuna yönelik herhangi bir nota rastlanılmamıştır. Trakya Üniversitesi tarafından yapılan Trakya Alt Bölge Planında 2020 hedefi için tüm Trakya'da 2.757.692 kişilik nüfus öngörülürken bakanlıkça onaylanan revize planda 2023 için (3 yıl sonrası) 2.614.741 kişi öngörülmektedir. Limanların, sanayinin, otoyolların, hızlı trenlerin, lojistik merkezlerinin kurulduğu ve Silivri Bölgesine de 2,5 milyon nüfusun öngörüldüğü planlamada Trakya'da (3 yıl sonrası için) 150.000 daha az bir nüfus bildirmek asla gerçekçi bir yaklaşım değildir. İstanbul'a 2023 için toplam 25 milyon nüfus beklenmektedir. İstanbul planında 2023 için 16 milyon nüfus öngörülmektedir. Kalan 9 milyon nüfus nereye gönderilecektir. 17 Ağustos 2009 tarihine kadar askıda olan İstanbul 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında sanayinin %50 sinin desantralize olması öngörülmektedir. Hatta bazı organize sanayi bölgelerinin kapatılması planlanmıştır. Kocaeli, Bilecik ve Bursa 1/100.000 lik planlarında bir değişiklik yapılmadığına ve Trakya Alt Bölge Planında değişiklik yapıldığına göre bu nüfusun nereye gideceği bellidir.

Plan temel kararları ve öngörülleri ile ciddi sakinler taşıyan, kamu yararı taşımayan, katılımcı planlama ilkeleri iddiası asla geçerli olmayan, ihalesiz ve yetkisiz olarak yaptırılan protokoldeki hükümlere dahi aykırı gerçekleşen, etik yanıltmalar taşıyan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nın öncelikle yürütülmesinin durdurulmasını ve nihai olarak iptal edilerek yürürlükten kaldırılmasını talep ediyoruz.

2) Planın hazırlanmasına dayanak teşkil eden, Çevre ve Orman Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Trakya Kalkınma Birliği arasında imzalanan Ortak Hizmet Protokolü usulsüz ve Yasaya aykırı mutlak butlanla malul bir anlaşmadır.

Her şeyden önce, Sayın Bakanlığın kabul ettiği ve Trakya Üniversitesine yaptırdığı "Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı " 13 Temmuz 2004 tarihinde onaylanan ve halen yürürlükte olan bir plan vardır. Yasada belirlenen planlama hiyerarsisi açısından Ülkemizde bu güne kadar yapılan ve uygulama olanağı üst düzeyde bulunan ilk Bölgesel nitelikli bu planın hazırlanmasında Trakya Üniversitesi, Belediyeler, Bilim insanları, Bölgede bulunan meslek ve sivil toplum kuruluşları yetkilileri ve temsilcilerin, çalışmaları ile yapılmış olması planlamaya ayrı bir önem kazandırmaktadır. Çağdaş yöntemlerle bilimsel verilere dayalı ve sivil toplum katılımı ile oluşturulmuş olması Yasanın da amaçladığı ve hedeflediği bir yöntemdir. Bu bağlamda, Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Yasanın belirlediği planlama hiyerarsisi açısından öncelikle uyulması gereken bir Plan niteliğinde olduğu kuşkusuzdur.

Çevre ve Orman Bakanlığı, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi ve TRAKAB arasında imzalanan üçlü Protokolün bu itibarla Yasaya aykırı ve bağlayıcılığı yoktur. Üçlü Protokol Yasaya ve yasal düzenlemelere aykırı olduğu gibi batıl bir belge niteliğindedir. Ne Bakanlığın ÇDP uyumlaştırılması adı altında Plan yapma görevini İstanbul Büyük Şehir Belediyesine verme hakkı ve yetkisi vardır, nede İstanbul Büyük şehir Belediyesinin, Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planını İstanbul Çevre Düzeni Planını "Revize" etme hakkı vardır.

Ve her şeyden önce, Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının uygulamasından sorumlu olan ve bu Plana uygun olarak (Edirne, Tekirdağ, Kırklareli) 1/25.000 Ölçekli ÇDP yapma görevi ve sorumluluğu olan TRAKAB yönetimi bu görevlerini İstanbul Büyük Şehir Belediyesine devretme hakkı yoktur. TRAKAB Yönetimi, bölgede bulunan Belediyelerden 1/100000 Plan yapma yetkisini de kendi üyelerinden almamıştır. TRAKAP Tüzüğünde böylesine bir yetki verilmediği gibi, yapılan Genel Kurulda da planı "REVİZE" etme yetkisi de verilmemiştir. Kaldı ki, "Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında" herhangi bir "REVİZYON" yapma ihtiyacı da doğmamıştır. Bölgenin yürürlükte olan ve 2004 yılında bakanlık tarafından onaylanan Planda bir "Revizyon" yapılması doğrultusunda bir talep oluşmamıştır. Halen bu plana uygun olarak 1/25000 Planların hazırlanması da tamamlanmamıştır. Bölge Belediyelerin Genel Kurulda TRAKP Yönetime verdikleri yetki İhale yapmak suretiyle, 1/25000 ölçekli Planların yaptırılmasına ilişkindir. Bu nedenle, İhale yapılmadan ve İstanbul Büyükşehir Belediyesine 1/25000 Ölçekli Planları yapması için Protokol imzalaması usulsüzdür ve Yasaya aykırıdır. Bölge ihtiyaçlarını gözetmek bir yana İstanbul'un ihtiyaçları doğrultusunda bir planlama yapıldığı açıktır. Üçlü Protokolde "Revizyon" yapma konusunda herhangi bir açıklama yok iken, 1/25000 Ölçekli planların dışında yürürlükte bulunan planı ortadan kaldıracak şekilde yeni bir 1/100000 Ölçekli Plan ortaya konulmuştur.

Trakya Üniversitesi öncülüğünde yapılan 13/07/2004 tarihinden beri yürürlükte olan Trakya Alt Bölge planı, ana ilkeleri, amaç ve hedefleri, şehircilik ve planlama ilkeleri bağlamında kamu yararına uygun bir plandır.

Yasanın öngördüğü Revizyon Planlarının yapılmasına ilişkin usul ve esaslar dikkate alınmadan yürürlükte bulunan "Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı"nı ortadan kaldıracak şekilde hazırlanan Revizyon ÇDP dayanaktan yokusun, usulsüz ve ölü doğmuş bir plandır. Hiç kimse bu Bakanlık olsa dahi yetkisinden fazlasını kullanamaz, TRAKAP Yönetimi de yetkisi olmayan ve görevi dışında olan 25.12.2006 tarihli Hizmet Protokolüne imza atamaz. Batıl olan bu Protokol dayanarak Marmara Bölgesinde yürürlükte olan tek 1/100000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planını" Revize etme adı altında tek bir madde olmadan İstanbul Büyükşehir Belediyesinin istekleri ve öngörülleri doğrultusunda Trakya için Revize ÇDP hazırlanması hukuksuzluktur, yetki gaspıdır.

İstanbul İline ait geçerli ve yürürlükte bulunan bir 1/100000 Ölçekli ÇDP olmadığı halde, Trakya Bölgesine ait ve Ülkemizde ilk olan Bölgesel nitelikli "Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı"nın ortadan kaldırma çabaları Yasal düzenlemeleri aşmaya yönelik yanlış bir girişim olduğu açıktır.

Yasa gereğince, Bölgesel nitelikte ÇDP veya mevcut Havza düzeyindeki ÇDP'nin yapılması ve Revize edilmesi prensipler dâhilinde yapma yetkisi Devlet Planlama Teşkilatına ait bir hak ve görevdir.

Marmara Bölgesinde yürürlükte bulunan "Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı" dışında İstanbul ve diğer Bölgelere ait 1/100000 Ölçekli Planları halen yoktur. O halde "Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı" neden "REVİZE" edilmektedir ve neden bu Revizyon İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmaktadır? Bu yetkiyi kim, kim adına ve nasıl kullandığını yukarıda açıklamış bulunmaktayız.

Müelliflik ve ihale süreci itibarıyla 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı yasal dayanakta yoksundur. Çevre ve Orman Bakanlığı, yasal dayanakta yoksun olan ve yetkisiz bir kuruluşun hazırladığı bir çalışmayı kabul etmekle hukuken geçerliliği olmayan bir işlem yapmıştır. Bu plan yasal olarak Ölü Doğmuştur Ve Yok Hükmündedir.

Ülkemizde sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı doğrultusunda, doğal kaynakların korunmasının sağlanması, çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi, çarpık kentleşme ve çarpık sanayileşmenin önlenmesi için koruma ve gelişme politika ve stratejilerinin belirlendiği içerik ve şekilde Çevre Düzeni Planlarının hazırlanması gerekmektedir. Adına plan denilen her belge Çevre Düzeni Planı olmaz.

Trakya Üniversitesi tarafından hazırlanan ve 13.07.2004 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe giren 1/100 000 ölçekli "Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı"; gerek kapsamı, gerekse yapılaşma süreci açısından, bölgenin ekolojik değerlerini dikkate alarak koruyan ve çağımızda Habitat İlkeleri ile bütünleşen, bilimsel yaklaşımla yapılmış; tüm kesimlerinin özlem ve istemlerini yansıtmış olması nedeniyle de ülkemizde bir ilktir.

2020 yılını ve geleceğin dinamizmini hedef alan mevcut 1/100 000 ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı; Trakya Bölgesi'nde sürdürülebilir, yaşanabilir bir çevre yaratılmasını, doğal kaynaklarının, tarım(sal), mera, orman, turistik ve tarihsel alanların korunmasını, sanayi ve imar hareketlerini disiplin altına alınmasını ve sağlıklı gelişmeyi amaçlayan "korumacı" bir plandır. Bu plana damgasını vuran "Bütünleşik Sürdürülebilir Havza Yönetimi" kuramsallığı içindeki korumacı yaklaşım; özellikle bölgemizin doğal kaynakları açısından vazgeçilmeyecek öneme sahiptir.

Ancak 27.08.2009 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığınca askıya çıkarılan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, 1/100 000 üst ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı, amaç ve hedeflerine uygun değildir. Planın yapım aşamasındaki itirazlarımıza rağmen bu revizyon planı yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır..

Çünkü revizyon planında; sürdürülebilir yaşam ve bilimsellik esas alınmamıştır. Esas alınan ancak genel ve soyut kavram ve ifadelerle gizlenen amaç, ne olursa olsun kalkınma anlayışıdır. planın satır aralarında ifade edilen küresel ölçek ve küresel ekonomi saptamalarıyla amacın trakya'nın doğasının, topraklarının küresel sermaye hareketlerine açılmasının olduğu ortaya çıkmaktadır. Trakya'nın sosyal, kültürel, tarımsal ve demografik yapısı korunmamakta ve planla bu yapılara zarar verilmektedir. Planlar; var olan sorunların çözümünü sağlamakla öte yeni sorunlara kaynak teşkil etmeye zemin hazırlamaktadır.

Planın Vizyonu şöyle ifade edilmektedir: "Küresel ekonominin etkisi göz önünde tutularak yerel potansiyellerin değerlendirilmesi ile; çevresel, toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda özgün tarihi, kültürel ve doğal kimliğini koruyarak gelişen Trakya."

Küresel ekonomi denilince aklımıza, uluslararası sermaye hareketlerinin, çok uluslu şirketlerin yatırım yaptığı ülkelerde kar uğruna acımasızca çevreyi, sağlığı yok etmesi gelmektedir. Örneğin Siyanürlü altın üretimi, nükleer santral kurma, suyun ticarileştirilmesi küresel ekonomik faaliyetlerdir. Çevreye, insan sağlığına olumsuz etki ve sonuçları bilimsel olarak açıkça ortada iken küresel ekonomiyi referans alan bir Planın, Trakya'nın doğal kimliğini koruyarak geliştirmesi amacını içerdiğini iddiası bu planın iptal gerekçesidir.

Bu vizyon, planın niyetini açıkça ortaya koyan temel bir saptamadır.Revizyon planın yapım süreçlerinde; üniversiteler, kent konseyleri, meslek odaları ve ilgili sivil toplum örgütlerinin itiraz ve görüşleri dikkate alınmadan hazırlanmıştır. Trakya'yı bir havza temelinde bütüncül olarak da değerlendirmeyen İstanbul'un sorunlarını çevre illere ve bölgeye ihraç etmeyi temel alan bir plan ile Trakya'nın karşı karşıya bırakılması asla kabul edilemez.

Çevre Düzeni Planları hazırlanırken Anayasa, 2872 sayılı Çevre Yasası, İmar Kanunu, Danıştay Kararları ve Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelikteki düzenlemeler ve esaslar gözetilmelidir.

14.11.2008 tarihli çevre düzeni planlarına dair yönetmelik'in "Revizyon, ilave ve değişikliklerin yapılması" başlıklı 9.maddesi şöyledir;

(1) Çevre düzeni planlarının revizyon, ilave ve değişiklikleri;

a) Nüfusun yerleşim ihtiyaçlarının karşılanamamasına,

b) Kamu yatırımlarına,

c) Çevre düzeni planı üzerinde mekânsal yer seçimi yapılmamış ancak; planın temel strateji ve politikalarını değiştirecek bölgesel ölçekli yatırımların ortaya çıkmasına,

ç) Yeni verilere bağlı olarak, sonradan ortaya çıkabilecek ve bölgesel etkiye yol açabilecek arazi kullanım taleplerinin oluşmasına,

d) Değişen verilere bağlı olarak planların güncellenmesine,

e) Çevre kirliliğinin önlenmesine,

f) Çevrenin korunmasına,

g) Mevzuat gereği düzenlemelere,

ğ) Maddi hataların düzeltilmesine

dair yeterli, geçerli ve gerekçeleri belirli teklif ve talepler, yetkili idarece çevre düzeni planının temel hedef, ilke, strateji ve politikaları kapsamında teknik, yasal ve bilimsel çerçevede değerlendirmeye alınarak sonuçlandırılır."

Anlaşılan odur ki Yönetmelik her isteyene Çevre Düzeni Planı yapma yetkisi vermediği gibi 9. madde gereğince Revizyon işlemi dahi sıkı kural ve şartlara bağlanmıştır.

Plan değişikliği şehircilik ilkeleri planlama esasları ve kamu yararına aykırıdır. Plan yapımına ait esaslara dair yönetmelik 3. maddesinde plan değişikliğinin tanımı şöyledir ;

"Plan Değişikliği ; "Plan ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü, teknik ve sosyal donatı dengesini bozmayacak nitelikte, bilimsel, nesnel ve teknik, gerekçelere dayanan kamu yararının zorunlu kılması halinde yapılan plan düzenlemeleridir." denilmiştir.

Bakanlık işlem tesis ederken hukuku sınırsız takdir hakkına sahip değildir. İdari işlemin belli bir sebebe dayanması gerektiği açık bir kuraldır. Ayrıca bu sebep, bir hukuk kuralına dayanmalıdır. Dolayısıyla idari işlemin sebebinin olmaması ya da sebebinin hukuka aykırı olması halinde işlem hukuken iptale muhtaçtır. Plan hükümlerinde işlemin sebebi gösterilmemiştir. Oysa çağdaş ve düzenli yönetimler kararlarını gerekçeli almak zorundadırlar.

Çevre Bakanlığı 2004 tarihli planı neden yürürlükten kaldırmak istemektedir? Neden ve hangi yasal sebepler ile Revizyon Planını hazırlamıştır? Bu planda revizyon işleminin sebepleri gösterilmemiştir.

Çevre Bakanlığının karar ve işlemlerde takdir yetkisi sınırsız değildir. Sınır olarak da idari işlemin amaç unsuru karşımıza çıkar. İdari işlemin amaç unsuru bakımından idarenin takdir yetkisi bulunmamaktadır. Çünkü, idari işlemin amacı mutlaka kamu yararadır. İdare, bu konuda bağlıdır. Kanunlarda özel amaç belirtilse dahi bu da sonuçta genel amaç olan kamu yararının içinde yer alacaktır. Revizyon Plan işleminin yapılmasında kamu yararı yoktur. İşbu plan, planlama hiyerarşisine, planlama tekniklerine, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına aykırıdır.

Ülkemizde her ölçekteki imar planlarının yapılması, yaptırılması, onanması, ilanı ve uygulanmasında 3194 Sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklerine uyulması zorunluluğu bulunmaktadır. Plan yapımına dair esaslardan planın yükleniciliğine kadar, her türlü fiziki planda İmar Mevzuatı bağlayıcı bir genel düzenleme niteliğindedir.

Plan kararlarında Planın vizyonu;"Yerel potansiyellerin ve doğal varlıkların değerlendirilerek; çevresel, toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda; özgün, kültürel ve doğal kimliğini koruyarak gelişen; küresel ekonomide rekabetçi bir odak noktası yaratmak." olarak belirlenmiştir. Bu vizyon belirlenmesinde "çevresel sürdürülebilirlik" ilkesine yer ve önem verildiği önemle vurgulanmasına rağmen ergene nehrini kirleten sanayi tesislerinin ve belediyelerin kirleticiliğinin önlenmesinde alınması zorunlu etkin idari tedbirler yer almamaktadır.

Plan baştan sona içi boş soyut kavramlarla donatılarak, anlaşılmasız bir anlatım tekniğiyle her zihinde farklı algı yaratılması hedeflenerek hazırlanmıştır.

1.2. Planlama Yaklaşımı Ve Hedefi

"Türkiye'nin tarım merkezi olan Trakya Alt Bölgesi'nin, verimli tarım topraklarının yitirilmemesi açısından duyarlılıkların dikkate alınması ve değerlendirmelerin kamu yararını öne çıkaran yaklaşımlarla ve özenle yapılması gerekmektedir. Bu nedenle, Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 Ölçekli Revizyon Çevre Düzeni Planı;

bölgesel plan yaklaşımları belirleyerek, bölgenin ülkesel anlamda en büyük potansiyeli olan tarımsal üretimi desteklemeyi, tarım dışındaki fonksiyonları da bu doğrultuda düzenleyerek, küresel ölçekte önemi günden güne artan tarım sektörünü yarışabilir bir noktaya getirmeyi hedeflemektedir." Şeklinde TARIM vurgusu ile tanımlanmakta ise de ;

1.2.2.2. İşlevsel Bütünlük

c- Sanayi Merkezleri

"plansız-kaçak sanayilerin koşullu taşınma şartları (planlı alana taşınmaları ya da mevcut kullandıkları alan büyüklükleri kadar bir alanı tarımsal toprağa kazandırmaları koşulları) ile sanayi alanlarının rehabilitesi sağlanacaktır" maddesi ile bu hedefin temelsizliği ve samimiysizliği açığa çıkmaktadır. Çünkü bu madde kaçak sanayiye örtülü af niteliğinde olup İmar Kanununa ve Çevre Yasasına açıkça aykırıdır. Hiçbir Plan, yasanın üstünde değildir. Planın bütününde yasalardaki emredici hükümleri esnetmeye çalışan, yaptırımların uygulanmasını 1 yıl süre ile erteleyen kararlar mevcuttur. Normlar hiyerarşisine göre plan kararı yasaya aykırı olamaz, yasaya aykırı düzenleme içeremez. Bu yönüyle plan işlemi iptale muhtaçtır.

Bir örnek verecek olursak ;

2.10. Genel Hükümler

2.10.19. maddesi şöyledir :

"Yeraltı ve yerüstü su kaynaklarını kirletic ve aşırı su kullanarak rezervi tehdit edici faaliyetler ve bu faaliyetlerin kirleticilik ve su kullanım düzeylerinin tespiti planın onay tarihinden itibaren bir yıl içinde DSİ ve İl Çevre Orman Müdürlükleri'nce belirlenecek ve çevresel yaptırımlar uygulanacaktır. Buna ilişkin yaptırımlar, 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince yapılacaktır."

2872 Sayılı Çevre Yasası çevreyi kirlüten her tür faaliyetin derhal durdurulmasını ve yasadaki yaptırımların derhal uygulanmasını emredici hükümlerle düzenlemiştir. Normlar hiyerarşisine göre üst hukuk normu olan Çevre Yasasına rağmen planda 1 yıllık süre öngörümü hukuk skandalıdır. Plan hazırlayıcıları ve onaylayıcıları kendilerini yasakoyucunun yerine koyamazlar, yasaya karşı kural ihdas edemezler.

"Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu"nun 13. maddesinde mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağını, ancak alternatif alan bulunamaması ve Toprak Koruma Kurulu'nun uygun görmesi şartıyla Bakanlıkarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydıyla Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından izin verilebileceği belirtilmektedir.

Bu plan hazırlanırken yukarıda belirtilen yasal hükümlerin hiç biri yerine getirilmemiştir. Tarım alanlarındaki plan kararlarını üretilirken , başta "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu" olmak üzere, bu konudaki yasal mevzuat dikkate alınmamış, ortada uyulması gereken bir "Arazi Kullanım Planı" olmadan, Toprak Koruma Kurul Kararı alınmadan tarım topraklarına ilişkin plan kararları üretilmiştir. Uluslararası toprak sınıflama kriterleri uygulanmayarak farklı bir sınıflamayla toprakların elden çıkması için yol açılmıştır.

Planda Lojistik Alan kullanımına çok önem verilmiş olup, bu çerçevede, bir çok alan üzerine Lojistik Bölge kararı getirilmiştir. Ancak, Lojistik tanımı bir çok fonksiyonu kapsamakta olup, planda Lojistik Alanlar tanımı ile yetinilerek bu alanlarda hangi lojistik fonksiyonların yer alabileceğinin belirtilmemiş olması uygulamada sakıncalar getirecektir.

Planda getirilen "lojistik" alanlarına ilişkin tanımlamalar ve yer seçim kriterleri de yeterince açıklanmamıştır. Lojistik alan alanların yer seçimleri ve alansal büyüklüklerinin hangi kriter ve esaslara göre belirlendiği plan raporunda yer almamakta olup, bunların belirtilmesi gerekmektedir. Lojistik alanlarında yer alacak alt sektörler ve yaratacağı istihdam büyüklüğüne ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Lojistik alanlarda depolanacak mal ve ürünlerin miktarı, oluşturacağı yük miktarı ve bunlarla bağlantılı olarak ortaya çıkacak olan trafik yoğunluğuna ilişkin plan raporunda herhangi bir değerlendirme bulunmamaktadır.

Trakya'nın kültürünü, tarihini ve geleceğini tehlikeye atmadan, ülke planlamasına uygun, gölleri, nehirleri, kıyıları, ormanları, tarım alanlarının korunmasını içeren doğal ortamların sürdürülebilirliğini sağlayan, bilime ve planlama ilkelerine uygun, toplumsal mutabakata dayalı gerçek bir Çevre Düzeni Planı olan ve halen yürürlükte olan Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın Revizyon adı altında Bütünlüklü Olarak Değiştirilmesini gerektiren hiçbir bölgesel olgu ve durum değişikliği mevcut değildir. 2004 yılında onaylanan ÇDP, 2020 li yılları dahi öngörerek hazırlanmıştır. Revizyon planı kamu yönetiminin ve kamu hizmetinin devamlılığı ilkesine aykırıdır.

Hazırlanma ve onama şekli açısından yasadışı ve yok hükmünde olan, temel kararları ve öngörülerıyla ciddi sakıncalar taşıyan, şehircilik ve planlama ilkelerine ve kamu yararına açıkça aykırı olan 1/100 000 ölçekli Trakya

Alt Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı, tafefisi olanaksız sonuçlara yol açmadan, bir an önce iptal edilerek yürürlükten kaldırılmalıdır.

Büyük bir coğrafik alanı kapsayan Trakya Bölgesinin yeniden planlanmasındaki yetersiz bir koruma anlayışı ile hazırlanmış Revizyon Planı, hukuka açıkça aykırı ve uygulanması halinde tafefisi imkansız bölgesel düzeyde zararlar doğuracak nitelikte olup, derhal yürütmesi durdurulmalıdır.

Dava konusu planla Çorlu-Lüleburgaz, Çorlu-Çerkezköy hattında 1.sınıf tarım arazileri üzerinde mevcut sanayii tesislerinin yanında yeni sanayii tesislerinin kurulmasına izin verilerek 8 969 ha arazi sanayi alanına ayrılmaktadır. Halen 4 164 ha dolu olan sanayi alanlarına ilave olarak bir misli daha arazi sanayi ye açılmaktadır. Ayrıca bir nevi sanayi alanı olan TOB alanlarındaki araziler bu rakamlara dahil edilmemiştir.

Trakya'nın yegane yer altı su çanağı olan Ergene Havzası iki yönlü tehdit altındadır. Birincisi geliş güzel açılan fabrika sondaj kuyuları, ikincisi bu yer altı su havzasını besleyen kuzeydeki Istranca sularının İSKİ' ye devredilmesidir. Bu tehditlerin ortadan kaldırılması için mevcut sondaj kuyuları devlet eliyle yeniden ele alınıp, belli disiplinle sanayi, tarım ve içme suyuna sunulurarak, Istranca sularının İski' ye devrini iptal eden karar ve notlar planda yer almamaktadır. Ergene ve Meriç nehirleri bu planda bir proje dahilinde ele alınmamış olup çevre kirliliğinden kurtarılması ve doğal hale getirilmeleri için alınacak önlemler planda yer almamıştır.

Yaşamsal Bir Olgu Olan Suyun Geleceğinin Ve Çevresel Kirlenici Yüklerin Ve Hala Kirlenilen Alternatifsiz Su Kaynaklarının Kurtarılmasına İlişkin Kararları İçermeyen Ve Adına Revizyon Denilen Bu Planın Çevre Korumacı Olmadığı, Sürdürülebilir Bir Yaşamı Hedeflemediği Açıktr.

Planda, 2.10.31 sayılı plan notunda; yapılamayacak sanayi tesisleri belirtilirken parantez açılımlı tesisler yazılmıştır. Gelecekte tereddütte meydan verebilecek bu hususların net olarak belirtilmemiş olması dahi planlama esaslarına aykırılığın kanıtıdır.

Planda yer alan diğer bir çelişki, Tekirdağ'ın liman kapasitesidir. Bu günkü kapasitesi 400 bin ton olan limanın 20 misli büyütülerek 8 milyon tona çıkarılması, Bölgenin sosyo-ekonomik yapısı da dikkate alınarak, Tekirdağ ve Barbaros limanlarının bu kadar büyütülmesinin teknik ve fiziki yönden mümkün olup olmadığı saptmadan karar altına alınması planın gerçekçi hedeflere sahip olmadığıın açık kanıtıdır..

Bu planda Tekirdağ'da büyük bir nüfus artışı öngörülmektedir. Bu artış büyük ölçü de bölge dışında olacaktır. Çünkü Edirne ve Kırklareli illerinin nüfuslarının yerinde tutulacağı varsayılmaktadır. Tekirdağ'ın nüfusunun 728 000' den 1 683 000' çıkacağı öngörülerek % 131 nüfus artışıyla bu günkü demografik yapı tamamı ile değişecektir. Plan ile yapılmaya çalışılan Yönlendirmenin Devasa Sosyal Problemler Getirebileceği Dikkate Alınmamıştır. Planlama İnsana Ve Ülkemize Hizmet Amacıyla Gerçekleşiyorsa, Sosyal Ve Toplumsal Boyutu Görmezden Gelen Bir Planda Kamu Yararı Yoktur. Trakya Bölgesinin Sosyal Ve Toplumsal Geçmişini, Yaşam Şartlarını, Kültürel Özelliklerini, Doğasını, Coğrafi Özelliklerini, İtirazlarını Gözetmeden Sırf Ekonomik Genişlemeyi Hedefleyen Bu Planın İnsana Ve Doğaya Ve Kamu Yararına Hizmet Etmediği Çok Açıktr.

Çünkü fabrikalara verilecek kojenerasyon izinlerinde dahi çevreyi kirlenmeyecek tedbirler alınması planda ayrıntılı yer almamaktadır.

. Revizyon öncesine ait onaylı plan ile revizyon sonrası onaylı plan arasında (her iki planda şematik olmasına rağmen) farklılıklar görülmektedir. Özellikle Mutlak Tarım Arazileri, Özel Ürün Arazilerinin bulunduğu değerli tarım topraklarını içeren alanlar, revizyon onaylı planda, sanayi, yerleşim alanları olarak gösterilmektedir.13.07.2009 tarihinde onaylanan planın da şematik bir plan olduğu düşünüldüğünde, 24.08.2009 tarihinde onaylanan Revizyon Planı ile bu alanların genişletilmiş olduğu (Örneğin; Çorlu-Büyükkarıştran E-5 karayolu hattındaki sanayi alanları, gibi) kanaatine varılmıştır. Bu nedenle Revizyon Plan'ında şematik olarak gösterilen alanların (İzinleri alınmış Belediye İmar Planları dışında) tarım dışı alan şeklinde gösterilmesi Planlama Tekniği Açısından Ve Hukuken Anlaşılammamaktadır.

Bilindiği gibi Ülkemiz tarım toprakları bakımından kısıtlı alanlara sahiptir. 13.07.2004 tarihinde onayı olan 1/100 000 ölçekli planda görülen yerleşim alanları ve sanayi alanlarının büyük bir bölümü amacı doğrultusunda kullanılmamış ve doluluk oranı düşük iken, 24.08.2009 tarihinde onaylanan 1/100 000 ölçekli revizyon planı ile tarım alanlarının bu alanlara ilave edilmesi suretiyle, tarım dışı amaçla kullanılacağı görülmektedir.

5403 sayılı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13.maddesi gereği aranan şartlar yerine getirilmemiştir. 1/100 000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon ve Çevre Düzeni Planının, Planlama Hedefleri ve Stratejileri arasında:" Yeni sanayii alanlarının açılması yerine öncelikle daha önceden planlı boş olan sanayii alanlarının doldurularak tarım topraklarının kullanılmaması yüzey ve yer altı su kaynaklarının miktar ve kalite açısından korunması" hükmü bulunmasına rağmen planın fiziki belgesinde yeni sanayi alanları (E-5 aksı) ilave edilmiştir. Her ne kadar planda; arazi kullanım kararlarına alt sınırlar ve kullanımlar şematiktir denmesine rağmen planın fiziki belgesi ile plan raporu ve plan hükümlerinin örtüşürülmesi gerekmektedir.

Plan hükümlerinin 2.10.31 sayılı plan notunun: "Planlama alanı sınırları dahilinde ve OSB'lerde" şeklinde değiştirilerek kesinlikle yer almayacak sanayii türlerinin OSB'lerde de yapılmaması, plan hedefleri arasında olan tarım toprakları, yer altı ve yer üstü su kaynaklarının korunması ve çevre kirliliği açısından gereklidir. Malkara ve Hayrabolu ilçelerimizde kurulu bulunan OSB alanlarının, söz konusu bölgelerin aşırı göç vermesi nedeni ile marjinal topraklarda genişletilmesi dikkate alınmamıştır.

2004 Planı ile 2009 Revizyon Planını karşılaştığımızda amaç yönünden önemli çelişkiler mevcuttur. Çevre Bakanlığı 2004 tarihli planı neden yürürlükten kaldırmak istemektedir? Neden ve hangi yasal sebepler ile Revizyon İhtiyacı doğmuş ve Revizyon Plan hazırlamıştır? Bu planda Revizyon İşleminin Sebepleri Gösterilememiştir.

2004 Planında Amaç; sürdürülebilir bir çevre, ekoloji, tarımsal, turistik ve tarihsel kimliği korunarak Türkiye'nin kalkınma politikası kapsamında sağlıklı gelişme ve büyüme hedefleri iken;

2009 Revizyon Planında; İstanbul'un desantralizasyonu odaklı (Bu husus Ergene plan raporlarında açık olarak belirtilmemekle birlikte, İstanbul 1/100.000 lik plan ve eklerinde İstanbul'un kurtuluşu olarak vazgeçilemez yol olarak sunulmuştur.), AB kriterleri, İstanbul'un ekonomik sürdürülebilirlikten uzaklaşması, bu amaç doğrultusunda transferi kaçınılmaz olan olumsuzlukların bölge dışına ötelenmesi adına bölgesel alternatifler yaratılması amaçlanmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi kendi 1/100.000'lik Çevre Düzeni Plan notlarında Trakya için aşağıdaki öngörülerde bulunmuş idi.

İstanbul Çevre Düzeni Plan Genel Yaklaşımı

İstanbul'un Marmara Bölgesi ile mekansal iş bölümüne gitmesi gerekmekte olup; yeni ekonomik ve stratejik hedefleri için gerekli olmayan fonksiyonlarını bölge'ye desantralize etmesiyle İstanbul'a yönelik göç hareketlen kısmen önenebilecektir. Ülkenin en büyük metropolünün planlanması ülke ve bölge planlama yaklaşımlarından bağımsız düşünülemez. Öylesine bir stratejik yaklaşım hem İstanbul'un aşırı ve düşük nitelikli (niteliksiz) yığılmalardan kaynaklanan sorunlarının ve giderek artan kentsel hizmet maliyetlerinin metropoliten düzeyde çözümlenmesi, hem de İstanbul'un bölgeler arası gelişmişlik farklılıkların ülkesel düzeyde dengelenmesine katkıda bulunması için de gereklidir. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı / İbb.gov.tr

Yukarıdaki metin revizyon ihtiyacını ve talebini kaynağıyla birlikte çok net olarak belirtmekle birlikte, Bu husus 1/100.000'lik Ergene Çevre Düzeni Planı ve Raporlarının herhangi bir satırında belirtilememiştir.

Planlama sürecinde desantralizasyon şiddetle inkar edilmiş de olsa 1/100.000 lik İstanbul Çevre Düzeni Planlarında açık olarak üstelik Temel İlke ve Öncelikler olarak yer almıştır.

3- Sistem, Marmara Bölgesi ile Entegre Bir Biçimde Geliştirilmelidir.

Kentin vizyonu dışında kalan işlevsel alanlar Marmara Bölgesi'nde uygun alanlara yönlendirilmelidir.

- Bölge potansiyellerini ve sinerji oluşturacak kaynakları açığa çıkartacak yaklaşımlarda bulunulmalıdır.
- İstanbul'da yer alması artık ekonomik olmayan faaliyetlerin desantralizasyonuna öncelik verilmelidir.
- Yeni işlevlere yer açılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

(1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı Raporu Altıncı Bölüm - Planlama Yaklaşımı Sh.552)

Desantralizasyona Yönelik Stratejiler

Temel İlke ve Öncelikler

Desantralizasyon plan ve programlarının;

- Desantralize edilecek fonksiyonların bölge içinde gidecekleri alternatif yerlerin başta ekonomik, toplumsal ve ekolojik özellikleri göz önüne alınarak hazırlanması,
- İstanbul çevresinde ve Marmara Bölgesi'nde, desantralizasyon süreci de düşünülerek belirlenecek mekansal gelişme odaklarının, İstanbul'a yönelen göçün önüne setler oluşturmak üzere kurgulanması,
- Desantralize edilecek fonksiyonlarla birlikte gitmeyecek nüfus için uygun ekonomik çözümler içermesi,
- Doğu-batı kara ulaşım aksları üzerinde akan taşımacılığa alternatif olarak, Bölge'nin içdenizi konumunda bulunan Marmara Denizi ve Boğazları'ndan daha ağırlıklı faydalanılarak, kuzey-güney akışlı taşımacılığı getiren ve desantralizasyonu destekleyen bir ulaşım modelini esas alması,
- Lojistik hizmetlerde optimizasyona gidilerek sistem verimliliğinin ve etkinliğinin artırılmasını öngörmesi,
- Desantralizasyona esas gösterilen fonksiyonlar için teşvik politikaları ve araçlarını kapsamayı,

- Desantralizasyon için tanımlanan alternatif alanlarda gerekli altyapı donanımlarının ve yerel hazırlıklarının yapılmasına yönelik destekleri seferber edebilmesi,
- Bölgesel potansiyellerin tanımlanması ve duyurulmasını öngören etkinliklere ve bölgesel buluşmaların düzenlenmesine yönelmesi,
- İstanbul desantralizasyonunun, kurulması beklenen Bölge Kalkınma Ajansları üzerinden yönetim ve yönetişimine geçişi sağlayıcı öğeleri içermesi gerekmektedir.

Bölge'de saptanan yerel ekonomik gelişme potansiyelinin; sermaye, bilgi, beceri, teknoloji ve pazar bağlantılı İstanbul birikimleri ile yerelde buluşturulması sonucu, hem İstanbul desantralizasyonuna hem de Marmara Bölgesi'nin gelişmesine, mekansal ve işlevsel açıdan dengeleyici yaklaşımlar ve modeller çerçevesinde katkıda bulunulması mümkün olacaktır. (1/100.000 lik İstanbul Çevre Düzeni Planı)

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının trilyonlarca liralık bütçeler ayırarak, İMP ve mevzuata göre sadece İstanbul Büyükşehir sınırları içerisinde plan yapma yetkisi bulunan BİMTAŞ ile Ergene Çevre Düzeni Revizyon Planlarına talip olması bu metin ile açıklığa kavuşmaktadır.

2009 Planı adında da belirtildiği üzere bir revizyon plan olmalı idi. Revizyon gerekçeleri belirsizdir. Revizyon adı altında yeni bir planla karşı karşıyayız.

Bu husus Genel Hükümler Madde 2.10.2 de açık olarak;

"2.10.2. Bu planın onay tarihinden itibaren 13.07.2004 onaylı 1/100.000 ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı yürürlükten kalkar."

şeklinde yer almaktadır. Her hangi revizyon planlama çalışmasında bir önceki planı tamamen yürürlükten kaldıracı yönünde bir hüküm mevcut ise o planlamadan REVİZYON PLANI olarak bahsedilmesi mümkün değildir. O halde bu plan çalışmasında bu hükmün nedenleri irdelenmeli ve sorgulanmalıdır.

2004 Planında ihtiyaçlar, analitik çalışmalar, hedefler ve bilimsel çalışmalarda olası hatalardan bahsedilmemekle birlikte bu çalışma ve altlıklar tamamen yok sayılmıştır.

2004 ve 2009 Planları Nüfus projeksiyonlarında da önemli bir fark mevcut değildir.

Ancak 2009 planı ile bölgeye özellikle de Tekirdağ iline İstanbul'dan kaydırılan sanayi, lojistik ve limanlar bu nüfus projeksiyonu ile çalışmaktadır. Planda Edirne ve Kırklareli illerinin nüfus kaybı ve Tekirdağ ilinde ise sanayileşme ile birlikte yaşanan nüfus yığılması dile getirilerek, bunun tam aksi yönde bu bölgeler dışında Tekirdağ iline bu denli bir yoğunluk önerilmesi plandaki; ihtiyaç, amaç ve çözüm kavramlarını tekrar sorgulanması gerekliliğini kaçınılmaz kılmaktadır.

2004 Planlarının bazı kesimler tarafından " aşırı korumacı " bulunarak eleştirildiğini hatırlarsak plan tadilatının mantığı ve amacını daha iyi kavrayabiliriz.

Evet 2004 planı korumacı idi. 2004 planı adından da anlaşılacağı üzere bir çevre düzeni planıdır. Korumacı olmak zorundadır. Aksi halde plan olamazdı. Korumayan, koruyamayan bir plandan Çevre Düzeni Planı olarak bahsetmek inandırıcı olabilir mi?

Bu değerlerin göz ardı Ülke ve Bölge menfaatlerine aykırıdır. İleride telafisi mümkün olmayacak tahribatlara neden olacağı kaçınılmazdır. Bu sebeple revizyon kararları hatalıdır.

Meraların; plan sınırları içerisinde değerlendirilerek, vasfının değiştirilmek suretiyle yok edilmesinin önü açılıyor. Trakya gibi değerli tarım topraklarına ve su havzalarına sahip bir bölgede bu denli hoyratça bir tadilat ile tüm bu değerlerin telafisi olmayacak şekilde feda edilmesini ileriki kuşaklara anlatabilmemiz mümkün değildir.

Alan Kullanımı:

Tekirdağ ilinde 2004 yılına kadar Valilik, Yerel Yönetimler ve son olarak 2004 plan müelliflerince yaklaşık 8.700 Ha sanayi alanı olarak belirlenmiştir. Ancak bu miktar dahi bilimsel verilere göre olması gerekenin çok üzerindedir. Geline nokta, ranta dayalı imar politikalarının sonucu olarak dönemin mevzuatlarına uygun yada uygun olmaksızın bir çok Mevzi Plan kararlarının neden olduğu açıktır. 2004 planında 8.700 Ha olarak tanımlanmış sanayi alanının yaklaşık 4.900 Ha lık kısmının yapılanmaksızın boş olması da bunun açık bir göstergesidir.

2009 Plan notlarında

"2.10 . Genel Hükümler kısmı madde 2.10.29. Sanayi gelişimi üst ölçek plan kararlarına uygun olan mevcut planlı sanayi alanları ile sınırlandırılacak ve yeni sanayi yatırım taleplerinin planlı boş sanayi alanlarında yer seçimleri teşvik edilecektir."

hükmü bunun açık bir göstergesidir. Ancak buna rağmen revizyon planda yeni sanayi alanları, yeni OSB alanları,

yeni TOB alanları ve TAB alanları görülmektedir.

Sadece TOB adı altında Trakya'da her biri 500 Ha toplam 12 adet ve toplam 6.000 Ha, Tekirdağ ilinde her biri 500 Ha toplam 5 adet ve toplam 2.500 Ha, TAB adı altında Trakya'da her biri 300 Ha toplam 19 adet ve toplam 5.700 Ha, Tekirdağ ilinde her biri 300 Ha toplam 6 adet ve toplam 1.800 Ha lık alanın tarım alanından çıkarılarak imara açılması düşündürücüdür.

Sadece bu ikisinin toplamı Trakya'da 11.700 Ha ve Tekirdağ ilinde 4.300 Ha olup Yapı Yoğunluğunun her iki lejantta İAKS=0.50 olarak belirlendiğini göz önüne aldığımızda Tarım Alanları ve Su Havzaları konusundaki endişelerimizde haklılığımız görülecektir.

Sadece bu ikilejantla; mevcut planlanmış ve yapılaşmış sanayi alanı ve (3.800 Ha) ilave rezerv olabilecek planlanmış fakat yapılaşmamış alanlar (4.900 Ha) var iken, 11.700 Ha lık bir alanı daha gözden çıkarmaktayız. Buna yeni ilave edilmiş olunan Sanayi, OSB ve Lojistik alanlarını eklediğimizde Trakya'dan ve Tekirdağ'dan artık bir tarım bölgesi ve su havzası olarak bahsedilmesi neredeyse imkânsız olacaktır.

Enerji depolama alanlarının su havzalarında, 1 ve 2 sınıf deprem kuşağında olmak üzere ve ucu açık bir şekilde 1/25.000 ölçekli planlara havale edilmesi aklımıza 1999 yılında İzmit'teki depremi ve akabinde oluşan yangınları getirmektedir. Millet olarak çabuk unutma ve unutturma özelliğimiz bölgeyi ve bölge halkını ciddi tehditlerle karşı karşıya bırakmaktadır.

Limanlar:

Bir iç deniz olan Marmara, planda önerilen limanlar ile ekolojik olarak bitirilecektir. Geçmiş yıllarda hatalı plan kararları ile kaybedilen Haliç, Planlama ile devasa bir sorun yumağına bürünmüş Marmara denizi olarak geri dönecektir.

Oysa ki gelişmiş ülkelerin; ticaret limanlarını dış denizlerde, askeri limanlarını ise iç denizlerde konuşlandırdığı herkesçe bilinmekte iken böylesine hatalı bir plan kararı ile Plan Kararları ile Marmara denizinde önerilen liman yoğunluğu, zaten sorunlu olan İstanbul ve Çanakkale boğaz trafiklerini de olumsuz etkileyecektir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizde liman yoğunluğunun bir iç deniz olan Marmara' ya yığılması sadece ve sadece karayolu taşımacılığa hizmet edecek ve bağımlılık yaratacaktır.

Burada önerilen liman yoğunluğu;

Mevcut Kap._6.250.000 Ton / 2006 Kull. _4.050.000 Ton / 2023 Öneri_ 14.650.000 Ton

olarak önerilmektedir. Mevcut kapasitesi 2006 kullanımına oranla %50 lik bir fazlalığa sahipken, İlave olarak önerilen 10.000.000 tonluk (%250 ilave) kapasite ithalat ya da ihracat amaçlı mı olacaktır. Amaç ne olursa olsun 2023 nüfus projeksiyonunda önerilen limanlar ile taşınacak olan yük ne Trakya'da üretilebilecek nede tüketilebilecek bir nüfus öngörülmemektedir.

Ayrıca bu yükü deniz yolu ile boğazlardan geçirebilmenin mümkün olup olmayacağını öngörmeyen ve planlamayan bu planın vizyon sahibi olmadığını göstermektedir.

Lojistik Merkezler:

Planda bu fonksiyon sanayi alanlarından mesafeli ve kopuk olarak belirlenmiştir. Üstelik tamamına yakın bir kısmı nitelikli tarım topraklarında yer almaktadır. Burada yer seçimleri hatalıdır. Oysa daha önce planlanmış alanların yapılaşması tamamlanmamış kısımlarında planlanmış olması halinde; hem bölge kaynaklarının ve ülke menfaatlerinin heba olması engellenecek hem de sanayi alanları ile entegre olarak hammadde ve mamul transferi için ülke kaynakları daha verimli kullanılması sağlanacaktır.

Ulaşım:

Plan kararlarında demiryolu ağı olumlu olarak değerlendirilmekle birlikte karayolu ağının taşımacılık amaçlı olarak ön plana çıkarılması olumsuzdur. Liman yoğunluğu, lojistik ve üretim merkezlerin dağınıklığı beraberinde bu olumsuzluğu pekiştirmektedir.

Yönetim Stratejileri:

Çevresel sürdürülebilirlik göz ardı edilmiştir. Plan hazırlama ve uygulama sürecinde TMMOB ne bağlı Meslek Odaları olarak katkı sağlama çabası içinde olsak da, sürecin dışında tutulmaya yönelik çabalar, plana ve plan notlarına ancak askı sürecinde ulaşabilmemize ve etkin katılımımızın ciddi şekilde aksamasına sebep olmuştur.

Yer altı su rezervlerinin içme suyu ve tarımsal sulama dışında kullanımın engellenmesi, yenilerinin açılmasının engellenmesi ve mevcut kuyuların denetiminin eksiksiz olarak yapılması kaçınılmazdır.

Ortak kıyı, çevre, su ve atık yönetimi, perspektiflerin geliştirmesi ve özendirilmesi ile kalmayarak başta kamu ve

belediyelerden başlamak üzere tüm bileşenlere zorunlu kılınmalıdır.

Başta Tekirdağ olmak üzere tüm Trakya nüfusu içme ve kullanma suyunu derin kuyulardan temin etmektedir. Sadece İSKİ nin İstanbul için kullandığı kaynaklar yüzey sularını kapsamaktadır. Bu yönde hatalı atılacak hatalı her adım yöre halkını ve İstanbul'u susuzluğa mahkûm edecektir. Yüzey sularının kullanımını Kırklareli Longoz da görmekteyiz. Ancak burada da Longoz ormanlarını besleyen derelere yönelik barajlar buradaki florayı hızla yeni bir ekolojik yıkıma doğru götürmektedir. Planın bu konudaki hataları, doğal sürdürülebilirliğe yönelik bir tehdit oluşturmaktadır.

Su havzalarında tarımın denetlenmesi ve hatta sadece ekolojik tarıma yönlendirilmesinin altının önemle çizilmesine rağmen; sanayi ve lojistik gibi sürdürülebilirlik açısından lokasyonda olmaması ve olanlarında uygun kullanımı, denetimi ve yeni alanlarının belirlenmesinden kaçınılması konusunda gereken hassasiyet planlara yansıtılmamıştır.

Tüm dünyada yer altı suları, rezerv olarak korunmaktadır. Bizde ise yer altı suları sorumsuzca ve sınırsızca sanayinin kullanımına sunulmakla birlikte sanayinin yarattığı ve yaratacağı kirliliğin su havzalarına yönelik tehditleri adeta görmezden gelinmektedir.

3) Plan Kararlarında Diğer Esasa Yönelik Hukuka Aykırıklar ;

Sanayi Alanları

Plan Açıklama Raporu 1.2. Bölüm sayfa 3'te yeni sanayi alanlarına izin verilmeyeceği belirtilmesine, 2.7. Bölüm sayfa 41'de "Yeni sanayi alanlarının açılması yerine öncelikle, daha önceden planlı boş olan sanayi alanlarının doldurulması tarım topraklarının kullanılmaması, yüzey ve yeraltı su kaynaklarının miktar ve kalite açısından korunması" hedeflenmesine, 2.10.29. Bölüm, sayfa 57'de "Sanayi gelişimi üst ölçek plan kararlarına uygun olan mevcut planlı sanayi alanları ile sınırlandırılacak ve yeni sanayi yatırım taleplerinin planlı boş sanayi alanlarında yer seçimleri teşvik edilecektir." denmesine ve 2.11.6. Bölüm, sayfa 74'te yer altı suyu beslenme alanları (YAS) ile ilgili olarak "bölgenin kuzeyinin sanayi alanı olarak yapılaşmasına izin verilmeyecek" denmesine rağmen;

o Trakya Üniversitesi tarafından yapılan ve 2004 yılında ilgili Bakanlıkça onaylanan "Trakya alt bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının" aksine, Edirne Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde E-5 karayolu, Tayakadın yolu ve devlet demiryolu ile çevrili (Pafta E-17; Havsa: doğu 472446 - kuzey 4605455, Trenyolu: doğu 473893 - kuzey 4603580, Trenyolu kavşak: doğu 470442 - kuzey 4606672 coğrafi koordinatlarına sahip alan) 2511 dekar mutlak tarım alanının sanayi alanı olarak belirlendiği görülmektedir. Alan aynı zamanda yer altı suyu beslenme alanıdır.

o Babaeski'de tarım alanında sanayi alanı önerildiği görülmektedir.

1.2.3. Sınıf bu mutlak tarım alanlarının tarım dışı kullanılması sonucunda tarımsal üretim potansiyeli yok olacaktır. Günümüzde ve gelecekte tarım ürünlerinin stratejik bir önem kazanacağı kaçınılmaz bir gerçektir. Bunun yanında, söz konusu tarım alanlarının sanayi alanı olarak kullanıldığı takdirde çevre tarım arazilerinin de sanayi baskısı altına gireceği kaçınılmaz bir gerçektir. Nitekim bu bölgede hızlı bir şekilde arazi satışları başlamış ve devam etmektedir. Ayrıca OSB bölgeleri dışında sanayi alanı tesisinin ileride büyük sorunlar yaratacağı da bilinen bir gerçektir.

Plan Açıklama Raporu, 1.2. Bölüm, sayfa 2'de belirtildiği üzere, Planın 4 temel ilkesinden biri olan sürdürülebilirlik açısından son derece önemli tarım ve YAS alanlarının korunması ve Plan ile Plan Raporu arasındaki çelişkiyi ortadan kaldırmak için bu alanlara yönelik arazi kullanım kararlarının iptal edilerek bu alanların tarım alanı olarak korunmasını talep ediyoruz.

Tekirdağ İli, Marmara Ereğlisi'nin Plan Açıklama Raporu'nda turizm gelişeceği bir merkez olarak planlanacağı vurgulanmaktadır:

o Plan Açıklama Raporu 1.2.2.2. Bölüm sayfa 33'te Marmara Ereğlisi'nde turizmin gelişmesinin planlandığı ve Bölgenin arkeolojik turizmin destekleneceği alan olarak belirlendiği belirtilmekte,

o Plan Açıklama Raporu sayfa 38'de Trakya Alt Bölgesi Öneri Yerleşim Kimlikleri ve Öne Çıkan Temel Fonksiyonlar Tablosunda, Marmara Ereğlisi'nde öne çıkan, desteklenen fonksiyonlar olarak arkeolojik turizm, turizm faaliyetleri, ticaret, yat limanına yer verilmekte,

o Plan Açıklama Raporu 2.10.27. Bölüm sayfa 57'de, "Planlama alanında hizmet sektörüne yönelik kullanımlar ile turizm desteklenecek ve tarihsel yerleşimlerin kimlikleri korunacaktır." demekte,

o Plan Açıklama Raporu 2.11.1.4. Bölüm sayfa 60'da Marmara Ereğlisi'nde arkeolojik turizm aktiviteleri önerilmektedir.

Ayrıca, 2004 yılında onaylanan Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı cilt 3 Uygulama Hükümleri bölümü 7.2.7.e. madde sayfa 68'de "mevcutların dışında konut ve hizmetler dışındaki kullanımlara izin verilmez" denmektedir.

Yeni Planın Plan Açıklama Raporu 1.2.2.2. Bölüm sayfa 26'da ise, "Marmara Ereğlisi İlçesinde akaryakıt depolama faaliyetleri devam edecektir" denmektedir. Marmara İlçesinde mevcut akaryakıt depoları sadece Sultanköy Beldesinde bulunmaktadır. Plan Raporundaki ilgili madde ise zamanla İlçede diğer akaryakıt depolarının da yer almasına neden olabilir. Bu durum da, doğal çevre üzerindeki olası tehditlerin yanında, Bölgedeki tarım alanlarının amaç dışı kullanımına ve turizm alanlarının bu tip kullanımlardan olumsuz yönde etkilenmesine neden olacaktır. Aynı şekilde, Plan Açıklama Raporu 2.11.3.3. Bölüm sayfa 63'te "Marmara Ereğlisi'nde akaryakıt ürünleri depolama alanlarına ilişkin faaliyetler sürdürülecek ve bu alanların ihtiyaca göre kesin sınırları 1/25.000 ölçekli planlarda belirlenecektir." denmektedir. Bu madde de, alt ölçekli planlarda depo alanlarının sınırlarının genişletilmesine yol açabilecektir. İlgili Kurum ve Bakanlığın olumlu görüşü alınsa bile, çevredeki tarım ve turizm alanları bu durumdan olumsuz yönde etkilenecektir.

Görüldüğü gibi, hem önceki Planın plan kararlarına hem de yeni Planın Plan Raporuna aykırı bir şekilde Marmara Ereğlisi İlçesinde akaryakıt depo alanlarının çoğalmasına neden olabilecektir:

- Plan Açıklama Raporu 1.2.2.2. Bölüm sayfa 26'da, "Marmara Ereğlisi İlçesinde akaryakıt depolama faaliyetleri devam edecektir" bölümü ile
- Plan Açıklama Raporu 2.11.3.3. Bölüm sayfa 63'te "Marmara Ereğlisi'nde akaryakıt ürünleri depolama alanlarına ilişkin faaliyetler sürdürülecek ve bu alanların ihtiyaca göre kesin sınırları 1/25.000 ölçekli planlarda belirlenecektir." bölümünün iptal edilmesini, İlçedeki akaryakıt depolarının sadece mevcutlar kalacak şekilde sınırlayacak plan hükümlerinin eklenmesini ve Marmara Ereğlisi'nde, Plan Raporunda da öngörüldüğü gibi, turizme yönelik faaliyetlerin önerilmesini talep ediyoruz.

Katı Atıklar

Katı atıkların bertarafı Trakya'nın doğal çevresini tehdit eden bir diğer ciddi sorundur. Bölgede düzenli depolamaya geçilmemiş olması, katı atıkların vahşi depolama yöntemi ile bertaraf ediliyor olması insan ve çevre sağlığını tehdit etmektedir. Bu yüzden, Türkiye genelinde olduğu gibi, Bölgedeki illerde katı atık birlikleri kurularak düzenli depolama alanlarının oluşturulması amaçlanmıştır.

İnsan ve çevre sağlığını korumak için kurulacak olan düzenli depolama alanlarının yer seçimi ve atık bertaraf yöntemleri, yanlış kararlar yüzünden, yine insan ve çevre sağlığını tehdit edecek sonuçlar doğurabilmektedir. Düzenli depolama alanı için yer seçimi yaparken tarım toprakları, yer altı suyu beslenme alanları gibi hassas alanlara dikkat edilmelidir. Artık bertaraf yönteminin seçiminde de doğal çevreyi en az etkileyecek yöntemler seçilmelidir. Örneğin yakarak atık bertaraf yöntemi, doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri yüzünden pek tercih edilmeyen bir yöntemdir.

Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100000 ölçekli Revizyon Çevre Düzeni Planı, Plan Açıklama Raporu, 2.9. Bölüm, sayfa 52'de "teknik altyapı tesisleri" tanımlanırken, 2004 yılı Ergene Havzası Çevre Düzeni Planına aykırı olarak, atık bertaraf ve depolama alanlarıdır denmektedir. Yine aynı bölüm sayfa 53'te, "kentsel ve bölgesel donatı alanı" için atık depolama alanları yer alabilir denmektedir. Ayrıca, sayfa 52'de, "atık bertaraf ve depolama alanlarının" da tanımı yapılmaktadır. Görüldüğü üzere, üç farklı arazi kullanım kararı içinde aynı kullanımı barındırmaktadır. Bu durum da Plan içinde karışıklığa neden olmaktadır.

Ayrıca, Plan Açıklama Raporu, 2.10. Bölüm, sayfa 56'da planlama alanı bütününde atık bertaraf sistemlerine öncelik verilecektir denmekte ama hangi tip katı atıkların nasıl bertaraf edileceği açıklanmamaktadır. Aynı şekilde, 2.11. Bölüm sayfa 63'te, "teknik altyapı alanlarının" atık bertaraf ve depolama alanlarını da içerdiği belirtilmekte, bertaraf yöntemleri açıklanmamaktadır.

Planda ise, sadece "teknik altyapı alanları" gösterimine yer verilmekte ve;

- Çorlu'da tarım alanı ve YAS ile aşırı yer altı suyu çekim alanında 2 adet,
- Uzunköprü ve Lalapaşa'da tarım alanında birer adet,
- Kırklareli Merkezde tarım alanı ve YAS'da 2 adet, Kavakdere Köyünde bir adet ve
- Babaeski, Pınarhisar ve Lüleburgaz'da birer adet teknik altyapı alanı önerilmektedir.

Ayrıca, Kırklareli Milletvekili Turgut Dibek'in 17.11.2008 tarih ve 7/5856 esas numaralı yazılı soru önergesinde, Kırklareli İli Merkez İlçe Kavakdere Köyünde özel bir şirket tarafından İstanbul ve Trakya Bölgesi sanayi atıkları bertaraf tesisi planlandığını sormuş ve Çevre ve Orman Bakanlığı, alanın Çevre Düzeni Planına aykırılığı nedeniyle ÇED sürecinin durdurulduğunu açıklamıştır. Planda ise, Kırklareli Merkez İlçe Kavakdere Köyünde önerilen teknik altyapı alanının bahsedilen sanayi atıkları bertaraf tesisi olarak kullanılmasını önleyecek herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Önerilen "teknik altyapı alanları" tarım alanları ve DSİ'den alınan verilerine rağmen, YAS'da yer aldığından ve Plan Açıklama Raporunda atık bertaraf yöntemleri ile katı atık türlerine ilişkin belirsizlikler bulunması bu alanlarda

sanayi atığı bertaraf tesisi, atık yakma tesisi gibi kullanımların yer almasının önünü açtığından:

- Plan Açıklama Raporu, 2.9. Bölüm, sayfa 52'de "teknik altyapı tesisleri" tanımındaki "atık bertaraf ve depolama alanları ile transfer alanları" bölümü hukuka ve kamu yararına açıkça aykırıdır.
- Plan Açıklama Raporu, 2.9. Bölüm, sayfa 53'te, "kentsel ve bölgesel donatı alanı" tanımındaki "atık depolama" bölümü hukuka ve kamu yararına açıkça aykırıdır.
- Planda, Çorlu, Uzunköprü, Lalapaşa ve Kırklareli Merkezde tarım alanları ve YAS'da teknik altyapı alanı önerilmesi hukuka ve kamu yararına açıkça aykırıdır.
- Plan Açıklama Raporu, 2.10.18. Bölüm sayfa 56'da "endüstriyel" kelimesi hukuka ve kamu yararına açıkça aykırıdır.
- Ayrıca, Plan Açıklama Raporunun atık bertaraf ve depolama alanları ile ilgili bölümü hukuka ve kamu yararına açıkça aykırıdır.
- Bölgede, insan ve çevre sağlığı açısından son derece zararlı, sanayi atıkları bertaraf tesislerinin yapılmasına engel olacak açıklamaların eklenmemesi ve Plan üzerinde de teknik altyapı, atıklar ve donatı alanları ile ilgili kullanımların ayrı ayrı gösterilmemesi hukuka ve kamu yararına açıkça aykırıdır.

Orman Alanları

- Plan Açıklama Raporu, 2.11.2.2. Bölüm, sayfa 61'de, orman alanlarını yangınlardan korumak için "koruma bantlarının" oluşturularak bu alanlarda yapılaşmaya izin verilmeyeceği belirtilmektedir. Orman alanlarındaki yangın emniyet şerit ve yolları Orman Genel Müdürlüklerinin çalışma kapsamında yapılamakta ve sahalar ile ilgili harita ve planlarda gösterilmektedir. Maddede sözü geçen "Koruma Bandı" kavramının, sızrama riskinin olduğu durumlarda sınırın orman alanı olan tarafından mı yoksa yerleşim alanlarından mı ayrılacağı açıkça belirtilmemiştir. Her ne kadar, orman alanlarında yapılaşmaya zaten müsaade edilmediği gibi orman alanlarındaki koruma bandı çalışmalarının Orman Genel Müdürlükleri tarafından yapılıyor olması dolayısı ile bu koruma bantlarının orman sınırına bitişik olan yerleşim alanlarından ayrılacağı anlaşılıyor olsa da, ifadeyi kuvvetlendirmek ve orman alanlarının bütünlüğünü korumak adına söz konusu maddenin itiraz üzerine aşağıdaki şekilde düzeltilmemesi hukuka ve kamu yararına aykırıdır.

"Orman alanlarında olabilecek yangınların yerleşim alanlarına ve yerleşim alanlarında olabilecek yangınların orman alanlarına sızrama risklerine karşı alt ölçekli planlarda, orman sınırına bitişik alanlardaki yerleşim alanlarında "Koruma Bandı" oluşturulacak ve oluşturulan bu bant içerisinde yapılaşmaya izin verilmeyecektir."

Madencilik Faaliyetleri

Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100000 ölçekli Revizyon Çevre Düzeni Plan Raporu'nda madencilik faaliyetleri ile ilgili olarak, yeni maden sahaları için ruhsat alımını kısıtlayacak hiçbir açıklama bulunmamaktadır. Oysa, TEMA Vakfı tarafından Çevre ve Orman Bakanlığı aleyhine Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Raporunun maden ruhsatları ile ilgili bölümünün iptali için açmış olduğu davanın sonucunda, Danıştay 6. Daire E. 2007/9561 Esas no.lu davada önce yürütmeye durdurulmuş bilahare de iptal kararı verilmiştir.

Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100000 ölçekli Revizyon Çevre Düzeni Planı ve Plan Raporunun madencilik faaliyetleri ile ilgili bölümü Danıştay kararı ile çalışmaktadır.

Tarım Alanları

Plan Açıklama Raporu, 2.11.3.9. Bölüm, sayfa 65'te Tarımsal Organize Bölgeleri (TOB) ile ilgili olarak, "Tarımsal Organize Bölgeler (TOB) içerisinde tarım ve hayvancılığa dayalı sanayi alanlarından oluşacak Tarımsal İhtisas OSB alanları toplam TOB alanının en fazla %10'unu oluşturacak ve TOB alanı içerisindeki Tarımsal Niteliği II. Öncelikli Korunacak Alanlar ve Tarımsal Niteliği Sınırlı Alanlar üzerinde yer alabileceklerdir. %10luk alan içindeki yapılaşma esasları alt ölçekli planlarda belirlenecektir." denmektedir. Bu madde tarım alanlarının zamanla sanayi amaçlı yapılaşmasına neden olabilecektir. Tarım topraklarının korunması, yapılaşma baskısı altında kalmaması için bu maddeyi içeren planın iptal edilmesi 1. sınıf verimli tarım alanlarımızın talanda kurtarılmasını sağlayacaktır.

25.12.2006 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Trakya Kalınma Birliği Başkanlığı (TRAKAB) ve Çevre ve Orman Bakanlığınca imzalanan "...1/ 25.000 ölçekli çevre düzenlemesinin üretilmesine ilişkin ortak hizmet protokolü" nün 10. maddesi gereği "İşbu Ortak Hizmet Protokolü" taraflarca imzalandığı tarihten itibaren ve tarafların ilgili organlarınca onaylanmasıyla yürürlüğe girer, birince etap planlama bölgesinde yürütülen planlama çalışmalarının tamamlanması ve ilgili idarelerce onaylanmasıyla sona erer. 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı çalışmaları ile 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planı çalışması eş zamanlı yürütülecek olup, yapılacak işlerin toplam süresi 12 ay olup, her halükarda "Çevre Projesi Planının yapım süreci 31.12.2007 tarihini aşmayacaktır" hükmü yer almıştır. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı bünyesinde yer alan ve "Revizyon Çevre Düzeni" Planı'nı yapan İstanbul Metropolitan ve Kentsel Tasarım Bürosu (İMP) nda yer alan planlama ekibinin, bu işin başında

bile iş zamanlamasını, programını veya çalışma takvimini yapamaması düşündürücüdür. Çünkü protokol gereği, 1/25.000'lik ölçekli planlama çalışmaları henüz bitmemiş, protokolda yer alan 31.12.2007 tarihine sadık kalınamayan bir planlama yaklaşımıyla, Trakya halkını bekletmişler ve beklentileri yoksunluğa terk etmişlerdir. Planlama yapmakla yetkin olduğunu söyleyen bir kuruluş, daha işin başında iş akış çizelgesini bile planlayamamıştır.

- 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı haritasının lejantında "Taşkın Alanları" tanısı yer almıştır; ancak 12 Eylül 2009 tarihinde Türkiye'nin en büyük afetlerinden biri Kumbağ-Tekirdağ'da yaşanmıştır ve bu bölge plan notları veya haritasında "Taşkın Bölgesi" olarak yer almamıştır. Bu durum planın yaşam payındaki gerçekliğini ve doğruluk payının kuşkularını ortaya koymaktadır.

•Plan açıklama Raporu'nda tarım sektöründe nüfus kaybının olmasını ve kırsal alanda göçleri, yalnızca sanayi fonksiyonlarına bağlı bir işlev sağlamak yanlıya neden olur. Sosyoekonomik koşulları dışlamak, plan felsefesini yanlış yorumlamaktır. Ülke ekonomisinin durumunu ve tarım sektörüne yaklaşım politikalarını değerlendirme ve metne koymadan anlatım, plan kararlarında da doğruları göstermeyecektir.

•Raporda "özellikle nüfus kaybı yaşanan bölgeler dikkate alınarak, gelişim potansiyellerini destekleyecek fiziksel ve ekonomik altyapının oluşturulması sağlanacak, tarım ve hayvancılık desteklenecektir " açıklaması vurgulanmaktadır. Bu durum kırsal planlama ve kırsal kalkınma ilkelerine doğru bir yaklaşım değildir. Yörelere arasında ayrımcılık yapılamaz ilkesinden bunun nasıl sağlanacağı da bir sorun olarak gündemde kalacaktır. Önerilen nüfus projeksiyonları değerlerine bakıldığında Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli 2000 yılı ile 2023 yıllarındaki tarım sektöründeki istihdam dağılımlarında: Edirne ilinde düşüş, Tekirdağ ve Kırklareli illerinde ise sırasıyla 13,195 ve 12,800 kişi artış önerilmiştir. Buna karşın sanayi sektöründe Tekirdağ ilinde nüfus artışı % 278,4; Edirne ilinde %127,8 ve Kırklareli ilinde de % 148,5 oranında önerilmektedir. Bu durum, plandaki kırsal nüfus için yaklaşımlar ile kalkınma hedefleri ve sosyal yapının değerlendirilmesini olumsuz yaklaşımlara hedeflemiştir.

•"Tarımsal üretim yapılan parsellerin küçülmesi ya da parçalanması" konusunda açıklama yapılmaya çalışılmış; ancak Türkiye ve Dünya bilim ölçeğinde bu konuya yeteri kadar özen gösterilmemiş ve 1/100.000 ölçekli harita yapım teknikleri ve sonra buna bağlı olarak yapılabilecek veya yapımı bitmiş konumda bekleyen 1/25.000 ölçekli haritalama düzeyindeki standart ve harita yapım tekniği yeterli düzeyde değildir. Bu durum, planın zayıf ve uygulanamaz olabileceğinin bir diğer özelliğidir. Bu haritalar ile kırsal alan ve arazi kullanım planları ortaya konamaz veya üretilemez. Böylelikle "Revizyon Çevre Düzeni Planı", kırsal alan planlamasından ve ileride oluşturulacak olan daha alt ölçekli planlama çalışmalarına karşı temel oluşturamayacağı gibi; yürürlükte olan "Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği"ne de altlık oluşturamaz düzeydedir. Gerek Çevre ve Orman Bakanlığının mevzuatına göre yapılacak çalışmalarda; gerekse de Tarım ve Köyşleri Bakanlığında yapılacak olan parsellerin küçülmesini ya da parçalanmasını önleyecek çalışmalarda kullanılmayacak düzeydedir. Bu durum "Tarım Reformu" çalışmalarına ve kırsal /toplum kalkınması çalışmalarına uzak bir yaklaşımdır.

•Tarım alanlarında ve tarımda kullanılabilecek "kuru" ve/veya "sulu" tarım arazilerinin plan notlarındaki yorumları çok eksiktir. Ayrıca sayısal veriler bu konuyla değerlendirilmesi ile tamamen tartışmalıdır. Çünkü yapılan haritalama tekniği "kategorik sınıflamadır" ve Dünyanın, özellikle tarımda ileri gitmiş ülkelerin kullandığı "parametrik sistem"ler" ile hiç ilişkisi yoktur. Dolayısıyla kullanılan bu sınıflama sistemi ile tarımsal reform ve araziye dair iyi tarım uygulamaları için her çeşit uygulamalar yapılamayacak düzeydedir. Kullanılan sınıflama tekniği, kendini ileride geliştirebilecek ve yeni uygulamalara açılım yapabilecek bir düzeyde değildir.

•Planlamaya altlık malzeme olan ve kırsal kentsel alanların planlamasına ışık tutacak olan toprak/arazi değerlendirmeleri ve sınıflandırması, Tarım ve Köyşleri Bakanlığının "Sorunlu Tarım Alanlarının Tespiti ve iyileştirilmesi Projesi-STATİP " projesi temel alınarak yapılmıştır. Bu yapım tekniğinde arazi çalışmalarına yer verilmemiştir. Haritalar tamamen büro çalışmaları ile toprak profili çalışmaları yapılmadan; toprağa ait fiziksel, kimyasal ve gereğinde biyolojik analizlere yer verilmediği gibi günümüz Dünyasında, bu konuda atılım yapmış ülkelerin çalışmalarına eşdeğer düzeyde de değildir. Toprak/Arazi haritaları yeterli özetle analiz raporlarına dayanmaktadır. Dolayısı ile elde edilen sonuçlar, toprak üniteleri ve parselleri bazında Dünya ölçeğinde Toprak Etüt ve Haritalama teknikleri ile uyumlu olmayan; sadece daha önce yapılmış haritalardan elde edilmiş (yapım teknikleri olarak doğruluk dereceleri tartışmalı olan) toprak derinliği ile eğim esas alınmış ve yalnız iki parametrenin kullanıldığı verilere dayanmaktadır. Bu yapım tekniği ile elde edilen altlık haritalar, planlama aşmasında polisdisipliner çalışmalarda, hatalı sonuçların elde edilmesine neden olacaktır. Bu koşullarda Trakya'ya ait arazi kullanım kararları hatalı sonuçlar doğurmuştur.

•Çevre ve Orman Bakanlığı 2008 yılı içinde Kandur Enerji ve İnşaat Taahhüt sanayi İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti adına Derya Mühendislik Müşavirlik İnşaat sanayi ve Ticaret A.Ş.'ne Kırklareli ili merkez Kavakdere köyü, Saksaçan dere mevkiinde yapılmak üzere "İstanbul ve Trakya Bölgesi Endüstriyel Atık Entegre Bertaraf Tesisi" için ÇED raporu hazırlamıştır. Ancak planlama raporlarında bu tesis yer almamıştır. Ayrıca plan Termik Santral, hidroelektrik santral gibi tesislerin gereksinimi, yapım koşulları gibi konulara gerekli özeni göstermemiştir. Bu konularda hassas davranılmamıştır. Özellikle çevreyle ve o yörede yaşananlarla dolaysız ilişkili olduğu bu tip durumların çevre sorunlarıyla birlikte göz ardı edilmiş olması, planın yaklaşımı hakkında farklı şüpheleri de ortaya çıkarmaktadır.

•19 Temmuz 2005 tarihli ve 25880 sayılı Resmi Gazetede, 5403 no'lu, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun Sinci ve 6ncı maddeleri mevzuatına göre gerekli işlemlerin hiç biri yerine getirilmemiştir; İl'erin Toprak Koruma Kurulları çalıştırılmamıştır. BU derece önemli ve Trakya için hayati bir konuda, kanunun yetki verdiği Kuru'lardan görüş alınmamıştır. Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre yapılan Revize Plan, Toprak Koruma ve Arazi kullanım Kanunu'nun hükümlerinin üstünde olarak; kanunun getirdiği yükümlülükleri çiğneyemez.

•Plan Açıklama Raporu'nda yanlış arazi kullanımı hakkındaki bilgiler ve buna bağlı uygulama notları çok eksik ve yanlış ifade edilmiştir. "Yanlış arazi kullanımı" tanınması, pedoloji bilimindeki tanımlamalarından yanlış ve eksik yorumlanmıştır. Yanlış arazi kullanımı konusunda, hiçbir bilimsel yaklaşım getirilmemiştir. Bu durum planın tutarlılığı hakkında kuşku doğurmaktadır. Zaten yapılan haritalama tekniği ve uygulanan toprak sınıflama tekniği de, bu duruma çare bulmaktan çok uzaktır.

•Plan notlarında, drenaj yetersizliği sorunu olan araziler bölümünde, Edirne ve Kırklareli illerine atfı yapılırken; Tekirdağ ilindeki sorunlara hiç değinilmemesi ve bunun gibi farklı nitelikli eksiklikler de Planın doğruluğunda kuşku uyandırmaktadır. Zira sorun varsa, yazılmalı; yok ise, sorunun olmadığı vurgulanmalı idi. Ayrıca tarım topraklarına ait çevre sorunlarına ve sorunların çeşitliliğine ait yeterli bilgilerde verilmemiş ve çözüm önerilerinde yeterli ölçüde değinilmemiştir.

•- Plan kararlarında aynen, "Tarım ve hayvancılıkta üretimin desteklenmesi, pazar imkânlarının kolaylaştırılması ve dolayısı ile kırsal kalkınmanın sağlanması için planla TOB ve TAB alanları önerilmemiştir" ifadesi yer almaktadır. Tarım sektörü, bitkisel üretimi ile hayvansal üretimin toplamından oluşmakta ve bunların faaliyetlerini kapsamaktadır. "Tarım ve hayvancılık üretimi" tanımı, konunun uzmanlığı hakkında da bir başka anlamlı soru işaretini düşündürmektedir. Ayrıca yine plan notlarında, " Bu doğrultuda bölge genelinde aşağıdaki tabloda listesi verilen 30 adet TOB & TAB alanı önerilmiştir " ifadesi yer almaktadır. Bu ifadenin altında yer alan Tablo 1.12'de ise 19 adet TAB ve 12 adet TOB yer almaktadır. Dolayısıyla bu ikisinin (TAB + TOB) toplamı 31dir. Bu tip yanlışlıklar ve hatalar, planı okuyan ve değerlendirme yapan üçüncü kişileri, planın yazım tekniği ve yazım aşaması sırasında çalışanların, konulara hakimiyeti ve doğrucu yaklaşımı hakkında şüpheciye de götürmektedir.

• Trakya'da Kırsal kalkınma, önerilen TOB ve TAB alanlarıyla ilişkilendirilmiştir. Oysa kırsal alanda ve tarım kesiminde toplum kalkınması, sağlayabilecek, tarım işletmeciliği kuramları; yer yer önem verilmeden ele alınan tarım reformu kuramları; arazi toplulaştırılması ve diğer sosyo-ekonomik kuramlılıkla tarımda atılım yapacak eylemler, projeler ve bunların alt yapısı için, bu plan aşamasındaki yaklaşımlar ciddi olarak ele alınmamış ve ilerde yapılacak daha büyük ölçekli (1/25.000 ÇDP'ni çalışmaları) haritalara ve plan çalışmalarına altlık oluşturulmamıştır. Bu durum revizyon plan çalışmalarının zayıf bir yönünü daha ortaya çıkarmaktadır. Kırsal kalkınma hedefi, plan yazılım notlarında TOB ve TAB yapılandırılmasına yeni bir yaklaşım gibi ilişkilendirilmiştir. TOB' lar için önerilen alan en fazla 500 ha ve TAB' lar içinde en fazla 300 ha önerilmiştir. Önerilen toplam 19 adet TOB için 6000 ha ve önerilen toplam TAB içinde 5700 ha' a gereksinim vardır. Böylece Tarıma Dayalı İhtisas OSB'leri için toplam 11700 hektar arazi önerilmiştir. Bu alan tüm Trakya'nın yaklaşık %0.62 sine ve işlemeli tarıma uygun toplam alanında %0.78 ine karşılık gelmektedir. Böylece askıya çıkarılan plan, kırsal kalkınma için bütüncül kalkınma yaklaşımı ve bütünlük sürdürülebilir havza planlaması yaklaşımı içinde olumlu ve yararlı bir öneri getirmemektedir. TOB'ların içindeki sanayi fonksiyonlarının, yalnızca marjinal araziler üzerinde yapılması yaklaşımı akılcı değildir. Harita ve plan raporu yanlış arazi/toprak sınıflama sitemine oturtulmuştur. Bunun sonucunda da bu tip hatalı yaklaşımların yapılması kaçınılmaz olmaktadır.

• Türkiye Rio sözleşmeleri çerçevesinde sinerji ve uyum çalışmalarına başlamıştır. Günümüzde çevre sorunlarına bu boyutuyla da çözüm getirilmekte ve ülkelerin, küresel çevre sorunlarına topyekûn çalışmalarla, bütüncül yaklaşımı gerekmektedir. Ancak plan notlarında çevre sorunları bölümündeki açıklamalarda bu konuya hiç değinilmemiş; buna karşın pek çok yerde de Avrupa Birliğine küresel ölçekte yaklaşımdan söz edilmektedir. Bu tanımlamalar içi boş yaklaşımlar niteliğindedir. Çünkü uluslararası sözleşmelere attığımız imzaların gerekliliği kaçınılmazdır. Ancak plan notlarında hiç dikkate alınmamıştır.

• Çevre sorunları başlığı altında toprak/arazi sorunlarına tek bakış açısıyla "Toprak Kirliliği" başlığı ile yaklaşılmış ve bunun içinde özet açıklamalar yer almıştır. Ancak bu konuda ülkemizde, "Çölleşme ile Mücadele Türkiye Ulusal Eylem Programı" 2005 yılında yayınlanmasına karşın; arazi/toprak bozulmasına, Plan Notlarında eksik boyutta yaklaşmak planın zafiyetini de ortaya koymaktadır. Toprak/arazi sorunları çok eksik bir yaklaşımla, ele alınmıştır.

• Katı atıklar, kırsal ve kentsel alanda ayrımlı nitelikte olmakta; karakterleri çok değişik olan atıkların yönetimleri de doğal olarak değişkenlik göstermektedir. Günümüzün önemli çevre sorunlarından birini oluşturan bu sorun, hiç kırsal kesim boyutuyla ele alınmamıştır. Ayrıca kentsel kesimin atık sorunları da, ayrıcalığına ve çeşitliliğine göre yeterli duyarlılıkta değerlendirilmemiştir.

•Tablo 1.5 'de, birim yer almamaktadır, ayrıca metin içinde de birime göre noktalama işaretleri yanlıştır. Bu durum Rapor'un yazılımındaki ve sonraki kontrolündeki aşamalarında, plan ekibinin konuya yaklaşımını göstermektedir. Sonuç raporunda hata kabul edilemez ve yapılan hataların çokluğu ise; raporun doğruluk derecesinde kuşku gündeme getirir.

- Plan Açıklama raporunda sayfa 15 ve 16'daki tablolardaki ve metin içindeki elektrik üretim ve tüketim tanımlamaları yerinde kullanılmamıştır. Anlatım mantığı, birbirini desteklememektedir.
- Enerji tüketimi 2020 projeksiyonlarında 11,000 MW olarak önerilmiştir. 2008 yılı itibariyle Trakya'daki mevcut tüketim miktarı, 4,840 MW' dır. Bu durumda: Trakya'nın enerji tüketimi 12 yıl içinde %227 oranında artış gösterecektir. Trakya'ya yüklü oranda desantralizasyon ile sanayi de önerilmemesi gerektiğine göre: Bu enerji artışı ve ileride oluşabilecek açık, raporlarda yeterli düzeyde, gerekliliğiyle birlikte açıklanmamıştır. Bu tip yüzeysel tanımlamalar kamuoyunda birçok soruyu akla getirme durumdadır.
- Demografik yapı irdelenirken özellikle Tekirdağ merkezli "yığılmaların", bölge genelinde "sıçramalara" dönüştürülmesi önerilmekte ve kır-kent arası kutuplaşmasının giderilebileceği anlatılmaktadır. Ancak Trakya'da ve özellikle Tekirdağ'da kır-kent kutuplaşması yoktur. Çünkü kırsal kesimde yaşam kazancını elde eden önemli bir üretici kitlesi, yerleşik yaşamını il merkezlerinde sürdürmektedir. Tek düze bir mantık anlayışının tanımlaması olamaz; ancak başka bir nüfus hareketi anlatılmak isteniyorsa veya bu hassas konuya ortam hazırlanıyorsa; bu konuya çok dikkatli yaklaşmanın önemini Trakya'da yasayanlar bilmektedir. Kamuoyunun beklentilerinden ve yaklaşımlarına ters düşen dayatmacı bir tutumda mantık dışıdır ve hassas bir konu olarak kabul edilemez.
- Plan notlarında demografik yapı incelemesinde 2023 yılı projeksiyonuna göre Edirne'de %136, Kırklareli'nde %150, Tekirdağ'da %177, Çorlu'da % 266 ve Çerkezköy'de % 307'lik bir nüfus artışı oranı önerilmektedir. Diğer ilçelerde ise nüfus artış oranları göreceli olarak korunmaya çalışılmıştır. Bu durum bile planın kır-kent ikilemini ortaya çıkarması kaçınılmazdır. Ayrıca özellikle Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinde aşırı derecedeki bir yoğunluk artışı da düşündürücüdür.
- Trakya (Ergene Havzası bölgesi), Türkiye'de çok ayrıcalıklı bir ekosisteme sahiptir ve bir bütünsellik içermektedir. Yukarıdaki açıklamaların tümü dikkate alındığında Revize Plan Notları ve açıklamaları, " Bir ekosistem içinde yer alan tüm topraklar/araziler, uygulanması gereken amenajman uygulamaları dikkate alınarak, doğal nitelik ve yetenekleri doğrultusunda, arazi kullanım türlerin göre Bütünlük Sürdürülebilir Havza Planlaması/ Programlamasıyla ile kullanılmalıdır. " kuramsallığı içinde ele alınmamıştır. Sonuçta eşsiz güzellikte bir ayrıcalığa sahip olan Ergene Ekosistemi süreç içinde bozulmaya ve yitirmeye mahkûm edilmemelidir. 1970-1980 yıllarından sonra gelişen İstanbul'un desantralizasyon anlayışı ve uygulamaları, günümüzde Ergene Havzasında yer alan akarsuları kullanılmaz boyutta, bilimsel yaklaşımlarda en kötü derecede (4. sınıf niteliğinde), kirlenmesine neden olmuştur. Revize plan kavramında oluşturulan yığılma- sıçrama yaklaşımı ile Ergene Havzasının bütüncül ekosistemi, bölgesel olarak bozulmalarla kaybolacaktır. Bu anlayış süreci içinde, içinden çıkılmaz yeni çevresel sorunlarla Trakya'yı ve içindeki yaşam paydaşlarını etkilemesi kaçınılmaz olacaktır.
- Plan Açıklama Rapor'unda, "Havza'nın sınır kapılarına yakınlığı ve tarımsal üretim alanlarının odak noktasında yer alması sebebiyle TAB ve TOB alanlarından sonra dış pazara açılımı yüksek altyapı standartlarında destekleyecek nitelikte bir lojistik merkez tasarlanması amaçlanmaktadır" ifadesi net bir şekilde yer almaktadır. Ancak aynı plan notlarında Havsa ilçesinin 2007 nüfusu 21,533 dir; 2023 nüfus projeksiyonuna göre 24,000 olarak önerilmiştir. Bu yaklaşım, önerilen projeksiyonun gerçekçi olmadığı şüphesini uyandırmaktadır veya Havsa İlçesine önerilen görevin boyutu, anlatımla çelişkilidir.
- Revize Plan Notlarında yer alan, " sanayinin mevcut kullandıkları alan büyüklükleri kadar bir alanı tarımsal toprağa kazandırma koşulları" ve "... Plansız sanayilerin taşınma koşullarına bağlı olarak alt ölçekli planlarda " sanayi alanları ya da "tarımsal nitelik kazandırılacak alanlar" olarak düzenlenecektir." ifadelerindeki eylemlerinin hayata geçmesinin işlevliliği askıda kalan bir nitelikte, tam olarak açıklanmamıştır. Ayrıca toprağı geri kazanmanın veya getirmenin olanaksızlığı da aşıkardır.
- Plan notlarında, " Agro-Eko Turizmin Geliştireceği Alanlar" bölümünde "... Kırklareli ilinin Kofçaz, Demirköy ve Vize ilçeleri Agro-Eko turizm potansiyeline sahip yerleşimlerdir. Kofçaz, Demirköy, Saray ve Vizenin organik tarım potansiyeli ve zeytin ve Şarköy'ün üzüm yetiştiriciliği..." ifadesinde zeytin plantasyonlarının konumu yanlış yerde tanımlanmıştır. Sonuç Raporunda, farklı yerlerde, farklı anlatımlarda, bu tip hataların mevcudiyeti, plan yaklaşımı ve anlatımında kuşku doğurmakta ve planın genel çerçevesinde kamuoyu değerlendirmelerinde, doğruluk derecesi algılamasında da şüpheciliye götürmesi kaçınılmaz olacaktır.
- Revize Plan notlarındaki, Sağlık Turizmin Geliştirileceği Alanlar bölümünde, Trakya'da yer alan ve uluslararası bir üne sahip olan Peloid Toprağına yer verilmemesi; çalışma ekibinin yöre Ekosisteminde önemli yerel yerleri bilmemesi kuşkusunu uyandırmaktadır.
- Şekil 1.14'deki, Trakya Alt Bölgesi Öneri Ulaşım Şeması'nda (esasında harita) eksiklikler mevcuttur.
- Tüm havza alanında yapılan arazi sınıflaması, yalnızca tarım arazilerine yönelik yapılmıştır. Revizyon planında kullanılan toprak sınıflama sistemi, 5403 sayılı Toprak koruma ve arazi kullanımı Kanunu mevzuatında: Tarım arazilerinin sınıflamasında kullanılacak bir düzenlemeyi ifade etmektedir ve tüm arazi çeşitliliğini kapsayamaz; araziler arasındaki derecelendirmeyi; kendi aralarındaki oranlamayı; kırsal arazi sınıflarını/planlamasını yapamaz

düzyededir. Askıya çıkan planlarda olduğu gibi, yüzeysel/kategorik bir sınıflama sistemi ile çevre düzeni planlarında esas/temel bilgi kaynağı olamaz. Bu nedenle askıya çıkarılmış 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı çok eksik yapılandırılmıştır. Çünkü bu plan tüm sektörlerle hitap eden ve arazileri planlamaya yönelik bir arazi (tarım toprağı değil) sınıflaması düzeyinde olmalı idi. Uygulanan arazi sınıflama sistemi ile Revizyon Plan düzenlemeleri sağlam bir zemine oturtulmamıştır. Ayrıca plan notlarında, toprak sınıflanmasının oluşturulmasında kullanılan arazi notları/ gözlemleri/ profil açıklamaları, toprak horizonlarının önemli fiziksel ve kimyasal analiz sonuçları yer almamıştır. Çünkü bu kistaslara dikkat edilmeden hazırlanan altlık toprak haritaları bu tip planlama çalışmalarına veri tabanı sağlayamaz. Revize çevre düzeni planı: Masa başında Tarım ve Köyişleri Bakanlığının kendi amaçlarına göre yaptığı yüzeysel bir değerlendirmeyle oluşturulan, Sorunlu Tarım Arazilerinin Tespit ve İyileştirilmesi Projesi (STATİP) çalışmalarına dayalı olarak yapılan düzenleme bir çalışmadır. Revize edilen bu planın en zayıf noktalarından biri çağdaş bir anlayışla günümüzdeki toprak/arazi sınıflamasına dönük bir sistemle, toprak etüd ve haritalama çalışmasını içermemesidir. Çevre Düzeni Planları bir tek tarım alanlarına yönelik bir çalışma değildir; aksine tüm sektörleri ile yanlış ve amaç dışı arazi kullanımına da dönük bir çalışmadır ve bu planlarda, varsa yanlış arazi kullanımlarını da yönlendiren düzenlemeleri de içermelidir. Askıya çıkarılan revize planda bu hususlara hiç dikkat edilmemiş ve sorunun boyutları, arazi kullanım türlerine göre olası dönüşümleri yoktur. Çevre düzeni planlarında arazi kullanım kararları; mekânın doğru kullanımı gibi veriler stratejik hedefler olarak yapılan planlama çalışmalarına dayalı veri tabanları ile sunulmamıştır. Bu durum planın en zayıf noktalarından birisini oluşturmakta ve ileride yapılacak stratejik ve ayrıntılı çalışmalara ışık tutmamıştır.

•Ayrıca Tarım toprakları A- Tarımsal niteliğı 1. öncelikli korunacak alanlar; B- Tarımsal niteliğı 2. öncelikli korunacak alanlar ve C- Tarımsal niteliğı sınırlı alanlar, olarak değerlendirilmiştir. Tarım topraklarında öncelikli korunacak ve öncelikli korunamayacak benzeri bir çağrıyı akla getiren bir sınıflama, arazilerimizi düzenleyemez ve koruyamaz. İşlemeli tarıma uygun olmayan araziler, sınıflama sistemi içinde özenle dikkate alınmamıştır. Toprak/arazi sınıflama sistemi olarak bilimsel bir değerliliğı olmayan yöntemler kullanılmıştır. Bu durum planın başlangıç aşamasında, bu planı yok hükmünde kılmaktadır. Bu nedenle de 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa da temel kuramsallıkta ve bilim dünyasına uygun değildir. Bu tip ayrıntılı bir yaklaşım, Trakya Ekosistemini koruyamaz. Günümüz Dünyasındaki tarımı ileri gitmiş tüm ülkelerin kullandığı arazi sınıflama sistemlerine, toprak etüd ve haritalama yöntem ve tekniklerine uymayan sınıflama ve haritalama sistemleri kullanılarak Çevre Düzeni Planlama çalışmaları yapılamaz. Bu konuda, Üniversitelerde okutulan Arazi Kullanım Planlaması dersinin ilk haftasında öğrenciye "Bir topluluğun yaptığı toprak etüd ve haritalamasının doğruluk derecesi (dolayısı ile bu haritalara dayalı olarak yapılacak olan Arazi Kullanım Planlaması/Çevre Düzeni Planlaması düzeyi), planı ve etüdü yapan topluluğun bilgi düzeyini aşamaz" kuramı öğretilmektedir. Revize Plan Notlarında, mutlak korunacak tarım arazileri 1.165.640 ha alan olarak gösterilmiştir. Bu değer yukarıda açıklanmış kategorik değerlendirmeye dayalı yüzeysel masa çalışmalarından elde edilmiş sonuçlara göre elde edilmiştir. Daha önce kurumların ve üniversitelerin yaptığı birçok çalışmaya göre bu alan yaklaşık 1,4 milyon ha civarındadır. Bu durum bile yapılan altlık çalışmalarının düzeyinin eksik olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle bile Trakya'nın doğasıyla, ekosistemiyle olan gereksinimlerini karşılayamayacak bir çevre düzeni planı, Trakya'nın toprağına, suyuna ve geleceğine sahip kılamaz.

•Tarım ve Köyişleri Bakanlığının web sitesinde ekolojik tarım ile biyolojik tarım eşdeğer olduğu vurgulanmaktadır. Ancak plan notlarında bu tanımlar ayrı ayrı tanımlanmakta; sanki farklı anlamlar ve işlevleri kapsadığı açıklanmaktadır. Plan notlarında da bu iki kavram farklı yaklaşımlarla açıklanmaktadır. Plan hedef ve stratejilerinde dil birliğı olmaması, planın zaafını oluşturmaktadır. Bu nedenle Revize Planda yapılan toprak/araziye ait olan çalışmaların tümü tekrar gözden geçirilmek zorunluluğundadır ve planlama kuramlarına uyumlu konuma getirilmek durumundadır. Bu konumu ile Askıya çıkarılan Revize Plan Trakya'nın geleceğini yönlendiremez düzeydedir.

Plan notlarında, toprak koruma projelerinden söz edilmektedir. Bu tip projeler, çevre düzeni planlarından da yaralanılarak üretilebilir. Ancak toprağına ait hiçbir fiziksel ve kimyasal; gereğinde biyolojik analize dayanmayan sınıflama sistemi ile üretilen haritalarla bu tip projelerde üretilemez. Dolayısıyla revize edilmiş Plan önemli bir işlevini daha yerine getiremez durumdadır.

Yürütmenin Durdurulması Talebi

1.Dava konusu işlemin hukuka aykırılığı açıktır;

Dava konusu işlem, aşağıda ayrıntılı açıklandığı üzere, ulusal mevzuata ve Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere dolayısıyla açıkça hukuka aykırıdır; 1972 Stockholm Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı Deklarasyonu'nun 1. maddesine göre; "...İnsanın, hürriyet, eşitlik ve yeterli yaşam koşullarını sağlayan onurlu ve refah içinde bir çevrede yaşamak temel hakkıdır. İnsanın bugünkü ve gelecek nesiller için çevreyi korumak ve geliştirmek için ciddi bir sorumluluğı vardır...", 2. maddesine göre de; "...bugünkü ve gelecek nesiller için ihtiyaca göre özenli planlama veya yönetim ile dünyanın doğal kaynakları, hava, su, toprak, flora ve fauna dahil, özellikle de doğal ekosistemleri temsil eden örnekler korunmalıdır..."Anayasa'nın 17/1. maddesine göre; ".. Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.."

Anayasa'nın 56/2 maddesine göre de "...çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini

önmek Devletin ve vatandaşların ödevidir..." Anayasanın 56. Maddesi ile sadece bizlerin değil, gelecek nesillerin de yaşama hakkı güvence altına alınmıştır. Dava konusu işlemle, bölgenin arazileri, su kaynakları, meraları, doğası üzerinde her tür olumsuz idari karar ve tasarruflara kaynak ve yasal zemin teşkil etmesi nedeniyle planı referans alacak her bir faaliyet yörenin doğal dengesinde geri dönüşü olmayacak bozulmalara yol açacaktır. Bu çerçevede, dava konusu işlemin, insan ve doğa ve ulusal çıkarlar için tehdit oluşturduğu ortadadır.

Dava konusu işlemin yapılışı aşamasında, ne yörede yaşayan yurttaşların, ne yerel yöneticilerin ne de çeşitli meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarının itirazları gözetilmemiştir. Ekli harbelerden, bölgenin değişik yerlerinde yaşayanların bu planın yapılmasını istemedikleri görülmektedir.

Uluslararası Çevre Hukukunda HALKIN KATILIMI konusu, pek çok uluslararası hukuk metninde yer almıştır.

1992 - Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Üzerine Rio Zirvesi Sonuç Deklarasyonu; "...İnsanlar, doğa ile uyum içinde sağlıklı ve verimli bir hayata layıktır.(...)Çevre konuları en iyi şekilde, ancak ilgili bütün vatandaşların katılımı ile yönetilir.Devletler, geniş çapta çevre bilgilendirmesi yaparak kamuoyu aydınlatılmasını ve katılımı gerçekleştirecek ve teşvik edecektir.."

1992 - BM-Rio-Gündem 21 Sözleşmesi (7.ci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile hükümeti bağlayıcı olduğu kabul edildi) (R.G; 25/7/1995-22534 mük. sh.157) "... Hükümetler, iş çevreleri ve kalkınma kuruluşları, kalkınma projelerinin biyolojik çeşitlilik üzerine etkisinin nasıl değerlendirileceğini ve bu çeşitliliği kaybetmenin maliyetinin nasıl hesaplanacağını öğrenmelidirler. Önemli etkileri olabilecek projelerde, halkın geniş ölçüde katılımıyla çevresel etki değerlendirmesi yapılmalıdır. (...) Kişiler, gruplar ve kuruluşlar, özellikle kendi toplumlarını etkileyebilecek çevre ve kalkınma kararlarını bilmeli ve bunlara katılmalıdır. İnsanlara kararlar hakkında bilgi vermek için, ulusal hükümetler, kişilerin çevre ve kalkınma konularıyla ilgili bütün bilgilere ulaşmasını sağlamalıdır. Bu bilgi, çevre üzerine önemli etkisi olan veya olabilecek olan üretim veya faaliyetleri ve çevre koruma önlemlerini içermelidir..."

Anayasanın 90.maddesine 5170 sayılı kanunla eklenen fıkraya göre; "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla Kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çikabilecek uyumsuzlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır."

Dava konusu işlem Anayasa ile güvence altına alınmış hakları ihlal etmektedir; Anayasa'nın başlangıç bölümünün 6.paragrafına göre; "...her vatandaşın Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak, onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu..." kabul edilmiştir.

Anayasanın 17. maddesi "herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkını", 56. maddesi de "herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını" güvence altına almıştır.

Diğer yandan Anayasa'nın 2. maddesi devletin biçimini "sosyal hukuk devleti" olarak tanımlamıştır.

Anayasanın bu düzenlemeleri karşısında, idare, işlem ve eylemlerinde hukuka uygun davranmak, Anayasada güvence altına alınan tüm hakları koruyacak işlem ve eylemde bulunmak zorundadır.

Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 11 Kasım 2008 tarihli ve 27051 sayılı

Resmi Gazetede yayımlanan Plan yapım yönetmeliği dayanağını, 1.5.2003 tarihli ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2 nci ve 10 uncu maddesi ile 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9 uncu maddesinden almaktadır.

Çevre Kanununun 9. maddesinde, "Ülke fizikî mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır. Bölge ve havza bazında çevre düzeni plânlarının yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çikarılacak yönetmelikle belirlenir." Hükümlerine yer verilmektedir.

Oysa dava konusu Plan çevre korumacı değildir, çünkü Trakya Bölgesindeki çevre kirliliğinin önlenmesi için etkin idari tedbirler, kararlar, notlar ve düzenlemeler içermemektedir. Plan bu açıdan da bakıldığında açıkça çevre kanununa aykırıdır.

Çevre ve Orman Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda ise "Dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların birarada düşünülmesine imkân veren rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere, kalkınma plânları ve bölge plânları temel alınarak çevre düzeni plânlarını hazırlamak veya hazırlamak, onaylamak, uygulanmasını sağlamak." Bakanlığın görevleri arasında sayılmıştır.

Dava konusu planda ciddi hiçbir ekolojik karar bulunmamaktadır. Oysa Bakanlığın kuruluş kanunu, her tür planda ekolojik kararların yer almasını zorunlu tutmaktadır. Plan bu açıdan bakıldığında ÇOB Kuruluş Kanununa da açıkça aykırıdır.

2. İşlemin uygulanması, telafisi imkansız zararlar doğuracaktır;

Dava konusu işlem, hukuka aykırı olmakla birlikte, işlemin yürütülmesinin durdurulmaması halinde, giderimi olanaksız zararlar doğacaktır.

İstanbul Çevre Düzeni Planı idari yargı tarafından iptal davası ile sonuçlanmış olup, İstanbul Büyükşehir Belediyesi hiç zaman kaybetmeden 2.Planı alelacele hazırlayıp askıya çıkarmış, bunun üzerine 2. İptal davasında birçok kuruluş tarafından açılmıştır. henüz istanbul çevre düzeni planı davası sonuçlanmadan, dava konusu işlemin yapılmış olması, bir tür "oldu bitti" ile karşı karşıya karşıya olduğumuzu göstermektedir. Dava konusu işlem hakkında yürütmeyi durdurma kararı verilmezse, bu hukuka aykırı plana dayalı birçok işlem, ruhsat, izin, faaliyet gündeme gelebilecektir. Bu nedenlerle, Yüksek Mahkemenizce davalı idarenin savunması alınmadan hemen yürütmeyi durdurma kararı verilmelidir.

Gecikmeli verilen kararların uygulanmasının zorlaştığı, hukuka aykırı işlemin doğurduğu zararların gideriminin olanaksız hale geldiği, yaşanan örnek olaylarda yaşanmıştır, yaşanmaktadır.

Sonuç olarak; planlama alanının saptanması ile ilgili yanlış yaklaşımı, kullandığı plan dili ile bölgeyle ilgili sorunları içermemesi, alt ölçek planları yönlendirmedeki yetersizlik, çevre korumacılığı hedeflememesi, plan kademelenmesine ilişkin yanlış yaklaşım ve hükümleri, 2004 planını aşmaktan öte, doğa, toprak, su, insan ve kamu yararı ve üstün kamu yararına, ulusal çıkarlara ve çeşitli yasa ve yönetmeliklere uygun olmaması açısından daha olumsuz kararlar içermesi, idareler arası koordinasyon sorunlarını çözmek yerine, var olanlara yenilerini eklemesi, strateji ve politika üreten yapıda olmaması ve tüm bu nitelikleri ile 1/100.000 ölçekli bir üst ölçek plan içeriğinde hazırlanmamış olması ve yukarıda açıkladığımız nedenlerden dolayı, 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzeni Planının davalı bakanlığın savunmasının alınmadan öncelikle yürütmesinin durdurulması ve nihai olarak iptalini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: İmar Kanunu, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Çevre Kanunu, ÇDP Yönetmeliği, ilgili diğer tüm mevzuat.

DELİLLER: 25.09.2009 tarihli itiraz dilekçesi, 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, raporu ve plan notlarını içerir CD, Trakya Üniversitesince hazırlanan 13/07/2004 tarihli 1/100000 ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı raporu ve plan notlarını içerir CD, Dava dilekçesi ekinde sunulan belgeler, Davalı İdareden gelecek işlem dosyası, Keşif, bilirkişi incelemeleri ve her türlü deliller.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan ve Yüksek Mahkemenizce resen dikkate alınacak nedenlerle;

Davalı Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 24.08.2009 tarihinde onaylanan ve 26.08.2009 tarihinde askıya çıkarılarak ilan edilen 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının, plan karar ve notlarının açıkça hukuka aykırı olması ve uygulanmasının ulusal çıkarlar, meralar, topraklar, sular, doğal çevre ve kamu yararı açısından giderimi çok zor zararlar doğurması riski karşısında, davalı idarenin savunması alınmadan yürütmesinin durdurulmasına, bu kararın İYUK'nun 27/4. md. gereği memur eli ile idareye tebliğine, Yargılama sonunda dava konusu planın, plan karar ve notlarının İPTALİNE, Yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin davalı yana yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

MADENCİLİK

EK-47

T.C.

DANIŞTAY

SEKİZİNCİ DAİRE

Esas No : 2008/6287

Davacı ve Yürütmenin Durdurulmasını İsteyen : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili: Av. Arif ÇINGİ

Davalılar: 1- T.C. Başbakanlık 2- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Davalı İdareler Yanında Davaya Katılan : Sağlık Bakanlığı

Davanın Özeti : 3213 sayılı Maden Kanununun 7 nci maddesine göre, Bakanlar Kurulunun 24.5.2005 gün ve 2005/9013 sayılı kararı ile kararlaştırılan, Resmi Gazete'nin 21.6.2005 gün ve 25852 sayılı nüshasında yayımlanarak yürürlüğe giren Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinin 4., 5/3., 6/1., 7., 8., 9/4,5., 17., 18., 19., 20/2,3,4.,21., 22., 23., 25/4., 26., 28., 29., 31., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 44., 45., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 64., 65., 66., 67., 69., 70., 71., 77/3,5., 78/1., 80., 81., 85., 86., 87., 88., 89., 90. ve Geçici 1 inci Maddelerinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemidir.

Savunmaların Özeti : İstem reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi ... Düşüncesi : İstem kabulünün gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı ... Düşüncesi : Yürütmenin durdurulmasına karar verilebilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmediği anlaşıldığından, istemin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci ve Altıncı Dairelerince 2575 sayılı Kanuna 3619 sayılı Kanun ile eklenen Ek-1 maddesi hükmü uyarınca müşterek olarak yapılan toplantıda işin gereği görüldü.

Dava, 3213 sayılı Maden Kanununun 7. maddesine göre, Bakanlar Kurulunun 24.5.2005 gün ve 2005/9013 sayılı kararı ile kararlaştırılan, Resmi Gazete'nin 21.6.2005 gün ve 25852 sayılı nüshasında yayımlanarak yürürlüğe giren Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinin 4., 5/3., 6/1., 7., 8., 9/4,5., 17., 18., 19., 20/2,3,4.,21., 22., 23., 25/4., 26., 28., 29., 31., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 44., 45., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 64., 65., 66., 67., 69., 70., 71., 77/3,5., 78/1., 80., 81., 85., 86., 87., 88., 89., 90. ve Geçici 1 inci Maddelerinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

Dava konusu 21.6.2005 gün ve 25852 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinin "Dayanak" başlıklı 3 üncü maddesi "Bu Yönetmelik, 3213 sayılı Maden Kanununun 5177 sayılı Kanun ile değişik 7 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır." hükmünü taşımaktadır.

Söz konusu hüküm 21.04.2007 gün ve 26500 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 21.3.2007 gün ve 2007/11932 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik ile değiştirilerek, Yönetmeliğin dayanağı olarak, 3213 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin yanısıra, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu da gösterilmiştir.

Dava konusu Yönetmeliğin ilk şekli ile değişiklikten sonraki şekli bir bütün olarak karşılaştırıldığında, "Dayanak" başlığını taşıyan 3 üncü maddedeki değişikliğe rağmen, Yönetmeliğin asıl dayanağının 3213 sayılı Yasanın 7 nci maddesi olduğu sonucuna varılmaktadır. Uyuşmazlığın ortaya çıkış gerekçeleri karşısında dava konusu Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde değişiklik sonucu, Yönetmeliğin dayanağı olarak eklenen diğer Yasaların, Yönetmeliğin esas dayanağının 3213 sayılı Kanunun 7 nci maddesi olduğu gerçeğini de değiştirmemektedir.

Nitekim, dava konusu Yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde, Yönetmeliğin amacının, 3213 sayılı Maden Kanununun 7 nci maddesinde belirtilen alanlarda madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili usul ve esasların düzenlenmesi olduğu belirtilmektedir.

Dava konusu Yönetmeliğin dayanağını oluşturan 3213 sayılı Kanunun 5177 sayılı Kanun ile değişik 7 nci maddesinin ilk fıkrasında;

"Orman, muhafaza ormanı, ağaçlandırma alanları, kara avcılığı alanları, özel koruma bölgeleri, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı, tarım, mera, sit alanları, su havzaları, kıyı alanları ve sahil şeritleri,

karasuları, turizm bölgeleri, alanları ve merkezleri ile kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri, askeri yasak bölgeler ve imar alanları ile mücavir alanlarda madencilik faaliyetlerinin çevresel etki değerlendirmesi, gayri sıhhi müesseseler ile ilgili hususlar dahil hangi esaslara göre yürütüleceği ilgili bakanlıkların görüşü alınarak Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir." hükmü yer almıştır.

Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği de, bu sayılan alanlarda maden arama ve işletme faaliyetlerinin yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

Dava konusu Yönetmeliğin dayanağını oluşturan 3213 sayılı Maden Kanununun 5177 sayılı Kanun ile değişik 7 nci maddesinin 1 ve 8 inci fıkralarının Anayasa'ya aykırı olduğu, bu nedenle iptaline karar verilmesi istemiyle açılan davada, Anayasa Mahkemesi'nin 15.01.2009 gün ve E.2004/70, K:2009/7 sayılı kararı ile söz konusu fıkraların iptaline karar verilmiştir. Anayasa Mahkemesi, söz konusu kararda, fıkranın iptali nedeniyle doğacak hukuksal boşluğun kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğü gerekçesiyle, iptal hükmünün, kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe girmesine, bu nedenle de anılan fıkranın yürürlüğünün durdurulması isteminin reddine karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin anılan kararı karşısında, dava konusu Yönetmeliğin yasal dayanağını yitirdiği açıktır.

Anayasa'nın 153 üncü maddesinin son fıkrasına göre, Anayasa Mahkemesi kararları yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Anayasa Mahkemesi'nin dava konusu Yönetmeliğin yasal dayanağını oluşturan 3213 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ilk fıkrasına ilişkin iptal kararının, Resmi Gazete'de yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar vermesi, anılan Yönetmeliği hukuka uygun hale getirmemektedir.

Çünkü, iptal edilen 3213 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ilk fıkrasında sayılan alanlarda yapılacak maden arama ve işletme faaliyetlerinin neden olabileceği zararlar ve bu alanların geri kazanılmasının olanaksızlaşması, Anayasa'nın ve bu alanlara ilişkin özel düzenlemeler ile Anayasa'nın 90 ıncı maddesine göre onaylanmış çevrenin korunmasına ilişkin uluslararası andlaşmaların ihlali anlamına gelecektir.

Anayasa'nın 56 ncı maddesinin ilk fıkrası "Çevre hakkı"nın hüküm altına almaktadır. Fıkraya göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir."

Bu hak, maddenin ikinci fıkrasında, Devlete ve vatandaşlara verilen ödevle koruma altına alınmıştır; "Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir."

Yine, Anayasa'nın 63 üncü maddesinde, Devletin tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı; 169 uncu maddesinde, Devletin ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunlar koyacağı ve tedbirleri alacağı; ormanlara zarar verebilecek hiç bir faaliyet ve eyleme müsaade edilmeyeceği hükümleri yer almaktadır.

Anayasa'nın Devlete çevrenin korunması konusunda verdiği ödevlerin yerine getirilmesini teminen çeşitli kanunlar çıkarılmıştır. Bu çerçevede çıkarılan kanunlara örnek olarak 2872 sayılı Çevre Kanunu, 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 4342 sayılı Mera Kanunu, 6831 sayılı Orman Kanunu, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu sayılabilir.

Bu kanunlara dayanılarak su kaynaklarının, millî parkların, kültür ve tabiat varlıklarının korunması hususunda çeşitli yönetmelikler yayımlanmıştır.

Anayasa'da Devlete verilen çevre koruma görevini yerine getirmek üzere bir çok bakanlık , bağlı kuruluş ve kurullar oluşturulmuştur.

Dava Konusu Yönetmeliğin dayanağı olan 3213 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ilk fıkrasının iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe girecek olmasının Yönetmeliği bu süre için hukuka uygun hale getireceğini kabul etmek, Anayasa ve yukarıda sayılan yasalarla Devlete verilen çevre koruma görevinin yerine getirilmesini olanaksız kılar. Bu durum Anayasa ve yasaların dava konusu Yönetmeliğe üstünlüğü ilkesini zedeler.

Öte yandan, Anayasa'nın 90 ıncı maddesi milletlerarası andlaşmaların uygun bulunmasını düzenlemektedir. Maddenin 5 inci fıkrasında, usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu, bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamayacağı belirtilmektedir.

Anayasa'nın 90 ıncı maddesi uyarınca Türkiye'nin taraf olduğu çevre ile ilgili uluslararası sözleşme ve protokollerde, çevrenin korunması konusunda ülkeler yükümlülük altına girmektedir.

Türkiye'nin taraf olduğu, Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (1971-Ramsar), Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair sözleşme (1972- Paris), Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunmasına Ait Sözleşme (1976- Barselona) çerçevesinde imzalanan Akdenizde Özel Koruma

Alanlarına İlişkin Protokol (1982), Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi(1979-Bern), Avrupa Kentsel Şartı (1992-Strasburg), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (1992-Rio), Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (1992 Valetta) çevrenin korunması ve sürdürülebilir kullanımına ilişkin ilkeler tespit etmekte ve taraf devletler bu konularda yükümlülük altına girmektedir

Uluslararası sözleşmelere konu olan bu alanlar, dava konusu Yönetmeliğin madencilik faaliyetinin yapılmasını amaçladığı alanlar arasında olup, Yönetmeliğin dayanağı olan 3213 sayılı Kanunun iptal edilen 7 nci maddesinin ilk fıkrası bu alanları da kapsamaktadır. Yönetmeliğin hukuksal dayanağını yitirmesine rağmen, bahse konu alanlarda uygulanması, uluslararası sözleşmelerin de ihlali sonucunu doğuracaktır.

Diğer taraftan, Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinin dava konusu yapılan 19., 26., 29., 31., 34., 39., 48., 54/2., 64., 69. ve 88 inci maddelerinde, maden arama faaliyetleri düzenlenmiştir.

Söz konusu maddelerde, ruhsat sahibinin belirtilen alanda, herhangi bir kazı faaliyeti gerektirmeyen maden arama faaliyeti yapılmadan önce valiliği veya ilgili kurumu bilgilendirerek arama faaliyetinde bulunacağı; sondaj, yarma, galeri gibi maden arama faaliyetleri yapılmadan önce gerekli belgelerle valiliğe veya ilgili kuruma bir dilekçe ile başvurulacağı, başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde yapılacak değerlendirme sonucuna göre izin verilebileceği hükmüne bağlanmıştır.

Maden arama faaliyetlerini çevresel etki değerlendirmesine tabi tutmadan belirtilen şekilde düzenlenmesinin yasal gerekçesini 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 10 uncu maddesinde yapılan değişiklik oluşturmuştur.

Söz konusu maddeye önce 05.06.2004 gün ve 25483 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5177 sayılı "3213 sayılı Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un 28 inci maddesi ile;

"Petrol, jeotermal kaynak ve maden arama faaliyetleri, çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) kapsamı dışındadır.

Madenlerin işletilmesi ile ilgili hususlar Maden Kanununun 7 nci maddesine göre yürütülür." fıkraları eklenmiştir.

Daha sonra, 13.5.2006 gün ve 26167 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5491 sayılı "2872 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 7 nci maddesi ile söz konusu 10 uncu madde yeniden düzenlenmiştir.

Yeniden düzenlenen 10 ncu maddenin 3 üncü fıkrası; "Petrol, jeotermal kaynaklar ve maden arama faaliyetleri, Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamı dışındadır." hükmünü taşımaktadır.

Bu fıkranın Anayasa'ya aykırı olduğu, bu nedenle iptaline karar verilmesi istemiyle açılan davada, Anayasa Mahkemesi'nin 15.01.2009 gün ve E:2006/99, K:2009/9 sayılı kararı ile söz konusu fıkranın iptaline, ancak doğacak hukuksal boşluğun kamu yararını ihlal edici nitelikte görülmesi nedeniyle iptal hükmünün, kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

Ortaya çıkan bu hukuksal durum karşısında, Yönetmeliğin uygulanması durumunda maden arama faaliyetlerinin çevresel etki değerlendirmesine tabi tutulmaksızın yapılması açısından da Anayasa ve Yasalar ile uluslararası sözleşmelere aykırı sonuçlar doğabileceklerdir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı uyarınca yasal dayanağını yitirmiş bulunan dava konusu Yönetmeliğin uygulanması halinde, Anayasa, yasalar ve uluslararası sözleşmelerin ihlali suretiyle çevre üzerinde geri dönüşü mümkün olmayan tahribata yol açması ihtimali gözönünde bulundurulmuş 2577 sayılı Yasanın 27/2 maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmiş olması nedeniyle dava konusu Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinin 4., 5/3., 6/1., 7., 8., 9/4,5., 17., 18., 19., 20/2,3,4.,21., 22., 23., 25/4., 26., 28., 29., 31., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 44., 45., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 64., 65., 66., 67., 69., 70., 71., 77/3,5., 78/1., 80., 81., 85., 86., 87., 88., 89., 90. ve Geçici 1 inci Maddelerinin yürütülmesinin durdurulmasına 10.02.2009 gününde oyçokluğu ile karar verildi.

Azlık Oyu : Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Anayasa Mahkemesinin Kararları" başlıklı 153. maddesinde, "Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihte ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez. İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukukî boşluğu dolduracak kanun tasarı veya teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar. İptal kararları geriye yürümez." kuralı yer almaktadır.

Kamu düzeninde boşluk doğmaması amacıyla yasama organına verilen 1 yıllık sürede Yönetmeliğe dayanak olan Yasanın yürürlükte olduğu Anayasa Hukuku öğretisinde genel kabul görmüştür.

Bu nedenle, iptali istenilen maddelerin esası incelendikten sonra yürütmenin durdurulması hakkında karar verilmesi gerektiği halde, sadece Anayasa Mahkemesinin Yönetmeliğin dayanağı olan Yasa maddesini iptal ettiğinden bahisle yürütmenin durdurulmasının kabulüne ilişkin olarak verilen çoğunluk kararına katılmıyorum . Üye Zeynep YILMAZ